

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	6362
----------------------	------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
ΜΕΡΟΣ Α	
Α1 ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ 1880-1950.....	11
Α1.1-Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΔΕΔΗΛΩΜΕΝΗΣ.....	11
Α1.2-ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΔΙΚΟΜΜΑΤΙΣΜΟΥ.....	12
Α1.3-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΤΩΧΕΥΣΗ.....	14
Α1.4-ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1897) ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ.....	15
Α1.5-ΕΚΛΟΓΕΣ 1899 ΚΑΙ 1902.....	16
Α1.6-ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ.....	17
Α1.7-ΕΚΛΟΓΕΣ 1905 – ΘΑΝΑΤΟΣ ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗ.....	18
Α1.8-ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΟ ΓΟΥΔΙ (1909)	19
Α1.9-ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΣΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΡΩΜΕΝΑ.....	21
Α1.10-ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ.....	23
Α1.11-ΕΚΛΟΓΕΣ 1912.....	24
Α1.12-ΑΝΤΙΒΕΝΙΖΕΛΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ.....	25
Α1.13-ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ.....	25
Α1.14-Ο Α' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ Η ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	28
Α1.15-ΕΚΛΟΓΕΣ 1915.....	30
Α1.16-Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ – ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΙΧΑΣΜΟΣ.....	31
Α1.17-ΤΟ «ΑΝΑΘΕΜΑ» ΤΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ.....	32
Α1.18-ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ.....	32
Α1.19-ΕΚΛΟΓΕΣ 1920 – ΗΤΤΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ.....	34
Α1.20-ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ.....	35
Α1.21-Η ΔΙΚΗ ΤΩΝ ΕΞΙ.....	37
Α1.22-ΤΟ ΝΕΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ (1927)	38
Α1.23-ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ.....	38
Α1.24-ΕΚΛΟΓΕΣ 1928 – ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ.....	40
Α1.25-ΕΚΛΟΓΕΣ 1932 ΚΑΙ 1935 – ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΤΑΘΕΙΑ.....	41
Α1.26-ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ – ΕΚΛΟΓΕΣ 1936.....	41
Α1.27-Ο Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ.....	42
Α1.28-ΚΑΤΟΧΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ.....	44
Α1.29-ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ.....	46
Α1.30-ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ.....	48
Α2 ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ.....	51
Α2.1-ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΚΗ ΔΙΑ ΣΦΑΙΡΙΔΙΟΥ ΕΚΛΟΓΗ	51
Α2.2-ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΔΕΔΗΛΩΜΕΝΗΣ.....	52
Α2.3-ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ	52
Α2.4-«ΕΥΡΕΙΑ» ΚΑΙ «ΣΤΕΝΗ» ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ.....	52
Α2.5-ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ	53
Α2.6-ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΟΥ 1927.....	54
Α2.7-Η ΑΠΛΗ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΤΟΥ 1926.....	54
Α2.8-ΤΟ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΚΟ ΤΟΥ 1928.....	55
Α2.9-Η ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΤΟΥ 1932.....	56
Α2.10- Η ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΜΟΝΑΡΧΙΑ.....	57
Α2.11-Η ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ 1936	58

A2.12-Η Η ΑΠΛΗ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΤΟΥ 1946-1950.....	58
---	----

A3 ΕΚΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΕΙΣ-ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ ΚΑΙ ΚΟΜΜΑΤΑ ΤΟΣΟ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΟΣΟ ΚΑΙ ΣΕ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.....	61
A3.1- ΟΙ ΝΙΚΗΤΕΣ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ.....	61
A3.2- ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	62
A3.3-ΕΚΛΟΓΕΣ 1881.....	63
A3.4-ΕΚΛΟΓΕΣ 1885.....	66
A3.5-ΕΚΛΟΓΕΣ 1887.....	68
A3.6-ΕΚΛΟΓΕΣ 1890.....	69
A3.7-ΕΚΛΟΓΕΣ 1892.....	70
A3.8-ΕΚΛΟΓΕΣ 1895.....	71
A3.9-ΕΚΛΟΓΕΣ 1899.....	72
A3.10-ΕΚΛΟΓΕΣ 1902.....	76
A3.11- ΕΚΛΟΓΕΣ 1905.....	82
A3.12- ΕΚΛΟΓΕΣ 1906.....	85
A3.13- ΕΚΛΟΓΕΣ 1910 Α.....	86
A3.14- ΕΚΛΟΓΕΣ 1910 Β.....	90
A3.15-ΕΚΛΟΓΕΣ 1912.....	91
A3.16-ΕΚΛΟΓΕΣ-1915 Α.....	93
A3.17-ΕΚΛΟΓΕΣ-1915 Β.....	94
A3.18-ΕΚΛΟΓΕΣ 1920.....	97
A3.19-ΕΚΛΟΓΕΣ 1926.....	99
A3.20-ΕΚΛΟΓΕΣ 1928.....	106
A3.21-ΕΚΛΟΓΕΣ 1932.....	107
A3.22-ΕΚΛΟΓΕΣ 1933.....	110
A3.23-ΕΚΛΟΓΕΣ 1935.....	111
A3.24-ΕΚΛΟΓΕΣ 1936.....	112
A3.25-ΕΚΛΟΓΕΣΣ 1946.....	121
A3.26-ΕΚΛΟΓΕΣ 1950.....	125

ΜΕΡΟΣ Β

B1 ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ.....	131
B1.1-Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ.....	131
B1.2-Η ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΣΤΗΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.....	132
B1.3-Η ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΣΤΑ Μ.Μ.Ε.	133
B1.4-Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.....	135
B1.5-ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ.....	138
B1.6-ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ.....	142

B2 ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΣΤΟΝ ΤΥΠΟ.....	143
ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	143
B2.1-ΕΚΛΟΓΕΣ 16 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1895.....	145
B2.2-ΕΚΛΟΓΕΣ 7 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1899.....	153
B2.3-ΕΚΛΟΓΕΣ 17 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1902.....	167
B2.4-ΕΚΛΟΓΕΣ 20 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1905.....	173

B2.5-ΕΚΛΟΓΕΣ 26 ΜΑΡΤΙΟΥ 1906.....	179
B2.6-ΕΚΛΟΓΕΣ 8 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1910.....	187
B2.7-ΕΚΛΟΓΕΣ 28 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1910.....	193
B2.8-ΕΚΛΟΓΕΣ 11 ΜΑΡΤΙΟΥ 1912.....	203
B2.9-ΕΚΛΟΓΕΣ 31 ΜΑΪΟΥ 1915.....	217
B2.10-ΕΚΛΟΓΕΣ 6 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1915	225
B2.11-ΕΚΛΟΓΕΣ 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1920.....	231
B2.12-ΕΚΛΟΓΕΣ 7 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1926.....	239
B2.13-ΕΚΛΟΓΕΣ 19 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1928.....	247
B2.14-ΕΚΛΟΓΕΣ 25 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1932.....	255
B2.15-ΕΚΛΟΓΕΣ 5 ΜΑΡΤΙΟΥ 1933.....	261
B2.16-ΕΚΛΟΓΕΣ 9 ΙΟΥΝΙΟΥ 1935	269
B2.17-ΕΚΛΟΓΕΣ 26 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1936.....	275
B2.18-ΕΚΛΟΓΕΣ 31 ΜΑΡΤΙΟΥ 1946.....	285
B2.19-ΕΚΛΟΓΕΣ 5 ΜΑΡΤΙΟΥ 1950.....	295
B2.20-ΣΠΑΝΙΑ ΦΥΛΛΑΔΙΑ.....	307
ΕΠΙΛΟΓΟΣ-ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ.....	315
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	317

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το ανά χείρας κείμενο πραγματεύεται τον τρόπο διαφήμισης μέσω του τύπου των υποψηφίων βουλευτών του Νομού Αχαΐας, κατά την περίοδο 1880-1950. Παράλληλα με αυτό το θέμα, το οποίο αποτελεί, άλλωστε, και το αντικείμενο της εργασίας, κρίνεται αναγκαία η επέκταση και σε άλλα θέματα τα οποία θα διευκολύνουν την κατανόηση του κυρίως θέματος και, επιπρόσθετως, θα ανοίξουν νέους γνωστικούς ορίζοντες και θα δώσουν την δυνατότητα να παρουσιαστεί ο τρόπος και ο σκοπός της σύνδεσης της Ιστορίας με την Διαφήμιση αλλά και τη συνάφεια του Χθες με το Σήμερα.

Σκοπός της εργασίας είναι η παρουσίαση του τρόπου προβολής των υποψηφίων βουλευτών, ιδίως των προερχόμενων από το Νομό Αχαΐας, ξεχωριστά για την κάθε εκλογική αναμέτρηση, και ο σχολιασμός αυτής της παρουσίασης, με βάση την εκάστοτε εποχή αλλά και σε σύγκριση με την σημερινή. Θα γίνει προσπάθεια για να παρουσιαστούν όσο το δυνατόν περισσότεροι τρόποι προβολής των υποψηφίων, ούτως ώστε να γίνουν αντιληπτά και κατανοητά ορισμένα επιμέρους στοιχεία, όπως η διαφορά του τρόπου διαφήμισης των υποψηφίων βουλευτών από εκλογική αναμέτρηση σε εκλογική αναμέτρηση, αλλά και σε σχέση με τις πιο σύγχρονες εκλογές, η σημασία της διαφήμισης για το προφίλ του υποψηφίου, τα σημεία που τονίζε ιδιαίτερα ο κάθε ένας, η αρνητική στάση απέναντι στους υποψηφίους και ο τρόπος που εκδηλώνονταν κλπ..

Η εν λόγω εργασία, θα εξετάσει, λοιπόν, και κάποια επιμέρους αντικείμενα έρευνας τα οποία όμως σχετίζονται, άμεσα, με το κυρίως θέμα. Μία σύντομη αναφορά στο ιστορικό πλαίσιο των γεγονότων από το 1880 έως και το 1950 κρίνεται επιβεβλημένη ώστε να συμβάλλει στην κατανόηση των συνθηκών της εποχής, να τονίσει τα σημαντικότερα ιστορικά γεγονότα και τους πρωταγωνιστές τους και να παρουσιάσει ξεκάθαρα τις πολιτικές εξελίξεις, τις πολιτικές αλλαγές και διαφοροποιήσεις, οι οποίες είναι συχνές και επηρεάζουν με έντονο τρόπο την Ιστορία του τόπου. Οι ιστορικές περίοδοι που καταπιάνεται η εργασία αυτή έχουν ως αφετηρία το χρονικό διάστημα της θέσπισης «αρχή της δεδηλωμένης» πλειοψηφίας, ενώ έχουν ως πέρας την Γερμανική κατοχή και τον σπαρακτικό Εμφύλιο Πόλεμο.

Σε ιδιαίτερο τμήμα της μελέτης θα γίνει παρουσίαση των σημαντικότερων ιστορικών προσώπων του Νομού Αχαΐας. Άνθρωποι που διαδραμάτισαν καταλυτικό ρόλο στην ιστορία της νεότερης Ελλάδας, πρωθυπουργοί, υπουργοί, αρχηγοί κομμάτων και παρατάξεων, υποψήφιοι που κατόρθωσαν να αποκτήσουν το αξίωμα του βουλευτή και προέρχονται από τη περιοχή της Αχαΐας, αλλά και διακεκριμένες προσωπικότητες, εκτός νομού, οι οποίες πρωταγωνίστησαν στα πολιτικά γεγονότα της χώρας και τα ονόματά τους έχουν γραφτεί στην ιστορία, παρουσιάζονται στην εργασία με μια μορφή μικρής βιογραφίας τους, ένα σύντομο ιστορικό τους. Το ιστορικό αυτό είναι χρήσιμο, γιατί θα είναι εφικτό στον καθένα να αποκτήσει πλήρη αντίληψη για την σπουδαιότητα των προσώπων αυτών.

Ένα άλλο πεδίο το οποίο θα σχολιαστεί είναι τα εκλογικά συστήματα τα οποία ίσχυαν κατά την εξετασθείσα περίοδο. Όπως προαναφέρθηκε, η περίοδος αυτή είναι ασταθής σε οτιδήποτε σχετίζεται μαζί της, από τις σφοδρές και αναπάντεχες πολιτικές αλλαγές μέχρι και την εναλλαγή των εκλογικών συστημάτων (άσπρο/μαύρο, σταυρός). Επομένως η συσχέτιση και η αναφορά των αλλαγών είναι χρήσιμη. Παράλληλα, θα εξετάζεται το είδος της εκλογικής περιφέρειας (ευρεία-Ν.Αχαΐοηλίδας, στενή-Ν.Αχαΐας), ανά εκλογική διαδικασία, διότι και σε αυτό το ζήτημα οι αλλαγές είναι αρκετές και μια τέτοια αναφορά θα συνδράμει στην αποφυγή παρανοήσεων και συγχύσεων.

Ένα σημαντικό τμήμα της εργασίας αποτελείται από το πλούσιο φωτογραφικό υλικό, τις διαφημίσεις στον τύπο των υποψηφίων βουλευτών, αλλά και έναν αριθμό από ενδιαφέροντα στοιχεία σχετικά με τους υποψήφιους. Οι διαφημίσεις άλλοτε είναι άμεσες και προβάλλονται με ευθύ τρόπο, ενώ κάποιες άλλες φορές γίνονται με έμμεσο τρόπο, από τις ίδιες τις εφημερίδες, μέσα από άρθρα τους και διάφορες άλλες στήλες που αφορούν την εκάστοτε εκλογική διαδικασία, γνωστές και ως «τα εκλογικά». Συχνά είναι και τα άρθρα των ίδιων των υποψηφίων, μέσω των οποίων προβάλλουν τις απόψεις τους. Η παράθεση των φωτογραφιών γίνεται με χρονολογική αλληλουχία και συνοδεύεται πάντα με κάποια σχόλια, τα οποία θεωρούμε χρήσιμα για την πληρέστερη κατανόηση των στοιχείων.

Η συλλογή του φωτογραφικού υλικού έχει πραγματοποιηθεί από το αρχείο των τοπικών εφημερίδων, μέσω του Μουσείου Τύπου της Πάτρας. Δυστυχώς, για την πιο ολοκληρωμένη εικόνα της μελέτης, πολλές τοπικές εφημερίδες δεν διαθέτουν αρχείο από την περίοδο που μας ενδιαφέρει άμεσα, π.χ. το αρχείο της εφημερίδας «Πελοπόννησος» καταστράφηκε ολοσχερώς κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής, ενώ φύλλα της εφημερίδας «Αχαϊκός Κήρυξ» δεν υπάρχουν σε κάποιο αρχείο. Επομένως, υφίσταται εμφανής περιορισμός στη συλλογή στοιχείων και επιπροσθέτως υπάρχει η δυσχέρεια εμφάνισης των φωτογραφιών, εξ αιτίας της παλαιότητας των εφημερίδων και της γενικότερα άσχημης κατάστασής τους.

Οι φωτογραφίες είναι τραβηγμένες με ψηφιακή φωτογραφική μηχανή υψηλής ανάλυσης και από ένα σύνολο περίπου 1500 φωτογραφιών έχει γίνει μία επιλογή των πιο αντιπροσωπευτικών και πιο καθαρών εικόνων, έτσι ώστε να καλύπτεται ένα μεγάλο φάσμα του τρόπου διαφήμισης και προώθησης των υποψηφίων βουλευτών.

Η εργασία περιέχει, επίσης, τη λίστα με τις πηγές που έχουν χρησιμοποιηθεί για την δημιουργία της (βιβλία, διαδικτυακοί τόποι κλπ.), περιέχει τη λίστα με τα περιεχόμενά της, όπου είναι δυνατόν να αναζητηθεί γρήγορα κάποιο σημείο της μελέτης, ενώ, τέλος, υπάρχουν πίνακες με τις ημερομηνίες των εκλογικών διαδικασιών, με τα ονόματα των προσώπων που διατέλεσαν πρωθυπουργοί στην Ελλάδα κατά την εξεταζόμενη περίοδο και πρόσθετες φωτογραφίες προσώπων και όχι μόνο. Ολοκληρώνοντας, υπάρχουν ορισμένα σπάνια φυλλάδια – μπροσούρες- τα οποία θα παρουσιαστούν και θα σχολιαστούν μέσα στην εργασία αυτή.

ΜΕΡΟΣ Α

Α1 ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ 1880-1950

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το κεφάλαιο αυτό θα προσπαθήσει να παρουσιάσει με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη πληρότητα και σαφήνεια το ιστορικό πλαίσιο των γεγονότων της εποχής, έχοντας ως αρχή την περίοδο λίγο πριν το 1880 και καταλήγοντας στο 1950. Η παράθεση των γεγονότων στοχεύει στην συσχέτιση της ιστορικής πραγματικότητας με τα στοιχεία που έχουν συλλεχθεί, σχετικά με την διαφήμιση των υποψηφίων βουλευτών.

Α1.1-Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΔΕΔΗΛΩΜΕΝΗΣ

Η Εθνοσυνέλευση (1862-1864), λοιπόν, όρισε ως πολίτευμα την βασιλευομένη δημοκρατία, αντί της μέχρι τότε συνταγματικής μοναρχίας. Παράλληλα, κατοχύρωσε μεταξύ άλλων, την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας, την άμεση, μυστική και καθολική (για τον ανδρικό πληθυσμό) ψήφο με σφαιρίδια και την ελευθερία του συνέρχεσθαι και συνετairίζεσθαι, η οποία οδηγούσε στην ελεύθερη συγκρότηση κομμάτων. Παρά την έντονη αντίδραση του βασιλιά Γεωργίου του Α', η Εθνοσυνέλευση επέβαλε την αρχή να προέρχεται η κυβέρνηση από την κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Δεν ορίστηκε, όμως, ευκρινώς ότι ο βασιλιάς όφειλε να δώσει την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης σε βουλευτή του κόμματος που είχε την εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας της Βουλής. Η βουλή, που προερχόταν από γενικές εκλογές, ασκούσε τη Νομοθετική εξουσία, ενώ ο βασιλιάς είχε υπό τον έλεγχό του την Εκτελεστική. Αυτός διόριζε τα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου. Ο Γεώργιος εκμεταλλεύτηκε την ασάφεια αυτή, για να διορίζει κυβερνήσεις της αρεσκείας του, μέχρι την ψήφιση της «αρχής της δεδηλωμένης» το 1875. Η ιδέα άνηκε στο νέο τότε πολιτικό Χαρίλαο Τρικούπη, ο οποίος πίστευε πως μονόδρομος λύση στο πρόβλημα της πολιτικής αστάθειας ήταν η δημιουργία δύο μεγάλων κομμάτων (αγγλικό πρότυπο). Για να συμβεί αυτό, έπρεπε ο βασιλιάς να αναθέτει την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης μόνο σε πολιτικό ο οποίος σαφώς είχε την εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας των βουλευτών. Αυτό θα στερούσε από τα κόμματα μειοψηφίας τη δυνατότητα να σχηματίζουν κυβέρνηση, θα τα ωθούσε σε συνένωση με τα μεγάλα και θα είχε ως αποτέλεσμα σταθερότερες κυβερνήσεις πλειοψηφίας.

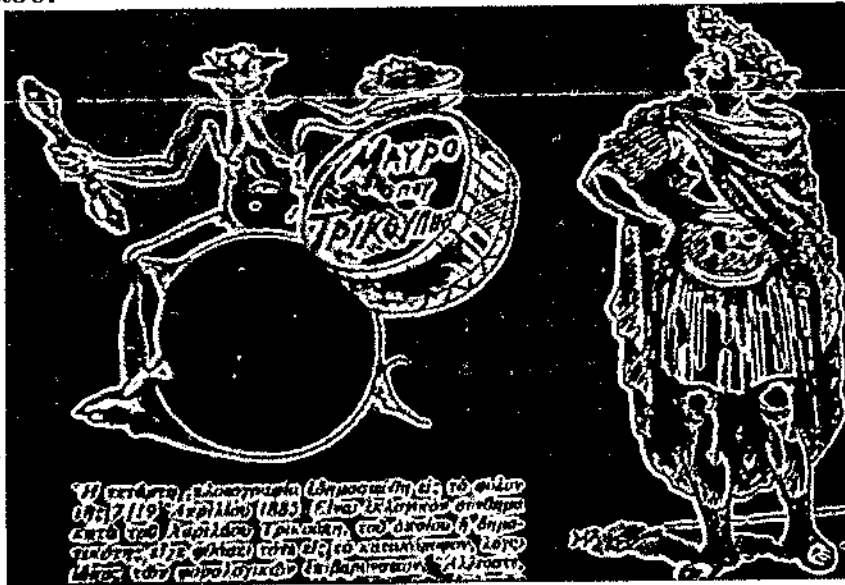
Α1.2-ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΔΙΚΟΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Από το 1881 αρχίζει να καθιερώνεται ο δικομματισμός στην Ελλάδα. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 1884 τα δύο μεγάλα κόμματα, του Τρικούπη και του Δηλιγιάννη, έλεγχαν το 92% των εδρών στο Κοινοβούλιο. Στις Εκλογές του 1881 νικητής είναι ο Τρικούπης, ο οποίος σχηματίζει κυβέρνηση το Μάρτη του 1882. Τα επόμενα, όμως χρόνια η κατάσταση στα πολιτικά πράγματα δεν είναι καθόλου ευχάριστη. Παράλληλα οικονομική κρίση μαστίζει τη χώρα. Το στράτευμα βρίσκεται σε πλήρη αποδιοργάνωση, ενώ μεγάλες ελληνικές περιοχές δεν έχουν ακόμα απελευθερωθεί (Κρήτη, Ήπειρος, Μακεδονία, νησιά Β. Αιγαίου, Ανατ. Αιγαίου, Δωδεκάνησα), ενώ η Θεσσαλία μόλις είχε προσαρτηθεί (1881). Ο αυταρχικός και συγκεντρωτικός τρόπος που ο Τρικούπης κυβερνάει, αναγκάζει τον Γεώργιο Ρούφο να παραιτηθεί από υπουργός των Ναυτικών μαζί με τον υπουργό Δικαιοσύνης Δ. Ράλλη (1883). Και οι δύο μαζί καταγγέλλουν τη στάση του πρωθυπουργού. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης ενώνονται κάτω από την αρχηγία του Θ. Δηλιγιάννη. Τα πολλά κόμματα που υπάρχουν στον πολιτικό στίβο από το 1870, μετά το θάνατο των αρχηγών Βούλγαρη, Δελιγιώργη, Κουμουνδούρου και Ζαΐμη, ενώνονται στα δύο ισχυρά κόμματα.

Τα δύο μεγάλα κόμματα κυβερνούν την Ελλάδα με εναλλαγές από το 1882 έως το 1897 και διαδραματίζουν ασφαλώς σημαντικό ρόλο στην ιστορία της χώρας, γι' αυτό το λόγο θα γίνει μια αναφορά στις σημαντικότερες πολιτικές διαφορές των δύο μεγάλων ανδρών. Ο Δηλιγιάννης δεν αποδεχόταν τον διχωρισμό των εξουσιών και στόχευε στον έλεγχό τους από το κόμμα. Ο Τρικούπης επεδίωκε τον εκσυγχρονισμό του κράτους με κάθε κόστος, ενώ ο Δηλιγιάννης προέβαλλε το αίτημα της κοινωνικής δικαιοσύνης, με τη μείωση των φόρων και την παροχή ευκαιριών στους προστατευόμενους του για κατάληψη δημοσίων θέσεων. Στα εδάφη της Θεσσαλίας, στα οποία κυριαρχούσε η μεγάλη ιδιοκτησία, οι τρικουπικοί υποστήριζαν τους μεγαλογαιοκτήμονες, ενώ οι δελιγιαννικοί προσπάθησαν, χωρίς επιτυχία, να χορηγήσουν γη στους αγρότες και έλαβαν κάποια μέτρα για τη βελτίωση της θέσης τους. Τέλος, ο Δηλιγιάννης υποστήριζε ένα κράτος κοινωνικής αλληλεγγύης και μια αργή οικονομική ανάπτυξη βασισμένες σε παραγωγικές δραστηριότητες.

Στα 1883-1884 ξεσπάει οικονομική κρίση. Η φορολογική πολιτική που επιβάλλει ο Τρικούπης είναι βαριά, εξ αιτίας της ανάγκης αποπληρωμής των δανείων, πολλές από τις βιομηχανίες και εμπορικές επιχειρήσεις πτωχεύουν μη μπορώντας να ανταπεξέλθουν. Η κατάσταση αυτή σε συνδυασμό με την κρίση της σταφίδας (δυσκολία στις εξαγωγές της) ανατρέπει την λαϊκή βάση του Τρικούπη και οδηγεί σε εκλογές (7

Απριλίου 1885) με κυριότερο σύνθημα : « Κάτω οι φόροι » και τελική επικράτηση του Δηλιγιάννη, ο οποίος σχηματίζει κυβέρνηση στις 15 Απριλίου.

Η κυβέρνηση Δηλιγιάννη δεν κατόρθωσε να εφαρμόσει το δικό της πρόγραμμα, αλλά ούτε και να ανατρέψει όσα είχε νομοθετήσει ο Τρικούπης, όπως χαρακτηριστικά είχε δηλώσει στην βουλή ο Δηλιγιάννης για μόνο πρόγραμμα : « Τα αντίθετα ακριβώς των όσων έλεγε ο Τρικούπης ». Το 1886 Δελιγιάννης θέτει στους Άγγλους ζήτημα νέας διαρρύθμισης της συνοριακής γραμμής Ελλάδας-Τουρκίας. Οι Μεγάλες Δυνάμεις, Αγγλία, Ιταλία, Αυστρία, Γερμανία, αποκλείουν τα ελληνικά λιμάνια με αποτέλεσμα την ολοκληρωτική νέκρωση των εισαγωγών και εξαγωγών, καθώς και την έναρξη λιμού. Η κυβέρνηση Δηλιγιάννη κατηγορείται για συνωμοσία με τους Άγγλους, προκειμένου να ηρεμήσει ο λαός με το πρόσχημα ενός δήθεν εξωτερικού προβλήματος. Ο Δηλιγιάννης βρίσκοντας τον αποκλεισμό ως αδιέξοδο και καλή δικαιολογία, παραιτήθηκε, δηλώνοντας ότι : « η Ευρώπη δεν άφηκε την Ελλάδα να συντρίψει την Τουρκία και να αποκαταστήσει τους δούλους Έλληνες ».

Άμεση συνέπεια της πτώσης του Δηλιγιάννη υπήρξε η άνοδος στην εξουσία κυβέρνησης υπό τον Τρικούπη, πλαισιωμένη από την δηλιγιαννική βουλή. Η χώρα οδηγείται σε εκλογές τον Ιανουάριο του 1887 με ευρεία εκλογική περιφέρεια και με μειωμένο αριθμό βουλευτών, από 243 σε 150, σε μία προσπάθεια να εκλεγούν οι ικανότεροι και να αντιμετωπιστεί η συναλλαγή με την προσωπική γνωριμία. Ο Τρικούπης επικρατεί με αρκετή πλειοψηφία και συνεχίζει στηριγμένος σε σταθερή κοινοβουλευτική βάση. Οι επόμενες εκλογές του 1890 βρίσκουν την αντιπολίτευση να καταλαμβάνει 110 έδρες, από τις οποίες οι 90 άνηκαν

στο κόμμα του Δηλιγιάννη, και τον Τρικούπη 40. Χαρακτηριστικό είναι ότι η αντιπολίτευση κατέβηκε ενωμένη εναντίον του Τρικούπη, από την άκρα δεξιά μέχρι την δημοκρατική αριστερά της εποχής, που την εκπροσωπούσε η ομάδα υπό την ηγεσία του Γεωργίου Φιλάρητου. Δημιουργήθηκε, λοιπόν το πρώτο εκλογικό σχήμα της ενότητας κατά του Τρικουπισμού.

Α1.3-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΤΩΧΕΥΣΗ

Κατά την διακυβέρνηση του Δηλιγιάννη η οικονομική κρίση που διέρχεται το κράτος επιδεινώνεται όλο και περισσότερο. Οι ξένοι κεφαλαιούχοι αρνούνται πλέον να παραχωρήσουν δάνεια στην ελληνική κυβέρνηση, ακόμα και με πιο δυσβάσταχτους όρους. Ο Δηλιγιάννης αναλαμβάνει προσωπικά το Υπουργείο των Οικονομικών, ύστερα από την διένεξή του με τον υπουργό Καραπάνο και την παραίτηση του τελευταίου, καταβάλοντας προσπάθεια να αποφευχθεί η χρεωκοπία. Τα προβλήματα συνεχίζονται και ο πρωθυπουργός πιέζεται να παραιτηθεί, με τον ίδιο να αρνείται, λαμβάνοντας, μάλιστα, την ψήφο εμπιστοσύνης της βουλής. Ο βασιλιάς Γεώργιος ο Α', πιεσμένος από τους εγχώριους και ξένους κεφαλαιοκρατικούς κύκλους, κατήργησε την κυβέρνηση και ανέθεσε την εξουσία στον Κ. Κωνσταντόπουλο, του οποίου η κυβέρνηση ήταν βραχύβια. Προκηρήσσονται εκλογές για τις 3 Μαΐου 1892, στις οποίες το κόμμα του Τρικούπη θριαμβεύει (180 από τις 207 έδρες).

Στις 10 Ιουνίου 1892, μετά την επάνοδο του βασιλιά από το εξωτερικό, ο Τρικούπης σχηματίζει νέα κυβέρνηση με πρώτο στόχο την αντιμετώπιση του μεγάλου οικονομικού προβλήματος. Παρά την βαριά φορολογία που είχε επιβληθεί η κατάσταση χειροτέρευε, την όλη εικόνα

έδωσε ο Τρικούπης επιγραμματικά στη βουλή με τη φράση του : «*Κόριοι, δυστυχώς επιτωχέσαμεν*». Η Ελλάδα βρέθηκε σε αδυναμία να εξυπηρετήσει τα τοκοχρεολύσια των εξωτερικών της δανείων και ζήτησε επαναδιαπραγμάτευση του δημόσιου χρέους της. Οι διαπραγματεύσεις με τις πιστώτριες χώρες συνεχίστικαν μέχρι τον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897. Το κλίμα δυσαρέσκειας ήταν μόνιμο και έντονο. Αστοί και διανοούμενοι απογοητεύονταν όλο και περισσότερο από την γενικότερη κατάσταση και την αναποτελεσματικότητα του κράτους, το οποίο χαρακτηριζόταν από μία βραδυκίνητη γραφειοκρατία.. Ανάλογη δυσαρέσκεια επικρατούσε και σε μεγάλο μέρος μικροκαλλιεργητών και αξιωματικών του στρατού. Η αντίδραση στρέφεται κατά του Τρικούπη. Ο κόσμος φωνάζει : «*Κάτω ο πετρέλαιος, κάτω ο φορομπήχτης*». Τον Ιανουάριο του 1895 η κυβέρνηση Τρικούπη μπροστά στην αντίδραση της αντιπολίτευσης και των ανακτόρων υποβάλλει την παραίτησή της.

Οι εκλογές του 1895 διεξάγονται κάτω από μεγάλη ένταση και βρίσκουν τον συνδυασμό του Τρικούπη να καταποντίζεται, ενδεικτικό είναι ότι στο Μεσολόγγι δεν εκλέγεται ούτε ο ίδιος. Η ήττα αυτή για τον Τρικούπη σηματοδοτεί και το τέλος της πολιτικής του σταδιοδρομίας, η διακυβέρνηση του οποίου χαρακτηρίστηκε από ριζικές μεταρρυθμίσεις στη διοίκηση, τη δικαιοσύνη, τον στρατό και το εκπαιδευτικό σύστημα.. Διαλύει το κόμμα του και πεθαίνει έπειτα από ένε χρόνο στις Κάννες. Την περίοδο από το 1893-1897 τα δύο μεγάλα κόμματα προσπάθησαν να υλοποιήσουν το πολιτικό τους πρόγραμμα χωρίς επιτυχία, γεγονός που δημιούργησε την εικόνα ενός γενικού αδιεξόδου

A1.4-ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1897) ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ

Η κυβέρνηση Δηλιγιάννη, αν και γνώριζε καλά ότι η πολεμική περίπτωση με την Τουρκία θα απέβαινε σε βάρος της χώρας, δέχτηκε την Τουρκική πρόκληση. Η Τουρκία κύρηξε τον πόλεμο κατά της Ελλάδας στις 5-18 Απριλίου 1897 και στρατεύματά της εισέβαλαν στην Θεσσαλία. Μέσα σε χρονικό διάστημα λιγότερο του ενός μήνα, ο ελληνικός στρατός υπέστη συντριπτική ήττα. Η είδηση αυτή αναστάτωσε τον λαό στην Αθήνα, ο οποίος κινήθηκε απειλητικά προς τα ανάκτορα, με συνέπεια ο βασιλιάς να αντιδράσει παύοντας την κυβέρνηση του Δηλιγιάννη και αναθέτοντας την εξουσία στον Δημήτριο Ράλλη. Ο Ράλλης ικέτευσε τη Ρωσία να σταματήσει την προέλαση των Τούρκων, όπως και έγινε με επέμβαση του τσάρου και με υπογραφή συνθήκης ανακωχής στις 8 Μαΐου 1897.

Η ήττα του ελληνικού στρατού και η υποχρέωση της Ελλάδας να καταβάλει υπέρογκες πολεμικές αποζημιώσεις στην Τουρκία, έθεσαν το

ζήτημα σε νέες βάσεις. Η ήττα εκλήφθη ως τεράστιο πλήγμα, προκαλώντας καθολική απογοήτευση καθώς και αμφισβήτηση του κράτους και των δομών λειτουργίας του, του παραδοσιακού πολιτικού κόσμου και της βασιλικής δυναστείας ως προς την αποτελεσματικότητά τους στη διαχείριση των εθνικών θεμάτων. Η ηττοπαθής διάθεση και το αίσθημα της "ντροπής" εντάθηκαν ακόμα περισσότερο και από το εξής: Τα οικονομικά του ελληνικού κράτους οδηγήθηκαν σε καθεστώς Διεθνούς Οικονομικού Έλέγχου (ΔΟΕ). Εκπρόσωποι έξι δυνάμεων (Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ρωσία και Αυστρία) ανέλαβαν την διαχείριση βασικών κρατικών εσόδων (έσοδα των μονοπολίων αλατιού, φωτιστικού πετρελαίου, σπίρτων, το φόρο καπνού, τα λιμενικά δικαιώματα του Πειραιά κλπ.), με στόχο την εκπλήρωση της πολεμικής αποζημίωσης προς την Τουρκία και την αποπληρωμή των άλλων δανείων, ενώ λειτούργησε επιπρόσθετα σαν συμβουλευτικό σώμα, συμβάλλοντας γενικότερα στη βελτίωση των επιδόσεων της ελληνικής οικονομίας.

A1.5-ΕΚΑΟΓΕΣ 1899 ΚΑΙ 1902

Την κυβέρνηση Ράλλη, η οποία άφησε πίσω της χάος, αντικατέστησε αυτή του Αλ. Ζαΐμη μέχρι τις εκλογές του 1899, στις οποίες επικράτησε ο Γεώργιος Θεοτόκης. Το κόμμα του Θεοτόκη θεωρείται συνέχεια του κόμματος του Τρικούπη. Καμιά ιδιαίτερη πρόοδος δε σημειώθηκε εκτός από τις κάποιες ανορθωτικές, κυρίως στον οικονομικό τομέα, προσπάθειες των κυβερνήσεων Θεοτόκη. Αντίθετα, η ολοένα αυξανόμενη οικονομική κρίση και η δυσπραγία κοινωνικών ομάδων, η συνεχής αποκάλυψη των αδυναμιών του παλιού πολιτικού κατεστημένου προκαλούν εντεινόμενη δυσαρέσκεια και δημιουργούν συνθήκες για την ανάπτυξη αντίδρασης. Η νέα κυβέρνηση είχε να αντιμετωπίσει ένα αληθινό χάος, με τα οικονομικά, το στρατό, τον δημόσιο τομέα και τη δικαιοσύνη σε άθλια κατάσταση. Στις 12 Νοεμβρίου 1901, όμως, η κυβέρνηση παραιτείται εξ αιτίας των «Ευαγγελικών», δηλαδή μιας σειράς γεγονότων των οποίων αφορμή υπήρξε η μετάφραση της Καινής Διαθήκης στην απλή καθαρεύουσα, το 1898, με πρωτοβουλία της βασίλισσας Όλγας. Εκείνη την περίοδο δημιουργήθηκαν υπόνοιες για «ρωσικά ρούβλια» με τα οποία έγινε δήθεν η έκδοση με σκοπό να ενσωματωθεί η Μακεδονία στη Βουλγαρία. Μετά από τρία χρόνια, που άρχισε να δημοσιεύεται στην «Ακρόπολη» το μεταφρασμένο κείμενο, ο υπόλοιπος τύπος με την υποστήριξη της Θεολογικής Σχολής, της Ιεράς Συνόδου και του Πατριαρχείου υποστήριζαν φανερά ότι η μετάφραση υποκινήθηκε από Βούλγαρους με σκοπό να εκμηδενιστεί η θρησκεία και να διαβρωθεί η εθνική συνείδηση

των Ελλήνων! Στην Αθήνα ξεσπούν ταραχές εναντίον των δημοτικιστών, με αποτέλεσμα την παραίτηση της κυβέρνησης Θεοτόκη.

Εκλογές διεξάγονται στις 17 Νοεμβρίου 1902 και μετά από πολλές αμφιταλαντεύσεις γύρω στο ποιο κόμμα ήταν πράγματι εκείνο που πλειοψηφούσε, η κυβέρνηση ανατέθηκε τελικά στο Θ. Δηληγιάννη. Κύριος ρυθμιστής του μέλλοντός της θα ήταν το ασήμαντο αριθμητικά στη Βουλή κόμμα του Ζαΐμη, το οποίο επεμβαίνοντας με τη ψήφο του, θα μπορούσε να κρατά στην εξουσία ή να ανατρέπει τον Δηληγιάννη. Στις εκλογές αυτές εκλέγεται για πρώτη φορά ο Δημήτρης Γούναρης και από εδώ αρχίζει η πολιτική του σταδιοδρομία. Η περίοδος αυτή (1902-1904) χαρακτηρίζεται από μία μη ομαλή πολιτική κατάσταση με συχνή αλληλοδιαδοχή κυβερνήσεων Δηληγιάννη – Θεοτόκη – Ράλλη. Η οικονομία του κράτους αρχίζει πάλι να κλονίζεται κυρίως από τα έξοδα της γενικής διοίκησης, τις δαπάνες του στρατού και την αποδιοργάνωση. Θα πρέπει σε αυτά να προστεθεί η σταφιδική κρίση με την εξέγερση του πληθυσμού της Ηλείας και το μακεδονικό ζήτημα που ο αγώνας του βρίσκεται σε έξαρση.

Α1.6-ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ

Συγχρόνως, διεξαγόταν ο Μακεδονικός Αγώνας (1902-8). Στο μεταξύ η Βουλγαρία στρέφει τις διεκδικήσεις της στη Μακεδονία. Με πρόσχημα τον απελευθερωτικό αγώνα εναντίον της Τουρκίας οι Βούλγαροι προπαγανδίζουν την αυτονομία της Μακεδονίας, ιδρύουν σχολεία και εμφανίζονται ως προστάτες των χριστιανών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ανεξαρτήτως εθνικότητας, ενώ με το πέρασμα του χρόνου ένοπλα ανταρτικά βουλγαρικά σώματα, οι κομιτατζήδες, ξεκινούν βίαιους προσηλυτισμούς των χωρικών της Μακεδονίας στη σχισματική από το 1870 Βουλγαρική Εξαρχία, χωρίς να διστάζουν να προχωρήσουν σε διώξεις και τρομοκρατίες σε βάρος των ορθόδοξων πληθυσμών, ενώ η αδύναμη τουρκική κυβέρνηση αδυνατεί να λάβει μέτρα εναντίον τους. Από το 1900 με πρωτεργάτες το γραμματέα του προξενείου Μοναστηρίου Ίωνα Δραγούμη και τον μητροπολίτη Καστοριάς Γερμανό Καραβαγγέλη αρχίζει η οργάνωση των Ελλήνων της Μακεδονίας, ενώ ελληνικά ανταρτικά σώματα περνούν τα σύνορα και με τη μυστική υποστήριξη της ελληνικής κυβέρνησης ξεκινούν τον αγώνα εναντίον της βουλγαρικής προπαγάνδας και των ένοπλων σωμάτων, προσπαθώντας να τονώσουν το εθνικό φρόνημα. Τα σώματα αυτά συγκρούονται με τους κομιτατζήδες, με κέντρο την περιοχή του Βάλτου (λίμνη των Γιαννιτσών). Ο θάνατος του αξιωματικού Παύλου Μελά (1904) προκάλεσε μεγάλη συγκίνηση στην ελεύθερη Ελλάδα, ενώ πολλοί αξιωματικοί του ελληνικού στρατού περνούν στη Μακεδονία και συνεχίζουν το Μακεδονικό Αγώνα μέχρι το 1908, οπότε η Επανάσταση

των Νεοτούρκων ανέκοψε τις εξελίξεις. Παράλληλα, η Κρήτη κηρύχθηκε αυτόνομη, το 1905 ξέσπασε η επανάσταση του Θέρισσου, με αρχηγό τον Ελ. Βενιζέλο, και το 1908 κηρύχθηκε η ένωση της Μεγαλονήσου με την Ελλάδα (πραγματοποιήθηκε όμως το 1912 και διεθνώς αναγνωρίστηκε το 1913).

Α1.7-ΕΚΛΟΓΕΣ 1905 – ΘΑΝΑΤΟΣ ΔΗΛΗΓΙΑΝΝΗ

Ο Θ. Δηληγιάννης είναι ο νικητής των εκλογών στις 20-2-1905 αποκτώντας ισχυρή πλειοψηφία, έλαβε τα 3/5 των βουλευτικών εδρών. Ωστόσο την πολιτική ζωή διατάραξε η δολοφονία του πρωθυπουργού Δηληγιάννη στις 31 Μαρτίου 1905, από κάποιον Κωσταγερακάρη, μέλος του αθηναϊκού υποκόσμου. Η συμμαχική κυβέρνηση Δ. Ράλλη-Κ. Μαυρομιχάλη πετυχένει ψήφο εμπιστοσύνης από την βουλή και διατηρείται στην εξουσία μέχρι τον Δεκέμβρη του 1905, όπου κλήθηκε στην αρχή ο αρχηγός της αντιπολίτευσης Θεοτόκης, ο οποίος και προκήρυξε νέες εκλογές για τις 26 Μαρτίου 1906, των οποίων ήταν ο θριαμβευτής. Τα εσωτερικά προβλήματα έχουν στο μεταξύ συσσωρευτεί, όπως και τα εξωτερικά. Τα γεγονότα στη Θέρισο με τον Ελ. Βενιζέλο κρατούν σε αγωνία και συγκίνηση τον Ελληνικό λαό. Ισχυρή Ελλάδα όμως δεν υπάρχει, το κράτος βρίσκεται αποδιοργανωμένο και ο λαός στενάζει κάτω από τη βαριά φορολογία.

Α1.8-ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΟ ΓΟΥΔΙ (1909)

Το 1909 συντελείται μια τομή στην πολιτική ιστορία της Ελλάδας, γενικότερα και των πολιτικών κομμάτων ιδιαίτερα. Είναι το έτος της εκδήλωσης του Κινήματος στο Γουδί και προσλαμβάνεται ως τομή στην περιοδολόγηση της ελληνικής ιστορίας σηματοδοτώντας την αρχή μιας δεκάχρονης περιόδου (1910-20) προόδου και συγκρότησης της Ελλάδας ως σύγχρονου κράτους. Ταυτίζεται με την άνοδο των μεσαιών αστικών στρωμάτων, τα οποία, ενισχυμένα από τις οικονομικές εξελίξεις των τελευταίων ετών του 19ου αιώνα, διεκδικούν έναντι της παλιάς, πολιτικής, αστικής ολιγαρχίας την πολιτική τους εκπροσώπηση και τη δημιουργία των θεσμικών εκείνων προϋποθέσεων που θα διευκόλυναν την οικονομική τους δραστηριότητα.

Την εικόνα της γενικής κρίσης συνέθεταν τα σοβαρότατα προβλήματα στην οικονομία, η κοινωνική αναστάτωση λόγω της δυσμενούς θέσης κοινωνικών ομάδων, οι αποτυχίες της εθνικής πολιτικής και η ενοχοποίηση του παραδοσιακού πολιτικού κόσμου αλλά και του θρόνου για αυτές. Η αντίδραση της ελληνικής κυβέρνησης στη διακήρυξη εκ μέρους των Κρητών της Ένωσης με την Ελλάδα το 1908, δηλαδή η αποδοχή της διατήρησης της Κρήτης υπό την τουρκική επικυριαρχία, προτάσσοντας την πάση θυσία αποφυγή ελληνοτουρκικού πολέμου και υπακούοντας στην επέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων, έπληξε για άλλη μια φορά το κύρος του βασιλιά και του περιβάλλοντός του, ως προς την ικανότητά τους στη διαχείριση των εθνικών θεμάτων. Στον αναβρασμό στο χώρο του στρατού πρέπει να υπολογιστεί και η επίδραση που είχε στους έλληνες αξιωματικούς η κίνηση των Νεότουρκων, της "Ένωσης και Προόδου", η οποία ενέτεινε το υπάρχον αίσθημα μειονεξίας, αντιπαραθέτοντας στην αναγεννητική προσπάθεια των Τούρκων το τέλμα της Ελλάδας. Έτσι, αρκετοί κατώτεροι κυρίως αξιωματικοί ίδρυσαν μια μυστική εταιρεία, η οποία άρχισε να αριθμεί όλο και περισσότερα μέλη, το Στρατιωτικό Σύνδεσμο, που τέθηκε τελικά υπό την ηγεσία του συνταγματάρχη Νικόλαου Ζορμπά.

Ειδικότερα, στο χώρο των ελλήνων αξιωματικών κυριαρχούσε αίσθημα ταπείνωσης και μειονεξίας, καταγόμενο από την ήττα του '97 και διαιωνιζόμενο από την "άψογον", όπως ειρωνικά ονομάστηκε, στάση της Ελλάδας στις σχέσεις με την Τουρκία, ειδικά με αφορμή την προαναφερθείσα διακήρυξη της Ένωσης της Κρήτης. Ταυτόχρονα, καθολική είναι η δυσαρέσκεια απέναντι στον πολιτικό κόσμο, υπεύθυνο για την ανεπάρκεια του εξοπλισμού του στρατού, την εν γένει κακή κατάστασή του. Το κλίμα αναστάτωσης συμπλήρωναν τα παράπονα για ευνοιοκρατία αλλά και κάποιες γερμανικής εμπνεύσεως ρυθμίσεις που παρακώλυαν τις προαγωγές και απειλούσαν με στασιμότητα τη σταδιοδρομία πολλών αξιωματικών, φαινόμενα συνδεδεμένα και τα δύο με τον πρίγκηπα Κωνσταντίνο, τον επικεφαλής του στρατεύματος. Εξάλλου, η οικονομική κρίση το 1908, αποτέλεσμα της αδυναμίας διάθεσης των γεωργικών προϊόντων στο εξωτερικό και της διεθνούς ύφεσης που μείωσε τα εμβάσματα Ελλήνων από την Αίγυπτο και την Αμερική, έπληξε και τα εισοδήματα των στρατιωτικών, οι οποίοι, όπως και άλλες επαγγελματικοκοινωνικές ομάδες, στηρίζονταν εκτός του μισθού τους σε οικογενειακούς, αγροτικούς κυρίως, πόρους.

Στις 15 Αυγούστου 1909, λοιπόν, εκδηλώθηκε το κίνημα, το οποίο έγινε από τον Στρατιωτικό Σύνδεσμο, μία μυστική ένωση στρατιωτικών, με αρχηγό το Ν. Ζορμπά και με αιτήματα που αφορούσαν μεταρρυθμίσεις στο στρατό, τη διοίκηση, τη δικαιοσύνη, την εκπαίδευση και τη δημοσιονομική πολιτική. Ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος δεν εγκαθίδρυσε δικτατορία, αλλά προώθησε τα αιτήματά του μέσω της Βουλής. Με αφορμή το κίνημα, έγινε στις 14 Σεπτεμβρίου μεγάλη διαδήλωση των επαγγελματικών σωματείων της πρωτεύουσας. Οι διαδηλωτές υποστήριξαν το διάβημα του Στρατιωτικού Συνδέσμου και υπέβαλαν ψήφισμα στο παλάτι με το οποίο ζητούσαν την επίλυση σειράς οικονομικών αιτημάτων. Υπό την πίεση του Συνδέσμου η Βουλή ψήφισε, χωρίς ιδιαίτερη προετοιμασία και συζήτηση, μεγάλο αριθμό νόμων που επέφεραν ριζικές αλλαγές. Η επόμενη περίοδος, ως το τέλος του 1909, πέρασε μέσα σε κλίμα αβεβαιότητας και συγκρούσεων. Παρά την καταρχήν επιτυχία των στρατιωτικών και την προώθηση αρκετών από τα μεταρρυθμιστικά τους αιτήματα με ψήφιση ανάλογων νόμων η μεταρρύθμιση αντιμετώπιζε την αντίδραση του παλαιού πολιτικού κόσμου. Εξάλλου, ο Σύνδεσμος δε διακρινόταν από σαφή πολιτικό και ιδεολογικό χαρακτήρα, η παρέμβασή του είχε περισσότερο να κάνει με την εκδήλωση μιας δυσαρέσκειας απέναντι στα παλιά κόμματα και στα ανάκτορα. Η κατάσταση ήταν μάλλον αδιέξοδη και ο Σύνδεσμος προσανατολιζόταν σε αναζήτηση πολιτικού συμβούλου, τον οποίο

αναγνώρισε στο πρόσωπο του κρητικού πολιτικού, του Ελευθέριου Βενιζέλου.

Το Φεβρουάριο του 1910 η Βουλή αποφάσισε την αναθεώρηση ορισμένων άρθρων του Συντάγματος. Έτσι προκηρύχθηκαν εκλογές για τις 8 Αυγούστου και ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος διαλύθηκε έχοντας επιτύχει τις επιδιώξεις του.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

«Προς την Α. Μ. τον βασιλέα, την Κυβέρνησιν και τον Ελληνικό Λαόν. Η πατρίς μας ευρίσκεται υπό δυσχερέστατας περιστάσεις, το δε επίσημον κράτος υβρισθέν και ταπεινωθέν, αδυνατεί να κινηθή προς άμυναν των δικαίων του... Ο Σύνδεσμος των αξιωματικών του Εθνικού Στρατού της Ήφρας και του Ναυτικού... προβαίνει εις την υποβολήν ιεράς παρακλήσεως προς τον Βασιλέα και προς την Κυβέρνησιν του, όπως ολοψύχως επιδοθώσιν εις την άμεσον και ταχείαν ανόρθωσιν των κακώς εν γένει εχόντων, ιδία δε των του στρατού και τω ναυτικό υπηρεσίας, διατηρούντες τους ους κέκτηνται βαθμούς και προαγόμενοι, όταν προς τούτο ευδοκή ο Βασιλεύς... Ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος υποβάλλει την παράκλησιν όπως εν τω μέλλοντι ο Βασιλεύς, όστις εν τω δικαίωμάτι του κατά το Σύνταγμα διορίζει τους υπουργούς, απαιτεί ίνα οι υπουργοί των Στρατιωτικών και των Ναυτικών προέρχωνται εξ ανανωτέρων εν ενεργεία ή διαθεσιμότητι αξιωματικών του στρατού και του ναυτικού... Ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος ποθεί όπως η Θρησκεία μας υψωθεί εις τον εμπρέποντα ιερόν προορισμόν της, όπως η Διοίκησις της Χώρας καταστή χρηστή και έντιμος, όπως η Δικαιοσύνη απονέμηται ταχέως μετ' αμεροληψίας και ισότητος προς άπαντας εν γένει τους πολίτας αδιακρίτως τάξεως, όπως η Εκπαίδευσις του Λαού καταστή λυσιτελής δια τον πρακτικόν βίον και τας στρατιωτικάς ανάγκας της Χώρας, όπως η ζωή, η τιμή και η περιουσία των πολιτών εξασφαλισθώσιν, και τέλος όπως τα οικονομικά ανορθωθώσι...

Α1.9-ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΣΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΡΩΜΕΝΑ

Η επιλογή του Βενιζέλου υπαγορευόταν από την εξαιρετική φήμη του για τη δράση του στην Κρήτη όλα αυτά τα χρόνια του αυτόνομου καθεστώτος του νησιού, την αίγλη που είχε αποκτήσει από τη δυναμική αντίθεσή του με τον πρίγκηπα Γεώργιο και το γεγονός ότι αποτελούσε ένα εντελώς νέο πρόσωπο, «αμόλυντο», από κάθε εμπλοκή με τις ελληνικές πολιτικές φατρίες. Πράγματι, ο Βενιζέλος πέτυχε μια έντιμη και αξιοπρεπή αποχώρηση των στρατιωτικών και την εκ νέου εκχώρηση της εξουσίας στους πολιτικούς. Ο ίδιος αρνήθηκε τις προτάσεις πρωθυπουργοποίησής του, αλλά δέχτηκε να μεσολαβήσει ανάμεσα στο Σύνδεσμο από τη μια και στα κόμματα και τ' ανάκτορα από την άλλη. Η συμβουλή του για σύγκληση Εθνοσυνέλευσης με σκοπό την αναθεώρηση μη θεμελιωδών άρθρων του Συντάγματος έγινε δεκτή και το Μάρτιο ο

Στρατιωτικός Σύνδεσμος διαλύθηκε, αποποιούμενος τις πολιτικές του ευθύνες. Στις εκλογές του Αυγούστου του 1910, που διενήργησε η από τον Ιανουάριο υπηρεσιακή κυβέρνηση του Στέφανου Δραγούμη, ο Ελευθέριος Βενιζέλος εξελέγη βουλευτής συγκεντρώνοντας έναν εντυπωσιακό αριθμό ψήφων, ενώ και γενικότερα οι ανεξάρτητοι βουλευτές που ταυτίζονταν με τη μεταρρύθμιση κέρδισαν αξιόλογη νίκη παρά το γεγονός ότι ήταν άγνωστοι και πρωτοεμφανιζόμενοι. Ο Ελ. Βενιζέλος εξελέγη πρώτος βουλευτής Αττικοβοιωτίας συγκεντρώνοντας 32.256 θετικές ψήφους (σφαιρίδια) σε σύνολο 38.800 ψηφισάντων (δηλαδή 83,1%). *«Μια επανάσταση συνετελέσθη, όχι του στρατού πλέον, αλλά του λαού. Του κυριάρχου. Επανάσταση ειρηνική»* έγραφε η «Πατρίς» στις 10.8.1910 και συμπλήρωνε εμφατικά: *«Ο Βενιζέλος είναι σύμβολον, είναι μια ιδέα. Ο Αντικομματισμός είναι η ελπίς της Αναγεννήσεως»*. Ο ελληνικός λαός καταψήφισε στην ουσία τον παλιό πολιτικό κόσμο. Ας σημειωθεί ότι εξελέγησαν και σοσιαλιστές βουλευτές, με την εμφάνιση της σοσιαλδημοκρατικής «Κοινωνιολογικής Εταιρείας», γεγονός που αποκαλύπτει τη διάδοση σοσιαλιστικών ιδεών στην Ελλάδα.

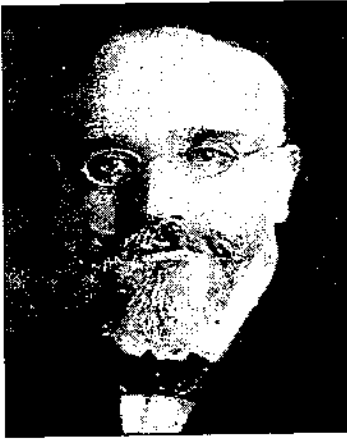
Θυελλώδεις συζητήσεις άρχισαν τότε για το αν η νέα Βουλή θα ήταν Αναθεωρητική ή Συντακτική. Ο Βενιζέλος, αφού παραιτήθηκε από τις θέσεις του στην Κρητική Συνέλευση και την Εκτελεστική Επιτροπή, για να μπορέσει να λάβει μέρος στην ελληνική πολιτική ζωή, μετέβη στην Αθήνα. Η άφιξή του έγινε δεκτή με ενθουσιασμό. Μιλώντας σε συγκεντρωμένο πλήθος (5 Σεπτεμβρίου 1910), κατάφερε να κάμψει την απαίτηση για Συντακτική Βουλή, χαρακτηρίζοντας με επιμονή τη νεοσχηματισμένη Βουλή ως Αναθεωρητική. Γενικά κατάφερε να εξασφαλίσει τη συναίνεση υπέρ Αναθεωρητικής Βουλής και πίστης στο βασιλιά. Ο βασιλιάς του ανέθεσε εντολή σχηματισμού κυβέρνησης, αλλά εκείνος, προβλέποντας τις δυσκολίες συνεργασίας με τους παλιούς πολιτικούς (Θεοτόκης, Ράλλης, Μαυρομιχάλης), τον έπεισε να προχωρήσει σε νέες εκλογές παρά τη διαφωνία του παλαιού πολιτικού κόσμου, ο οποίος πράγματι απείχε από αυτές..

Η πρώτη κυβέρνηση Βενιζέλου θα σχηματιστεί μετά τη συντριπτική νίκη του κόμματός του (307 από τις 362 έδρες), των Φιλελευθέρων, στις εκλογές του Νοεμβρίου του 1910, εγκαινιάζοντας μια περίοδο ανασυγκρότησης και μεταρρύθμισης για τη χώρα. Ήδη, από τα χρόνια αυτά θα προβεί, πλαισιωμένος από νέους αστούς διανοούμενους, σε πρόγραμμα οικονομικού και πολιτικού εκσυγχρονισμού με μια σειρά θεσμικών και νομοθετικών αλλαγών και μεταρρυθμίσεων, που θέτουν τις βάσεις ενός "Κράτους Δικαίου" και

συντελούν συνολικά προς την κατεύθυνση του μετασχηματισμού της ελληνικής κοινωνίας κατά τα δυτικά πρότυπα.

A1.10-ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Ο Βενιζέλος θα αναδειχθεί σε έναν από τους πλέον σημαντικούς Έλληνες πολιτικούς και σε σύμβολο μιας ολόκληρης εποχής,

αναλαμβάνοντας με συνέπεια να οδηγήσει τη χώρα στη διπλή κατεύθυνση του οικονομικού και πολιτικού εκσυγχρονισμού και της μαχητικής υλοποίησης της Μεγάλης Ιδέας. Η κυβέρνηση Βενιζέλου επανέφερε το διάδοχο Κωνσταντίνο στη διοίκηση του στρατεύματος παρά τη διαφορετική αξίωση του Κινήματος, αποκαθιστώντας έτσι τη σχέση του με το παλάτι, βελτιωμένη ήδη και από το γεγονός ότι αντιτάχθηκε και στο πολιτειακό ζήτημα που ήθελαν να θέσουν οι καινούργιοι προοδευτικοί

πολιτικοί, εκλεγμένοι από τον Αύγουστο του 1910. Αποκατέστησε επίσης και βασιλόφρονες στρατιωτικούς, ενώ απομάκρυνε κάποιους από τους κινηματίες. Η Β' Αναθεωρητική Βουλή άρχισε τις εργασίες της τον Ιανουάριο του 1911. Θα επεξεργαστεί το Σύνταγμα του 1911, το οποίο αποτέλεσε αναθεώρηση αυτού του 1864. Με το νέο αυτό Σύνταγμα και κυρίως το σύνολο της νομοθεσίας που επακολούθησε ο Βενιζέλος κατορθώνει να θέσει τις βάσεις ενός σύγχρονου κράτους.

Οι σπουδαιότερες τροποποιήσεις αφορούσαν την διασφάλιση της διάκρισης των εξουσιών, το ασυμβίβαστο μεταξύ στρατιωτικής και δημοσιούπαλληλικής ιδιότητας αφ' ενός και βουλευτικού αξιώματος αφ' ετέρου, και τη μονιμότητα των δικαστικών και των δημοσίων υπαλλήλων. Η κυβέρνηση Βενιζέλου ψήφισε επίσης 337 νέους νόμους, οι οποίοι εισήγαγαν αλλαγές που αφορούσαν όλο το φάσμα του δημόσιου και ιδιωτικού βίου: π. χ. διορισμοί υπαλλήλων με δημόσιους διαγωνισμούς, καθιέρωση κανονισμών εργασίας σε βιοτεχνίες και βιομηχανίες, διανομή γης στη Θεσσαλία, αναδιοργάνωση της τοπικής αυτοδιοίκησης, βελτίωση της διαδικασίας απονομής της δικαιοσύνης, αναθεώρηση του κανονισμού της Βουλής με σκοπό να διαθέτουν οι υπουργοί περισσότερο χρόνο για κοινοβουλευτικές συζητήσεις.

Καταβλήθηκε συστηματική προσπάθεια για τον εκσυγχρονισμό του κρατικού μηχανισμού και την ενίσχυση των στρατιωτικών δυνάμεων της χώρας. Γαλλική και αγγλική αποστολή κλήθηκαν για να αναλάβουν

αντίστοιχα το στρατό και το ναυτικό. Καταβλήθηκε φροντίδα για τη δημόσια εκπαίδευση. Μέτρα πάρθηκαν για την εθνική οικονομία, ιδιαίτερα για τη γεωργία. Έντονος δασμολογικός προστατευτισμός υιοθετήθηκε για την προώθηση της υποτυπώδους ελληνικής βιομηχανίας, ενώ ταυτόχρονα η επέκταση των αγορών που ακολούθησε την εδαφική επέκταση μετά τους Βαλκανικούς και η γενικότερη διεθνής συγκυρία ενίσχυε την επενδυτική διάθεση των κεφαλαιούχων σε βιομηχανικές δραστηριότητες. Τεχνικοί οργανισμοί, επανδρωμένοι από ενημερωμένους μηχανικούς και άλλους τεχνικούς, αναλάμβαναν παρεμβάσεις και προγραμματισμούς σε διάφορους τομείς.

Όλη αυτή η δραστηριότητα πάντως διασκέδασε οριστικά το αίσθημα της ηττοπάθειας και της απογοήτευσης που ταλάνιζε τη χώρα από την εποχή της ήττας και δημιούργησε κλίμα αισιοδοξίας και αυτοπεποίθησης. Γενικά, η περίοδος 1910-20 παρά την παράλληλη πολεμική περιπέτεια στην οποία ενεπλάκη η χώρα υπήρξε περίοδος προόδου, διαδικασιών ολοκλήρωσης της Ελλάδας ως σύγχρονου κράτους.

Α1.11-ΕΚΛΟΓΕΣ 1912

Η Β' Αναθεωρητική Βουλή λειτούργησε εντατικά επί έναν χρόνο. Ο Ελ. Βενιζέλος αποφάσισε όμως να προχωρήσει στην πρόωρη διάλυση της Βουλής, επιδιώκοντας να εξασφαλίσει την ανανέωση του λαϊκού χρίσματος, με συμμετοχή αυτήν τη φορά στις εκλογές και των «παλαιών κομμάτων». Οι νέες εκλογές, για ανάδειξη «απλής Βουλής» (σύμφωνα με το Σύνταγμα του 1864 η Αναθεωρητική Βουλή είχε διπλάσιο αριθμό εδρών), πραγματοποιήθηκαν στις 11 Μαρτίου 1912 και αποτέλεσαν πραγματικό θρίαμβο για το Κόμμα Φιλελευθέρων. Οι βενιζελικοί (το σήμα του κόμματος των Φιλελευθέρων είχε τη φωτογραφία του Βενιζέλου με μία άγκυρα) πλειοψήφησαν στις 14 από τις 19 περιφέρειες, μειοψήφησαν σε τρεις (Αρκαδία, Λακωνία, Ζάκυνθος) και ισοψήφησαν σε δύο (Σπέτσες, Νέα Ψαρά). Κατέλαβαν έτσι τις 148 από τις 181 έδρες της Βουλής (146 φιλελεύθεροι και 2 κοινωνιολόγοι). Οι τρεις εκλογικές αναμετρήσεις της περιόδου 1910-1912 επέφεραν ριζικές αλλαγές και ανακατατάξεις στη δομή του κομματικού συστήματος, οριοθετώντας τη μετάβαση από την «Ολιγαρχική» στη «Μεταολιγαρχική» πολιτική. Ταυτόχρονα όμως η μετάβαση αυτή συνοδεύτηκε και από μια έντονη και παρατεταμένη κρίση νομιμοποίησης, απαρχή της οποίας μπορεί να θεωρηθεί η αποχή των «παλαιών κομμάτων» τον Νοέμβριο του 1910, φαινόμενο που δεν είχε, μέχρι τότε, ποτέ παρουσιαστεί στα προηγούμενα 65 χρόνια εκλογικής ιστορίας του ελληνικού Βασιλείου.

A1.12-ΑΝΤΙΒΕΝΙΖΕΛΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

Σε αυτό το σημείο κρίνεται απαραίτητη η αναφορά στα γνωρίσματα των κόμματος της αντιπολίτευσης, γνωστά και ως αντιβενιζελικά. Τα κόμματα αυτά ένωσε ένας συντηρητικός προσανατολισμός, απεχθάνονταν τη διαρκή παρέμβαση του κράτους, επειδή αυτή θα είχε ως αποτέλεσμα την ενίσχυση της εκτελεστικής εξουσίας, ενώ δεν είχαν μακροπρόθεσμη πολιτική, αντίθετα, επικέντρωναν την προσοχή τους στην επίλυση επίκαιρων προβλημάτων. Το Ραλλικό κόμμα και αυτό του Μαυρομιχάλη ήταν πιο αδιάλλακτα σε σχέση με το κόμμα του Θεοτόκη που ήταν πιο διαλλακτικό.

Το κόμμα του Ράλλη ήταν αντίθετο προς τον εκσυγχρονισμό. Υποστήριζε ότι το κοινοβούλιο έπρεπε να έχει ισχυρή θέση στο πολιτικό σύστημα. Στο πρόσωπο του βασιλιά έβλεπε το σύμβολο της εθνικής ενότητας που ξεπερνούσε τα σύνορα της χώρας. Απευθυνόταν κατά κύριο λόγο στα μεσαία και κατώτερα στρώματα των πόλεων καθώς και στους μικροκαλλιεργητές, ζητούσε ενίσχυση της παραγωγής και αύξηση των θέσεων εργασίας, χωρίς να διαθέτει κάποιο συγκροτημένο πρόγραμμα για την οικονομική ανάπτυξη. Το Εθνικό Κόμμα, του Μαυρομιχάλη δεν παρουσίαζε ιδιαίτερες διαφορές από το Ραλλικό, απλώς υποστήριζε την « Ανόρθωση », που κατά την εκτίμησή τους δεν μπορούσαν να υλοποιήσουν οι Βενιζελικοί. Το κόμμα του Θεοτόκη ήταν πιο μετριοπαθές και υποστήριζε την αύξηση των εξοπλισμών και ζητούσε φορολογικές ελαφρύνσεις για τους μικροεισοδηματίες.

A1.13-ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ

Μετά την εδραίωση του Βενιζέλου στην ελληνική πολιτική σκηνή και την δημιουργία ενός ισχυρού κράτους έπρεπε να τεθούν επί τάπητος οι εθνικές διεκδικήσεις. Η τύχη των σκλαβωμένων Ελλήνων θα κριθεί στο πεδίο της μάχης.

Ο Α' Βαλκανικός Πόλεμος άρχισε τον Οκτώβριο του 1912. Οι πρέσβεις των τριών συμμαχικών βαλκανικών χωρών, της Ελλάδας, της Σερβίας και της Βουλγαρίας στις 30 Σεπτεμβρίου/13 Οκτωβρίου 1912 επέδωσαν ένα τηλεσίγραφο στην κυβέρνηση του σουλτάνου με απαιτήσεις που αφορούσαν τα δικαιώματα των χριστιανικών κοινοτήτων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Το τηλεσίγραφο δεν έγινε δεκτό και αμέσως άρχισαν οι πολεμικές επιχειρήσεις. Τα ελληνικά στρατεύματα της Θεσσαλίας κατέλαβαν την Ελασσόνα και στις 9-10 Οκτωβρίου κέρδισαν την πρώτη μάχη στο Σαραντάπορο. Ακολούθησε η κατάληψη της Κοζάνης και των Γρεβενών. Στο

σημείο αυτό τέθηκε ένα δίλημμα: προέλαση προς τα βόρεια, προς το Μοναστήρι ή προς τα ανατολικά για την κατάληψη της Θεσσαλονίκης; Με παρέμβαση της κυβέρνησης και προσωπικά του Βενιζέλου ο αρχιστράτηγος, ο διάδοχος Κωνσταντίνος, συναίνεσε στη δεύτερη επιλογή. Η αποφασιστική μάχη δόθηκε στα Γιαννιτσά στις 19-20 Οκτωβρίου. Η ήττα των τουρκικών στατευμάτων άνοιξε το δρόμο προς τη Θεσσαλονίκη, την οποία κατέλαβε ο ελληνικός στρατός στις 27 του ίδιου μήνα, ενώ τα βουλγαρικά στρατιωτικά τμήματα κατευθύνονταν από τα ανατολικά προς την πόλη.

Το Νοέμβριο εκκαθαρίστηκε η περιοχή της δυτικής Μακεδονίας από τα υπόλοιπα τουρκικά στρατεύματα και απελευθερώθηκαν η Φλώρινα, η Καστοριά και αργότερα η Κορυτσά. Το βάρος πλέον δόθηκε στην Ήπειρο, όπου τον Οκτώβριο ο σχεδιασμός προέβλεπε αμυντικές κυρίως επιχειρήσεις. Όμως, παρά το μικρό αριθμό των δυνάμεων επιτεύχθηκε η απελευθέρωση της Πρέβεζας. Μετά το Νοέμβριο του 1912 άρχισε η μεταφορά ενισχύσεων από τη Μακεδονία και ο ελληνικός στρατός προωθήθηκε προς τα Ιωάννινα. Η πόλη όμως φυλασσόταν από το οχυρό του Μπιζανίου, που ήταν σε στρατηγική θέση και η άμυνά του είχε οργανωθεί από γερμανούς ειδικούς.

Επίσης, ο χειμώνας εκείνης της χρονιάς ήταν πολύ βαρύς και δυσκόλευε ιδιαίτερα τις επιχειρήσεις. Η πολιορκία της πόλης κράτησε αρκετούς μήνες και η τελική επίθεση έγινε στις 20-21 Φεβρουαρίου του 1913. Την επομένη, στις 22 του μήνα, ο ελληνικός στρατός κατέλαβε τα Ιωάννινα. Παράλληλα με τις επιχειρήσεις στην ξηρά σημαντική δράση είχε και το ελληνικό ναυτικό στο Αιγαίο. Η Ελλάδα ήταν η μόνη χώρα που διέθετε αξιόλογη ναυτική δύναμη. Ανέλαβε λοιπόν την ευθύνη της αντιμετώπισης του τουρκικού στόλου. Με ναυαρχίδα το θωρηκτό "Αβέρωφ" και επικεφαλής το ναύαρχο Κουντουριώτη ο ελληνικός στόλος κατάφερε να εγκλωβίσει τον αντίπαλο μέσα στα στενά του Ελλήσποντου και της Προποντίδας. Αυτό κατορθώθηκε με τις νίκες του σε δύο ναυμαχίες: της "Ελλης" στις 3 Δεκεμβρίου 1912 και της Λήμνου στις 5 Ιανουαρίου του 1913. Η κυριαρχία του ελληνικού στόλου στο Αιγαίο απέτρεψε την όποια ενίσχυση των τουρκικών στρατευμάτων στα μέτωπα της Μακεδονίας και της Ηπείρου και επέτρεψε την ασφαλή μεταφορά των ελληνικών και άλλων συμμαχικών στρατευμάτων με πλοία. Ακόμα επέτρεψε την απελευθέρωση των νησιών του Αρχιπελάγους. Η Λήμνος, η Θάσος, η Σαμοθράκη, ο Άγιος Ευστράτιος, τα Ψαρά, η Ίμβρος και η Τένεδος, που είχαν μεγάλη σημασία για την εξέλιξη των ναυτικών επιχειρήσεων, απελευθερώθηκαν μέσα στον Οκτώβριο του 1912 από δυνάμεις του Πολεμικού Ναυτικού. Αργότερα καταλήφθηκαν η Μυτιλήνη και η Χίος με απόβαση στρατιωτικών δυνάμεων. Τέλος, η Σάμος, που ήταν ήδη αυτόνομη ηγεμονία, κήρυξε από τον Οκτώβριο την Ένωσή της με την Ελλάδα.

Με τη συνθήκη του Λονδίνου είχε επιβεβαιωθεί η οριστική αποχώρηση των Οθωμανών από τα ευρωπαϊκά εδάφη της Αυτοκρατορίας. Έμενε όμως ανοικτό το θέμα της διανομής αυτών των εδαφών ανάμεσα στα έως τότε σύμμαχα βαλκανικά κράτη.

Από ελληνικής πλευράς, ο Λάμπρος Κορομηλάς είχε προτείνει το διεθνή έλεγχο της περιοχής των Στενών και της Πόλης, την απόδοση της δυτικής Θράκης, όπως αυτή οριζόταν ανάμεσα στους ποταμούς Νέστο και Έβρο, στη Βουλγαρία, ενώ η Μακεδονία από την Καβάλα, τη Θεσσαλονίκη και μέχρι τον Αυλώνα στις ακτές της Αδριατικής θα περιερχόταν στην Ελλάδα. Η Βουλγαρία απαιτούσε την εφαρμογή των όρων της συνθήκης του Αγίου Στεφάνου, δηλαδή την προσάρτηση του συνόλου σχεδόν του γεωγραφικού χώρου της Μακεδονίας μέχρι το Μοναστήρι. Ήταν γεγονός πως με αυτούς τους όρους δεν μπορούσε να υπάρξει συνεννόηση. Την ίδια περίπου στιγμή η Βουλγαρία είχε έντονες διαφωνίες με τη Σερβία για το μοίρασμα της περιοχής της βόρειας Μακεδονίας που είχε καταληφθεί από το σερβικό στρατό.

Αυτά τα δεδομένα οδήγησαν στη συγκρότηση ενιαίου ελληνοσερβικού μετώπου ενάντια στη Βουλγαρία, που επικυρώθηκε με συνθήκη φιλίας και αμοιβαίας προστασίας ανάμεσα στην Ελλάδα και τη Σερβία, η οποία υπογράφηκε στη Θεσσαλονίκη στις 19 Μαΐου/1 Ιουνίου 1913. Με βάση αυτήν οριζόνταν τα συνόρα των δύο χωρών όπως περίπου είναι και σήμερα, αναγνωρίζοντας επί της ουσίας τα τετελεσμένα που είχε δημιουργήσει η κατοχή εδαφών από τους δύο στρατούς, ενώ παρέχονταν και εμπορικές διευκολύνσεις στους Σέρβους στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης. Ακολούθως, περιγράφονταν οι διεκδικήσεις των δύο κρατών έναντι της Βουλγαρίας, οι οποίες προβλεπόταν να λυθούν με διεθνή διαιτησία. Σε περίπτωση όμως άρνησης της τελευταίας να συναινέσει σε μια τέτοια προοπτική θα συγκρούονταν με αυτήν.

Η συνθήκη συνέτεινε στην ανάδειξη της κρίσης. Στις 17/30 Ιουνίου 1913 βουλγαρικές δυνάμεις επιτέθηκαν στις ελληνικές και τις σερβικές θέσεις στη Μακεδονία. Την ίδια ημέρα η ελληνική πλευρά απαίτησε την εκκένωση της Θεσσαλονίκης από τη βουλγαρική φρουρά που έδρευε εκεί από τον Οκτώβριο. Η άρνηση του αποπλισμού και της αποχώρησής της οδήγησε σε συγκρούσεις μέσα στην πόλη με αρκετούς νεκρούς, οι οποίες τελείωσαν με την αιχμαλωσία όλου του βουλγαρικού στρατιωτικού τμήματος. Ακολούθησαν οι μάχες του Κιλκίς-Λαχανά και κατόπιν της Δοϊράνης, στις οποίες νίκησαν τα ελληνικά στρατεύματα, γεγονός που επέτρεψε την κατάληψη από τον ελληνικό στρατό του Κιλκίς, της Δράμας και των Σερρών, ενώ δυνάμεις του ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού κατέλαβαν την Καβάλα και προωθήθηκαν προς τη δυτική Θράκη. Στις 18 Ιουλίου υπογράφηκε

ανακωχή που βρήκε σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση τα βουλγαρικά στρατεύματα. Οι τελικές διευθετήσεις έγιναν με τη συνθήκη του Βουκουρεστίου.

Α1.14-Ο Α' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ Η ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Στις αρχές του 20ού αιώνα είχε ενταθεί ο αποικιακός ανταγωνισμός και η διαμάχη ανάμεσα στις Μεγάλες Δυνάμεις για τις γεωπολιτικές και οικονομικές ζώνες επιρροής τους. Παράλληλα, το Ανατολικό Ζήτημα έμπαινε στην τελική του φάση με την αποσύνθεση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και το διαμελισμό των εδαφών της. Λίγο πριν από την έναρξη του πολέμου οι συμμαχίες είχαν διαμορφωθεί ως εξής: Από τη μια μεριά η Αγγλία, η Γαλλία και η Ρωσία ήταν οι χώρες της "Εγκάρδιας Συνεννόησης" (Entente Cordiale) και από την άλλη η Γερμανία, η Αυστροουγγαρία και η Ιταλία αποτελούσαν την "Τριπλή Συμμαχία" ή με άλλη ονομασία τις "Κεντρικές Δυνάμεις".

Η αφορμή για τη σύγκρουση δόθηκε από τη δολοφονία του διαδόχου της Αυστρίας, του αρχιδούκα Φερδινάνδου, από ένα σέρβο εθνικιστή τον Ιούνιο του 1914 στο Σεράγεβο. Η Αυστροουγγαρία θεώρησε τη δολοφονία αυτή ως εχθρική κίνηση της Σερβίας και οι δυνάμεις της Entente έσπευσαν να σταθούν στο πλευρό της. Η Ιταλία το 1915 συμάχησε τελικά με την Entente. Ο πόλεμος εξελίχτηκε σε μακροχρόνια σύγκρουση χαρακωμάτων στο δυτικό, το ανατολικό, το ιταλοαυστριακό και το βαλκανικό μέτωπο. Επρόκειτο για έναν πόλεμο νεύρων με επιθέσεις γύρω από τις γραμμές άμυνας και εκατόμβες νεκρών στρατιωτών. Το 1917 εισήλθαν στον πόλεμο με το πλευρό της Entente οι Ηνωμένες Πολιτείες, ενώ μετά την επικράτηση των μπολσεβίκων στη Ρωσία η τελευταία συνθηκολόγησε με τις Κεντρικές Δυνάμεις και αποσύρθηκε. Ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος έληξε τελικά στα τέλη του 1918 με πλήρη επικράτηση των δυνάμεων της Entente.

Η έναρξη του Α' Παγκόσμιου Πολέμου και ειδικότερα η σερβοαυστριακή κρίση έθεσε την Ελλάδα σε δίλημμα για τη στάση που θα κρατούσε, δεδομένης της ελληνοσερβικής συνθήκης του 1913 περί αμοιβαίας υποστήριξης σε περίπτωση επίθεσης από τρίτη δύναμη. Σε γενικές γραμμές, η ελληνική πλευρά δεν προέκρινε την ενεργό συμμετοχή στις επιχειρήσεις παρά προωθούσε μια ευνοϊκή για τη Σερβία ουδετερότητα και παράλληλη ετοιμότητα για παρέμβαση σε περίπτωση επίθεσης της Βουλγαρίας. Αλλά και οι δυτικές δυνάμεις συναινούσαν σε αυτή την πολιτική, στο βαθμό που δεν ήθελαν να εξωθήσουν τη Βουλγαρία και την Οθωμανική Αυτοκρατορία στην άμεση και ενεργό

είσοδό τους στον πόλεμο στο πλευρό των Κεντρικών Αυτοκρατοριών Πέρα όμως από τη γενική κατεύθυνση υπέβασκε μια διαφοροποίηση στις κατευθύνσεις της εξωτερικής πολιτικής του ελληνικού κράτους.

Από τη μία πλευρά, ο Βενιζέλος έβλεπε τη χώρα του προσδεμένη στην πολιτική των Μεγάλων Δυνάμεων, της Entente. Η επιλογή αυτή σχετιζόταν με τρεις βασικούς παράγοντες: τους γενικότερους οικονομικούς και γεωπολιτικούς συσχετισμούς στην Ανατολική Μεσόγειο και την εκεί κυριαρχία των βρετανικών συμφερόντων, την επιλογή στρατοπέδου από την πλευρά των δύο βαλκανικών εχθρών της Ελλάδας, της Βουλγαρίας και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και την εκτίμηση που ο ίδιος έκανε για την έκβαση του πολέμου. Από την άλλη, ο Κωνσταντίνος είχε σπουδάσει στη Γερμανία, θαύμαζε τα γερμανικά πρότυπα κοινωνικής οργάνωσης και είχε παντρευτεί τη Σοφία, την αδελφή του αυτοκράτορα της Γερμανίας Γουλιέλμου. Όλα αυτά συνέτειναν στη φιλογερμανική του στάση που εκφραζόταν με μια αυστηρή ουδετερότητα. Τη στάση αυτή ευνοούσε και η γερμανική διπλωματία, δεδομένου πως εξαιτίας των εκτεταμένων ακτών και των νησιών της η Ελλάδα ήταν ευάλωτη απέναντι στο αγγλικό ναυτικό, ενώ η προσπάθεια προσεταιρισμού της Βουλγαρίας και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από τις Κεντρικές Αυτοκρατορίες δεν ευνοούσε την άμεση είσοδο της Ελλάδας στον πόλεμο ως συμμάχου τους.

Καθώς εκτυλίσσονταν τα γεγονότα του Α' Παγκόσμιου Πολέμου στα διάφορα μέτωπα, ετίθετο πιεστικά το πρόβλημα των συμμαχιών ανάμεσα στις Μεγάλες Δυνάμεις και τις βαλκανικές χώρες. Επειδή το ζητούμενο ήταν ο προσεταιρισμός της Βουλγαρίας, προτάθηκε η παραχώρηση προς αυτήν ελληνικών εδαφών στην ανατολική Μακεδονία. Η πρόταση έγινε τόσο από τους Συμμάχους, που πρότειναν στην Ελλάδα

εδαφικά ανταλλάγματα στη Μικρά Ασία, όσο και από τις Κεντρικές Αυτοκρατορίες αργότερα, με τις οποίες τελικά συντάχθηκε η Βουλγαρία και κατέλαβε την περιοχή της ανατολικής Μακεδονίας. Είναι αξιοσημείωτο πως το θέμα της παραχώρησης ελληνικού εδάφους στη Βουλγαρία όξυνε τις εσωτερικές αντιπαραθέσεις μεταξύ των βενιζελικών και των κωνσταντινικών. Και από τις δύο πλευρές εξαπολύονταν κατηγορίες περί προδοσίας και εθνικής μειοδοσίας ανάλογα με το ποιός διεθνής συνασπισμός (Entente ή Κεντρικές Αυτοκρατορίες) και τότε πρότεινε ή πραγματοποιούσε την κατάληψη της συγκεκριμένης περιοχής από τους Βουλγάρους.

Ελευθέριος Βενιζέλος

Το 1915 ο Βενιζέλος υποστήριξε ανοιχτά τη συμμαχία με την Entente. Αφορμή στάθηκαν οι συμμαχικές επιχειρήσεις στη χερσόνησο της Καλλίπολης εναντίον της Τουρκίας. Ο πρωθυπουργός πρότεινε τη συμμετοχή ελληνικών στρατευμάτων σ' αυτές τις επιχειρήσεις συναντώντας την έντονη διαφωνία του βασιλιά. Η αδυναμία συνεννόησης με το βασιλιά οδηγεί το Βενιζέλο στην απόφαση να παραιτηθεί το Φεβρουάριο του 1915.

Α1.15-ΕΚΛΟΓΕΣ 1915

Θα επανέλθει στην κυβέρνηση με τις εκλογές του Μαΐου του 1915, που διενήργησε η διορισμένη από το βασιλιά υπηρεσιακή κυβέρνηση του Δημήτριου Γούναρη, κυριότερου και αξιολογότερου εκπροσώπου της αντιβενιζελικής παράταξης. Το Κόμμα Φιλελευθέρων, κερδίζει 186 από τις 316 συνολικά έδρες (στις οποίες θα πρέπει να προστεθούν και 6 ανεξάρτητοι βενιζελικοί). Οι βενιζελικοί απέσπασαν όλες τις έδρες στην Ήπειρο, την Κρήτη και το Ανατολικό Αιγαίο (58 συνολικά) και διατήρησαν στο ακέραιο τη δύναμή τους στην Παλαιά Ελλάδα, κερδίζοντας 128 από τις 184 έδρες. Το Κόμμα Φιλελευθέρων ηττήθηκε όμως κατά κράτος στη Μακεδονία, όπου περιορίστηκε σε 5 μόνο έδρες (και 1 ανεξάρτητο βενιζελικό), ενώ οι αντιβενιζελικοί κέρδισαν 66 και οι σοσιαλιστές της Φεντερασιόν, που συνεργάστηκαν μαζί τους στη Θεσσαλονίκη, άλλες 2. Η μαζική παρουσία εθνοκοθησκευτικών μειονοτήτων στη Μακεδονία (κυρίως μουσουλμάνων) έπαιξε καθοριστικό ρόλο για την επικράτηση των αντιβενιζελικών. Αποκλειστικός εκφραστής της αντιβενιζελικής συμμαχίας στη Μακεδονία ήταν το κόμμα των «Εθνοκοφρόνων», που είχε ιδρύσει, τον Ιανουάριο του 1915 ο Δ. Γούναρης, εισάγοντας στο πολιτικό λεξιλόγιο έναν νεολογισμό που θα γίνει αργότερα (θλιβερά) διάσημος και θα διαμορφώσει την κυρίαρχη ιδεολογία από το 1945 μέχρι το 1974. Ήταν η πρώτη φορά που ένα πολιτικό κόμμα, μετονομάζοντας τη

βασιλοφροσύνη σε εθνικοφροσύνη, επιχειρούσε έμμεσα να αμφισβητήσει το εθνικό φρόνημα των αντιπάλων του.

Ο Βενιζέλος, ανακαταλαμβάνοντας την εξουσία μετά τις εκλογές του 1915 και αντιμετωπίζοντας την είσοδο της Βουλγαρίας στον πόλεμο και την επίθεσή της κατά της Σερβίας, κήρυξε επιστράτευση. Την απόφαση αυτή επικύρωσε τυπικά ο Κωνσταντίνος. Την ίδια στιγμή στρατιωτικές δυνάμεις της Entente είχαν αποβιβαστεί και έλεγχαν την περιοχή της Θεσσαλονίκης. Όταν ο πρωθυπουργός Βενιζέλος έθεσε θέμα ενεργού ανάμειξης στη σύγκρουση, οδηγήθηκε και πάλι σε παραίτηση τον Οκτώβριο του 1915. Υπήρχε ξανά θεμελιακή διαφωνία του με τον Κωνσταντίνο, ο οποίος δεν ήθελε να βρεθεί σε καμία περίπτωση αντιμέτωπος με τη Γερμανία.

Τον επόμενο μήνα διαλύθηκε και η Βουλή, χωρίς να προλάβει να συμπληρώσει ούτε τέσσερις μήνες ζωής. Από τις νέες εκλογές, που πραγματοποιήθηκαν στις 6 Δεκεμβρίου 1915 οι βενιζελικοί αποφάσισαν να απόσχουν και με την επιλογή αυτή συντάχθηκε περίπου το μισό εκλογικό σώμα (ψήφισαν μόνο 334.945, ενώ τον Μάιο είχαν ψηφίσει 686.990). Αλλά και η μονόπλευρη Βουλή που εξελέγη τον Δεκέμβριο του 1915 δεν κατόρθωσε να επιζήσει περισσότερο από έξι μήνες.

Α1.16-Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ – ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΙΧΑΣΜΟΣ

Η νέα, δυσμενής για τους Συμμάχους, κατάσταση στο μακεδονικό μέτωπο και η εκτίμηση ότι διακυβεύονται τα ελληνικά κέρδη των Βαλκανικών Πολέμων οδηγούν μια ομάδα βενιζελικών αξιωματικών και πολιτών στην οργάνωση του κινήματος της Εθνικής Αμύνης τον Αύγουστο του 1916, με στόχο την είσοδο της Ελλάδας στον πόλεμο στο πλευρό της Entente. Η παράδοση της στρατιάς της Καβάλας στους Γερμανούς κατ' εντολή του βασιλιά και η κατάληψη του οχυρού Ρούπελ από τους Βούλγαρους (Μάιος 1916) καθώς και η προέλασή τους στην ανατολική Μακεδονία είχαν οξύνει την κατάσταση.

Ο Βενιζέλος μεταφέρει στη Θεσσαλονίκη την προσωρινή κυβέρνηση που έχει ήδη σχηματίσει στην Κρήτη, όπου είχε πάει αναχωρώντας από την Αθήνα μετά την παραίτησή του. Ο Εθνικός Διχασμός είναι γεγονός. Από τον Οκτώβριο του 1916 δύο ελληνικά κράτη συνυπάρχουν, των Αθηνών και της Θεσσαλονίκης, ορίζοντας και γεωγραφικά την κοινωνική και πολιτική σύγκρουση που σήμαινε ο Διχασμός. Η Αθήνα με τον Κωνσταντίνο έμεινε ουδέτερη, ενώ η επαναστατική κυβέρνηση Εθνικής Άμυνας με επικεφαλής την τριανδρία Ε. Βενιζέλου, Π. Δαγκλή και Π. Κουντουριώτη στη Θεσσαλονίκη κήρυξε τον πόλεμο (1916) κατά των Κεντρικών Δυνάμεων (Γερμανίας, Αυστροουγγαρίας, Τουρκίας, Βουλγαρίας).

A1.17-ΤΟ «ΑΝΑΘΕΜΑ» ΤΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Ο αποκλεισμός της Αθήνας από τα αγγλογαλλικά στρατεύματα προς εκβιασμό της κατάστασης, καταδικάζει σε πείνα τον πληθυσμό της νότιας Ελλάδας. Το λαϊκό αίσθημα, που στην αρχή του πολέμου έκλινε υπέρ των Αγγλογάλλων, μετατοπίζεται εναντίον τους, που τώρα μετατρέπονται σε εχθρούς για τους μισούς Έλληνες. Η Αθήνα συγκλονίζεται από διαδηλώσεις και αντιδιαδηλώσεις, οι διώξεις των βενιζελικών κορυφώνονται, ενώ ένα εξαιρετικό γεγονός, το "ανάθεμα" του Βενιζέλου, λαμβάνει χώρα στην Αθήνα και σε άλλες πόλεις. Να και η περιγραφή του «αναθέματος» όπως την δίνει ο Νεολόγος: *«Ό, τι εγένετο χθες το απόγευμα εν Πάτραις κατά το ανάθεμα των προδοτών δεν ήτο λαϊκή πλημμύρα, δεν ήτο λαϊκός χείμαρρος... , ήτο μία άγρια θύελλα της λαϊκής ψυχής ήτις εξέσπασε χθες το απόγευμα εις μίαν μυριόφωνον κραυγήν κατάρας και αναθέματος κατά των εφιαλτών της Πατρίδας και του Θρόνου. ... Οργή λαού, οργή Κυρίου...»*. Η άρνηση του βασιλιά στο αίτημα των Γάλλων για παράδοση των αντιτορπιλικών, των σιδηροδρόμων και του λιμανιού του Πειραιά οδηγούν στη μάχη των Αθηνών μεταξύ Γάλλων από τη μια και των "επίστρατων", πολιτών πιστών στο βασιλιά, και τμήματος στρατού από την άλλη γύρω από το λόφο του Φιλοπάππου (Νοέμβριος 1916). Τα Νοεμβριανά, όπως έμειναν στην ιστορία τα γεγονότα αυτά, καταδεικνύουν την κρισιμότητα της κατάστασης που είναι στα όρια του εμφύλιου πολέμου.

A1.18-ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Οι εξελίξεις του Διχασμού και οι πιέσεις των Δυνάμεων ανάγκασαν τον Κωνσταντίνο να παραιτηθεί υπέρ του δευτερότοκου γιου του, Αλέξανδρου (Ιούνιος 1917) και να εγκαταλείψει τη χώρα. Ο Βενιζέλος γύρισε στην Αθήνα και σχημάτισε καινούργια κυβέρνηση (14-6-1917) επαναφέροντας τη Βουλή τη διαλυμένη από το βασιλιά το 1915, την επονομαζόμενη "Βουλή των Λαζάρων". Η νέα κυβέρνηση από τη μια

υλοποιεί την εξωτερική της πολιτική και από την άλλη επιχειρεί την εκκαθάριση της κρατικής μηχανής από τους αντιβενιζελικούς με διώξεις της ίδιας σφοδρότητας με αυτές που είχαν υποστεί οι οπαδοί της την αμέσως προηγούμενη περίοδο. Συνεχίζει δε το συνολικότερο μεταρρυθμιστικό έργο της προηγούμενης θητείας της, ενώ η Μικρασιατική Εκστρατεία βρίσκεται σε εξέλιξη.

Η συνθήκη των Σεβρών (10 Αυγούστου 1920) αποτέλεσε την μεγαλύτερη διπλωματική επιτυχία της Ελλάδας και δικαίωσε την τολμηρή και ρηξικέλευθη πολιτική του Βενιζέλου. Η μικρή Ελλάδα των παραμονών των Βαλκανικών πολέμων γίνεται με την υπογραφή της συνθήκης « η Ελλάδα των δύο Ηπείρων και των πέντε Θαλασσών» και το όραμα της Μεγάλης Ιδέας φαίνεται να γίνεται πραγματικότητα. Με βάση τις συνθήκες του Νεϊγί (27 Νοεμβρίου 1919) και των Σεβρών (10 Αυγούστου 1920) στην Ελλάδα προσαρτώνται η Ανατολική Θράκη και τα νησιά Ίμβρος και Τένεδος και η περιοχή της Σμύρνης, ενώ η Πρεσβευτική Διάσκεψη του Παρισιού (Νοέμβριος 1921) παραχωρεί τη Βόρεια Ήπειρο

Παρίσι, 28 Ιουλίου 1920

Προς τον Ελληνικόν Λαόν,

Είμαι ευτυχής αναγγέλλων προς υμάς ότι σήμερα, εβδόμην επέτειον της υπογραφής της συνθήκης του Βουκουρεστίου, υπεγράφη η συνθήκη ειρήνης μετά της Τουρκίας, η συνθήκη δι' ης αι κυριώταται Σύμμαχοι Δυνάμεις μεταβιβάζουσιν προς την Ελλάδα την κυριαρχίαν επί της Δυτικής Θράκης, ήτις είχε παραχωρηθή προς αυτάς υπό της Βουλγαρίας δια της συνθήκης του Νεϊγύ, και η συνθήκη μετά της Ιταλίας, δι' ης αυτή μεταβιβάζει προς ημάς τα Δωδεκάνησα. Καθ' ήν στιγμήν το έργον όπερ διεξηγάγομεν εν μέσω τσοούτων δυσχερειών στεφανούται δια τοιαύτης επιτυχίας, αισθάνομαι το καθήκον να εκφράσω προς τους συμπολίτας μου την βαθείαν ευγνωμοσύνην μου δια την σταθεράν εμπιστοσύνην με την οποίαν με περιέβαλον επί τόσα έτη, καταστήσαντες ούτω δυνατούς τους εθνικούς θριάμβους τους οποίους πανηγυρίζομεν σήμερα. Η αυταπάρνησις, η εθελοθυσία, η ανδρεία, η καρτερία επί πάσι του λαού όπως αντιμετώπιση πάντα κίνδυνον μάλλον παρά να αθετήση τον δοθέντα λόγον του και να απιστήση προς τας εθνικάς παραδόσεις του, προσθέτουσιν εις την μακράν εθνική μας ιστορίαν λαμπροτάτας σελίδας, δια τας οποίας η σημερινή γενεά δικαιούται να είναι υπερήφανος. Η ιδική μου υπερηφάνεια είναι ότι είχαν την ύψιστην τιμήν να ηγηθώ τοιούτου λαού τοιαύτα εγλείοντος ζωνρά αισθήματα ως και ικανού να διαπράξη έργα τσοούτον μεγαλοφυά, εάν μόνον καλώς οδηγείται.

BENIZELΟΣ

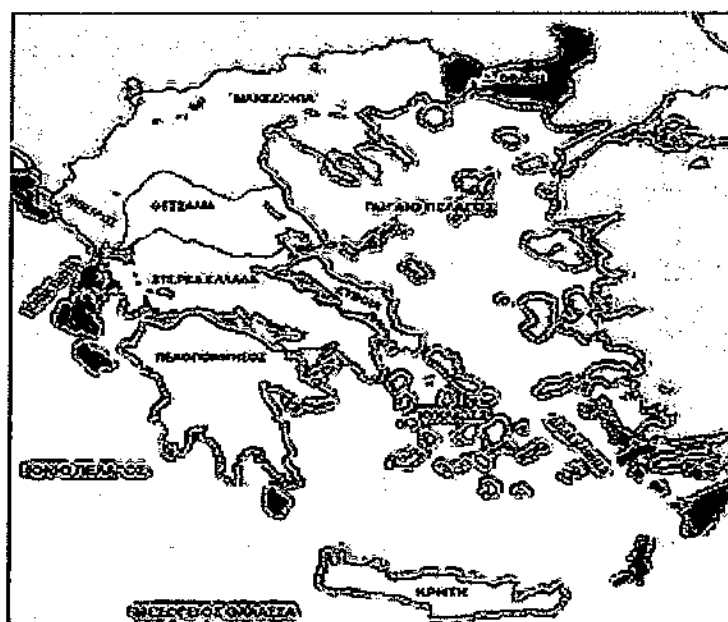
Τον Αύγουστο του 1920 ο Ελευθέριος Βενιζέλος επέστρεψε θριαμβευτής στην Αθήνα έχοντας μόλις υπογράψει τη Συνθήκη των Σεβρών, η οποία ικανοποιούσε στο μέγιστο βαθμό τις εθνικές επιδιώξεις της Ελλάδας. Το τελευταίο διάστημα στη χώρα είχε περάσει μέσα σε

κλίμα τρομοκρατίας και αντεκδικήσεων από την πλευρά τώρα των βενιζελικών που βρίσκονταν στην εξουσία και που απαντούσαν στις διώξεις που είχαν υποστεί από τους αντιπάλους τους στην αμέσως προηγούμενη περίοδο της δικής τους εξουσίας.

Α1.19-ΕΚΛΟΓΕΣ 1920 – ΗΤΤΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Ο Βενιζέλος αποφάσισε να διεξάγει εκλογές (1 Νοεμβρίου 1920) εκτιμώντας ότι χρειαζόταν την ανανέωση της λαϊκής εμπιστοσύνης, για να συνεχίσει την πολιτική του. Ο πόλεμος στη Μικρά Ασία συνεχίζεται, προκειμένου να διασφαλιστούν οι ελληνικές διπλωματικές κατακτήσεις. Το ίδιο διάστημα, ο αιφνίδιος θάνατος του βασιλιά-Αλέξανδρου επαναφέρει το δυναστικό ζήτημα. Ο ναύαρχος Παύλος Κουντουριώτης αναλαμβάνει αντιβασιλιάς προσωρινά, ενώ πρόθεση του Βενιζέλου είναι η ανάρρηση στο θρόνο κάποιου από τους γιους του Κωνσταντίνου, Γεώργιου ή Παύλου. Οι οπαδοί του Κωνσταντίνου επιμένουν για διεξαγωγή δημοψηφίσματος για το πρόσωπο του βασιλιά. Ο αναβρασμός είναι τεράστιος, ενώ η συνθηματολογία αφορά την εξωτερική πολιτική. Από τη μια η Ηνωμένη Αντιπολίτευση, οι βασιλόφρονες, με σύνθημα "μικρή αλλά τμημένη Ελλάδα" και επαγγελία τον τερματισμό του πολέμου. Από την άλλη οι Φιλελεύθεροι με σύνθημα τη "μείζονα Ελλάδα των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών", που ήταν ήδη διπλωματική πραγματικότητα, αλλά απαιτούσε τη συνέχιση του πολέμου στο μικρασιατικό μέτωπο, για να διασφαλιστούν τα διπλωματικά κέρδη.

1833	1863	1881
1912-13	1919	1947

Κουρασμένοι από τον πόλεμο και την αγωνία για τα στρατευμένα παιδιά τους οι Έλληνες δέχτηκαν την ειρηνιστική προπαγάνδα και στήριξαν το Βενιζέλο από την εμπιστοσύνη τους. Ο Βενιζέλος έχασε τις εκλογές, ενώ οι βασιλόφρονες, οι οποίοι είναι πλέον στην κυβέρνηση, διενεργούν δημοψήφισμα που επαναφέρει στο θρόνο τον Κωνσταντίνο (Δεκέμβριος 1920), γεγονός που θα λειτουργήσει προσχηματικά, προκειμένου οι Σύμμαχοι να απειπλακούν και τυπικά από κάθε υποχρέωση απέναντι στη χώρα για υποστήριξη στον αγώνα της στη Μικρά Ασία. Ο Βενιζέλος μετά τα πρώτα αποτελέσματα των εκλογών παραιτείται και αυτοεξορίζεται.

A1.20-ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

Ο πόλεμος στη Μικρά Ασία συνεχίζεται από μια Ελλάδα ουσιαστικά πλέον εγκαταλειμμένη από τους Συμμάχους της, ενώ στο εσωτερικό της χώρας η κατάσταση είναι απελπιστική, με οξύτατο το οικονομικό πρόβλημα. Κάθε προσπάθεια δανειοδότησης από το εξωτερικό αποτυγχάνει, ενώ η επαχθής για το λαό δημοσιονομική πολιτική του Δημήτριου Γούναρη και ο αναγκαστικός εσωτερικός δανεισμός στον οποίο προβαίνει το κράτος μειώνουν στο μισό το εισόδημα των πολιτών. Το στρατιωτικό αδιέξοδο, η οικονομική παράλυση, η λαϊκή δυσφορία δεν επιλύονται με τις συνεχείς κυβερνητικές αλλαγές, οι οποίες φέρνουν διαδοχικά στην πρωθυπουργία μετά το Δημήτριο Γούναρη, το Νικόλαο Στράτο και τον Πέτρο Πρωτοπαπαδάκη.

Μετά την κατάρρευση του μετώπου (τέλος Αυγούστου 1922), και υπό το βάρος των ραγδαίων εξελίξεων, η κοινωνικοπολιτική κρίση κορυφώθηκε. Οι τελευταίες κυβερνήσεις του Λαϊκού Κόμματος, υπό τον Πέτρο Πρωτοπαπαδάκη (9 Μαΐου-28 Αυγούστου) και στη συνέχεια το Νικόλαο Τριανταφυλλάκο (Αύγουστος-Σεπτέμβριος), κοινοβουλευτικά βραχύβιες, αποδείχτηκαν αδύναμες στο χειρισμό των συγκυριών. Έτσι η χώρα μετά την προέλαση του ελληνικού στρατού μέχρι τον Σαγγάριο ποταμό οδηγήθηκε στη συντριπτική ήττα του 1922 και οι στρατιωτικές της δυνάμεις αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν το μικρασιατικό έδαφος.

Στο τέλος της πρώτης εβδομάδας του Σεπτεμβρίου αποχώρησε από το μικρασιατικό έδαφος και το τελευταίο ελληνικό στρατιωτικό τμήμα. Μέσα σε ένα δραματικό κλίμα ωμής βίας, από μέρους των Τούρκων εθνικιστών, το ρεύμα των προσφύγων προς την Ελλάδα πήρε διαστάσεις

κοσμοπλημμύρας. Στον απόηχο του ελληνοτουρκικού πολέμου, η Συνθήκη της Λωζάννης (1923) διευθέτησε οριστικά τα σύνορα Ελλάδας-Τουρκίας, τα οποία ορίζονται στον ποταμό Έβρο, τα νησιά Ίμβρος και Τένεδος αποδίδονται στην Τουρκία υπαγόρευσε στην Ελλάδα και την Τουρκία μίαν εκτεταμένη ανταλλαγή πληθυσμών - 1.400.000 Έλληνες εγκατέλειψαν την Τουρκία και 350.000 Τούρκοι εγκατέλειψαν την Ελλάδα. Η τεράστια αυτή κι επώδυνη μετακίνηση πληθυσμών απέδωσε στην Ελλάδα την εθνοτική της ομογένεια, ενώ πολιτικά ακύρωσε τη Μεγάλη Ιδέα.

Στις αρχές του φθινοπώρου του 1922, τρία ήταν τα κύρια και άμεσα προβλήματα που απασχολούσαν την ελληνική διοίκηση: η αντίδραση του στρατού μετά την επιστροφή του από τη Μικρά Ασία, η περίθαλψη των προσφύγων και η διατροφή του πληθυσμού. Η σύγχυση και ο αποπροσανατολισμός χαρακτήριζαν το κλίμα των ημερών και οι προθέσεις ανατροπής και κάθαρσης του πολιτικού βίου της χώρας, εκ μέρους μιας μερίδας αξιωματικών, γρήγορα φάνηκε ότι δε θα έμεναν χωρίς αντίκρυσμα.

Αίγες εβδομάδες μετά τη συγκλονιστική καταστροφή που έπληξε το μικρασιατικό Έλληνισμό στα τέλη του καλοκαιριού του 1922, οι εξελίξεις στην εσωτερική πολιτική σκηνή, μετά από παρέμβαση του στρατεύματος, ήταν άμεσες. Ένας μεγάλος αριθμός μονάδων, που είχε αποβιβαστεί στη Χίο και τη Μυτιλήνη, συσπειρωμένος γύρω από τους συνταγματάρχες Νικόλαο Πλαστήρα και Στυλιανό Γονατά, προχώρησε σε κίνημα, καταλύοντας τις τοπικές αρχές. Με την προσχώρηση και του στόλου, η επικράτηση των επαναστατών επί του καθεστώτος των Αθηνών ήταν απλώς ζήτημα χρόνου. Παράλληλα, η προσωρινή επαναστατική επιτροπή που είχε σχηματιστεί στην Αθήνα, συνέλαβε ένα μεγάλο αριθμό αντιβενιζελικών στρατιωτικών και πολιτικών παραγόντων. Στα μέσα Σεπτεμβρίου, αμέσως μετά την άφιξη των πρώτων μονάδων στην Αττική, ο Κωνσταντίνος, εξαναγκαζόμενος σε παραίτηση εγκατέλειψε την Ελλάδα και λίγο αργότερα πέθανε στην Ιταλία.

Η περίοδος μεταξύ του 1923 και του 1940, μεταξύ δηλαδή της Μικρασιατικής Καταστροφής και της εισόδου της χώρας στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, θα μπορούσε να οριστεί ως ο Ελληνικός Μεσοπόλεμος -σε αντιδιαστολή με τον Ευρωπαϊκό. Η ήττα των ελληνικών δυνάμεων στη Μικρά Ασία σημασιοδοτεί τη λήξη μίας δεκαετίας συνεχών πολέμων, αλλά και τη διαγραφή της "Μεγάλης

Ιδέας" μετά από μια εκατονταετία εδαφικών επεκτάσεων και πληθυσμιακών ενσωματώσεων.

A1.21-Η ΔΙΚΗ ΤΩΝ ΕΞΙ

Η πτώση του μετώπου και οι συνακόλουθες επιπτώσεις συνέθεσαν μια τραυματική εμπειρία ανυπέρβλητου μεγέθους. Σε μια τέτοια ατμόσφαιρα και υπό την εσωτερική πίεση, ιδιαίτερα στις τάξεις των μεσαίων και κατώτερων στελεχών του στρατεύματος, η -αρχικά διστακτική- ηγεσία της Επανάστασης πήρε την απόφαση να εναρμονιστεί με τη διάχυτη λαϊκή βούληση και να προχωρήσει στην αναζήτηση στρατιωτικών και πολιτικών ευθυνών.

Η ανάγκη απόδοσης ευθυνών για την αποτυχία της μικρασιατικής εκστρατείας, και κυρίως για τον ξεριζωμό του μικρασιατικού Ελληνισμού, αποτελούσε το βασικό μέλημα της Επαναστατικής Επιτροπής που διοικούσε προσωρινά τη χώρα το φθινόπωρο του 1922. Το διάγγελμα της 17ης Οκτωβρίου, περί «παραδειγματικής ποινικής τιμωρίας των εχθρών της πατρίδος», έδινε το στίγμα της εποχής. Η κοινή γνώμη αλλά και οι ξένοι παρατηρητές δεν αιφνιδιάστηκαν από τα γεγονότα. Η σκιά της ήττας γινόταν όλο και πιο αισθητή και η αναζήτηση των αιτιών, αλλά και των υπευθύνων, γι' αυτό που κρίθηκε ως προδοσία, προβλήθηκε από τους στασιαστές στρατιωτικούς ως άμεση προτεραιότητα. Αυτή η οπτική καθόρισε και την περαιτέρω ιδεολογία και πρακτική του κινήματος, την απόδοση δηλαδή στην "προδοσία" και στον "ξένο δάκτυλο", των δεινών που γνώριζε η χώρα.

Το αίτημα της προσδοκώμενης κάθαρσης έλαβε υπόσταση μέσα από την προσαγωγή (και τελικά καταδίκη σε θάνατο) των στελεχών που κυβερνούσαν τη χώρα τα προηγούμενα χρόνια, σ' αυτό που έμεινε γνωστό ως Δίκη των Έξι. Η προσαγωγή σε δίκη των κορυφαίων στελεχών της παράταξης που κατείχε την εξουσία από το 1920, με την κατηγορία της "εσχάτης προδοσίας", ήταν αναμφίβολα πράξη πολιτικής σκοπιμότητας. Ανεξάρτητα από τις αναμφισβήτητες ευθύνες αυτών που παραλέμπονταν, το κατηγορητήριο τυπικά δεν ευσταθούσε. Αυτό ωστόσο δεν εμπόδισε την επιβολή της θανατικής ποινής σε έξι από αυτούς, η οποία εκτελέστηκε λίγες ώρες αργότερα στο Γουδί, στους Γεώργιο Χατζηανέστη (αρχιστράτηγο), Δημήτριο Γούναρη, Νικόλαο Στράτο, Πέτρο Πρωτοπαπαδάκη, Γεώργιο Μπαλτατζή, Νικόλαο Θεοτόκη (πολιτικούς, βασικά στελέχη του Λαϊκού Κόμματος) παρά τη σθεναρή προσπάθεια παρέμβασης των Μεγάλων Δυνάμεων.

Όμως, το -μάλλον σπασμωδικό- κίνημα του Οκτωβρίου του 1923 απέκτησε σημασία διότι ισχυροποίησε αντίπαλες δυνάμεις (κυρίως την

οργάνωση του Στρατιωτικού Συνδέσμου), οι οποίες με τη σειρά τους συμμετείχαν δυναμικά στη διαδικασία επίλυσης του πολιτειακού ζητήματος. Οι Δημοκρατικοί (μία ομάδα στρατιωτικών σε συνεργασία με πολιτικούς, όπως ο Αλέξανδρος Παπαναστασίου) έχοντας εδραιώσει τη θέση τους έναντι των μετριοπαθών Φιλελευθέρων (ανάμεσά τους και ο Ελευθέριος Βενιζέλος), κατηγορήσαν το βασιλιά Γεώργιο για συνενοχή στη στάση και απαίτησαν την αποχώρησή του από τη χώρα.

A1.22-ΤΟ ΝΕΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ (1927)

Σημαντική πολιτική τομή της περιόδου είναι η ψήφιση νέου συντάγματος, διαδικασία που ξεκίνησε το 1924 και ολοκληρώθηκε το 1927, με το οποίο εγκαθιδρύθηκε το πολίτευμα της αβασιλευτής δημοκρατίας. Στη θέση του βασιλιά τοποθετήθηκε Πρόεδρος της Δημοκρατίας, που τον εξέλεγε η Βουλή και η Γερουσία, η οποία αποτελούσε νέο δεύτερο νομοθετικό σώμα.

Η κήρυξη της αβασιλευτής Δημοκρατίας

« Η Δ' Συντακτική των Ελλήνων Συνέλευσις, έχουσα προ οφθαλμών τα δεινά που επεσώρευεν εις το έθνος η Δυναστεία των Γλυξβούργων και με την πεποίθησιν ότι μόνον το Δημοκρατικόν πολίτευμα... δύναται να ασφαλίση τας ελευθερίας του και να βοηθήση να προαχθή ηθικώς, να αναλάβη οικονομικώς και να εξυγιάνη από πάσης απόψεως τον πολιτισμό του

Ψηφίζει:

1. Κηρύττει οριστικώς έκπτωτων την Δυναστείαν των Γλυξβούργων...

2. Αποφασίζει να συνταχθεί η Ελλάς εις Δημοκρατίαν κοινοβουλευτικής μορφής, υπό τον όρο εγκρίσεως της αποφάσεως αυτής υπό του Λαού δια δημοψηφίσματος... »

A1.23-ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Το δημοκρατικό καθεστώς, από τις πρώτες κιόλας ημέρες εγκαθίδρυσης του, δεν μπόρεσε να παγιωθεί αποτελεσματικά. Εκτεταμένα κρούσματα αυθαιρεσίας και πολιτικές ολιγωρίες συνέβαλαν στην πτώση της πρώτης δημοκρατικής κυβέρνησης του Αλέξανδρου Παπαναστασίου, το 1924. Μετά από μια πολιτική διεκκυστήριδα, την πρωθυπουργία ανέλαβε ο Θεμιστοκλής Σοφούλης, αλλά τα έκτροπα που συνέβησαν στο σώμα του Ναυτικού κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού (στασιαστικές ταραχές), τερμάτισαν σύντομα το βίο και αυτής της κυβέρνησης. Η κρατική διαχείριση ανατέθηκε αυτή τη φορά στον Αδρέα Μιχαλακόπουλο (7/10/1924), ο οποίος εξουδετέρωσε ένα νέο στρατιωτικό κίνημα, αλλά δεν απέφυγε την κλιμάκωση βίαιων και αιματηρών εργατικών κινητοποιήσεων. Στα πλαίσια των κοινοβουλευτικών συνεδριάσεων, οι δημοκρατικοί κατήγγειλαν την

ίδρυση "φασιστικών" συλλόγων από το Γεώργιο Κονδύλη, υπουργό εσωτερικών και ισχυρό άνδρα του καθεστώτος. Η παραίτηση του τελευταίου, άνοιξε το δρόμο σ' ένα νέο πραξικόπημα, αυτή τη φορά από το στρατηγό Θεόδωρο Πάγκαλο (25/6/1925).

Οι υποσχέσεις του δικτάτορα Θεόδωρου Πάγκαλου για χρηστή λειτουργία του κρατικού μηχανισμού, -και κυρίως η γενική κόπωση μετά από μια περίοδο κοινοβουλευτικής αστάθειας, συντέλεσαν στην αναίμακτη επικράτησή του αλλά και στην αποδοχή του στο Κοινοβούλιο από τους εκπρόσωπους του Έθνους. Την αρχική περίοδο ανοχής στην ημικοινοβουλευτική διακυβέρνηση του Θεόδωρου Πάγκαλου, ακολούθησε η δυσαρέσκεια εξαιτίας των αυταρχικών μεθόδων του, αλλά κυρίως λόγω της αδυναμίας του να διαχειριστεί τα οικονομικά της χώρας. Η αδυναμία διευθέτησής τους στα στενά πλαίσια της πολιτικής συγκυρίας του 1925-26, έφθειραν τον συχνά απρόβλεπτο στις ενέργειές του δικτάτορα. Η λογοκρισία στον τύπο και οι εκτοπίσεις σε νησιά πολιτικών αρχηγών, αλλά και απλών πολιτών, χαρακτηρίζουν την περίοδο. Εύλογα αυτή η πολιτική, προκάλεσε αντιδράσεις στον πολιτικό κόσμο αλλά και στο στρατό. Ο Γεώργιος Κονδύλης, συνεπικουρούμενος από τους πραιτωριανούς του παλαιού συμμάχου του, τον ανέτρεψε και ανέλαβε προσωρινά τη διοίκηση.

Μία πρώτη απόπειρα σχηματισμού οικουμενικής κυβέρνησης ναυάγησε και προκηρύχθηκαν εκλογές (7/11/1926) -για πρώτη φορά- με το σύστημα της απλής αναλογικής. Η εκλογική διαδικασία χαρακτηρίστηκε από ευρύτατες συμπράξεις και τη διαμόρφωση νέων κομματικών συμμαχιών, οι οποίες εξέφραζαν ένα μεγάλο φάσμα πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων. Η βενιζελική δημοκρατική παράταξη κερδίζει 143 βουλευτές σε σύνολο 286. Δηλαδή ακριβώς τους μισούς. Τους άλλους μισούς τους κερδίζει η αντιβενιζελική παράταξη (127 βουλευτές) το Κ. Κ. Ε. με 10 έδρες και άλλοι μεμονωμένοι. Έτσι στις 4 Δεκεμβρίου 1926 σχηματίζεται οικουμενική κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Αλ. Ζαΐμη.

Οι διαπραγματεύσεις για βιώσιμη κυβέρνηση συνασπισμού των αστικών κομμάτων έδιναν και το στίγμα της νέας Βουλής. Η συμμετοχή ωστόσο σ' αυτή του Λαϊκού Κόμματος -που δεν είχε αναγνωρίσει το νέο πολίτευμα- σε συνδυασμό με ποικίλα άλλα ζητήματα τροφοδότησαν διαδοχικές κρίσεις που κατέληξαν τελικά στην ανατροπή της (27/6/1928).

Α1.24-ΕΚΛΟΓΕΣ 1928 – ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ

Ανάμεσα σε αυτά συμπεριλαμβάνονται το αποτακτικό (δηλαδή η στάση της πολιτείας απέναντι στους αποταχθέντες λόγω εμπλοκής σε κινήματα), το σκάνδαλο που προκλήθηκε εξαιτίας της σύμβασης με την εταιρία ηλεκτρισμού Power κ.ά. Το αίτημα της επίλυσης των πολύπλευρων αδιεξόδων που ανέκυπταν πήρε υπόσταση -για μια ακόμα φορά- στο πρόσωπο του Ελευθέριου Βενιζέλου. Οι εκλογές στις 19 Αυγούστου 1928 βρίσκουν κερδισμένους τους φιλελεύθερους με σχετική άνεση. Στις εκλογές αυτές η βενιζελική παράταξη, συσπειρωμένη γύρω από το πρόσωπο του Ελ. Βενιζέλου, ξεπέρασε το 60% των ψήφων (περιορίζοντας τους αντιβενιζελικούς στο 32%-33%) και κέρδισε τις 226 από τις 250 έδρες της Βουλής. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη εκλογική νίκη που έχει σημειωθεί στη σύγχρονη ελληνική Ιστορία.

Τα επόμενα τέσσερα χρόνια συνιστούν μία ιδιοτυπία στη διαρκή ρευστότητα των κυβερνητικών σχημάτων του Μεσοπολέμου, καθώς η πολιτική -τουλάχιστον- ισορροπία διατηρείται ως την παραίτηση του γηραιού πολιτικού (Μάιος 1932). Παρά τις εντυπωσιακές κινήσεις του Βενιζέλου στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής (Σύμφωνο Φιλίας με την Τουρκία), η διακυβέρνησή του στο εσωτερικό της χώρας δε συνάντησε την προσδοκώμενη ανταπόκριση. Στις αρχές του 1930 τα ιδεολογικά χάσματα που χώριζαν παλαιότερα τα δύο στρατόπεδα, είχαν σε ένα βαθμό γεφυρωθεί. Εκείνο όμως που παρέμενε ζωντανό στη συνείδηση του εκλογικού σώματος, ήταν η μνήμη του Διχασμού.

Ένα από τα επιτεύγματα της κυβέρνησης Βενιζέλου είναι ο οργανισμός που παρουσιάζεται στο εκπαιδευτικό έργο, που είχε σαν αποτέλεσμα να αναγερθούν εκατοντάδες σχολικά κτίρια σε όλη την Ελλάδα.

Αναμφίβολα, η τελευταία αυτή κυβέρνηση του Βενιζέλου είχε να επιδείξει σημαντικά επιτεύγματα στο πεδίο της εσωτερικής οικονομικής ανασυγκρότησης, όμως η παγκόσμια οικονομική κατάρρευση του 1929, και η ύφεση που επέφερε, επέδρασαν κατά τρόπο διαρκή και σωρευτικό. Η οικονομική πολιτική που υιοθέτησε η κυβέρνηση, υπό το βάρος των επιπτώσεων της παγκόσμιας ύφεσης, προκάλεσε έντονες αντιδράσεις που οδήγησαν σε εσωτερική πολιτική πόλωση. Σ' αυτό συνέβαλαν ιδιαίτερα οι κατηγορίες που απευθύνονταν στην κυβέρνηση από την αντιπολίτευση

-κυρίως του Λαϊκού Κόμματος- για κατάχρηση και διασπάθιση του δημόσιου χρήματος.

A1.25-ΕΚΛΟΓΕΣ 1932 ΚΑΙ 1935 – ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΤΑΘΕΙΑ

Η διεξαγωγή των εκλογών της 25ης Σεπτεμβρίου 1932 με το σύστημα της απλής αναλογικής άνοιξε ένα νέο κύκλο οσμώσεων και κυβερνητικών εναλλαγών. Αρχικά η εξουσία πέρασε στο Δημοκρατικό Κόμμα του Αλέξανδρου Παπαναστασίου και στη συνέχεια, στους Φιλελεύθερους, για να καταλήξει στο συνασπισμό των Λαϊκών, υπό τον Παναγή Τσαλδάρη. Οι νέες εκλογές του Μαρτίου του 1933 αναζωπύρωσαν τα πάθη του Εθνικού Διχασμού. Σ' αυτήν τη διαδικασία επικράτησαν τα αντιβενιζελικά κόμματα. Ο Πλαστήρας με την ανοχή του Βενιζέλου, επιχείρησε στρατιωτικό κίνημα, θέλοντας να εμποδίσει το Λαϊκό Κόμμα να σχηματίσει κυβέρνηση, αλλά το κίνημα κατεστάλη. Στα χρόνια που ακολούθησαν, το πολιτικό σύστημα της χώρας οδηγήθηκε σε παρακμή. Τα κινήματα των αδιάλλακτων βενιζελικών, το Μάρτιο του 1933 και του 1935 (με αρχηγό το στρατηγό Νικόλαο Πλαστήρα), η δολοφονική απόπειρα κατά του Βενιζέλου, οι εκκαθαρίσεις στο στράτευμα συνθέτουν την πορεία της εκτροπής από τον κοινοβουλευτισμό.

Ο Βενιζέλος προχώρησε τον Απρίλιο του 1935 σε αποτυχημένο στρατιωτικό κίνημα αποσκοπώντας και πάλι στην κάθαρση του στρατού και της αστυνομίας από τους βασιλικούς. Το κίνημα αυτό έδωσε λαβή στη κυβέρνηση να σκληρύνει την στάση της. Διέλυσε, λοιπόν, το Κοινοβούλιο, παραβιάζοντας το Σύνταγμα και προκήρυξε εκλογές για Εθνοσυνέλευση. Οι φιλελεύθεροι απείχαν από τις εκλογές του 1935 (9 Ιουνίου), ενώ στις 10 - 10 - 1935 ο Κονδύλης επιχείρησε στρατιωτικό κίνημα με στόχο την παλινόρθωση της βασιλείας.

A1.26-ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ – ΕΚΛΟΓΕΣ 1936

Ο στόχος του Κονδύλη επετεύχθει και με το δημοψήφισμα της 3^{ης} Νοεμβρίου 1935 έδωσε τέλος στην αβασίλευτη δημοκρατία με ποσοστό 97,6%, προϊόν πρωτόγνωρης νοθείας και τρομοκρατίας. Ο Γεώργιος ο β' επανήλθε και προκήρυξε εκλογές για τις 26 Ιανουαρίου 1936.

Οι εκλογές της 26ης Ιανουαρίου 1936, τελευταίες του Ελληνικού Μεσοπολέμου, κλείνουν και τον κύκλο κυριαρχίας των δύο πολιτικών χώρων (βενιζελικών-βασιλοφρόνων), που πρωταγωνίστησαν σχεδόν για ένα τρίτο του αιώνα. Καμιά από τις δύο μεγάλες παρατάξεις δεν διέθετε

την απόλυτη πλειοψηφία στη βουλή. Οι ηγέτες τους αδυνατούσαν να έρθουν σε συμφωνία για τον σχηματισμό μιας κυβέρνησης συνεργασίας. Ρυθμιστικός παράγοντας ήταν η ψήφος των κομμουνιστών, την συμμετοχή των οποίων στην εξουσία απέρριπτε κατηγορηματικά το παλάτι και η στρατιωτική ηγεσία. Παρόλα αυτά έγινε μια προσπάθεια συνεννόησης μεταξύ φιλελευθέρων και κομμουνιστών, το γνωστό σύμφωνο "Σοφούλη - Σκλάβαινα". Αποτέλεσμα ήταν η εκλογή του πρώτου ως προέδρου της βουλής και η εκδήλωση έντονων ανησυχιών και απειλών από πλευράς της δεξιάς για το ενδεχόμενο της συνέχισης της συνεργασίας.

Πρωθυπουργός ανέλαβε ο Κ. Δεμερτζής, ενώ με πλήρη συμφωνία των φιλελευθέρων και προσωπικά του Βενιζέλου από το Παρίσι, ο Βασιλιάς ανέθεσε το υπουργείο Στρατιωτικών στον Ιωάννη Μεταξά. Λίγες μέρες αργότερα ο Δεμερτζής πέθανε (είχε προηγηθεί ο θάνατος του Βενιζέλου) και ο Γεώργιος, χωρίς να συμβουλευτεί τους πολιτικούς αρχηγούς, ανέθεσε την πρωθυπουργία στο Μεταξά, αρχηγό του μικρού κόμματος των "Ελευθεροφρόνων" που διέθεται μόνο 7 έδρες στη βουλή. Όμως ο Μεταξάς πήρε ψήφο εμπιστοσύνης από τη βουλή και μάλιστα με μεγάλη πλειοψηφία, προερχόμενη και από τους δύο αντιμαχόμενους πολιτικούς χώρους. Καταψηφίστηκε μόνο από ένα μέρος των βενιζελογενών πολιτικών (Παπαναστασίου, Καφαντάρης, Παπανδρέου κ.α.) και τους κομμουνιστές. Τον Αύγουστο της ίδιας χρονιάς ο Μεταξάς, με πρόσχημα επικείμενες ταραχές, υποκινούμενες από το Κομμουνιστικό Κόμμα, κατέλυσε το σύνταγμα και -με την ανοχή ουσιαστικά του αστικού πολιτικού κόσμου- κήρυξε δικτατορία.

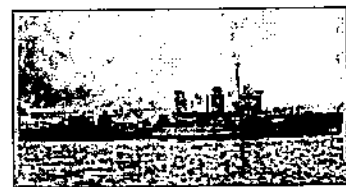
Α1.27-Ο Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Η απροκάλυπτη συναίνεση του θρόνου, αλλά και των Βρετανών, επέτρεψε στο καθεστώς της 4ης Αυγούστου να παγιωθεί στην εξουσία, χωρίς να συναντήσει ουσιαστική αντίσταση. Εξάλλου, η αδράνεια των δύο βασικών κομματικών πόλων (βενιζελικών και αντιβενιζελικών πολιτικών), σε συνδυασμό με τις πρακτικές της άμεσης καταστολής, εξουδετέρωσαν κάθε πιθανή εστία αντίδρασης. Το Κοινοβούλιο διαλύθηκε, η δράση των πολιτικών κομμάτων απαγορεύτηκε και οι αντίπαλοι του καθεστώτος εξορίστηκαν. Εξοβελίζοντας τους τελευταίους από το πολιτικό σκηνικό, ο Ιωάννης Μεταξάς εδραίωσε τη θέση του, παρά την περιορισμένη επιρροή του στη λαϊκή βάση. Η πολιτική του χαρακτηριζόταν από αυταρχισμό αλλά και την καλλιέργεια της προσωπολατρίας προς τον ίδιο. Στα τέλη της δεκαετίας του '30, η προσπάθεια πολεμικής προπαρασκευής μπροστά στον επερχόμενο

πόλεμο (εξοπλισμοί, ένταξη στο αγγλικό δίκτυο συμμαχίας) απασχολούσε ιδιαίτερα τους φορείς του καθεστώτος. Η κορύφωση της ιταλικής προκλητικότητας με τον τορπιλισμό του πολεμικού πλοίου Έλλη, τον Αύγουστο του 1940, έδειξε στην ηγεσία της χώρας ότι ο πόλεμος ήταν αναπόφευκτος. Η απόρριψη από τον Ιωάννη Μεταξά του ιταλικού τελεσίγραφου, στις 28 Οκτωβρίου 1940, σήμανε την εμπλοκή της χώρας στη δίνη ενός καταστροφικού πολέμου. Η παγκόσμια -όπως εξελίχτηκε- σύρραξη ανέτρεψε όλους τους προγενέστερους κοινωνικοοικονομικούς συσχετισμούς δυνάμεων, τα όρια ανάμεσα στις πολιτικές παρατάξεις, το χαρακτήρα τους, την ίδια τη μορφή άσκησης της πολιτικής. Στα μέσα της επόμενης δεκαετίας, τα διακυβεύματα αλλά και οι διεκδικητές τους είχαν ολοκληρωτικά μετασχηματιστεί.

Ακολουθώντας μια ακραία επεκτατική πολιτική, την άνοιξη του 1939, οι Γερμανοί κατέλαβαν την Τσεχοσλοβακία και οι Ιταλοί την Αλβανία. Η κατευναστική στάση που είχαν ως τότε υιοθετήσει οι δυτικές Δυνάμεις (Αγγλία, Γαλλία) στερούσαν φανερά οποιασδήποτε αποτελεσματικότητας. Υπό το πρίσμα αυτό, οι επίσημες διαβεβαιώσεις της Ιταλίας, τον Απρίλιο του 1939, πως η τελευταία δε σκόπευε στην ανάληψη επιθετικών ενεργειών κατά της Ελλάδας, εύλογα δεν έπεισαν την ελληνική πολιτική ηγεσία. Η βρετανική διπλωματία, εξετάζοντας όλα τα πιθανά ενδεχόμενα -ιδιαίτερα μετά την εμπλοκή της στον πόλεμο το Σεπτέμβριο του 1939- κατέληξε στο ότι για στρατιωτικούς λόγους τη συνέφερε η τοποθέτηση της Ελλάδας εκτός της πολεμικής ζώνης. Η μονομερής όμως έξοδος της Ιταλίας στον πόλεμο, στις 10 Ιουνίου 1940, αναδιάρθρωσε για άλλη μια φορά τις ισορροπίες στα Βαλκάνια. Τον Αύγουστο του ίδιου έτους, κλιμακώθηκε η ιταλική επιθετικότητα κατά της Ελλάδας, με τον τορπιλισμό του ελληνικού πολεμικού πλοίου "Έλλη". Η βρετανική ηγεσία διαμήνυσε -χωρίς όμως συγκεκριμένες δεσμεύσεις- για άλλη μια φορά τη συμπαράστασή της στην κυβέρνηση και στο λαό της Ελλάδας. Στα μέσα Οκτωβρίου 1940, το ιταλικό επιτελείο είχε, καθ' υπόδειξη του Μουσολίνι, εκπονήσει στρατηγική μελέτη για τις δυνατότητες εισβολής στην Ελλάδα. Η οριστική ημερομηνία προσδιορίστηκε στα τέλη του ίδιου μήνα. Ως ηθική νομιμοποίηση του σχεδιαζόμενου εγχειρήματος, προβλήθηκε η σύνδεση της Ελλάδας και του λαού της με τη Βρετανία. Όταν στις 28 Οκτωβρίου ο Ιωάννης Μεταξάς παρέλαβε -και απέρριψε- το ιταλικό τελεσίγραφο γνώριζε πως η Ελλάδα θα ήταν ουσιαστικά μόνη στη στρατιωτική προσπάθειά της ν' αποκρούσει την ιταλική επιβουλή. Η

εξέλιξη της "Μάχης της Ελλάδας", όπως ονομάστηκε, είχε δυσανάλογα βαρύ αντίκτυπο για τους όρους συνέχισης της διεθνούς σύγκρουσης προκαλώντας έντονη έκπληξη στους εχθρούς και τους συμμάχους της.

Στις 23 Απριλίου 1941, ο βασιλιάς και η κυβέρνηση αναχώρησαν από την Αθήνα για την Κρήτη, ενώ οι Γερμανοί προέλαυναν προς την πρωτεύουσα. Χάος και παράλυση είναι τα χαρακτηριστικά του σύντομου διαστήματος από την αναχώρηση των κυβερνώντων ως την είσοδο των Γερμανών στην Αθήνα. Πολλοί είναι αυτοί που αναχώρησαν επίσης για την Κρήτη και τη Μέση Ανατολή ή απλώς κατέφυγαν στην Πελοπόννησο και τα νησιά. Οι συνεχείς βομβαρδισμοί δρόμων και λιμανιών από εχθρικά αεροπλάνα ολοκλήρωσαν την εικόνα της αποδιοργάνωσης και του φόβου. Στις 27 Απριλίου οι Γερμανοί εισήλθαν σε μια σχεδόν άδεια Αθήνα, αφού οι κάτοικοι έμειναν πεισματικά κλεισμένοι στα σπίτια τους. Η ύψωση της ναζιστικής σβάστικας στην Ακρόπολη σηματοδότησε την αρχή της γερμανικής κατοχής. Διόρισαν κυβέρνηση "κουϊσλιγκς" με πρώτο πρωθυπουργό το Γεώργιο Τσολάκογλου, το στρατηγό που υπέγραψε τη συνθηκολόγηση. Με την πτώση της Κρήτης στα τέλη του Μαΐου, σημειώθηκε η ολοκληρωτική κατάληψη της χώρας από τους Γερμανούς, που επέβαλαν τη "Νέα Τάξη", που σήμανε τη συσσώρευση εξαιρετικών δεινών και δοκιμασιών για τον ελληνικό λαό.

Α1.28-ΚΑΤΟΧΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Η Ελλάδα περιήλθε σε τριπλή κατοχή, αφού διαμοιράστηκε ανάμεσα στους Γερμανούς και τους συμμάχους τους, Ιταλούς και Βουλγάρους. Στη Βουλγαρία παραχωρήθηκε μια ζώνη ανάμεσα στο Στρυμόνα και το Νέστο, που αργότερα επεκτάθηκε ως την Αλεξανδρούπολη, καθώς και τα νησιά Θάσος και Σαμοθράκη. Οι Γερμανοί κράτησαν τα 2/3 του Έβρου, την κεντρική και ανατολική Μακεδονία, κάποια νησιά του Αιγαίου, την Αττική και την Κρήτη. Στην Ιταλία περιήλθε η υπόλοιπη Ελλάδα. Στη ζώνη της βουλγαρικής κατοχής, την κατάσταση επιδεινώσαν οι μεθοδικές προσπάθειες αφελληνισμού που επιχείρησαν οι Βούλγαροι, με την καταδίωξη του ελληνικού πληθυσμού (φόντοι, διώξεις κληρικών και δασκάλων, μεταγωγή ανηλίκων στη Βουλγαρία σε καταναγκαστικά έργα, επαχθέστατη φορολογία) και την εγκατάσταση Βουλγάρων εποίκων. Από τα κορυφαία δείγματα της βουλγαρικής θηριωδίας υπήρξαν τα γεγονότα της Δράμας, η ομαδική εκτέλεση από τους Βουλγάρους 3000 πατριωτών στο Δοξάτο και τα άλλα χωριά, προς καταστολή της αυθόρμητης εξέγερσης και κατάλυσης των βουλγαρικών αρχών κατοχής, στις 28 και 29 Σεπτεμβρίου του 1941. Γενικά, η αντίδραση των Μακεδόνων και των Θρακών στην καταπίεση και τον εκβουλαρισμό απαντήθηκε με ωμότητες που ανησύχησαν ακόμα

και τη γερμανική διοίκηση. Προσπάθειες αφελληνισμού δεν έλειψαν ούτε από την ιταλική ζώνη. Στην Ήπειρο, συμμορίες Αλβανών, εξοπλισμένων από τους Ιταλούς, τρομοκρατούσαν την ύπαιθρο ενώ οι Ιταλοί προχώρησαν στην ίδρυση αυτόνομου "πριγκιπάτου" των Βλάχων στην Πίνδο. Στη γερμανική ζώνη η κατάσταση ήταν εξίσου απελπιστική. Η απομύζηση αγαθών, πόρων και αποθεμάτων της χώρας, που καταδίκασε την οικονομία σε απόλυτο μαρασμό και συνακόλουθα τον πληθυσμό σε θανάσιμη πείνα, η καταστροφή της κάθε λογής υποδομής (συγκοινωνίες, κτίσματα), η απάλειψη κάθε ίχνους ελευθερίας, η τρομοκρατία των κατακτητών, οι φυλακίσεις, οι εκτελέσεις και οι εκτοπίσεις συνέθεσαν την εικόνα της ελληνικής εκδοχής της ναζιστικής νέας τάξης πραγμάτων, προκαλώντας την αντίσταση του ελληνικού λαού. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο συνολικός φόρος αίματος του ελληνικού λαού στην περίοδο της Κατοχής τόσο από την πείνα και τις ποικίλες κακουχίες όσο και στο βωμό του απελευθερωτικού αγώνα συνολικά ξεπέρασε, αναλογικά προς τον πληθυσμό της χώρας, τον αντίστοιχο κάθε άλλου λαού της κατεχόμενης Ευρώπης.

Από την πρώτη κιόλας στιγμή της Κατοχής, ο ελληνικός λαός προέβη σε αυθόρμητες πράξεις αντίδρασης, ατομικά και συλλογικά, που εξέφραζαν βούληση αντίστασης, η οποία δεν άργησε να εκδηλωθεί και σε οργανωμένα σχήματα, με την ίδρυση των αντιστασιακών οργανώσεων από το φθινόπωρο του 1941. Από τις πρώτες τέτοιες ενέργειες, και κορυφαία για τη συμβολική της αξία, αποτέλεσε η υποστολή από την Ακρόπολη και καταστροφή της ναζιστικής σβάστικας από δυο νεαρούς φοιτητές, το Μανόλη Γλέζο και το Λάκη Σάντα, το Μάιο ακόμα του 1941. Μια άλλη δυναμική αντιστασιακή ενέργεια του πρώτου εκείνου διαστήματος αποτέλεσε η ανατίναξη του αρχηγείου της Ε.Σ.Π.Ο., μιας οργάνωσης Ελλήνων φιλοναζιστών, από την Π.Ε.Α.Ν. (Πανελλήνιος Ένωσις Αγωνιζομένων Νέων) που είχε ως αρχηγό τον αξιωματικό της Αεροπορίας Κ. Περρίκο.

Στην αντίσταση κατά της ξένης κατοχής, που έλαβε τεράστιες διαστάσεις και ποικίλες μορφές, πήρε μέρος η πλειοψηφία του ελληνικού λαού. Ο επικός απόηχος του αλβανικού πολέμου από τη μια και η άσκηση συλλογικότητας που αποτέλεσε από την άλλη, ο λιμός, η μαύρη αγορά, η αφόρητη καταπίεση, το κοινό μίσος εναντίον των συνεργατών είχαν από τη μια ριζοσπαστικοποιήσει την κοινή γνώμη και από την άλλη είχαν αμβλύνει πολλές από τις παλιές πολιτικές διακρίσεις μπροστά τώρα στο κοινό αίτημα για απελευθέρωση. Άνθρωποι κάθε ηλικίας, ιδιότητας, κοινωνικής και πολιτικής ένταξης, σε πόλεις και ύπαιθρο μετείχαν στον αγώνα. Πνευματικές προσωπικότητες, καλλιτέχνες και πλήθος άλλων

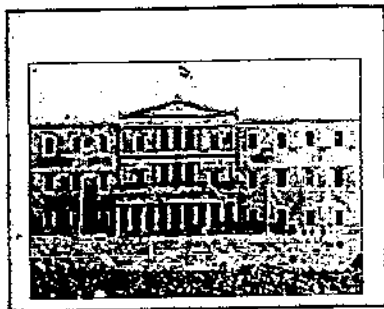
πολιτών, ο καθένας με τον τρόπο του, ανταποκρίθηκαν στα αντιστασιακά κειμήσια.

Πρωτοπόρα και εντυπωσιακά άφοβη και δυναμική αποδείχτηκε η νεολαία, μαζικότερη και δυναμικότερη οργάνωση της οποίας υπήρξε η Ε.Π.Ο.Ν. Στη δράση της νεολαίας πρέπει να μνημονευτεί και μια γενικότερη πολιτιστική και εκπαιδευτική προσπάθεια, που σημειώθηκε εκείνη την εποχή. Ιδιαίτερα δυναμική και πρωτοφανής για την ελληνική πραγματικότητα ήταν η δράση που ανέπτυξαν οι γυναίκες όλων των ηλικιών, και στην Αθήνα και στην ύπαιθρο, συμμετέχοντας σε κάθε είδους αντιστασιακή κινητοποίηση ως και στον ένοπλο αγώνα. Η αντιστασιακή δράση αποτέλεσε εξάλλου για τις Ελληνίδες μια συνολικότερη ευκαιρία για την κοινωνική τους συνειδητοποίηση και απελευθέρωση.

Ιδιαίτερη μνεία οφείλει να γίνει στον παράνομο αντιστασιακό Τύπο, σημαντικότερο παράγοντα του εθνικού αγώνα, που με μύριους κινδύνους λειτούργησε και κυκλοφόρησε από χέρι σε χέρι, πληροφορώντας τον ελληνικό λαό για την αλήθεια και τον πόλεμο και εμπνυχώντας την αντιστασιακή προσπάθεια. Η Ελεύθερη Ελλάδα, ο Απελευθερωτής, η Γυναικεία Δράση, η Νέα Γενιά, η Δημοκρατική Σημαία, η Φλόγα, η Δόξα, η Απελευθέρωση είναι κάποια από τα πάμπολλα έντυπα που κυκλοφόρησαν, ενώ κάθε συνοικία και κάθε χώρος δουλειάς είχε το δικό του έντυπο, δακτυλογραφημένο, πολυγραφημένο ή κάποτε και χειρόγραφο. Ταυτόχρονα, φυλλάδια και προκηρύξεις γέμιζαν την Αθήνα, χάρις στην εξαιρετική ευρηματικότητα και ριψοκινδυνότητα των συντακτών και των διανομέων

Α1.29-ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

Η ταχεία προέλαση του σοβιετικού στρατού προς τα Βαλκάνια, που απειλούσε να αποκλείσει τις γερμανικές δυνάμεις στον ελλαδικό χώρο, υποχρέωσε τους Γερμανούς ν' απομακρυνθούν το συντομότερο από την Ελλάδα. Η αναχώρησή τους άρχισε από την Πελοπόννησο και τα νησιά, ενώ στις 12 Οκτωβρίου 1944 απελευθερώθηκαν η Αθήνα και ο Πειραιάς, μέσα σ' ένα τεράστιο λαϊκό παραλήρημα. Ελληνικές σημαίες και καμπανοκρουσίες πλημμύρισαν την πρωτεύουσα, ενώ πλήθη κόσμου ξεχύθηκαν στους δρόμους και στις πλατείες, πανηγυρίζοντας με ενθουσιασμό. Με ενθουσιασμό έγιναν δεκτά στην πρωτεύουσα τα βρετανικά στρατεύματα ενώ οι εορτασμοί κορυφώθηκαν με την άφιξη του Παπανδρέου και της κυβέρνησης εθνικής ενότητας στις 18 του ίδιου μήνα.

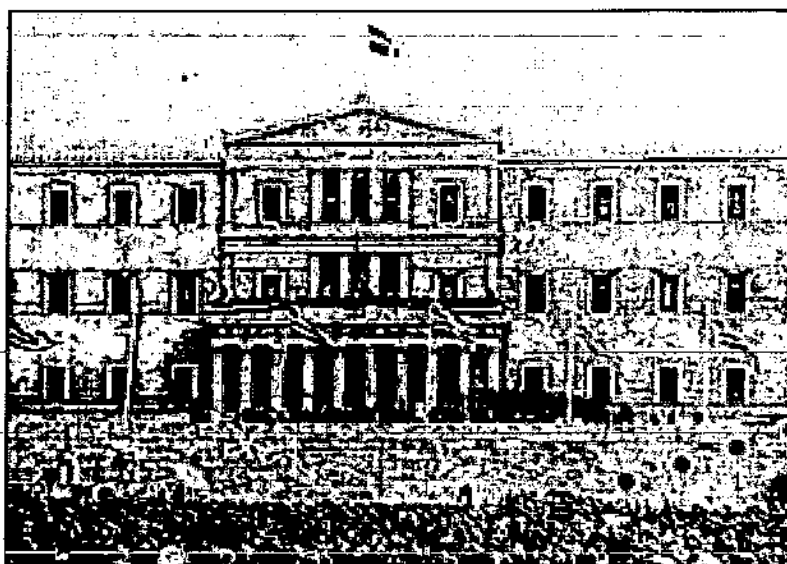
Πίσω, όμως, από την πανηγυρική και συναινετική ατμόσφαιρα των πρώτων ημερών της Απελευθέρωσης, επικρέμονταν εκείνα τα προβλήματα και οι αντιθέσεις, που σε ελάχιστο χρονικό διάστημα θα ξεσπούσαν για να κορυφωθούν στην εμφύλια τραγωδία. Η Ελλάδα έβγαινε από την πολεμική περιπέτεια ουσιαστικά κατεστραμμένη. Οι απώλειες του

ελληνικού λαού στη διάρκεια της τετράχρονης κατοχής και του αντιστασιακού αγώνα ήταν άμπολλες: ο αριθμός των νεκρών σε μάχες, των εκτελεσμένων και δολοφονημένων, όσων θανατώθηκαν ως όμηροι στα γερμανικά στρατόπεδα και όσων πέθαναν από την πείνα και τις κακουχίες ανέρχεται σε περίπου 500.000. Τα πάσης φύσεως καμένα κτίρια υπολογίζονται στα 155.000 ενώ οι πυροπαθείς οικογένειες σε 111.000 σε όλη την Ελλάδα. Ας σημειωθεί ότι 1.700 ήταν τα ολοκληρωτικά πυρπολημένα ελληνικά χωριά. Οι ζημιές στην οικονομία υπολογίζονται σε 40-80% μείωση της γεωργικής παραγωγής στα διάφορα αγροτικά προϊόντα, μείωση του κτηνοτροφικού κεφαλαίου κατά 50% για τα μεγάλα ζώα και 30% για τα μικρά, ελάττωση των δασών κατά 20%, καταστροφή των μεταλλευτικών εγκαταστάσεων και νέκρωση της σχετικής παραγωγής, ελάττωση της βιομηχανικής παραγωγής κατά 50%, καταστροφή των συγκοινωνιών, δηλαδή του σιδηροδρομικού υλικού και δικτύου και του οδικού δικτύου, αρπαγή του 70% των αυτοκινήτων, καταστροφή λιμανιών και της διώρυγος της Κορίνθου, απώλεια κατά 73% της εμπορικής και επιβατηγού ναυτιλίας της χώρας.

Για την Ελλάδα, η μετάβαση από τον πόλεμο στην ειρήνη επανέφερε το αίτημα για ικανοποίηση των εθνικών αξιώσεων της χώρας όσον αφορά στην ενσωμάτωση των εδαφών της Βορείου Ηπείρου, της Κύπρου και των Δωδεκανήσων. Ο ρόλος της χώρας στο συμμαχικό αγώνα και οι αρχές που περιλήφθηκαν σε διεθνείς διακηρύξεις, όπως ο Χάρτης του Ατλαντικού (Αύγουστος 1941) και ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών (Ιούνιος 1945), δημιουργούσαν αισιοδοξία για την ικανοποίηση του ελληνικού αιτήματος. Άλλωστε, στη διάρκεια του πολέμου, δεν είχαν λείψει οι διαπραγματεύσεις και οι συζητήσεις για τα ζητήματα αυτά τόσο ανάμεσα στην ελληνική κυβέρνηση και τους Βρετανούς, όσο και μεταξύ των Μεγάλων Δυνάμεων.

Από τις ελληνικές προσδοκίες εκπληρώθηκε μόνο αυτή που αφορούσε στην ενσωμάτωση των Δωδεκανήσων, που πραγματοποιήθηκε με τη Συνθήκη των Παρισίων το Φεβρουάριο του 1947. Οι αξιώσεις για τα εδάφη της Κύπρου και της Βορείου Ηπείρου προσέκρουσαν στην

προτεραιότητα των Μεγάλων Δυνάμεων για διατήρηση ισορροπίας δυνάμεων και αποφυγή νέων αναταραχών στην ευρύτερη περιοχή, έναντι της εφαρμογής των εξαγγελμένων αρχών. Οι, κατά την εκτίμησή τους, επιπτώσεις που θα είχε η ενσωμάτωση της Βορείου Ηπείρου και της Κύπρου στην Ελλάδα ως προς την ισορροπία του χώρου αλλά και η υποτονικότητα της ίδιας της Ελλάδας, λόγω της ταραγμένης κατάστασης στο εσωτερικό της, την εποχή των διαπραγματεύσεων, οδήγησαν στον αποκλεισμό των περιοχών αυτών από την ελληνική εθνική επικράτεια. Με την προσάρτηση των Δωδεκανήσων, η Ελλάδα απέκτησε τα οριστικά της σύνορα.

Αθήνα, Παλαιά ανάκτορα. Πανηγυρικές εκδηλώσεις για την Απελευθέρωση.

A1.30-ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Με την αποχώρηση των Γερμανών από την Ελλάδα εγκαταστάθηκε στην Αθήνα κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας με πρωθυπουργό τον Γ. Παπανδρέου. Ο βασιλιάς Γεώργιος Β΄ γύρισε στην Ελλάδα ύστερα από το δημοψήφισμα του 1946, πέθανε όμως σύντομα (1 Απριλίου 1947) και τον διαδέχτηκε ο αδερφός του Παύλος Α΄.

Το διάστημα 1946-1949 η χώρα δοκιμάστηκε από τον Εμφύλιο πόλεμο. Η πρώτη φάση της εμφύλιας διαμάχης των "Δεκεμβριανών" φάνηκε να λήγει επίσης με την υπογραφή της συμφωνίας της Βάρκιζας, το Φεβρουάριο του 1945. Οι δύο αντιμαχόμενες πλευρές, η κυβέρνηση με την υποστήριξη των Άγγλων από τη μια και το Ε.Α.Μ./Ε.Λ.Α.Σ. από την άλλη συναίνεσαν σε μια σειρά όρων που στη συνέχεια δεν τηρήθηκαν. Στην περίοδο 1945-46 επικράτησε στη χώρα μια κατάσταση ανεξέλεγκτης βίας και αναρχίας, που έμεινε γνωστή με το όνομα "Λευκή

Τρομοκρατία". Η πολιτική αστάθεια επιδεινώθηκε και έλαβε τη μορφή σφοδρών κοινωνικών συγκρούσεων που κλιμακώθηκαν με το πέρασμα του χρόνου. Το δημοψήφισμα για το πολιτειακό ζήτημα του Φεβρουαρίου του 1946 (που διεξήχθη με την αποχή της Αριστεράς), επανέφερε τη μοναρχία, αλλά δεν απέτρεψε την όξυνση της σύρραξης που σοβούσε και η χώρα σύρθηκε -για δεύτερη φορά στην ίδια δεκαετία- να συμμετάσχει σε μια αδερφοκτόνο αυτή τη φορά σύγκρουση. Η σύρραξη μεταξύ του κυβερνητικού στρατού από τη μια και των κομμουνιστών ανταρτών από την άλλη, που οργανώθηκαν με τη μορφή του Δ.Σ.Ε. (Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας), υπήρξε βίαιη και πέρασε από διάφορες φάσεις. Οι επιχειρήσεις μεγάλης κλίμακας, που πραγματοποιήθηκαν κυρίως στις βόρειες περιοχές της χώρας με ολοκληρωτική εμπλοκή των εμπολέμων, έληξαν με την οριστική ήττα του Δημοκρατικού Στρατού στα βουνά του Βίτσι και του Γράμμου, το καλοκαίρι του 1949. Στα χρόνια που ακολούθησαν, οικοδομήθηκε ένα πολιτικό σύστημα που απέκλειε τους ηττημένους (όσους από αυτούς δεν κατέφυγαν στις βόρειες γειτονικές χώρες μετά το τέλος του εμφυλίου) από τη δημόσια σφαίρα και τη διαχείριση των κοινών.

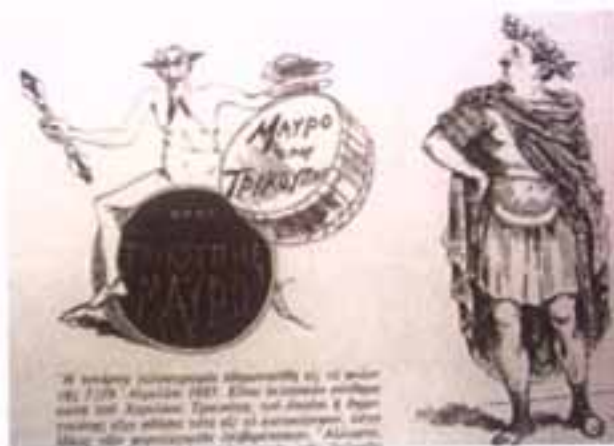
Α2 ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Εισαγωγή

Στην σύγχρονη ιστορία της Ελλάδος για την ανάδειξη της κυβέρνησης και των αντιπροσώπων της χρησιμοποιήθηκαν διάφορα εκλογικά συστήματα. Πολύ συχνά οι τότε κυβερνήσεις δημοσίευαν εκλογικούς νόμους οι οποίοι είτε άλλαζαν κάποια σημεία του υπάρχοντος εκλογικού συστήματος, είτε το αναιρούσαν. Στις επόμενες σελίδες παρουσιάζονται οι σημαντικότερες αλλαγές στο εκλογικό σύστημα της Ελλάδος από το 1864 έως το 1950 ή αλλιώς από την πλειοψηφική δια σφαιριδίου του 1864 έως την απλή αναλογική του 1950.

Α2.1-Πλειοψηφική δια σφαιριδίου εκλογή

Η 'πλειοψηφική δια σφαιριδίου εκλογή' είναι ένα εκλογικό σύστημα με το οποίο έγιναν όλες οι εκλογικές αναμετρήσεις στην Ελλάδα από το 1965 έως και το 1920. Ο κάθε ψηφοφόρος έπαιρνε τόσα σφαιρίδια όσοι και οι υποψήφιοι και εξέφραζε την γνώμη του για όλους είτε ήταν θετική είτε αρνητική (άσπριζε ή μαύριζε τους υποψηφίους). Ψηφίστηκε με τον εκλογικό νόμο της 21 Νοεμβρίου 1864 και σπουδαιότερες τροποποιήσεις του ήταν η εναλλαγή της εκλογικής περιφέρειας από στενή σε ευρεία και ανάποδα.

Με τον νόμο του 1864 διενεργήθηκαν οι εκλογές στις 12 Μαΐου 1865, στις 21 Μαρτίου 1868, στις 16 Μαΐου 1869, στις 26 Φεβρουαρίου 1872, στις 27 Ιανουαρίου 1873, στις 23 Ιουνίου 1874 και στις 18 Ιουλίου 1875.

A2.2-Αρχή της δεδηλωμένης

Το 1875 έγινε ένα πολύ σημαντικό πολιτειακό γεγονός. Ο Βασιλιάς στον λόγο του θρόνου στις 11 Αυγούστου 1875 κατά την έναρξη των εργασιών της βουλής που προήλθε από τις εκλογές του 1876 έκανε αναφορά στην 'αρχή της δεδηλωμένης'. Με την δήλωση του αυτή ο Βασιλιάς καθιέρωσε τον κοινοβουλευτισμό στην Ελλάδα γιατί από το 1875 και μετά οι κυβερνήσεις θα πρέπει να απολαμβάνουν όχι μόνο της εμπιστοσύνης του Βασιλιά, κάτι που ίσχυε έως τότε, αλλά κυρίως της Βουλής. Έτσι η μέχρι τότε Συνταγματική Μοναρχία έγινε κοινοβουλευτική Μοναρχία.

A2.3-Καθολική Ψηφοφορία

Έως το 1877 για να έχει κάποιος την δυνατότητα του εκλογικού δικαιώματος έπρεπε να έχει κάποια ιδιοκτησία ή να ασκεί κάποιο επάγγελμα. Όμως με τον νόμο ΧΜΗ της 17 Σεπτεμβρίου 1877 που τροποποιεί τον νόμο του 1864 γίνεται πραγματικότητα η καθολική ψηφοφορία μιας και το δικαίωμα της ψήφου στην κάθε εκλογική περιφέρεια το έχει ο κάθε δημότης ενός δήμου της περιφέρειας που έχει συμπληρώσει το 21 έτος της ηλικίας του. Ακόμα ορίστηκε ότι οι εκλογές θα γίνονται σε μία μέρα, για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκαν εκλογικοί κατάλογοι, οι εκλογές έγιναν υπό την εποπτεία δικαστικού αντιπροσώπου και προβλέφθησαν σημαντικές κυρώσεις για τις εκλογικές παραβάσεις. Με τον νόμο του 1877 και τις τροποποιήσεις του, έγιναν οι εκλογικές αναμετρήσεις στις 23 Σεπτεμβρίου 1879, στις 20 Δεκεμβρίου 1881 και στις 7 Απριλίου 1885.

A2.4-«Ευρεία» και «στενή» εκλογική περιφέρεια

Οι νόμοι ΑΤ7Α και ΑΤ7Β στις 14 Ιουνίου 1886 άλλαξαν το ως τότε εκλογικό δίκαιο. Ο πρώτος αντικατέστησε την εκλογική περιφέρεια της Επαρχίας «στενή», στην «ευρεία» δηλαδή του Νομού και ο δεύτερος περιόρισε τον αριθμό των εκλεγέντων βουλευτών σε 150. Στις προηγούμενες εκλογικές αναμετρήσεις ο αριθμός των βουλευτών ήταν από 178 έως και 244. Με τον νόμο του 1886 έγιναν οι εκλογές στις 4 Ιανουαρίου 1887 και στις 14 Οκτωβρίου 1890. Ακολούθησαν ο νόμος ΑΩΟΣΤ της 2 Ιανουαρίου 1891 ο οποίος επανέφερε την «στενή» εκλογική περιφέρεια και τον αριθμό των εδρών ανάλογο των κατοίκων της Επαρχίας, καθώς και οι νόμοι ΑΙΒ της 6 Μαρτίου 1891 και ΑΝΓ της

2 Απριλίου 1891 βάση των οποίων διεξήχθησαν οι εκλογές στις 3 Μαΐου 1892 ,στις 16 Απριλίου 1895, στις 7 Φεβρουαρίου 1899,στις 17 Νοεμβρίου 1902 και στις 20 Φεβρουαρίου 1905. Οι εκλογές στις 26 Μαρτίου 1906 είχαν περιορισμένο αριθμό εδρών με τον νόμο ΓΛΘ της 10 Ιουνίου 1905.

Ο Νομός ως «ευρεία» εκλογική περιφέρεια ξαναπαρουσιάστηκε με τον νόμο ΓΡΙΣΤ της 7 Ιουνίου 1906 ενώ με τον νόμο ΓΥΔΛ της 4 Δεκεμβρίου 1909 έγινε αναδιάρθρωση των Νομών κάνοντας τις εκλογικές περιφέρειες 16 αφού προστέθηκαν η Ύδρα, οι Σπέτσες και τα Ψαρά.

Στις 27 Ιουνίου 1907 για πρώτη φορά καθιερώθηκε το εκλογικό βιβλιάριο με τον νόμο ΓΣΚΑ αλλά σε ορισμένους μόνο Δήμους. Με τους νόμους ΓΦΠ της 8 Ιανουαρίου 1910 και ΓΧΝ ΣΤ της 23 Μαρτίου 1910 έγιναν εκλογές για την ανάδειξη διπλής Αναθεωρητικής Βουλής στις 8 Αυγούστου 1910 και στις 28 Νοεμβρίου 1910. Ακόμα έγιναν οι εκλογές στις 11 Μαρτίου 1912 και στις 31 Μαΐου 1915 για την ανάδειξη απλής Βουλής. Στις 3 Μαΐου 1914 προστέθηκαν και οι απελευθερωμένες πια περιοχές φτάνοντας τον αριθμό των εκλογικών περιφερειών στις 33. Με 33 περιφέρειες έγιναν οι εκλογές στις 6 Δεκεμβρίου 1915(οι οποίες είχαν μονόπλευρο ενδιαφέρον) και οι εκλογές στις 1 Νοεμβρίου 1920 από τις οποίες δημιουργήθει η ΄Τ Συντακτική Συνέλευση.

A2.5-Αναθεώρηση του Συντάγματος

Η διπλή Αναθεωρητική Βουλή των εκλογών του Νοεμβρίου 1910 έφερε εις πέρας την αναθεώρηση του Συντάγματος του 1911. Το Σύνταγμα του 1911 εδημοσιεύθη στις 1 Ιουνίου 1911 υπογραμμένο από τον Βασιλέα. Με το Σύνταγμα αυτό δεν είναι πια υποχρεωτική η ψηφοφορία «δια σφαιριδίων» και δίνεται η δυνατότητα στον ψηφοφόρο να επιλέξει ανάμεσα στο σφαιρίδιο και στο ψηφοδέλτιο. Τα κωλύματα εκλογιμότητας και τα ασυμβίβαστα προς το λειτούργημα του βουλευτή παρουσιάζονται για πρώτη φορά. Τέλος ενώ έως τώρα τις ενστάσεις στις εκλογικές αναμετρήσεις τις έλυne η Βουλή, με το νέο Σύνταγμα οι εκλογικές παραβάσεις ανατίθενται σε ένα νέο δικαστήριο το εκλογοδικείο που θα συγκροτείται, μετά από κλήρωση, από μέλη του Αρείου Πάγου.

Στις εκλογές του 1923 η ψηφοφορία έγινε στην Αθήνα-Πειραιά, Μακεδονία και Θράκη με ψηφοδέλτιο ενώ στις άλλες περιφέρειες με το σφαιρίδιο. Οι εκλογές αυτές έγιναν στις 16 Δεκεμβρίου 1923, δημιούργησαν την ΄Δ Συντακτική Συνέλευση αλλά δεν συμμετείχαν καθόλου κόμματα της αντιπολιτεύσεως.

A2.6-Το Σύνταγμα του 1927

Η Ύδα Συντακτική Συνέλευση των εκλογών του 1923 συνεδρίασε στις 25 Μαρτίου 1924 και αποφάσισε να γίνει δημοψήφισμα για το εάν η Ελλάδα θα γίνει κοινοβουλευτική Δημοκρατία ή όχι. Το δημοψήφισμα αυτό διεξήχθη στις 13 Απριλίου 1924 και το 70% υπερψήφισε την πρόταση της Συντακτικής Συνέλευσης. Αντί όμως τα πράγματα να εξελιχθούν ομαλά ως προς την νέα κατάσταση, γίνεται πραξικόπημα στις 26 Ιουνίου 1925 . Η Συντακτική Συνέλευση διαλύεται στις 29 Σεπτεμβρίου 1925 χωρίς να προκηρυχθούν όμως εκλογές και η χώρα παραμένει υπό καθεστώς δικτατορίας έως τις 22 Αυγούστου 1926 όπου δημιουργείται κυβέρνηση η οποία θα στείλει την χώρα σε εκλογές στις 7 Νοεμβρίου 1926 με την συμμετοχή όλων των κομμάτων.

Η νέα Βουλή ψήφισε τελικά το νέο Σύνταγμα το οποίο δημοσιεύθη στις 3 Ιουνίου 1927 υπογραμμένο από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Το νέο Σύνταγμα δεν είχε τόσο μεγάλες διαφορές από το Σύνταγμα του 1911 αλλά διατυπώνει ότι οι βουλευτές δεν μπορεί να είναι λιγότεροι από 200 και περισσότεροι από 250 και ότι οι κενές έδρες συμπληρώνονται είτε από τους αναπληρωματικούς είτε από άλλους τρόπους που ορίζονται από τους νόμους. Ακόμα αναφέρεται στα εκλογικά κωλύματα των υποψηφίων και στο ότι τα εκλογικά προνόμια των Σπετσών, της Ύδρας και των Ψαρών θα παραμείνουν ως το 1944.

A2.7-Η απλή αναλογική του 1926

Ο πρώτος εκλογικός νόμος στην δημοκρατική περίοδο είναι ο νόμος 3363 της 2 Σεπτεμβρίου 1926 ο οποίος με τα νομοθετικά διατάγματα της 3,6 και 16 Σεπτεμβρίου 1926 καθιερώνει το σύστημα της απλής αναλογικής. Ως εκλογική περιφέρεια δεν ορίζεται πια ο Νομός αλλά η χώρα διαιρείται σε 37 νέες εκλογικές περιφέρειες. Οι πρωτοβάθμιες εκλογικές περιφέρειες διαιρούνται σε νέες δευτεροβάθμιες και όλη η χώρα γίνεται μία τριτοβάθμια εκλογική περιφέρεια.

Οι βουλευτικές έδρες κάθε περιφέρειας είναι ανάλογες του νόμιμου πληθυσμού της περιφέρειας και θα αναλογεί μία έδρα ανά 25.000 κατοίκους. Εάν το υπόλοιπο είναι πάνω από 12.500 κατοίκους θα προστίθεται άλλη μια έδρα. Η διάταξη αυτή θα ισχύει με την νέα απογραφή έως τότε ο αριθμός κατοίκων ανά έδρα είναι 22.000 και προστίθεται μια έδρα εάν το υπόλοιπο ξεπερνά το 11.000. Οι εκλογές της 7 Νοεμβρίου 1926 έγιναν με την αναλογία των 22.000.

Οι υποψήφιοι μπορεί να κατέρχονται στις εκλογές με συνδυασμούς, μεμονωμένοι αλλά και ως ανεξάρτητες υποψηφιότητες. Η ψηφοφορία θα γίνεται με ψηφοδέλτια χωρισμένα ανά συνδυασμούς και ο ψηφοφόρος θα

μπορεί να ψηφίσει έναν υποψήφιο εάν ο αριθμός των εδρών είναι 5 ή μικρότερος και δύο εάν ο αριθμός των εδρών είναι μεγαλύτερος των 5. Η προτίμηση του υποψήφιου θα γίνεται παραπλεύρως του ονόματος του με σταυρό. Ακόμα απαγορεύεται η αναγραφή στο ψηφοδέλτιο ονόματος υποψηφίου άλλου συνδυασμού. Εάν οι έδρες δεν διανεμόνταν με την πρώτη κατανομή ακολουθούσε δεύτερη και ακολούθως τρίτη.

Στην πρώτη κατανομή το σύνολο των ψήφων της περιφέρειας διαιρούταν με τον αριθμό των εδρών συν 1. Το πηλίκο αυτό αντιστοιχούσε σε μία έδρα. Μετά διαιρούσαν τον αριθμό των ψήφων ενός κόμματος ή κάποιου ανεξάρτητου και το πηλίκο μας έδινε τον αριθμό των εδρών που λάμβανε. Εάν οι έδρες ήταν παραπάνω από τον αριθμό των πραγματικών εδρών αφαιρούταν μία έδρα από τον συνδυασμό που στην διαίρεση είχε το μεγαλύτερο υπόλοιπο. Εάν δεν παραχωρούνταν όλες οι έδρες με την πρώτη κατανομή περνούσαμε στην δεύτερη.

Στην δεύτερη κατανομή οι έδρες που δεν έχουν διατεθεί αλλά και οι αχρησιμοποίητες ψήφοι μεταφέρονται στην δευτεροβάθμια εκλογική περιφέρεια. Στην κατανομή αυτή παίρνουν μέρος οι συνδυασμοί που έχουν μία τουλάχιστον έδρα ή το 10% των ψήφων της περιφέρειάς τους. Το άθροισμα των αχρησιμοποίητων ψήφων διαιρείται με τις αδιάθετες έδρες συν 1. Το πηλίκο αυτό διαιρείται με τους ψήφους κάθε συνδυασμού και δίνει τις έδρες που λαμβάνουν συμπληρωματικά. Σε περίπτωση που οι έδρες είναι λιγότερες ή περισσότερες ακολουθείται η ίδια διαδικασία με την πρώτη κατανομή. Εάν και πάλι δεν διανεμηθούν όλες οι έδρες περνάμε στην τρίτη κατανομή.

Στην τρίτη κατανομή λαμβάνουν μέρος μόνο οι συνδυασμοί οι οποίοι έχουν τουλάχιστον το 10% των ψήφων της χώρας ή το 1/12 των βουλευτικών εδρών της χώρας και παρουσιάζουν ακόμα αδιάθετους ψήφους. Εάν δεν συμπλήρωναν τις προϋποθέσεις αυτές δύο τουλάχιστον συνδυασμοί τότε μετείχαν αυτοί που λάμβαναν το 1/12 των ψήφων της χώρας ή το 1/15 των βουλευτικών εδρών. Το σύνολο των αχρησιμοποίητων ψήφων διαιρείται με το σύνολο των αδιάθετων εδρών. Το πηλίκο διαιρείται με τους ψήφους κάθε συνδυασμού και το αποτέλεσμα είναι ίσο με τους ψήφους που δικαιούται ο συνδυασμός. Σε περίπτωση ισοψηφίας την έδρα παίρνει ο συνδυασμός που πλειοψηφεί στο σύνολο της χώρας. Αυτός ο συνδυασμός λαμβάνει και τις αδιάθετες έδρες, αν υπάρχουν.

A2.8-Το πλειοψηφικό του 1928

Με τα διατάγματα της 11 Ιουλίου, 30 Ιουλίου και 16 Αυγούστου 1928 εκδοθέντα από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, αντικατεστάθη η απλή αναλογική του 1926 με το πλειοψηφικό με το οποίο έγιναν οι εκλογές στις 19 Αυγούστου 1928. Ως εκλογική περιφέρεια ορίζεται για την

Παλαιά Ελλάδα η «στενή» ενώ για τις Νέες Χώρες η «ευρεία». Οι βουλευτικές έδρες είναι ανάλογες του πληθυσμού της περιφέρειας που έχει δείξει η ανά τόπο απογραφή και θα αναλογεί μία έδρα ανά 25.000 κατοίκους. Εάν το υπόλοιπο είναι πάνω από 17.500 κατοίκους θα προστίθεται άλλη μια έδρα.

Υπήρχαν δύο ειδών ψηφοδέλτια, τα κομματικά που τυπώνονταν από τα κόμματα και ανέγραφαν τους υποψηφίους του κόμματος και τα «κοινά» τα οποία ήταν λευκά ψηφοδέλτια όπου ο ψηφοφόρος έγραφε τα ονόματα των υποψηφίων που προτιμούσε ανεξαρτήτως κόμματος. Οι αναγραφέντες υποψήφιοι ανά ψηφοδέλτιο δεν έπρεπε να ξεπερνούν των αριθμό των εδρών. Στα κομματικά ψηφοδέλτια υπήρχε η δυνατότητα να διαγράψει ένας υποψήφιος, στις περιφέρειες από 2-10 έδρες και δύο στις μεγαλύτερες περιφέρειες, οι οποίοι μπορούσαν να αντικατασταθούν από υποψηφίους άλλων συνδυασμών ή από ανεξάρτητους.

Ανάλογα με την σειρά κατάταξης των υποψηφίων διανεμόνταν οι έδρες και σε περίπτωση ισοψηφίας γινόταν κλήρωση. Εάν μία έδρα έμενε κενή για οποιοδήποτε λόγο, ή ακυρωνόταν η εκλογή υποψηφίου από το εκλογοδικείο, γίνονταν επαναληπτικές εκλογές μέσα σε 45 μέρες.

A2.9-Η μεταβατική αναλογική του 1932

Με τον νόμο 5493 της 21 Μαΐου 1932 επανεφέρθη η απλή αναλογική αλλά μόνο για τις εκλογές της 26 Σεπτεμβρίου 1932. Το εκλογικό σύστημα αυτό ίσχυσε σε όλες τις περιφέρειες εκτός από την Ύδρα, τα Ψαρά και τις Σπέτσες. Για τις εκλογές στις 5 Μαρτίου 1933 ίσχυσε κανονικά το πλειοψηφικό του 1928 με τις τροποποιήσεις του νόμου του 1929.

Ο νόμος του 1932 κατονόμασε τους Νομούς ως εκλογικές περιφέρειες εκτός ορισμένων περιπτώσεων. Ο τρόπος κατανομής των εδρών παραμένει ίδιος με τον νόμο του 1929 αλλά εάν οι έδρες ξεπερνούν τις 250 αφαιρούνται από τις περιφέρειες που έχουν μικρότερο υπόλοιπο ενώ εάν είναι λιγότερες από 250 προσθέτονται σε περιφέρειες που έχουν μεγαλύτερο υπόλοιπο (άνω 16.000).

Ο ψηφοφόρος επιλέγει έναν υποψήφιο ανεξάρτητα από των αριθμό των εδρών, έχουμε δηλαδή μονοσταυρία. Η σειρά αναγραφής των υποψηφίων στο ψηφοδέλτιο γίνεται με βάση την σειρά δήλωσης τους και σε περίπτωση ισοψηφίας κερδίζει αυτός που υπερέχει στη σειρά αναγραφής του ψηφοδελτίου. Εάν δεν έχει γίνει δήλωση περνάμε στην κλήρωση και για τις δύο περιπτώσεις.

Ειδική μνεία γίνεται για τους Μουσουλμάνους της Θράκης και για τους Ισραηλίτες της Θεσσαλονίκης όσον αφορά την κατανομή των εδρών. Σε περίπτωση που από την πρώτη κατανομή οι έδρες δεν διανεμηθούν τότε

προστίθεται άλλη μια μονάδα στις έδρες για κατανομή και αυτό γίνεται ωστόσο διανεμηθούν όλες οι έδρες. Οι ψήφοι αυτών των μειονοτήτων δεν συμπεριλαμβάνονται σε δεύτερη κατανομή. Στην τρίτη κατανομή δεν διαιρούνταν οι αδιάθετοι ψήφοι των κομμάτων με τις εναπομείναντες έδρες, αλλά το σύνολο της δύναμης των κομμάτων σε όλη την επικράτεια με τις έδρες. Οι βουλευτές που εκλέγονταν σε παραπάνω από μια εκλογικές περιφέρειες θα έπρεπε εντός οκτώ ημερών να δηλώσουν στον Πρόεδρο της Βουλής πια περιφέρεια επιλέγουν, αλλιώς λάμβαναν την περιφέρεια στην οποία είχαν περισσότερους ψήφους. Οι κενές θέσεις αντικαθιστούνταν από τους επιλαχόντες του συνδυασμού.

A2.10-Η Συνταγματική Μοναρχία

Μετά το στρατιωτικό κίνημα του 1935 η κυβέρνηση που είχε σχηματιστεί από τις εκλογές στις 5 Μαρτίου 1933 με την υπ αριθ.Α συντακτική πράξη διαλύει την Βουλή και καταργεί τον θεσμό της Γερουσίας. Ακόμα προκηρύσσει εκλογές εθνοσυνελεύσεως εντός δύο μηνών για να ψηφισθεί το νέο Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας. Αποφασίστηκε ότι οι εκλογές θα διεξαχθούν με το είδη υπάρχον εκλογικό σύστημα, δηλαδή το πλειοψηφικό. Οι έδρες κάθε εκλογικής περιφέρειας ορίζονται βάση του πίνακα απογραφής της 16 Μαΐου 1928 με μέτρο τους 20.000 δημότες και προστιθέμενη έδρα σε υπόλοιπο που ξεπερνάει τις 16.000. Εάν μετά τον καταμερισμό αυτό οι έδρες ήταν λιγότερες από 300 τότε κατανέμονταν με διάταγμα σε μία ή περισσότερες εκλογικές περιφέρειες. Με την ΙΣΤ της 17 Απριλίου 1935 συντακτική πράξη καταργείται το εκλογικό προνόμιο της Ύδρας, των Σπετσών και των Ψαρών. Με τις παραπάνω εκλογικές πράξεις πραγματοποιήθηκαν οι εκλογές στις 9 Ιουνίου 1935 για την ανάδειξη της Ε Εθνικής Συνελεύσεως στις οποίες απείχαν όλα τα κόμματα της αντιπολιτεύσεως εκτός του Κ.Κ.Ε.

Η αναδειχθείσα Ε Εθνική Συνέλευση με ψήφισμα στις 11 Ιουλίου 1935 ορίζει ότι οι διατάξεις του Συντάγματος της 3 Ιουνίου 1927 θα ισχύουν εφόσον δεν αντιτίθενται σε αυτό το ψήφισμα, αλλά και στις εκδοθείσες από την υπάρχουσα κυβέρνηση Συντακτικές πράξεις.

Με το ψήφισμα της 13 Ιουλίου 1935 ορίζει να διεξαχθεί μέχρι 15 Νοεμβρίου 1935 Δημοψήφισμα για να αποφασίσει ο λαός εάν θα διατηρηθεί το υπάρχον Δημοκρατικό Κοινοβουλευτικό Πολίτευμα ή θα καθιερωθεί η Βασιλευόμενη Δημοκρατία.

Στις 10 Οκτωβρίου 1935 με ψήφισμα καταργείται το πολίτευμα της αβασίλευτου Δημοκρατίας και αποφασίζετε η διεξαγωγή του δημοψηφίσματος στις 3 Νοέμβριου 1935. Ακόμα εξουσιοδοτείτε ο Πρόεδρος του Υπουργικού Συμβουλίου να ασκεί την Βασιλική εξουσία

και επαναφέρεται το Σύνταγμα του 1911 μέχρι να διεξαχθεί το δημοψήφισμα.

Το δημοψήφισμα γίνεται κανονικά στις 3 Νοεμβρίου, με το γνωστό τρόπο, αποφασίζοντας με 97,8% να ενεκρίθη η πρόταση της Συνέλευσης. Η ισχύς του Συντάγματος αυτού θα διατηρηθεί έως την περίοδο της 4 Αυγούστου και της κατοχής.

A2.11-Η αναλογική 1936

Στην περίοδο που η χώρα βρισκόταν σε μια καθεστωτική κατάσταση επαναφέρθη η αναλογική του 1932 και με τους αναγκαστικούς νόμους της 30 Δεκεμβρίου 1935 και της 25 Ιανουαρίου 1936 διεξήχθησαν οι εκλογές στις 26 Ιανουαρίου 1936. Αργότερα ακολούθησε άλλος αναγκαστικός νόμος της 22 Μαΐου 1936.

Οι τροποποιήσεις που δέχτηκε η αναλογική του 1932 είναι οι ακόλουθες. Οι εκλογικές περιφέρειες ευθυγραμμίστηκαν με την τότε διοικητική διαίρεση σε Νομούς. Οι μειονότητες της Θράκης και της Θεσσαλονίκης καθώς και οι περιφέρειες Ύδρας, Σπετσών και Ψαρών εντάσσονται στις οικίες εκλογικές περιφέρειες. Το σύνολο των βουλευτικών εδρών ορίζεται στις 300. Οι έδρες ορίζονται με βάση τον αριθμό των δημοτών κάθε περιφέρειας με μέτρο τους 20.000 δημότες και προστιθέμενη έδρα σε υπόλοιπο που ξεπερνάει τους 16.000. Εάν μετά τον καταμερισμό αυτό οι έδρες ήταν άνω των 300 αφαιρούνταν από τις περιφέρειες που εμφάνιζαν μικρότερο υπόλοιπο, ενώ αν ήταν κάτω από 300 προστίθονταν έδρες στις περιφέρειες που παρουσίαζαν μεγαλύτερο υπόλοιπο. Ο ψηφοφόρος είχε το δικαίωμα να βάλει τόσους σταυρούς προτίμησης όσες και οι έδρες της περιφέρειας. Είχαμε δηλαδή πολυσταυρία. Τέλος οι έδρες στην τρίτη κατανομή διαθέτονταν στα κόμματα τα οποία είχαν μεγαλύτερα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα ψήφων.

A2.12-Η απλή αναλογική του 1946-1950

Μετά το τέλος του Β Παγκοσμίου πολέμου και μία δεκαετία μετά τις τελευταίες εκλογές δημοσιεύθηκε βασιλικό διάταγμα στις 19 Ιανουαρίου 1946 το οποίο προκήρυξε εκλογές για τις 31 Μαρτίου 1946, προς ανάδειξη Αναθεωρητικής Βουλής.

Οι εκλογικές περιφέρειες έμειναν οι ίδιες με το 1936, δηλαδή Νομοί, διατηρήθηκαν τα ίδια πληθυσμιακά μέτρα για την κατανομή εδρών με το 1936 αλλά ο αριθμός των εδρών έφτασε τις 354.

Μετά τις εκλογές του 1946 με τον αναγκαστικό νόμο της 28 Σεπτεμβρίου 1948 ενσωματώθηκαν στην εκλογική νομοθεσία της Ελλάδος τα

Δωδεκάνησα. Με αυτές της αλλαγές έγιναν οι τελευταίες εκλογές της «απλής αναλογικής» στις 5 Μαρτίου 1950.

Α3 ΕΚΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΕΙΣ- ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ-ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ ΚΑΙ ΚΟΜΜΑΤΑ ΤΟΣΟ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΟΣΟ ΚΑΙ ΣΕ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Α3.1- ΟΙ ΝΙΚΗΤΕΣ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ

Από το 1880 έως το 1950 διεξήχθησαν 24 βουλευτικές εκλογές στην Ελλάδα. Στη διάρκεια των 70 αυτών χρόνων εναλλάχτηκαν στην εξουσία πολλά κόμματα και συνδυασμοί. Μεγάλοι πολιτικοί άνδρες ανέλαβαν να οδηγήσουν την χώρα σε πολύ δύσκολους καιρούς. Πολλοί από αυτούς προέρχονταν από τον νομό της Αχαΐας ή της Αχαϊοήλιδος και είτε ανέλαβαν την Πρωθυπουργία είτε στελέχωσαν κυβερνήσεις. Οι νικητές των βουλευτικών εκλογών από το 1880 έως το 1950 είναι:

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΗ	ΝΙΚΗΤΗΣ
20 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1881	Χ.ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ
7 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1885	Θ.ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ
4 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1887	Χ.ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ
14 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1890	Θ.ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ
3 ΜΑΙΟΥ 1892	Χ.ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ
16 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1895	Θ.ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ
7 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1899	Γ.ΘΕΟΤΟΚΗΣ
17 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1902	Θ.ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ
20 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1905	Θ.ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ
26 ΜΑΡΤΙΟΥ 1906	Γ.ΘΕΟΤΟΚΗΣ
8 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1910	Γ.ΘΕΟΤΟΚΗΣ-Δ.ΡΑΛΛΗΣ
28 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1910	ΕΛ.ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
11 ΜΑΡΤΙΟΥ 1912	ΕΛ.ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
31 ΜΑΙΟΥ 1915	ΕΛ.ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
6 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1915	ΔΗΜ.ΓΟΥΝΑΡΗΣ
1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1920	Δ.ΡΑΛΛΗΣ- ΔΗΜ.ΓΟΥΝΑΡΗΣ- ΑΛ.ΖΑΙΜΗΣ
7 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1926	ΑΛ.ΖΑΙΜΗΣ
19 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1928	ΕΛ.ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
26 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1932	Π.ΤΣΑΛΔΑΡΗΣ
5 ΜΑΡΤΙΟΥ 1933	Π.ΤΣΑΛΔΑΡΗΣ
9 ΙΟΥΝΙΟΥ 1935	Π.ΤΣΑΛΔΑΡΗΣ
26 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1936	Κ.ΔΕΜΕΡΤΖΗΣ
31 ΜΑΡΤΙΟΥ 1946	Π.ΠΟΥΛΙΤΣΑΣ
5 ΜΑΡΤΙΟΥ 1950	Κ.ΤΣΑΛΔΑΡΗΣ

A3.2- ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως προαναφέραμε οι καιροί ήταν πολύ δύσκολοι για την χώρα και κάθε εκλογή είχε τις ιδιαιτερότητές της. Τα κόμματα στηρίζαν την πολιτική τους ανάλογα με τα προβλήματα της εποχής. Πολλές φορές γίνονταν κάποιες συμμαχίες κομμάτων έτσι ώστε να κερδίσουν τις εκλογές. Η δημιουργία κυβέρνησης γινόταν αρκετές μέρες μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων λόγω των κατηγοριών για νοθεία αλλά και της μη δυνατότητας σχηματισμού κυβέρνησης κοινής αποδοχής. Η χώρα περνάει από δύο Παγκόσμιους πολέμους, από δικτατορία και από τον εμφύλιο. Οι επιλογές των κυβερνήσεων ελέγχονται από τις μεγάλες δυνάμεις. Τα οικονομικά προβλήματα του λαού είναι μεγάλα και η οικονομία περνάει κρίση πολλές φορές.

Ο αναλφαβητισμός βρίσκεται σε πολύ μεγάλα επίπεδα(περίπου το 80% Αχαΐας και Ηλείας είναι αναλφάβητο) και έτσι τα συμφέροντα με την βοήθεια του κάθε κοινοτάρχη και των αρχών κάνουν το ρουσφέτι και την κουμπαριά πολιτική επιστήμη. Η κοινωνική μεταρρύθμιση και το αναπτυξιακό πρόγραμμα της χώρας είναι πράγματα άγνωστα τουλάχιστον μέχρι το 1910. Είναι τέτοια η κομματική επιρροή που υπάρχει μέχρι και λογοκρισία στον τύπο ορισμένες φορές.

Στην Πάτρα κάνουν την εμφάνιση τους τα οικογενειακά κόμματα τα οποία διατηρούνται για αρκετές δεκαετίες. Τα κόμματα αυτά εξασκούν την δράση τους στην Αχαϊοήλιδα αλλά έχουν μεγάλη επιρροή στα ελληνικά πολιτικά πράγματα, αφού ο νομός έχει αρκετά μεγάλο πληθυσμό άρα και μεγάλη εκπροσώπηση σε έδρες. Αρκετά από αυτά τα κόμματα έχουν τις ρίζες τους στην τουρκοκρατία και τον αγώνα για ανεξαρτησία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα κόμματα του Ρούφου και του Καλαμογδάρτη. Αργότερα τα κόμματα θα ξεπεράσουν το τοπικό επίπεδο και θα δημιουργηθούν μετά το 1908 τα μεγάλα Πανελλήνια κόμματα όπως τα κόμματα των Φιλελευθέρων, το Λαϊκό, το Αγροτικό, των Βασιλοφρόνων, το Ριζοσπαστικό, ο Συνασπισμός των Κυβερνητικών Κομμάτων κ.α. καθένα με την δική του δυναμική και τα δικά του πιστεύω.

Την πορεία των κομμάτων- συνδυασμών αλλά και των υποψηφίων σε κάθε εκλογή, στην Αχαΐα αλλά και στην Ελλάδα από το 1880 έως το 1950 θα αναλύσουμε παρακάτω.

Α3.3-ΕΚΛΟΓΕΣ 1881

Στις εκλογές του 1881 για πρώτη φορά διασπάται το Ρουφικό κόμμα. Ο Θάνος Κανακάρης και ο αδελφός του Γιώργος είχαν την συναρχηγία του κόμματος. Ο

πρώτος παραμένει φίλος του Κουμουνδούρου ενώ ο δεύτερος προσχωρεί στον Χ.Τρικούπη. Ο Θάνος Κανακάρης που αυτή την εποχή είναι δήμαρχος στην Πάτρα υποστηρίζει τον Αντ.Ρικάκη που είναι Υπουργός Δικαιοσύνης στην κυβέρνηση Κουμουνδούρου. Ο Αντ.Ρικάκης έχει καταρτίσει ατελή συνδυασμό με τέσσερις υποψηφίους, ανάμεσά τους βρίσκεται και ο Αχ.Γεροκοστόπουλος. Ο Γιώργιος Ρούφος ηγείται συνδυασμού όπου συνεργάζονται οι Κοντογούρης, Καλαμογάρτης και Κουμανιώτης. Εκλέγονται οι τρικουπικοί ενώ ο συνδυασμός Ρικάκη αποτυγχάνει.

Βουλευτές αναδεικνύονται οι Γ.Ρούφος, Αγγελής Ρούφος, Περικλής Καλαμογάρτης, Αριστ. Κοντογούρης, Νικ. Κουμανιώτης και Ανδρέας Ρηγόπουλος. Όλοι ανήκουν στην αντιπολίτευση και αναγνωρίζουν σαν αρχηγό τους τον Τρικούπη εκτός από τον Ρηγόπουλο που παραμένει ανεξάρτητος.

Ο νικητής Χ.Τρικούπης

Νικητής των εκλογών ήταν ο Χ.Τρικούπης ο οποίος ήταν γιος του Σπυρίδωνα Τρικούπη και σπούδασε νομικά στην Αθήνα και στο Παρίσι. Γεννήθηκε στο Ναύπλιο το 1832 και πέθανε στις Κάννες της Γαλλίας το 1896. Το 1853 διορίστηκε ακόλουθος και στη συνέχεια γραμματέας της ελληνικής πρεσβείας στο Λονδίνο. Το 1864 διαπραγματεύτηκε στο Λονδίνο σαν πληρεξούσιος της ελληνικής κυβέρνησης, την παραχώρηση των Ιονίων νήσων στην Ελλάδα. Το 1865 εκλέχτηκε βουλευτής Μεσολογγίου και το 1866 ανέλαβε το Υπουργείο Εξωτερικών στην κυβέρνηση Κουμουνδούρου. Το 1872 ίδρυσε το "πέμπτο κόμμα" που συγκέντρωσε τους προοδευτικούς Έλληνες.

Στις 8 Μαΐου του 1875, ο Γεώργιος Α' του ανέθεσε την

κυβέρνηση για να οδηγήσει τη χώρα σε εκλογές. Στην οικουμενική κυβέρνηση Κανάρη (Ιούνιος 1877) ανέλαβε το Υπουργείο Εξωτερικών. Επί πρωθυπουργίας του καταργήθηκε ο φόρος της “δεκάτης” στα δημητριακά, οργάνωσε την κρατική μηχανή, ανασυγκρότησε τις ένοπλες δυνάμεις και τη δημόσια ασφάλεια. Στην τελευταία του πρωθυπουργία το 1893, λόγω της οικονομικής κρίσης που προκάλεσε η πολιτική των προκατόχων του αναγκάστηκε να κηρύξει χρεοστάσιο για τα δημόσια χρέη και έμεινε ιστορική η φράση του στη Βουλή “Δυστυχώς επτωχεύσαμεν”. Το 1895 δεν εξελέγη βουλευτής στο Μεσολόγγι και αυτοεξορίστηκε στη Γαλλία όπου και πέθανε.

Ο χαμένος Κουμουνδούρος

Μεγάλος χαμένος των εκλογών ήταν ο Αλ.Κουμουνδούρος ο οποίος ήταν επιφανής Έλληνας πολιτικός του 19ου αιώνα. Γεννήθηκε το 1815 στο χωριό Κάμπος της Μεσσηνιακής Μάνης και ήταν γιος του αγωνιστή της Επανάστασης του 1821 Σπυρίδωνα Γαλάνη Κουμουνδουράκη. Φοίτησε στο Γυμνάσιο Ναυπλίου και αργότερα στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, χωρίς ωστόσο να αποφοιτήσει ποτέ, καθώς το 1841 κατέβηκε, επικεφαλής σώματος νέων από τη Λακωνία, στην Κρήτη και πήρε μέρος στην επανάσταση που είχε τότε ξεσπάσει λόγω της παραχώρησης της νήσου από τους Τούρκους στον πασά της Αιγύπτου.

Μετά την επιστροφή του στην ελεύθερη Ελλάδα, ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος εγκαταστάθηκε στην Καλαμάτα, όπου άρχισε να ασκεί τη δικηγορία. Λίγους μήνες αργότερα πολιτεύθηκε στις βουλευτικές εκλογές του 1850 και εκλέχθηκε αντιπρόσωπος της επαρχίας Μεσσηνίας. Στη θέση αυτή συνέχισε να εκλέγεται αδιάκοπα ως το 1868, οπότε και απέτυχε εκλογικά λόγω των εναντίον του σκανδαλωδών επεμβάσεων του Δημητρίου Βούλγαρη. Συνολικά, κατά τη διάρκεια της πολιτικής του σταδιοδρομίας από το 1850 ως το 1882 ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος υπήρξε δεκαοκτώ φορές μέλος και δέκα φορές πρόεδρος του Υπουργικού Συμβουλίου, ενώ διετέλεσε και δύο φορές πρόεδρος της Εθνικής

Αντιπροσωπείας. Η ήττα του σε αυτές τις εκλογές σηματοδότησε την αποχώρηση του Αλέξανδρου Κουμουνδούρου από την πολιτική ζωή.

Ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος πέθανε στην Αθήνα στις 26 Φεβρουαρίου 1883 και το 1884 ο Δήμος Αθηναίων τίμησε τον επιφανή Μεσσήνιο πολιτικό δίνοντας το όνομα του σε πλατεία της πρωτεύουσας (αλλιώς πλατεία Ελευθερίας).

ΟΙ ΠΑΤΡΙΝΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ

Γ.Ρούφος

Δευτερότοκος γιος του Μπενιζέλου Ρούφου. Σπούδασε νομική στην Αθήνα και το Παρίσι. Εξελέγη πληρεξούσιος στην Εθνοσυνέλευση του 1964 σε ηλικία 23 χρονών. Διατέλεσε δήμαρχος Πατρών από το 1970-1975 και από τι 1887-1891. Στην κυβέρνηση Τρικούπη έγινε υπουργός Ναυτιλίας το 1883. Πέθανε το 1891 και προς τιμήν του δημιουργήθηκε το δημοτικό σχολείο «Ρούφιον»

Αριστ. Κοντογούρης

Γιος του Στέλιου Κοντογούρη. Γεννήθηκε στην Πάτρα τον Νοέμβριο του 1842. Σπούδασε Νομική στην Αθήνα, στο Παρίσι και στο Βερολίνο. Από το 1973 μέχρι το 1890 εξελέγη συνεχώς βουλευτής. Το 1885 έγινε υπουργός Δικαιοσύνης και προσωρινώς Παιδείας. Το 1891 εξελέγη δήμαρχος Πατρών.

Αντ.Ρικάκης

Γεννήθηκε το 1824 στα Κύθηρα από Κρητικούς γονείς. Σπούδασε νομική και έπειτα εγκαταστάθηκε στην Πάτρα όπου και παντρεύτηκε. Εξελέγη βουλευτής από τον Όθωνα του οποίου ήταν οπαδός. Ακόμα ήταν υπουργός Δικαιοσύνης του Κουμουνδούρου το 1881 και Πρόεδρος της Βουλής το 1885 από τον Δηλιγιάννη. Εργάστηκε σκληρά για την απελευθέρωση της Κρήτης και για την έκδοση νόμου με τον οποίο ο Άγιος Ανδρέας πήρε στην κυριότητά του το οικόπεδο που βρίσκεται σήμερα.

Αχ.Γεροκωστόπουλος

Ο Αχ.Γεροκωστόπουλος γεννήθηκε το 1850 και πέθανε το 1900. Η καταγωγή του ήταν από την Ήπειρο. Ήταν δικηγόρος και βουλευτής Πατρών. Το 1890 διατέλεσε υπουργός των Εκκλησιαστικών και με το θάνατό του άφησε μεγάλο μέρος της περιουσίας του στον δήμο της Πάτρας.

Α3.4-ΕΚΛΟΓΕΣ 1885

Στις εκλογές του 1885 υπάρχει πολύ αρνητικό κλίμα για τον Τρικούπη εξαιτίας της πολύ σκληρής οικονομικής του πολιτικής. Κύριος αντίπαλος του Τρικούπη είναι ο Θ.Δηλιγιάννης όπου ενώνει όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης κάτω από την αρχηγία του. Τα ισχυρά κόμματα της εποχής που υπάρχουν από το 1870 μετά το θάνατο των αρχηγών τους Βούλγαρη, Δεληγιώργη, Κουμουνδούρου και Ζαΐμη θα προσχωρήσουν στα μεγάλα κόμματα του Τρικούπη και του Δηλιγιάννη.

Στην Αχαΐα κατεβαίνουν ως υποψήφιοι οι Αργυριάδης, Γεροκοστόπουλος, Γεωργίου, Γκολφινόπουλος, Διαμαντόπουλος, Ηλιόπουλος, Θεοφίλου, Ιγγλέσης, Καλαμογάρτης, Κανακάρης, Κατρής, Κοντογιώργης, Κτρύλας, Κουμανιώτης, Νικολόπουλος, Παναγόπουλος, Ρηγόπουλος, Ρηκάκης, Ρούφος, Συρογιαννόπουλος και Τσερτίδης. Νικητής των εκλογών είναι ο Δηλιγιάννης και στην Πάτρα εκλέγονται ο Αντ.Ρικάκης, Αχ.Γεροκωστόπουλος, Νικ.Κουμανιώτης, Αριστ.Κοντογούρης, Ανδρ.Ρηγόπουλος και Γεωργ.Τσερτίδης.

Ο Θ.Δηλιγιάννης

Νικητής όπως προαναφέραμε ήταν ο Θ.Δηλιγιάννης που ήταν ένας από τους έλληνες πολιτικούς που έπαιζαν σημαντικό ρόλο στην πολιτική ιστορία της Ελλάδος. Γεννήθηκε στα Καλάβρυτα το 1826. Σπούδασε νομική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και διορίστηκε συντάκτης των πρακτικών της Βουλής και στη συνέχεια υπάλληλος του Υπουργείου Εξωτερικών. Το 1863 ανέλαβε το Υπουργείο Εξωτερικών και το 1865 διορίστηκε Σύμβουλος Επικρατείας. Διετέλεσε αρκετές φορές υπουργός στις κυβερνήσεις Ζαΐμη και Κουμουνδούρου.

Μετά το θάνατο του Αλεξ. Κουμουνδούρου (1883) ο Δηλιγιάννης ανέλαβε την ηγεσία του κόμματός του. Πολέμησε ενάντια στην οικονομική και φορολογική πολιτική του Τρικούπη. Στις εκλογές του 1885 γίνεται πρωθυπουργός, παραιτείται το 1887 και γίνεται ξανά

Α3.5-ΕΚΛΟΓΕΣ 1887

Οι εκλογές του 1887 γίνονται από την κυβέρνηση Τρικούπη με ευρεία περιφέρεια αντί της στενής και με μειωμένο αριθμό βουλευτών από 243 σε 150. Ο περιορισμό του αριθμού των εδρών είναι μια προσπάθεια του Τρικούπη να εκλεγούν οι ικανότεροι και να χτυπηθεί η συναλλαγή με την γνωριμία. Υποψήφιοι στην Αχαΐα ήταν οι Αλεξανδρόπουλος, Αυγερινός, Γεροκοστόπουλος, Δαλιάνης, Δαραλέξης, Ζαΐμης, Ζωγράφος, Θεοδώρου, Κανακάρης, Καλαμογδάτης, Κοντογούρης, Κουμανιώτης, Κρεστενίτης, Λαμπρόπουλος, Μεσηνέζης, Παναγόπουλος, Παναγιωτόπουλος, Παπαγιαννόπουλος, Παπακυριακόπουλος, Μπιζάκος, Ν.Πετιμεζάς, Αθ.Πετιμεζάς, Λ.Πετραλιάς, Γ.Πετραλιάς, Ρηγόπουλος, Ρικάκης, Γ.Ρούφος, Σουλιώτης, Σπηλιάδης, Χρ.Στεφανόπουλος, Στ.Στεφανόπουλος, Τζερτίδης, Φωτήλας και Χατζιάς.

Νικητής των εκλογών είναι ο Χ.Τρικούπης και βουλευτές στην Πάτρα εκλέγονται οι Γ.Ρούφος, ο Θάνος Κανακάρης, ο Περ.Καλαμογδάτης, ο Αχιλ.Γεροκοστόπουλος και ο Νικ.Κουμανιώτης.

1	Χαϊβας	21441
2	Παπαγιαννικόπουλος	21329
3	Κρεσενίτης Ιωάννης	21037
4	Γεροκωστόπουλος	20920
5	Παναγιωτόπουλος	20904
6	Πατραλδης	20779
7	Παιμιζης Νικόλαος	20667
8	Σταμάτης	20404
9	Κοντογούρης	20293
10	Σηλαδης	20274
11	Κουρκουώτης	20254
12	Ζοίμης	20204
13	Παυλόπουλος	20102
14	Ζωγράφος	19604
15	Στεφανόπουλος Χρήστος	17202
16	Στεφανόπουλος Ανδρέας	16969
17	Παιμιζης Ακωνίδα	16864
18	Κανακάρης	16384
19	Παπαδιαμαντόπουλος	16217
20	Αύγουστος	16011
21	Ρικάκης	16000
22	Κρεσενίτης Γεώργιος	15828
23	Αντωνόπουλος	15390
24	Πολυχρονιάδης	15183
25	Χατζηγιάννης	15147
26	Διαμαντόπουλος	14814
27	Μπερλαμης	14392
28	Μπιτεδάκος	13997

Τα γενικά αποτελέσματα του Νομού των εκλογών της 14 Οκτωβρίου 1890 όπως δημοσιεύθηκαν στον Φορολογούμενο.

Α3.7-ΕΚΛΟΓΕΣ 1892

Στις εκλογές του 1902 θριαμβευτής είναι ο Χ.Τρικούπης. Στην Πάτρα εκλέγονται οι Θ.Κανακάρης, Αχ.Χοΐδας, Α.Ρικάκης, Τσερτίδης, Ν.Κουμανιώτης, Χρ.Κορύλλος, Κ.Ζαφειρόπουλος και Γ.Ρούφος. Ο Τρικούπης μετά την θριαμβευτική εκλογή του βάζει ως στόχο την αναδιοργάνωση της χώρας τόσο στον οικονομικό όσο και στον στρατιωτικό τομέα. Για να το πετύχει βάζει πολύ μεγάλη φορολογία πράγμα που θα πληρώσει αφού είναι η τελευταία φορά που κερδίζει εκλογές.

A3.8-ΕΚΛΟΓΕΣ 1895

Στις εκλογές του 1895 ο Τρικούπικός συνδυασμός καταποντίζεται σε όλη την Ελλάδα. Χαρακτηριστικό είναι ότι ο ίδιος ο Τρικούπης δεν εκλέγεται βουλευτής στο Μεσολόγγι. Μεγάλος νικητής αναδεικνύεται ο Θ.Δηλιγιάννης. Στην Πάτρα εκλέγονται οι Αχ.Γεροκωστόπουλος, Ι.Παπαδιαμαντόπουλος, Ευθ.Καρακάλος, Τσερτίδης, Τσίνης και Δ.Βότσης.

Μετά την ήττα του ο Τρικούπης διαλύει το κόμμα του και αναχωρεί στη Γαλλία όπου και πεθαίνει στις Κάννες.

ΟΙ ΠΑΤΡΙΝΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ

Ι.Παπαδιαμαντόπουλος

Ο Ιωάννης Παπαδιαμαντόπουλος ήταν εγγονός του Παναγιώτη Παπαδιαμαντόπουλου που ήταν βουλευτής Πατρών και γραμματέας του υπουργείου Εσωτερικών και γιος του Δημητρίου ο οποίος ήταν υπαρχηγός και υπασπιστής του βασιλιά έως και το θάνατό του. Ο Ιωάννης Παπαδιαμαντόπουλος γεννήθηκε στην Πάτρα τον Νοέμβριο του 1839 και πέθανε τον Νοέμβριο του 1909. Ήταν Στρατηγός του Βασιλιά και Υπουργός Στρατιωτικών το 1895.

Ευθ.Καρακάλος

Ο Ευθ.Καρακάλος γεννήθηκε στην Βυτίνα το 1836. Υπηρέτησε στην Πάτρα ως πρωτοδίκης και εφέτης ως το 1895. Εξαιτίας της διαδόσεως της σταφίδας ταξίδεψε στη Ρωσία για δέκα μήνες. Στο γυρισμό στις 14 Μαΐου 1895 έτυχε αποθεωτικής υποδοχής από τον λαό στο Αίγιο. Στις εκλογές του 1895 που εκλέχτηκε βουλευτής βρέθηκαν στην κάλπη του μέχρι και χρυσά σφαιρίδια δείγμα του ενθουσιασμού και της αγάπης στο πρόσωπό του.

Δ.Βότσης

Ο Δ.Βότσης γεννήθηκε το 1847 στην Πάτρα. Άσκησε την δικηγορία από 22 χρονών. Το 1891 εξελέγη δημοτικός σύμβουλος και Πρόεδρος του Δημοτ.Συμβουλίου. Το 1895 εξελέγη βουλευτής και το 1899 δήμαρχος Πατρών. Επανεξελέγη για άλλες δύο τετραετίες έως και το 1914. Πέθανε το 1917 και δημιουργήθηκε προτομή του στην παραλιακή πλατεία της Πάτρας.

Α3.9-ΕΚΛΟΓΕΣ 1899

Στις εκλογές του 1899 έχουμε την είσοδο στα πολιτικά πράγματα του Γ.Θεοτόκη ο οποίος δημιουργεί ένα κόμμα το οποίο θεωρείται ως η συνέχεια του κόμματος του Τρικούπη. Αυτός είναι και ο κυρίως λόγος που κερδίζει τις εκλογές. Βουλευτές εκλέγονται οι Ι.Ρούφος, Α.Παπαγιαννόπουλος, Ασ.Ζαίμης, Αχ.Χοΐδας, Αχ.Γεροκωστόπουλος, Γ.Παπαδιαμαντόπουλος και Αντ.Ρικάκης.

ΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΤΗΣ ΝΟΜΟΥ

ΚΑΤΑ ΣΕΙΡΑΝ ΑΛΦ·ΒΗΤΙΚΗΝ

•Επαρχίας Πατρών.

•Αντωνόπουλος Ιω. Πινδαρος.
Βότσης •Αθ. Δημήτριος.
Γερωκωστόπουλος •Αχιλλεύς.
Δόξας Μ. Μιλτιάδης.
Ζαίμης Θρασ. •Ασημάκης.
Καλαμογδάρτης Π. •Ηλίας.
Κουμανιώτης Δ. Νικόλαος.
Μελισσινός Διονύσιος.
Μισσηνίτης Μ. •Αριστομένης.
Μιχαλακόπουλος Χ. Αργύριος.
Παναγόπουλος Ν. Γεώργιος.
Παππαγιαννακόπουλος •Ανδρέας.
Παππαδιαμαντόπουλος Δ Γεώργιος.
Πετμιζάς •Αντ. Μεγακλής.
Ρικάκης •Αντώνιος.
Ρούσης •Ιω. Γεώργιος.
Ρούφος Μ. •Αγγελος.
Ρούφος Γ. Μ •Ιωάννης.
Σπηλιωτόπουλος Δ. Κλειομένης.
Τσιρτίδης Κ. Ιωάννης.
Τσίνος •Αθ. Χρήστος.
Χοΐδας Π. •Αχιλλεύς.

Στον δήμο της Πάτρας ψήφισαν 12.560 άτομα και μέσα στην πόλη 9.909
 Τα αποτελέσματα της Επαρχίας Πατρών είναι τα ακόλουθα

ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ	
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΠΑΤΡΩΝ	
Κατά τὰ ἐπίσημα ἀποτελέσματα τῆς Νο- μάρχιας Πατρῶν, ἐπέτυχον βουλευταὶ τῆς Επαρχίας κατὰ σειράν οἱ κ. κ.	
1) Ἰωάννης Ροῦφος	8070
2) Α. Παπαγιαννακόπουλος	7671
3) Ἀσημάκης Ζαίμης	7376
4) Ἀντώνιος Ρικᾶκης	7427
5) Ἀχιλ. Χοιδᾶς	7264
6) Ἀχιλ. Γεροκωστόπουλος	7078
7) Γ. Παπαδιαμαντόπουλος	6940
Ἐπέλαχον δὲ κατὰ σειράν	
1) Ἀριστ. Μισσηνιάζης	6899
2) Μιλτ. Δόξας	6895
3) Δημ. Βότσης	6673
4) Κλ. Σπηλιωτόπουλος	6576
5) Ἄγγ. Ροῦφος	6562
6) Διον. Μιλισηνός	6447
7) Ἰωάν. Τσιρτίδης	6253
8) Χρ. Τσίνοσ	5706

Ο Γ.Θεοτόκης

Ο Γ.Θεοτόκης ήταν Έλληνας πολιτικός και πρωθυπουργός της χώρας. Γεννήθηκε το 1844 και πέθανε το 1916. Ήταν ο τρίτοτοκος γιος του Νικολάου-Ανδρέα Θεοτόκη και γεννήθηκε στην Κέρκυρα. Η οικογένειά του καταγόταν από την Κωνσταντινούπολη.

Φοίτησε στη Νομική σχολή του Ιονίου Πανεπιστημίου. Συγχρόνως με τα μαθήματα της νομικής παρακολούθησε και τις φιλοσοφικές παραδόσεις του Βράιλα-Αρμένη. Ολοκλήρωσε με άριστα τις σπουδές του και το κληροδότημα Μοτσενέγου τού χορήγησε υποτροφία για να συνεχίσει τις σπουδές του στη Σορβόνη, όπου εγγράφηκε το φθινόπωρο του 1861.

Ο Γεώργιος, με την ολοκλήρωση των σπουδών του, επέστρεψε το Μάρτιο του 1868 στην Κέρκυρα και άσκησε με ιδιαίτερη επιτυχία το επάγγελμα του δικηγόρου.

Καταγόμενος από οικογένεια με παράδοση στην πολιτική, από νωρίς ασχολήθηκε με τα κοινά. Το 1868 διεκδίκησε χωρίς επιτυχία το βουλευτικό αξίωμα. Το 1879 συμμετείχε στις δημοτικές εκλογές και χάρη στην προσεκτική επιλογή των συνεργατών του, αλλά και στο πρωτοποριακό του πρόγραμμα, εξελέγη πανηγυρικά δήμαρχος με ποσοστό 65%.

Με την ολοκλήρωση της τετραετούς του θητείας (1880-1884), διεκδίκησε για δεύτερη φορά τη δημαρχία στις επαναληπτικές εκλογές του Σεπτεμβρίου του 1884. Στις δεύτερες εκλογές θριάμβευσε και συγκέντρωσε ακόμα μεγαλύτερη πλειοψηφία από το 65% που είχε λάβει στη πρώτη εκλογική αναμέτρηση. Παρά την επανεκλογή του, ο μεγάλος του πόθος παρέμενε το βουλευτικό αξίωμα. Αυτός ήταν άλλωστε και ο λόγος που παραιτήθηκε από δήμαρχος προκειμένου να λάβει μέρος στις εκλογές της 7ης Απριλίου 1885. Ως υποψήφιος με το Τρικουπικό κόμμα κατάφερε να εκλεγεί βουλευτής, συγκεντρώνοντας το μεγαλύτερο αριθμό ψήφων απ' όλους τους πολιτευτές.

Ως βουλευτής διακρίθηκε για τη ρητορική του δεινότητα. Ήταν ένας πολιτικός που έβλεπε μακριά και ασχολήθηκε ιδιαίτερα με την οργάνωση του Ναυτικού. Οι προτάσεις που υπέβαλε στον Τρικούπη για την οργάνωση του στόλου, οδήγησαν το μεγάλο Έλληνα πολιτικό στην επιλογή του Γεώργιου Θεοτόκη ως υπουργού των Ναυτικών, το Μάιο του 1886.

Το Φεβρουάριο του 1889 και αφού είχε ολοκληρώσει το έργο του στο υπουργείο των Ναυτικών, ο Τρικούπης τού ανέθεσε το σημαντικό υπουργείο των Εκκλησιαστικών και της Δημόσιας Εκπαίδευσης.

Το 1892 ανέλαβε το υπουργείο Εσωτερικών και το 1895, μετά την

αποτυχία του Χαρίλαου Τρικούπη στις βουλευτικές εκλογές, αναδείχθηκε σε ηγετική φυσιογνωμία του κόμματος. Συγκέντρωσε όλους τους τρικουπικούς βουλευτές και ανανέωσε το κόμμα με νέους πολιτικούς. Στις εκλογές της 7ης Φεβρουαρίου του 1899, το κόμμα του ανεδείχθη νικητής και μετά από δυο περίπου μήνες (2 Απριλίου 1899), ο Θεοτόκης ανέλαβε πρωθυπουργικά καθήκοντα. Κατά τη διάρκεια της θητείας του ψηφίστηκαν πολλά νομοσχέδια, ενώ ιδιαίτερη φροντίδα έδειξε για τον εκσυγχρονισμό των Ενόπλων Δυνάμεων. Προσπάθησε να κρατήσει το στρατό και το ναυτικό μακριά από την πολιτική, κατάρτισε νομοσχέδιο για την πρόσκληση ξένων αξιωματικών και ίδρυσε ταμείο για την ενίσχυση του Εθνικού Στόλου.

Ένα γεγονός που αμαύρωσε την πρωθυπουργική του θητεία ήταν τα αιματηρά επεισόδια των *Ευαγγελικών* (8 Νοεμβρίου 1901), που οδήγησαν την κυβέρνηση του σε παραίτηση.

Διετέλεσε 4 φορές πρωθυπουργός: 1899-1901, 1903 (για δεκαπέντε ημέρες), 1903-1904 και 1905-1909). Η χώρα οφείλει πολλά στον Γεώργιο Θεοτόκη καθώς με τον εκσυγχρονισμό στρατού και ναυτικού συνέβαλε ώστε η Ελλάδα να ανταποκριθεί με επιτυχία στους Βαλκανικούς πολέμους και να πετύχει μεγάλες νίκες ενάντια των τουρκικών και των βουλγαρικών στρατευμάτων. Απέφυγε την ανοιχτή σύγκρουση με την Τουρκία και για τη στάση του αυτή κατηγορήθηκε από τον Τύπο και τους πολιτικούς του αντιπάλους. Η στάση του όμως ήταν αποτέλεσμα ώριμης σκέψης και μελέτης όλων των παραμέτρων μιας σύρραξης με την Τουρκία. Ίσως αν υποχωρούσε στις πιέσεις του λαού, του Τύπου και των πολιτικών, η Ελλάδα να αντιμετώπιζε μια εθνική καταστροφή μεγαλύτερη απ' αυτή του 1897. Γενικότερα ήταν ένας αξιόλογος πολιτικός με σημαντική οξύνοια και διορατικότητα.

Το 1909 παραιτήθηκε από το αξίωμα του πρωθυπουργού και αποσύρθηκε από την πολιτική. Στο υπόλοιπο του βίου του ασχολήθηκε με διάφορες διπλωματικές αποστολές. Πέθανε σε ηλικία 73 ετών.

Α3.10-ΕΚΛΟΓΕΣ 1902

Στις εκλογές του 1902 αντίπαλοι είναι ο Θεοτόκης και ο Δηλιγιάννης. Βουλευτές στην Πάτρα εκλέγονται οι Αχ.Γεροκωστόπουλος, Τσερτίδης, Αχ.Χοΐδας και Γκότσης που πρόσκεινται στον Δηλιγιάννη. Ακόμα εκλέγονται οι Ανδρικόπουλος-Μπακαούρης, Δημ.Γούναρης και Ι.Ρούφος που είναι Θεοτοκικοί.

Διαφήμιση στον Νεολόγο συνδυασμού υποψηφίων

Ο Δημ.Γούναρης εκλέγεται για πρώτη φορά και από εδώ αρχίζει την μεγάλη πολιτική πορεία του. Σε όλη την Ελλάδα, όπως και στην Πάτρα, οι βουλευτές μοιράζονται. Ο Βασιλιάς βρίσκεται σε δίλημμα αφού δεν θέλει να δώσει την κυβέρνηση στον Δηλιγιάννη. Εξαναγκάζεται όμως από τα «Σανιδικά», βίαιες διαδηλώσεις στην Αθήνα όπου οι διαδηλωτές με σανίδες από οικοδομές προκαλούσαν μεγάλες ζημιές.

Τα επόμενα δύο χρόνια η κυβέρνηση θα περάσει από τους Δηλιγιάννη-Θεοτόκη-Ράλλη αφού υπάρχουν οικονομικά προβλήματα, το μεγάλο πρόβλημα του σταφιδικού όπου προκάλεσε την εξέγερση του λαού της Ηλείας, καθώς και το Μακεδονικό ζήτημα που βρίσκεται σε έξαρση.

Οι υποψήφιοι των βουλευτικών εκλογών στην Πάτρα

**ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΠΑΤΡΩΝ**

Κατ' αλφαιβητικὴν σειράν ὅπως θὰ
ἦνε παρατεταγμένοι αἱ κάλ-
παι αὐτῶν εἰς τὰ διάφο-
ρα τμήματα

- 1) Ἀνδρικόπουλος Ἀθανάσιος ✓
- 2) Ἀνδρικόπουλος Μπουκκούρης Δημήτρ.
- 3) Γεροκωστόπουλος Δ. Κωνσταντῖνος
- 4) Γεωργόπουλος Θεόδωρος ✓
- 5) Γιαννόπουλος Θ. Ἰωάννης
- 6) Γκότσης Κωνσταντῖνος
- 7) Γούναρης Π. Δημήτριος
- 8) Ζαΐτης Θρακ. Ἀσημάκης ✓
- 9) Ζωγράφος Ἰωάννης
- 10) Κακογιάννης Ν. Γεώργιος
- 11) Κανκιάρης Ροβφός Θ. Λουκάς
- 12) Κοντογούρης Ἀριστομένης
- 13) Κοντογούρης Ἀριστ. Χρυσάνθος
- 14) Κουμονιώτης Ρίτσος Κωνσταντῖνος
- 15) Κουμονιώτης Δ. Νικόλαος
- 16) Μασσηνέζης Μ. Ἀριστομένης
- 17) Παπαγιαννακόπουλος Ἀνδρέας ✓
- 18) Παπαδικαμιτόπουλος Δ. Γεώργιος
- 19) Πετρεζῆς Ἀντ. Μεγαλῆς
- 20) Πετρακλῆς Ἐπαμ. Θάνος
- 21) Ριχάκης Ἀντώνιος
- 22) Ροβφός Μεντζέλος Ἀγγαλῆς ✓
- 23) Ροβφός Γ. Ἰωάννης
- 24) Σακλιωτόπουλος Δ. Κλεομένης
- 25) Στριφτόπουλος Ἀναστ. Ἀλέξιος
- 26) Σχίζας Γεωρ. Δημήτριος ✓
- 27) Τριτάκης Κωνσταντῖνος
- 28) Τσαρτίδης Κ. Ἰωάννης
- 29) Χαϊζῆς Π. Ἀχιλλεὺς
- 30) Χρηστίδης Χρήστος ✓

Τα αποτελέσματα της 17 Νοεμβρίου 1902 και ο αριθμός των ψηφοφόρων όπως δημοσιεύθηκαν στον Νεολόγο

ΤΟ ΣΥΝΟΛΟΝ ΤΩΝ ΨΗΦΩΝ			
ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΩΝ ΗΑΙ ΕΠΙΛΑΧΟΝΤΩΝ			
Κατά τὸν ἀνωτέρω πίνακα, ἡ σειρά ἐπιτυχόντων καὶ ἐπιλαχόντων ἔχει ὡς ἑξῆς:			
ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΕΣ			
1) Γεροκωστόπουλος Κωνστ.	7911	3) Στριφτόπουλος Ἀλέξιος	6419
2) Χαΐδας Ἀχιλλεύς	7817	4) Παπαγιάννου-Καπέπουλος Ανδρ.	6358
3) Τσαρτάρης Ἰωάννης	7664	5) Μεταγιάννης Ἀριστέμης	6291
4) Ριζός Ἰωάννης	7067	6) Γιαννιόπουλος Ἰωάννης	6290
5) Γεώργιος Κωνσταντίνος	7006	7) Ζαβίγης Ἀσημάκης	6123
6) Γιάννης Δημητρίου	6946	8) Σχίζας Δημήτριος	6092
7) Μπουκαλιώρης Δημήτριος	6923	9) Σαγλιωταπούλος Κωνσταντίνος	5993
ΕΠΙΛΑΧΟΝΤΕΣ			
1) Κωνσταντίνος Λουκάς	6789	10) Παπαδόπουλος-Παυλός Γ.	5458
2) Ριζός Ἀγγελος	6649	11) Κοκαλιώτης Γεώργιος	5310
		12) Πατριάρχης Μεγαλῶν	5108
		13) Κωντογιάννης Ἀριστ.	4667
		14) Κουρκουλιώτης Νικόλαος	4515
		15) Ριζάκης Ἀντώνιος	4408
		16) Ριζογιάννης-Κουρκουλιώτης Κ.	3856
		17) Τριτάκης Κωνστ.	3737
		18) Ζωγράφος Ἰωάννης	2408
		19) Πατριάρχης Θίβος	2404
		20) Κωντογιάννης Χρυσάνθος	2221
		21) Χρηστάπουλος Χρήστος	1846
		22) Ἀνδριανόπουλος Ἀθανάσιος	1457
		23) Γεωργίουπουλος Θωδ.	1270

ΠΟΣΟΙ ΕΨΗΦΟΦΟΡΗΣΑΝ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ ΠΑΤΡΩΝ		
Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πατρῶν, ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ ὡς ἑξῆς :		
Δῆμος	Πατρῶν	8280
»	Δύμης	1977
»	Τριταίας	1077
»	Ἐρρινεῶν	1032
»	Φαρρῶν	1984
Ἦτοι ἐν ὅλῳ		14,350

ΟΙ ΠΑΤΡΙΝΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ

Κ.Γεροκωστόπουλος

Ο Κ.Γεροκωστόπουλος είναι ανιψιός του Αχιλλέα Γεροκωστόπουλου. Γεννήθηκε στην Ήπειρο και ήταν δικηγόρος Πατρών. Εκλέχτηκε βουλευτής Πατρών για πρώτη φορά το 1902. Το 1909 διατέλεσε

υπουργός Παιδείας και ήταν πληρεξούσιος της εθνοσυνέλευσης του 1920.

Κ.Γκότσης

Ο Κ.Γκότσης γεννήθηκε στην Χαλανδρίτσα το 1867. Μετά τις σπουδές του γυμνασίου που έκανε στην Πάτρα σπούδασε Νομική στην Αθήνα. Δικηγόρησε στην Πάτρα και το 1902 εξελέγη βουλευτής για πρώτη φορά. Το 1915 έγινε γενικός γραμματέας του Υπουργείου Οικονομικών και γεν.Διευθυντής Αν.Μακεδονίας. Το 1924 έγινε υπουργός Οικονομικών μετά Δικαιοσύνης και μετά πάλι Οικονομικών μέχρι τον Ιούνιο του 1925. Τον Ιανουάριο 1933 διατέλεσε υπουργός Υγιεινής και το 1945 υπουργός Ναυτικών. Απεβίωσε το 1958 στην Πάτρα. Προς τιμήν του το Δημοτικό συμβούλιο έδωσε το όνομά του σε οδό της πόλης.

Η μεγάλη μορφή του Δημ.Γούναρη

Έλληνας πολιτικός που γεννήθηκε στην Πάτρα το 1867 και πρωταγωνίασε στη πολιτική ζωή του τόπου κατά το πρώτο τέταρτο του 20ου αιώνα.

Αποφοίτησε από τη νομική σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και συνέχισε τις σπουδές του στη Γερμανία, την Αγγλία και τη Γαλλία. Το 1893 επέστρεψε στη γενέτειρά του και άσκησε τη δικηγορία. Στη πολιτική ζωή εμφανίστηκε το 1902, οπότε και εκλέχθηκε βουλευτής

Πατρών. Από τα πρώτα βήματα της πολιτικής του σταδιοδρομίας παρουσίασε ένα ιδιαίτερα ριζοσπαστικό για την εποχή του πολιτικό πρόγραμμα αποδοκιμάζοντας την ύπαρξη μιας συγκροτημένης πολιτικής και οικονομικής ολιγαρχίας και προτείνοντας μέτρα για την εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών πηγών της χώρας και τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης.

Κατά τη διάρκεια της πρώτης βουλευτικής του θητείας αντιτάχθηκε και τελικά απέτρεψε τη σύναψη, μεταξύ του ελληνικού κράτους και ομάδας βρετανών κεφαλαιούχων, συμφωνίας για τη μονοπώληση του εμπορίου ελληνικής σταφίδας. Το γεγονός αυτό προκάλεσε την έντονη αντίδραση των σταφιδοπαραγωγών της Πελοποννήσου. Εξαιτίας αυτού δεν εξελέγη βουλευτής στις εκλογές του 1905. Επανεκλέγεται όμως το 1906 αφού προηγουμένως προσχώρησε στο κόμμα του Θεοτόκη. Αργότερα αποχώρησε από το κόμμα αυτό και υπήρξε ο αρχηγός μιας μικρής αλλά ορμητικής κοινοβουλευτικής ομάδας που έγινε γνωστή με την προσωνυμία "**ομάδα των Ιαπώνων**". Στην ομάδα αυτή ανήκαν και οι: Στέφανος Δραγούμης, Πέτρος Πρωτοπαπαδάκης, Χαράλαμπος Βοζίκης, Ανδρέας Παναγιωτόπουλος, Απόστολος Αλεξανδρής και Εμμανουήλ Ρέπουλης. Ονομάστηκαν έτσι εξαιτίας της άτεγκτης στάσης που τήρησαν στη Βουλή, καθώς παρομοιάστηκαν με τους Ιάπωνες που είχαν πρόσφατα συντρίψει το ρωσικό στόλο στο Πόρτ Άρθουρ προκαλώντας τον παγκόσμιο θαυμασμό.

Το 1908, ωστόσο, ο Θεοτόκης, σε μια προσπάθεια διάσπασης της ομάδας, διόρισε τον Γούναρη στη θέση του υπουργού των Οικονομικών. Ο τελευταίος εισηγήθηκε στη Βουλή μια σειρά από τολμηρά φορολογικά νομοσχέδια (για την πάταξη του λαθρεμπορίου, για τη φορολόγηση εισοδημάτων, κινητών αξιών και ανωνύμων εταιριών κ.λ.π.), τα οποία έθιγαν ισχυρά οικονομικά συμφέροντα. Η έλλειψη πολιτικής κάλυψης από την κυβέρνηση Θεοτόκη οδήγησε στην παραίτηση του Γούναρη και την προσωρινή αποστασιοποίηση του από τις πολιτικές εξελίξεις.

Το πολιτικό σκηνικό μεταβλήθηκε δραματικά με το στρατιωτικό κίνημα στο Γουδί, τον Αύγουστο του 1909. Ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος, εκτιμώντας την εκφρασθείσα αντίθεση του Γούναρη απέναντι στο πολιτικό κατεστημένο, του πρότεινε να αναλάβει την πρωθυπουργία. Αυτός, όμως, προτίμησε να συνταχθεί με τα συντηρητικά στοιχεία του πολιτικού κόσμου, συγκρούστηκε με το Βενιζέλο και σταδιακά αναδείχθηκε σε ηγέτη της **αντιβενιζελικής παράταξης**, υπό τη σημαία της οποίας εκλέχθηκε βουλευτής στις εκλογές του 1910 και του 1912.

Μετά την παραίτηση του Βενιζέλου το Φεβρουάριο 1915, λόγω της διαφωνίας του με τον Κωνσταντίνο για την είσοδο της Ελλάδας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, ο Γούναρης χρημάτισε για μερικούς μήνες πρωθυπουργός και υπουργός Εσωτερικών στις κυβερνήσεις Ζαΐμη και Σκουλούδη. Στις εκλογές του Δεκεμβρίου του 1915 η αποχή των βενιζελικών είχε σαν αποτέλεσμα την άνετη επικράτηση του, ενώ μετείχε και σε όλες τις βασιλικές κυβερνήσεις ως την εκθρόνιση του Κωνσταντίνου, ύστερα από επέμβαση των Αγγλογάλλων, το Μάιο του 1917. Τότε συλλαμβάνεται από τους Γάλλους και εξορίζεται στο Αιάκιο της Κορσικής, απ' όπου δραπέτευσε το 1918 και κατέφυγε στη Σιένα της Ιταλίας.

Ο Γούναρης επέστρεψε στην Ελλάδα το 1920 και ίδρυσε το "**Λαϊκό Κόμμα**", το οποίο επρόκειτο να αποτελέσει την κύρια έκφραση του αντιβενιζελισμού καθ' όλη τη διάρκεια του Μεσοπολέμου. Με το κόμμα αυτό κατήλθε στις εκλογές του 1920, έχοντας ως βασική θέση την απεμπλοκή της χώρας από το Μικρασιατικό Πόλεμο. Κέρδισε πανηγυρικά τις εκλογές, χωρίς όμως να εγκαταλείψει την εξωτερική πολιτική των προκατόχων του. Αντίθετα υποστήριζε την κλιμάκωση των επιχειρήσεων στο μικρασιατικό μέτωπο. Χρημάτισε υπουργός

Στρατιωτικόν στις κυβερνήσεις Ράλλη και Καλογερόπουλου και πρωθυπουργός από το Μάρτιο του 1921 ως το Μάιο του 1922. Κατά τη διάρκεια της πρωθυπουργίας του προσπάθησε ανεπιτυχώς για μια επαναπροσέγγιση με τους Αγγλογάλλους και για τη σύναψη εξωτερικού δανείου. Ταυτόχρονα προώθησε μια τολμηρή κοινωνική νομοθεσία όπως τον αγροτικό νόμο, που προέβλεπε την υποχρεωτική απαλλοτρίωση και διανομή των τσιφλικιών και το νόμο για υποχρεωτική ασφάλιση των εργατών.

Μετά την κατάρρευση του μετώπου, την καταστροφή του μικρασιατικού ελληνισμού και το στρατιωτικό κίνημα του Σεπτεμβρίου, η Επαναστατική Επιτροπή με το διάγγελμα της 5-10-1922 παρέπεμψε σε δίκη ως υπεύθυνο τον Δημήτριο Γούναρη μαζί με τους: Νικ.Στράτο, Π.Πρωτοπαπαδάκη, Γ.Μπαλτατζή, Ν.Θεοτόκη, Γ.Χατζηανέστη, Ξ.Στρατηγό και Μ.Γουδά. Με την απόφαση του της 15-11-1922 το έκτακτο στρατοδικείο καταδίκασε το Γούναρη και τους πέντε πρώτους σε θάνατο. Η ποινή εκτελέστηκε λίγες ώρες αργότερα στο Γουδί, παρά τις αντιδράσεις που προκλήθηκαν στο εσωτερικό και το εξωτερικό. Η δίκη αυτή έμεινε γνωστή ως “η δίκη των έξι”.

A3.11- ΕΚΛΟΓΕΣ 1905

Οι εκλογές αυτές γίνονται με τη στενή εκλογική περιφέρεια και τις κερδίζει το κόμμα του Δηλιγιάννη. Εκλέγονται οι Κ.Γεροκωστόπουλος, Α.Παπαγιαννόπουλος, Ι.Ρούφος, Κ.Γκότσης, Α.Σ.Ζαίμης, Αλ.Στριφτόμπολας και Λ.Κανακάρης. Ο Δήμ.Γούναρης αποτυγχάνει να εκλεγεί λόγω της κόντρας του με τους σταφιδοπαραγωγούς. Νικητής των εκλογών είναι ο Θ.Δηλιγιάννης και είναι η τελευταία του εκλογική επιτυχία γιατί δολοφονείται στις 31 Μαΐου 1905. Μετά τον θάνατο του Δηλιγιάννη την Πρωθυπουργία αναλαμβάνει ο Δ.Ράλλης αρχηγός του «Νεοελληνικού κόμματος». Ο μόνος όμως που είχε εκλεγεί από το κόμμα του ήταν ο ίδιος και δεν διέθετε καμία δύναμη στη Βουλή. Στο κόμμα του θα προσχωρήσουν οι Ι.Ρούφος και Α.Στρόμπολας και έτσι θα καταφέρει να σταθεροποιηθεί στην πρωθυπουργία.

Ο αρχηγός του «Νεοελληνικού κόμματος» Δ.Ράλλης .

Πολιτικός, γιος του Γεωργίου Ράλλη ο οποίος γεννήθηκε στην Αθήνα το 1844 και πέθανε το 1921. Σπούδασε νομικά στην Αθήνα και στο Παρίσι. Αρχικά άσκησε την δικηγορία. Το 1873 εκλέχτηκε βουλευτής, σαν στέλεχος του “Συνταγματικού Κόμματος (Χαρ. Τρικούπη)”. Διετέλεσε υπουργός Παιδείας (1875) και Δικαιοσύνης (1882). Το 1883 αποχώρησε από το κόμμα του Τρικούπη και έγινε ανεξάρτητος βουλευτής έχοντας μεγάλη δύναμη στην Αττική (γι’ αυτό ονομάστηκε Αττικάρχης). Το 1905 έγινε αρχηγός του δηλιγιαννικού κόμματος. Διετέλεσε πέντε φορές πρωθυπουργός και αρκετές φορές υπουργός στις κυβερνήσεις του Στ. Σκουλούδη και του Αλ. Ζαΐμη. Ήταν φοβερά οξύς αλλά και συνετός πολιτικός, ανθρωπιστής με μεγάλη μόρφωση και ειλικρίνεια.

Ο εκκεντρικός Αλ.Στριφτόμπολας

Ο Αλ.Στριφτόμπολας ήταν γόνος στρατιωτικής οικογένειας από τα Καλάβρυτα. Γεννήθηκε το 1834 και διατέλεσε βουλευτής Πατρών επανειλημμένα από το 1905. Ήταν μία από τις πολιτικές και γραφικές φιγούρες της εποχής στην Πάτρα επειδή φόραγε πάντα φουστανέλα. Φανατικός βασιλόφρονας στην εποχή του Όθωνα και του Γεωργίου αλλά και αντιβασιλικός αργότερα. Πέθανε τον Φεβρουάριο του 1912 στην Πάτρα.

Αποτελέσματα επαρχίας Πατρών όπως δημοσιεύθηκαν στον Νεολόγο

ΝΕΟΛΟΓΟΣ ΠΑΤΡΩΝ														
ΠΙΝΑΞ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΠΑΤΡΩΝ														
Επαρχία	Επαρχία	Επαρχία	Επαρχία	Επαρχία	Επαρχία	Επαρχία	Επαρχία	Επαρχία	Επαρχία	Επαρχία	Επαρχία	Επαρχία	Επαρχία	Επαρχία
Αριθμ. Επαρχίας	Αριθμ. Επαρχίας	Αριθμ. Επαρχίας	Αριθμ. Επαρχίας	Αριθμ. Επαρχίας	Αριθμ. Επαρχίας	Αριθμ. Επαρχίας	Αριθμ. Επαρχίας	Αριθμ. Επαρχίας	Αριθμ. Επαρχίας	Αριθμ. Επαρχίας	Αριθμ. Επαρχίας	Αριθμ. Επαρχίας	Αριθμ. Επαρχίας	Αριθμ. Επαρχίας
Α. Τρίτος (Αγ. Δομήτιος)	486	259	297	268	749	319	186	223	411	400	249	488	235	186
Β. Τρίτος (Αγ. Γεώργιος)	365	172	512	425	489	450	571	467	546	466	456	531	255	570
Γ. Τρίτος (Αγ. Φεράριος)	391	104	412	410	509	209	167	474	470	497	408	559	322	564
Δ. Τρίτος (Παροικιστή)	663	256	375	339	444	352	517	372	378	430	350	477	205	486
Ε. Τρίτος (Αγ. Δομήτιος)	1072	442	443	424	514	479	649	494	482	523	416	579	329	628
ΣΤ. Τρίτος (Αγ. Νικόλαος)	1061	494	453	442	567	432	442	525	481	566	474	663	342	692
Ζ. Τρίτος (Παροικιστής)	1008	667	519	469	587	464	676	495	574	493	456	666	291	678
Σύνολο	6918	2927	3112	2985	3579	2874	4100	3715	3217	3281	2829	3862	2361	4115
Η. Τρίτος (Αγ. Αλεξάνδρος)	528	261	285	297	204	252	290	211	269	234	283	298	262	231
Θ. Τρίτος (Αγ. Ευστάθιος)	740	315	350	272	295	269	292	207	265	236	222	112	269	467
Ι. Τρίτος (Αγ. Ευάγγελος)	321	200	240	204	208	226	291	315	398	274	296	402	261	420
Σύνολο	9940	418	3200	1364	225	1202	849	697	1196	874	1106	1110	1291	917
Μόσχος Φυλίου	1926	225	1201	1616	468	1475	422	412	1316	295	1222	561	1221	224
Μόσχος Τριτοβίου	—	441	666	531	472	628	105	451	317	628	512	564	650	536
Μόσχος Κριού	—	274	643	554	594	563	475	431	532	579	497	670	452	481
Σύνολο	—	5611	8116	2920	6896	2701	5238	6070	2321	2926	2326	2964	2407	2461

A3.12- ΕΚΛΟΓΕΣ 1906

Το 1906 γίνονται εκλογές μετά την παραίτηση της κυβέρνησης του Δ.Ράλλη στις οποίες θριαμβεύει το θεοτοκικό κόμμα. Βουλευτές εκλέγονται οι Αχ.Γεροκωστόπουλος, Δημ.Γούναρης, Αχ.Χοΐδας και Ι.Ρούφος.

Εκλογικά αποτελέσματα Πατρών

ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΠΑΤΡΩΝ														
ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΩΝ	Θεοτοκικό Κόμμα	Ελευθερία ήδη Κόμμα	Ελευθερία Κόμμα	Ελευθερία Κόμμα	Αδελφ. Μόν.	Σοφία Ανεξ.	Καταγωγή Ανεξ.	Προοδευτικό κόμμα Α	Προοδευτικό κόμμα Γ	Ελευθερία	Συντακτικό ήδη Κόμμα	Συντακτικό Ανεξ.	Ελευθερία	Χοΐδας Ανεξ.
Α. Τάγμα (Άγιος Δημήτριος)	875	535	188	580	276	597	227	365	212	135	408	313	174	237
Β. Τάγμα (Άγιος Γεώργιος)	796	574	227	674	258	432	421	423	573	194	429	391	138	281
Γ. Τάγμα (Άγιος Δημήτριος)	993	549	391	512	313	455	548	423	292	500	592	421	242	506
Δ. Τάγμα (Πατριάρχης)	530	524	184	521	376	474	503	143	234	490	427	292	145	498
Ε. Τάγμα (Άγιος Διονύσιος)	1000	556	523	605	292	462	503	282	134	541	446	415	390	358
ΣΤ. Τάγμα (Άγιος Νικόλαος)	1112	812	282	636	441	233	621	402	464	262	521	559	155	402
Ζ. Τάγμα (Πατριάρχης)	1678	665	571	630	444	593	343	439	429	541	463	473	624	613
Η. Τάγμα (Άγ. Αιλιανός)	674	644	315	495	311	314	244	218	259	385	454	309	362	371
Θ. Τάγμα (Άγιος Βασίλειος)	848	474	429	472	189	462	459	324	368	594	184	471	496	336
ΙΑ. Τάγμα (Άγιος Γεώργιος)	742	411	298	404	401	255	341	299	272	288	312	218	419	322
Σύνολο όλων των Πατρών	9318	5187	4889	5942	2821	4262	4771	3611	2755	4845	4518	4925	4902	5414
Αξιωματ. Αίσιος	2405	1224	1017	1281	299	1229	1322	454	374	1481	1241	1226	1344	1384
Αξιωματ. Φωκιάς	2154	1186	1100	1133	304	1003	1044	360	308	1110	1118	793	872	796
Αξιωματ. Τραπεζίας	—	610	521	472	—	616	222	—	—	212	310	325	304	227
Αξιωματ. Ξυρνακιάς	1125	557	222	282	313	192	522	251	334	404	292	488	229	225
Σύνολο όλων των Πατρών	—	2967	3030	3544	—	17	8368	—	—	8750	8294	7280	3820	6128

A3.13- ΕΚΛΟΓΕΣ 1910 Α

Στις εκλογές του 1910 έχουμε την είσοδο στον πολιτικό στίβο μιας ηγετικής μορφής, αυτής του Ελευθέριου Βενιζέλου. Στην Ελλάδα για τα επόμενα χρόνια θα υπάρχουν δύο παρατάξεις. Οι βενιζελικοί οργανωμένοι ως «Κόμμα Φιλελευθέρων» έχοντας ως αρχηγό τους τον Ελ.Βενιζέλο και οι αντιβενιζελικοί οι οποίοι ήταν παλιοί συντηρητικοί πολιτικοί οι οποίοι είχαν ως αρχηγό τον βασιλιά Κωνσταντίνο. Τις εκλογές κερδίζουν οι αντιβενιζελικοί και κυβέρνηση σχηματίζουν οι Θεοτόκης και Ράλλης αλλά οι βενιζελικοί αποκτούν μεγάλο αριθμό εδρών. Στην Αχαϊοήλιδα εκλέγονται οι Ανδρ.Μιχαλακόπουλος, Ν.Κοντογούρης, Ανδρ.Καφετζόπουλος, Α.Παπαγιαννόπουλος, Αχ.Χοΐδας, Σπυρ.Δουκάκης, Διον.Γκλάβας, Δημ.Γούναρης, Αρ.Φωτήλας, Λουκ.Κανακάρης, Κ.Γεροκωστόπουλος, Ανδρ.Μάρκου, Μανιάκης, Τριάντης, Γκότσης και Τσερτίδης. Η Πάτρα γίνεται έτσι προπύργιο του βενιζελισμού.

Οι υποψήφιοι

1)	Αγγελόπουλος Γ. Άγγελος
2)	Ανδρουσιώπουλος Αρ. Κωνσταντίνος
3)	Ασημασιόπουλος Αλ. Κωνσταντίνος
4)	Γαλιάνης Γ. Κωνσταντίνος
5)	Γεωργιοπούπουλος Δ. Κωνσταντίνος
6)	Γαλαβός Α. Διονύσιος
7)	Γαλανόπουλος Θ. Ιωάννης
8)	Γαβριήλ Η. Δημήτριος
9)	Γεωργιάδης Θ. Θεόδωρος
10)	Αιμιλιάνης Θ. Χρήστος
11)	Αουσιάνης Δ. Σπυρίδων
12)	Αρσένιος Ανδρέας
13)	Ζαΐμης Θρ. Αλέξανδρος
14)	Ζαΐμης Θρ. Παναγιώτης
15)	Παπαδόπουλος Θ. Παλαμίδας
16)	Κοντογούρης Άριστ. Νικόλαος
17)	Καφετζόπουλος Δ. Ανδρέας
18)	Κρατινίτης Έκ. Τσιόνης
19)	Κατακίρης Ροδόλφος Θ. Λουκάς
20)	Μανιάκης Ν. Κωνσταντίνος
21)	Μαχαισιώπουλος Σ. Ανδρέας
22)	Μητροπούπουλος Η. Χατζηγιάννης Δ. Κ.
23)	Μόρσος Α. Ασημάκης
24)	Μπαλιάνης Α. Βασίλειος
25)	Ολιγογιάννης Α. Λεόντιος
26)	Παπαγιαννοπούπουλος Δ. Ανδρέας
27)	Παπαγιαννοπούπουλος Αρ. Γεώργιος
28)	Πετραλάς Α. Άγγελος
29)	Πετραλάς Α. Ασημασιόπουλος
30)	Παπακωνσταντίνου Ι. Γεώργιος
31)	Παναγιωτοπούπουλος Σ. Ανδρέας
32)	Ρεβάνης Γεώργιος
33)	Σαΐνης Ν. Ιωάννης
34)	Σταφινάπουλος Ι. Ανδρέας
35)	Σταφινάπουλος Ι. Ιωάννης
36)	Τσερτίδης Κ. Ιωάννης
37)	Τσόλος Κ. Ασημασιόπουλος
38)	Τριάντης Γ. Χαρολάμπους
39)	Φωτήλας Αλέξανδρος
40)	Φωτιόπουλος Γεώρ. Δημήτριος
41)	Φιλόπουλος Κ. Κωνσταντίνος
42)	Φωτιός Κ. Λουκάς
43)	Χοΐδας Η. Άγγελος
44)	Χατζηγιάννης Η. Ασημασιόπουλος

—Οι εκτός αριθμού—
 Έκ. κ.κ. από αριστεράται, α. έκτακτοι αντιβενιζελικοί είναι οι 419.

Αποτελέσματα Αχαϊοήλιδας

1	Μεγαλοκρίσησικλος Άνδρέας	20.112
2	Ζαίρας Άλεξάνδρος	22.806
3	Παπακωνσταντίνος Άνδρέας	21.006
4	Κωνσταντίνος Νικολός	21.221
5	Νούσης Χρήστος	20.287
6	Φωτιάκης Άλεξάνδρος	19.912
7	Γεωργίου Δημήτριος	18.928
8	Γαλιούζης Διονύσιος	18.792
9	Κωνσταντίνος Άνδρέας	18.268
10	Φιλίππος Νικόης	18.222
11	Κωνσταντίνος Νικόης	17.951
12	Ζαίρας Παναγιώτης	17.722
13	Παπακωνσταντίνος Γεωργίου	12.062
14	Αναστάσης Σπυρίδων	12.051
15	Ήλιος Πάολος Ηλίας	12.082
16	Κωνσταντίνος Ίωάννης	12.021
17	Παναγιώτσοσικλος Άνδρέας	11.822
18	Γεωργιάνος Πάολος Κωνσταντίνος	10.211
19	Παπαλάκης Άγγελος	10.006
20	Σπυρίδωνος Άνδρέας	10.022
21	Τσίλης Άντιστοχός	10.016
22	Μέγαν Δημήτριος	10.006
23	Μανιάκης Κωνσταντίνος	10.221
24	Γεώργιος Χαράλαμπος	12.002
25	Παπαλάκης Άρσενίουσικλος	12.102
26	Σπυρίδωνος Ίωάννης	12.551
27	Γαλιούζης Κωνσταντίνος	12.528
28	Ούλουμπίτης Λεόντιος	14.222
29	Τσιροπίτης Ίωάννης	14.026
30	Άγγελόσικλος Άγγελος	14.106
31	Σπίνης Ίωάννης	14.422
32	Αραλάκης Χρήστος	14.202
ΕΠΙΛΑΧΟΝΤΕΣ		
33	Μητρούσικλος Κωνσταντίνος Κ.	14.222
34	Άνδρικόσικλος Κωνσταντίνος	14.122
35	Κωνσταντίνος Δημήτριος	12.222
36	Φωτιόσικλος Γεω. Δημήτριος	12.202
37	Γαλιούζης Γεωργίου	12.202
38	Γαλιούζης Κωνσταντίνος	12.252
39	Μπαλάκης Ηακίμτος	12.551
40	Γεωργίουσικλος Ίωάννης	12.282
41	Παπακωνσταντίνος Γεωργίου	12.222
42	Αρσένιος Άνδρέας	12.122
43	Φιλίππος Κωνσταντίνος	12.812
44	Ανακασίκοσικλος Κωνσταντίνος	12.212

Ο ηγέτης Ελ.Βενιζέλος

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος, γιός του Κυριάκου και της Στυλιανής Πλουμιδάκη, γεννήθηκε στο χωριό Μουρνιές των Χανίων στις 23 Αυγούστου του 1864. Το 1881 γράφτηκε στη Νομική Σχολή Αθηνών από την οποία το 1886 αναδείχτηκε διδάκτωρ. Από τον επόμενο χρόνο αρχίζει την καριέρα του ως δικηγόρος στα Χανιά. Τότε περνάει και μια βαριά αρρώστια, τυφοειδή πυρετό, αλλά καταφέρνει να αναρρώσει.

Το 1889, σηματοδοτεί την πρώτη εκλογή του Βενιζέλου στην Κρητική Βουλή. Παίρνει την θέση του γαμπρού του Κ. Μητσotάκη ως πληρεξούσιος Κυδωνιών, μέσα από την φιλελεύθερη παράταξη, σημάδι της ένταξης του στις ανανεωτικές και προοδευτικές δυνάμεις. Το φθινόπωρο του ίδιου χρόνου ο Βενιζέλος παντρεύτηκε με την Μαρία Κατελούζου ή Ελευθερίου, από την οποία απέκτησε τους δύο γιους του, τον Κυριάκο και τον Σοφοκλή. Η γυναίκα του πέθανε το 1894.

Αγωνίστηκε για την ένωση της Ελλάδος με την Κρήτη κατά την περίοδο 1896-1910. Διατέλεσε Πρωθυπουργός της Ελλάδος και ήταν αυτός που οδήγησε την χώρα στους Βαλκανικούς πολέμους, στον Α Παγκόσμιο αλλά και στην πικρή περίοδο της μικρασιατικής καταστροφής. Η σημαντικότερη πολιτική φυσιογνωμία της χώρας μας κατά την σύγχρονη εποχή και ο αναμορφωτής του ελληνικού κράτους, επί των ημερών του οποίου η έκταση της πατρίδας μας διπλασιάστηκε. Είναι δηλαδή ο αρχηγός στα πολιτικά δρώμενα έως και το 1935. Το κόμμα στο οποίο είναι αρχηγός «οι Φιλελεύθεροι» είναι το μεγαλύτερο κόμμα της εποχής. Είναι τόσο μεγάλη η επιρροή του στα πολιτικά δρώμενα που η χώρα χωρίζεται σε βενιζελικούς και αντιβενιζελικούς. Μεγάλος αντίπαλος του ο βασιλιάς Κωνσταντίνος που η ρήξη τους έφτασε την χώρα σε εθνικό διχασμό. Ένας από τους αρχηγούς που δημιούργησαν την Εθνική Τριανδρία η οποία με τα Νοεμβριανά θα ρίξει τον Κωνσταντίνο. Στις 12 Μαρτίου 1935 μετά το κίνημα του 35

Βενιζέλος εγκατέλειψε την Ελλάδα και κατέφυγε στην Ιταλία μέσω Δωδεκανήσων και κατόπιν στην Γαλλία. Στις 5 Μαΐου καταδικάστηκε εις θάνατον ερήμην από στρατοδικείο.

Στις 13 Μαρτίου 1936, ο Βενιζέλος υπέστη εγκεφαλική συμφόρηση και στις 18 του ίδιου μηνός απεβίωσε. Η σορός του έλαβε τιμές εν ενεργεία πρωθυπουργού στο Παρίσι, αλλά στην Ελλάδα, όπου μεταφέρθηκε με το αντιτορπιλικό Κουντουριώτης δεν θα εκτεθεί στην Αθήνα, από τον φόβο επεισοδίων.

ΟΙ ΠΑΤΡΙΝΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ

Ανδρ.Μιχαλακόπουλος

Έλληνας διπλωμάτης και πολιτικός, που γεννήθηκε στην Πάτρα το 1875 και πέθανε στην Αθήνα το 1938. Σπούδασε νομικά στην Αθήνα, στη Γερμανία και στη Γαλλία. Εξελέγη το 1910 πληρεξούσιος στην αναθεωρητική βουλή και ακολούθησε το κόμμα των Φιλελευθέρων. Από το 1911 διετέλεσε αρκετές φορές υπουργός. Προσχώρησε από τους πρώτους στο κίνημα του 1916 και το 1924 ίδρυσε το κόμμα των Συντηρητικών Φιλελευθέρων. Τον Οκτώβρη του 1924 σχημάτισε κυβέρνηση μαζί με το Εθνικό Δημοκρατικό Κόμμα του Γ. Κονδύλη. Παρατήθηκε τον Ιούνιο του 1925 μετά το κίνημα του Πάγκαλου. Το 1926 έγινε υπουργός Εξωτερικών, το 1928 ορίζεται αντιπρόεδρος της κυβέρνησης και υπουργός εξωτερικών στην κυβέρνηση του Βενιζέλου. Επί 4ης Αυγούστου εκτοπίζεται στην Πάρο, όπου αρρωσταίνει και πεθαίνει στην Αθήνα στο νοσοκομείο Ευαγγελισμός.

Ν.Κοντογούρης

Γιος του Αριστομένη Κοντογούρη που γεννήθηκε το 1878 στην Πάτρα. Μεγάλος υποστηρικτής της δημοτικής γλώσσας στην Εθνοσυνέλευση του 1911. Εκλέχτηκε βουλευτής το 1910 και παραιτήθηκε από το βουλευτικό του αξίωμα το 1912 για να πολεμήσει ως λοχαγός του πεζικού. Μαχόμενος πέθανε στην Τζουμαγιά της Μακεδονίας στις 17 Ιουλίου 1913.

Α3.14- ΕΚΛΟΓΕΣ 1910 'Β

Στις εκλογές του Νοεμβρίου του 1910 έρχεται η πρώτη εκλογική νίκη του Ελ.Βενιζέλου και των Φιλελευθέρων. Από τις 362 έδρες της βουλής οι φιλελεύθεροι εκλέγουν τις 307.

Ο συνδυασμός των Φιλελευθέρων

Ο ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΟΗΛΙΔΟΣ ΚΑΤΑ ΣΕΙΡΑΝ ΚΑΛΩΝ	
1)	Συριόπουλος Νικόλαος
2)	Πολυχρονιάδης Πολυχρονιάδης
3)	Ζαΐμης Κωνσταντίνος
4)	Μάρκου 'Ανδρέας
5)	Γκότσης Κωνσταντίνος
6)	'Αργυρόπουλος Γεώργιος
7)	Μιχαλακόπουλος 'Ανδρέας
8)	Γκότσης Κωνσταντίνος
9)	Τσαριώνης 'Ηλίας
10)	Παυλίδης Νικόλαος
11)	Βουρλούμης Παναγής
12)	Εκκλιωντζής Νικόλαος
13)	Μαϊντάνης 'Ηλίας
14)	Γαλαβιάς Διονύσιος
15)	'Αναστασίου Γάβριελ
16)	Μασσαριζής 'Αριστομένης

Στην Πάτρα εκλέγονται οι Λουκ.Ρούφος-Κανακάρης, Α.Μιχαλακόπουλος, Π.Βουρλούμης, Δ.Γούναρης, Κ.Γεροκωστόπουλος, Κ.Γκότσης, Χρ.Μεϊντάνης και Ν.Κοντογούρης.

Αποτελέσματα όλης της επαρχίας Πατρών

1) Ροθφορ Λουκάς	8009
2) Γούναρης Δημήτρ.	7930
3) Γεροντιστόπουλος Κ.	7825
4) Γιάτοης Κωνσταντ.	7740
5) Βουρλούμης Παν.	7544
6) Μιχαλακόπουλος Αν.	7516
7) Γιαννέπουλος Ίωάν.	7329
8) Στεφανόπουλος Δημ.	7318
9) Παναγιωτόπουλος Α.	7222
10) Σιόλης Ίωάν.	7197
11) Αργυράπουλος Γεώργ.	7187
12) Ζαίμης Θεόδωρος	7090
13) Στεφανόπουλος Ανδρ.	7074
14) Παναγιωτόπουλος Π.	7066
15) Μείζανης Ηλίας	7040
16) Πετραλίδης Άγγελος	7035
ΑΪΤΕΛΑ Έπιλεχόντες	
17) Ζαίμης Παναγ.	7022
18) Κρετινίτης Γεώργ.	6948
19) Άγγελάπουλος Άγγ.	6947
20) Παναγιαννόπουλος Γ.	6930
21) Φανήλας Άριστ.	6882
22) Γκάβρας Διον.	6843
23) Σιαματόπουλος Κ.	6842
24) Μάρκου Ανδρέας	6820
25) Γάτσιος Κωνσταντ.	6764
26) Μεσοηνέζης Άριστ.	6657
27) Πολυχρονιάδης Πολ.	6541
28) Τσιγγώνης Ηλίας	6516
29) Άναστασίου Αν.	6511
30) Καλλιανίτης Νικόλ.	6420
31) Σουριόπουλος Νικόλαος	6364
32) Σιδιάς Χρ.	6336

A3.15-ΕΚΛΟΓΕΣ 1912

Το 1912 έρχεται η δεύτερη συνεχόμενη εκλογική νίκη του Ελ.Βενιζέλου με την οποία πια εδραιώνεται πια η θέση του στα πολιτικά δρώμενα.

Ο συνδυασμός των Φιλελευθέρων

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ

Άγαπητός Σπήλιος
Πέτρος Ίωάννης
Βουρλούμης Παναγής
Γόντικας Κωνσταντίνος
Δρούλιας Ανδρέας
Ήλιόπουλος Ηελοπίδας
Κωννακάρης Γεώργιος Λουκάς
Κατσιμπίρης Γεώργιος
Κρετανίτης Γεώργιος
Αμυρινόπουλος Γεώργιος
Μεσοηνέζης Αίων
Μιχαλακόπουλος Ανδρέας
Κακαβυριακόπουλος Γεώργιος
Μετμεζής Αριστόβουλος
Πολυχρονιάδης Πολυχρόνης
Σουριόπουλος Νικόλαος

Έπί των εκλογών των 16 υποψηφίων του Κυβερνητικού Συνδυασμού των Φιλελευθέρων ή μόν ταύτη επαρχία Πατρών, εκλεχθέντων και Αιγιάλειος θα εφύρτωσαν οι φίλοι της Ανεξαρτησίας Σχίσμα αποτελούμενον από την ΑΓΓΕΛΙΑΝ και παρεκλήθησαν την είσοδον του κ. Βενιζέλου, ή ή της επαρχίας Ήλειος ΑΣΤΕΡΙΑΙ και παρεκλήθησαν την είσοδον του κ. Βενιζέλου.

Εκλέγονται οι Α.Μιχαλακόπουλος, Δ.Γούναρης, Α.Ζαίμης, Α.Κανακάρης, Σ.Αγαπητός, Κ.Γόντικας, Α.Πετμεζάς, Γ.Κρεστενίτης, Ι.Βέρριοις, Π.Πολυχρονιάδης, Γ.Παπακυριακόπουλος, Λ.Μεσσηνεζής, Π.Βουρλούμης, Ν.Συριόπουλος, Γ.Λαμπρινόπουλος και Π.Ηλιόπουλος.

Αποτελέσματα Αχαϊοήλιδος

ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΕΣ

1) Μιχαλακόπουλος Ανδρέας	24.043
2) Γούναρης Δημήτριος	24.042
3) Ζαίμης Αλέξανδρος	24.021
4) Κανακάρης Ασωκός	23.212
5) Αγαπητός Σπυρίδης	23.193
6) Γόντικας Κωνσταντίνος	23.114
7) Πετμεζάς Αριστόβουλος	23.030
8) Κρεστενίτης Γεώργιος	22.941
9) Βέρριοις Ιωάννης	22.308
10) Παπακυριακόπουλος Γεώργιος	22.281
11) Πολυχρονιάδης Πολυχρόνης	22.123
12) Μεσσηνεζής Λέων	21.707
13) Βουρλούμης Παναγής	21.582
14) Λαμπρινόπουλος Γεώργιος	21.402
15) Συριόπουλος Νικόλαος	21.271
16) Ηλιόπουλος Ηλιοπίδης	21.073

ΕΠΙΛΑΧΟΝΤΕΣ

17) Κατσιμπήρης Γεώργιος	20.980
18) Γαλαδής Διονύσιος	19.800
19) Δροβλάκης Ανδρέας	19.671
20) Πετμεζάς Θρασύβουλος	18.501
21) Γερασιμίδης Κωνσταντίνος	18.424
22) Στεφανόπουλος Ανδρέας	18.308
23) Κρεστενίτης Ιωάννης	17.946
24) Μαϊνίνης Χρήστος	17.869
25) Πετραλίδης Άγγελος	17.862
26) Φάκνης Ασωκός	17.818
27) Μάρκου Δημήτριος	17.621
28) Παναγιωτόπουλος Ανδρέας	17.522
29) Ξοφίνης Ιωάννης	17.193
30) Πετραλίδης Θάνος	17.001
31) Γκόσης Κωνσταντίνος	17.080
32) Αντωνόπουλος Βασίλειος	16.921
33) Γκόρας Θόδωρος	14.730
34) Τριανταφύλλου Διονύσιος	14.221
35) Μετρίδης Κωνσταντίνος	13.823
36) Φωτιάδης Αλέξανδρος	13.000
37) Δογάνης Ιωάννης	13.032
38) Χαντζόπουλος Ιωάννης	12.390
39) Χριστόπουλος ή Χριστιάς	11.832
40) Καραγιάννης Ανδρέας	10.221
41) Μπούκουρας Δημήτριος	9.147
42) Παπασχινιάς Γεώργιος	9.100
43) Στεφανόπουλος Κωνσταντίνος	8.998
44) Γκαλιανόπουλος Σωτήριος	8.423
45) Λεμακόπουλος Αναστάσιος	7.722
46) Παροζής Ασωκός	7.020
47) Αγγελακόπουλος Άγγελος	6.682
48) Παπαδραμιόπουλος Γεώργιος	6.438
49) Παναγιωτακόπουλος Γεώργιος	5.211
50) Χρυσανθιάκοπουλος Ιωάννης	4.813
51) Πανός Αντώνης	4.280

A3.16-ΕΚΛΟΓΕΣ 1915 Α

Μετά την παραίτηση του Βενιζέλου τον Φεβρουάριο του 1915 αναλαμβάνει την Κυβέρνηση ο Δ.Γούναρης ο οποίος προκηρύσσει εκλογές. Στις εκλογές του Μαΐου του 1915 εκλέγονται οι Βενιζελικοί. Λόγω όμως της ρήξης του Βενιζέλου με τον Βασιλιά ο Βενιζέλος θα ξαναπαραιτηθεί μετά από λίγους μήνες.

Τον Κυβερνητικό συνδυασμό αποτελούν οι Δ.Γούναρης, Κ.Γκότσης, Κ.Γεροκωστόπουλος, Ι.Γιαννόπουλος και Δ.Θεοφίλου.

Τον Βενιζελικό συνδυασμό στην Πάτρα αποτελούν οι Α.Μιχαλακόπουλος, Α.Ρούφος, Π.Βουρλούμης, Γ.Αργυρόπουλος και Β.Ρούφος.

Ο συνδυασμός των Φιλελευθέρων στον νομό Αχαΐοήλιδος

- 1) Αντωνόπουλος Βασίλειος
- 2) Αργυρόπουλος Γεώργιος
- 3) Βαρουξής Λεωνίδας
- 4) Βουρλούμης Παναγής
- 5) Γόντικας Κωνσταντίνος
- 6) Ζαΐμης Παναγιώτης
- 7) Κανακάρης Ροβφος Λουκάς
- 8) Κρεσενίτης Γεώργιος
- 9) Λαμπρινόπουλος Γεώργιος
- 10) Μαϊτάνης Χρήστος
- 11) Μιχαλακόπουλος Ανδρέας
- 12) Πετμεζάς Αριστόβουλος
- 13) Πολυχροσιάδης Πολυχρόνης
- 14) Ροβφος Βασίλειος
- 15) Σαυιόπουλος Νικόλαος
- 16) Τριανταφύλλου Διονύσιος

Κατ' ἐπίκλησιν τῆς ἐν Ἀθήναις διοικούσης ἐπιτροπῆς τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων τὸ σῆμα τοῦ ἀνεγνωρισμένου Βενιζελικοῦ συνδ.ασμοῦ ἐν Πάτραις, ὅλη τῇ Ἡλείᾳ, Αἰγιάλειᾳ καὶ τῷ ὅρμῳ Δόμης ἔσται

ΑΣΤΕΡΙ

Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐλήφθη διότι τὴν ἀγκυρὰν ἐ-
χρησιμοποίησεν καὶ χρησιμοποίησεν ἐν Ἡλείᾳ τὸ κόμμα
τῶν κ. κ. Στεφανοπούλων. Εἰς τὰ λοιπὰ τμήματα
τοῦ νομοῦ, τὸ σῆμα τοῦ συνδυασμοῦ κανονισθήσε-
ται ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους ἀντιπροσώπων, οἵτινες
θέλουσιν εἰδοποιῆσαι κατωτέρως τοὺς ἐκλογεῖς
κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ψηφοφορίας. Τὴν ἀγκυρὰν ἀλ-
λως τε πλὴν τοῦ κ. Στεφανοπούλου ἐδήλωσεν ὅτι
προτίθεται νὰ χρησιμοποιήσῃ καὶ ἡ αὐτοκαλουμένη
Βενιζελικὴ ὁμὰς ἵνα καρπωθῇ οὕτω καὶ ψήφους
Στεφανοπουλικῶν.

Στην Πάτρα εκλέγονται οι Π.Ζαίμης, Λουκάς Ρούφος,
Α.Μιχαλακόπουλος, Δ.Γκλάβας, Π.Βουρλούμης και Γ.Αργυρόπουλος.

Αποτελέσματα νομού Αχαϊοήλιδος

1ος	Ζαίμης Παναγ.	22.928
2ος	Ρούφος Λουκάς	22.331
3ος	Κρασανίτης Γ.	22.271
4ος	Ρούφος Ηασ.	21.777
5ος	Ρούφορος Δ.	21.745
6ος	Μαϊτάνης Κρήσιος	21.079
7ος	Μιχαλακόπουλος Άνθρ.	20.648
8ος	Γούτικας Κωνσταντίνος	20.250
9ος	Πατραζής Άρ.	20.233
10ος	Γκλάβας Διονύσιος	20.232
11ος	Άντωνόπουλος Η.	19.692
12ος	Πουρλιόγρας Παναγής	19.499
13ος	Αμπερινόπουλος Γ.	19.493
14ος	Συριόπουλος Ν.	19.286
15ος	Άργυρόπουλος Γ.	19.259
16ος	Πολυχρονιάδης Η.	19.200

ΕΠΙΛΑΧΟΝΤΕΣ

17ος	Τριανταφύλλος Δ.	18.802
18ος	Συριόπουλος Άνθρ.	18.323
19ος	Πατραζής Άσπ.	17.852
20ος	Παναγιωτόπουλος Α.	16.852
21ος	Γούτικας Κ.	16.793
22ος	Καντζόπουλος Ίωάν.	16.721
23ος	Σπίνης Ίωάν.	16.573
24ος	Γεροκωνσταντίνος Η.	16.256
25ος	Μπουκουράς Δ.	16.166
26ος	Θούλας Γεωρ.	15.429
27ος	Μετρίοπουλος Χαντζηγιάννης Η.	15.429
28ος	Συριόπουλος Γεώρ.	15.326
29ος	Παναγιωτόπουλος Γ.	15.177
30ος	Δροσάπουλος Α.	14.857
31ος	Άγγαλόπουλος Άγγ.	14.829
32ος	Γιαννόπουλος Γ.	14.816
33ος	Κοϊβής Άχιλλεύς	14.612
34ος	Θεοφάνης Α.	14.317
35ος	Δαγγίης Ίωάν.	13.664
36ος	Φιλιππίδης Αγγελίς	13.060
37ος	Πέτρος Ίωάν.	11.852
38ος	Πατραζής Άγγ.	11.289
39ος	Παναγιώτης Ήλευθέριος	10.200
40ος	Φωτιάδης Θεόδ.	9.742
41ος	Τσίλιας Γεώργιος	9.244
42ος	Κατσιαρίδης Γ.	9.001
43ος	Σταματόπουλος Η.	8.262
44ος	Άγγαλόπουλος Άγγ.	7.862
45ος	Ματσαζής Άρστ.	7.450
46ος	Γιαννογιάννης Δ.	7.080
47ος	Ήλιόπουλος Η.	6.862
48ος	Παπακωνσταντίνος Α.	6.792
49ος	Δρακονόπουλος Α.	6.662
50ος	Κουτιόπουλος Ν.	4.971
51ος	Νιώτης Κωνστ.	4.941
52ος	Καλλιαντζής Γ.	3.447

Το 5ον πλν ψηφοφορούντων καθ' 5ον τόν νόμον δείχοντα ως
27.994 αρίθμω 40.646 ψηφοίοντων καθ' τός 52ολός
της 10ης Μαρτίου τού 1912.

A3.17-ΕΚΛΟΓΕΣ-1915 'B

Οι εκλογές του Δεκεμβρίου του 1915 θα επισκιαστούν από την αποχή των «Φιλελευθέρων» επειδή στην Αθήνα οι φιλογερμανοί ξόδευαν τεράστια ποσά στην προπαγάνδισή των θέσεων τους και η έκφραση των φιλοβενιζελικών δυνάμεων σχεδόν απαγορευόταν. Ψηφίζει μόνο το 1/3 των ψηφοφόρων γιατί το μεγαλύτερο μέρος των ψηφοφόρων είναι επιστρατευμένο αλλά και επειδή ο Βενιζέλος συνεχίζει να επηρεάζει

ακόμα τις λαϊκές μάζες. Τις εκλογές κερδίζουν οι κυβερνητικοί και πρωθυπουργός γίνεται ο Δ.Γούναρης.

ΟΙ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΙ
ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΚΛΟΓΑΣ
ΝΕΟΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ
ΑΘΗΝΑΙ. Ή Ε' Εστία δημοσιεύει το ακόλουθον ανακοινωθόν του κόμματος των Φιλελευθέρων:
«Μετά την ληρθείσαν απόφασιν του κόμματος, όπως μη συμπράξη εις τας εκλογάς και μετά την προκήρξιν του αρχηγού των Φιλελευθέρων προς τόν λαόν, την εξαξηγούσαν τούς λόγους της αποχής από της πολιτικής αυτής κωμωδίας, οίσοσδήποτε τάως βουλευτής Φιλελεύθερος ήθελε προβάλλει ή ήθελε δεχθή έποψημότητα, θα απέδεικνυεν ότι αποσπάται εκ του κόμματος, άφ' ού θα διεφάνη προς αυτό επί τώσον ούσιώδους ζητήματος».

Δημοσίευση στον Νεολόγο για την απόφαση αποχής των Φιλελευθέρων από τις εκλογές

Οι υποψήφιοι των εκλογών όπως δημοσιεύθηκαν στον Νεολόγο

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΙΑΣΜΟΣ
ΑΧΑΪΑΣ ΚΑΙ ΗΛΙΔΟΣ
Γούναρης Δημήτριος
Κανακίδης Ρούφος Λουκάς
Παναγιωτόπουλος Ανδρέας
'Αγγελόπουλος 'Αγγελος
Σταφανόπουλος 'Ανδρέας
Γεροκαστόπουλος 'Κωνσταντίνος
Γιαννόπουλος 'Ιωάννης
Θούρας Γεώργιος
Κρεστινίτης Γεώργιος
Λαμπρινόπουλος Γεώργιος
Παπαγιαννόπουλος Γεώργιος
Πετραλιάς 'Αγγελος
Πετμεζάς 'Αριστόβουλος
Ρούφος Βασίλειος
Σισίνης 'Ιωάννης
Τσίμας Γεώργιος
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ
'Αγγελαιόπουλος 'Αγγελος
Σταυρούλας Σωτήριος
Ζαΐμη; Θρασύβ. Ζαΐμη
Μεϊτάνης Γ. Χρήσιος
'Ανδρεάπουλος Καταίβελος Μήτα.
'Αρνέλλος Γ. 'Ιωάννης
Γελαβός Δ. Διονύσιος
'Αγαπητός Θ. Σπύλιος

ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΠΑΤΡΩΝ

Καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν Πατρῶν ἐψήφισαν 5,780 ἀπέναντι 13,122 ψηφισάντων τὴν 31 Μαΐου.

Γούναρης	4954
Κανακάρης Α.	4773
Κανακάρης Β.	4669
Γεροκωστόπουλος	4633
Τσίμας	4608
Γιαννόπουλος	4536
Στεφανόπουλος	4482
Σισίνης	4433
Πετραλιάς	4430
Ἀγγελόπουλος	4398
Κρεστενίτης	4342
Παναγιωτόπουλος	4340
Πετμεζάς	4272
Θούας	4198
Λαμπρινόπουλος	4181
Παπαγιαννόπουλος	4140
Μιτάνης	2139
Ζαΐμας	2111
Γλαβάς	1433
Σταυρουλόπουλος	1140
Ἀγγελόπουλος	976
Ἀνδρέουπουλος	800
Ἀγαπητός	789
Ἀρνέλλος	517

ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΗΛΕΙΑΣ

Ἐψηφοφόρησαν 6386 ἀπέναντι 14305 τῆς 31 ἡ Μαΐου.

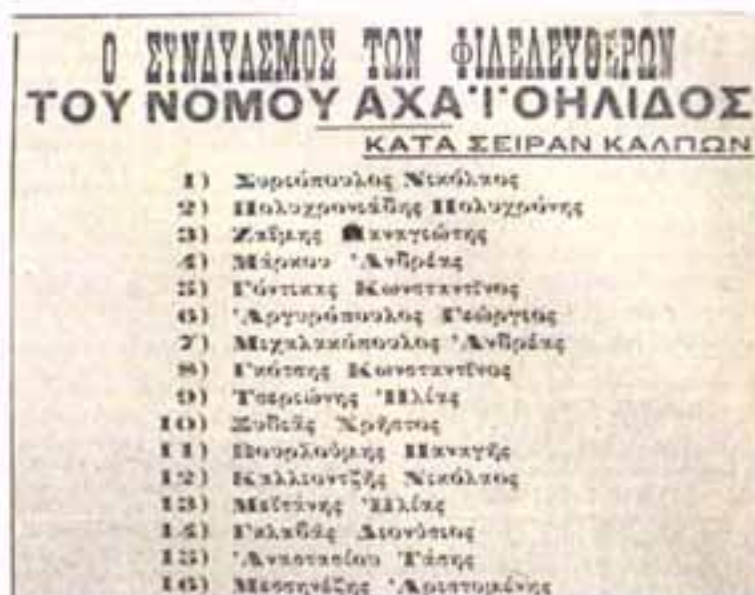
Στεφανόπουλος Ἄνδρ.	5221
Πετραλιάς Ἀγγ.	5172
Κρεστενίτης Γεώργ.	5140
Γούναρης Δημ.	5009
Τσίμας Γεώργιος	4754
Λαμπρινόπουλος Γεώργ.	4745
Σισίνης Ἰωάννης	4728
Παπαγιαννόπουλος Γ.	4703
Γεροκωστόπουλος Κωνστ.	4431
Κανακάρης Λευκῆς	4329
Κανακάρης Βασ.	4273
Πετμεζάς Ἀριστ.	4258
Παναγιωτόπουλος Ἄνδρ.	4237
Γιαννόπουλος Ἰωάννης	4170
Θούας Γεώργ.	4071
Ἀγγελόπουλος Ἄγγελος	4069
Ζαΐμας Παναγ.	2353
Γλαβάς Διον.	2127
Μιτάνης Χρήστος	2009
Σταυρουλόπουλος Σωτ.	1735
Ἀγγελοπούλου Ἄγγελος	1711
Ἀρνέλλος Ἰωάννης	1351
Ἀγαπητός Σπύλιος	873
Ἀνδρέουπουλος Μήτσος	785

Οἱ ψήφοι τῶν υποψηφίων στὴν ἐπαρχία Πατρῶν
καὶ στὴν ἐπαρχία Ηλείας

Στον νομό Αχαΐοῦ κλέγονται οἱ: Δ.Γούναρης, Γ.Τσίμας, Α.Στεφανόπουλος, Α.Πετραλιάς, Γ.Κρεστενίτης, Α.Κανακάρης, Κ.Γεροκωστόπουλος, Ι.Σισίνης, Β.Κανακάρης, Α.Πετμεζάς, Α.Παναγιωτόπουλος, Α.Ἀγγελόπουλος, Ι.Γιαννόπουλος, Α.Παπαγιαννόπουλος, Γ.Λαμπρινόπουλος καὶ Γ.Θούας.

Α3.18-ΕΚΛΟΓΕΣ 1920

Οι εκλογές του 1920 βρίσκουν την χώρα να προέρχεται από μία μακροχρόνια περίοδο διακυβέρνησης από τον Ελ.Βενιζέλο. Ο Βενιζέλος θα κυβερνήσει μετά την εκθρόνιση του Κωνσταντίνου από την Εθνική Τριανδρία παρατείνοντας με συνεχή διατάγματα την θητεία του. Η Βουλή αυτή ονομάστηκε με γλαφυρό τρόπο “ Βουλή των Λαζάρων ”. Τα διατάγματα αυτά, ήταν όντως αντισυνταγματικά, και το ίδιο χαρακτηρίζονται και κάποια άλλα διατάγματα, με τα οποία ανεστάλησαν βασικές διατάξεις του Συντάγματος. Τα παραπάνω ήταν και οι βασικοί λόγοι που οι βενιζελικοί χάνουν παμψηφεί σε όλη την χώρα. Από 1.524.070 εγγεγραμμένους ψηφίζουν 748.225. Εκλέγονται 369 βουλευτές εκ των οποίων 251 των Ηνωμένων Κομμάτων και 118 των Φιλελευθέρων. Κυβέρνηση σχηματίζει ο Δ.Ράλλης με την συμμετοχή των Γούναρη και Ζαΐμη.

Ο Συνδυασμός Φιλελευθέρων

1) Ρούφος Δουκάς	8009
2) Γούναρης Δημήτρ.	7930
3) Γεροκωστόπουλος Κ.	7825
4) Γιώτης Κωνσταντ.	7740
5) Βουλούμης Παν.	7544
6) Μιχαλακόπουλος Αν.	7516
7) Γιαννόπουλος Ιωάν.	7329
8) Στεφανόπουλος Δημ.	7318
9) Παναγιωτόπουλος Α.	7222
10) Σισίνης Ιωάν.	7197
11) Αργυρόπουλος Γεώργ.	7187
12) Ζαίμης Θεόδωρος	7090
13) Στεφανόπουλος Ανδρ.	7074
14) Παναγιωτόπουλος Π.	7066
15) Μεϊλιάνης Ηλίας	7040
16) Πετραλιάς Άγγελος	7035
Α>Μ>Μ> Έπιπλ. κχόντας	
17) Ζαίμης Παναγ.	7022
18) Κρεστενίτης Γεώργ.	6948
19) Αγγελόπουλος Άγγ.	6947
20) Παπαγιαννόπουλος Γ.	6930
21) Φωτήλας Άριστ.	6862
22) Γκαλαβας Διον.	6843
23) Σταματόπουλος Κ.	6842
24) Μάρκου Ανδρέας	6820
25) Γόντιμας Κωνσταντ.	6764
26) Μεσοσηνέλης Άριστ.	6667
27) Πολυχρονιάδης Πολ.	6541
28) Τσακιδώνης Ηλίας	6516
29) Αναστασίου Αν.	6511
30) Καλλιωνίδης Νικόλ.	6420
31) Συριόπουλος Νικόλαος	6364
32) Σουλός Χρ.	6336

Οι ψήφοι των υποψηφίων στην επαρχία Πατρών
όπως δημοσιεύθηκαν στον Νεολόγο

Στον νομό Αχαΐας εκλέγεται όλος ο αντιβενιζελικός συνδυασμός. Εκλέγονται Δ.Γούναρης, Λ.Ρούφος, Α.Στεφανόπουλος, Γ.Κρεστενίτης, Ι.Σισίνης, Δ.Παναγιωτόπουλος, Α.Πετραλιάς, Κ.Γεροκωστόπουλος, Δ.Στεφανόπουλος, Ι.Γιαννόπουλος, Α.Αγγελόπουλος, Θ.Ζαίμης, Κ.Σταματόπουλος, Π.Παναγιωτόπουλος, Γ.Παπαγιαννόπουλος και Άριστ.Φωτήλας. Ψηφίζουν στον νομό 23.710.

ΟΙ ΠΑΤΡΙΝΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ

Δ.Στεφανόπουλος

Γιος του Σπύρου Στεφανόπουλο που διατέλεσε πρόεδρος εφετών στην Πάτρα. Γεννήθηκε το 1885 στην Πάτρα. Εξελέγη βουλευτής το 1920,1926,1932,1935,1936 και 1946. Ήταν υπουργός Αγορανομίας το 1935 και Εφοδιασμού το 1946.

Α3.19-ΕΚΛΟΓΕΣ 1926

Η δικτατορία του Πάγκαλου ανατρέπεται τον Αύγουστο του 1926 από τον Γ.Κονδύλη. Διαλύει τα δημοκρατικά κόμματα και προκηρύσσει εκλογές για τις 7 Νοέμβρη στις οποίες απαγορεύει στους υπουργούς του Πάγκαλου να λάβουν μέρος. Ο Ελ.Βενιζέλος βρίσκεται στο Παρίσι μετά από ένα ελαφρύ καρδιακό επεισόδιο που τον έκανε να παραιτηθεί από την Πρωθυπουργία. Ο Ανδρέας Μιχαλακόπουλος με το κόμμα του των Συντηρητικών Φιλελευθέρων συνεργάζεται με τον Γ.Καφαντάρη και τους Προοδευτικούς και κατεβαίνουν στις εκλογές σαν «Ένωσης Φιλελευθέρων». Από τους 1.567.378 εγγεγραμμένους ψηφίζουν 962.304 και εκλέγονται 279 βουλευτές. Λαμβάνουν η Ένωσης Φιλελευθέρων του Καφαντάρη και Μιχαλακόπουλου 303.140 με 108 έδρες, το Λαϊκό Κόμμα του Π.Τσαλδάρη 194.243 με 60 έδρες και των Ελευθεροφρόνων του Ι.Μεταξά 151.044 με 52 έδρες και τα υπόλοιπα κόμματα 66 έδρες. Τα βενιζελικά κόμματα κερδίζουν 143 έδρες και οι αντιβενιζελικοί 127. Δημιουργείται οικουμενική κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Ζαΐμη και υπουργό τον Μιχαλακόπουλο.

Οι συνδυασμοί της Ένωσης Φιλελευθέρων, των Ελευθεροφρόνων, των ανεξάρτητων Αντιβενιζελικών, των ανεξάρτητων και προσφύγων Δημοκρατικών, του Αγροτικού Κόμματος της Ελλάδος και το ενιαίο εκλογικό μέτωπο εργατών-αγροτών-προσφύγων όπως δημοσιεύθηκαν στον Νεολόγο:

Ο συνδυασμός της Ένωσης Φιλελευθέρων

ΚΟΜΜΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΦΡΟΝΩΝ
ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΑΧΑΪΟΗΛΙΔΟΣ
Γεωργίου Χαρ. Γεώργιος
Γιαννόπουλος Μιλ. Ιωάννης
Γκόφας Θωφ. Χρήστος
Μόσχοβος Νικ. Βασίλειος
Παπαγεωργακόπουλος Κ. Βασίλ.
Παπαζαφειρόπουλος Ν. Κωνστ.
Πολυζωγόπουλος Διον. Σταύρος
Πούγγας Γεωρ. Ανδρέας
Σακελλαρόπουλος Άν. Βασίλειος
Στεφανόπουλος Θεμ. Θεόδωρος
Χριστόπουλος ή Χριστιάς Ζ. Κων.

Κόμμα Ελευθεροφρόνων

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ
ΑΝΤΙΒΕΝΙΖΕΛΙΚΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ
Γεροκωστόπουλος Σωτήριος
Γιαννόπουλος Θ. Ιωάννης
Δαλιάνης Γεώργιος
Δροσόπουλος Ανδρέας
Ζαΐμης Π. Ανδρέας
Ζαΐμης Άσ. Φωκίων
Καποτάς Ιωάννης
Κρεκουκιώτης Ιωάννης
Κρεστενίτης Ι. Γεώργιος
Μπιτσάκος Παναγιώτης
Παπαγιαννόπουλος Νεοκλής
Παύλου Ανδρέας
Ρούφος Βασίλειος.

Ο αντιβενιζελικός συνδυασμός

**ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΑΧΑΪΟΗΛΙΔΟΣ

Ἄνδρέας Καφεντζόπουλος
Διονύσιος Γκλαβᾶς
Χρήστος Βεργόπουλος
Ἄγγελος Ζαφειρόπουλος
Σπήλιος Εὐγενόπουλος
Μιλτιάδης Παπανικολόπουλος
Δημήτριος Δογάνης
Κωνσταντῖνος Ἀποστολόπουλος
Πολυχρόνης Κασινας
Λεωνίδας Γιαννόπουλος
Φιλοποίμην Οἰκονομόπουλος
Παρασκευᾶς Παχύγιαννης

Ο συνδυασμός του Αγροτικού Κόμματος της Ελλάδος

**ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ**

Γεώργιος Ἀργυρόπουλος
Νικόλαος Ἀσημ. Φωτήλας
Λουκᾶς Σακελλαρόπουλος
Κων)τῖνος Νικολαΐδης (πρόσφιξ)
Δημήτριος Σურτζιώτης
Ἰωάννης Σολιώτης
Γεώργιος Κασιμπίρης
Ἰωάννης Β Δημόπουλος
Τάκης Παν. Λιάλιος
Χρήστος Ξυδιάς
Γ. Ἀναγνωστόπουλος ἢ Γερήνιος
Παναγιώτης Βασιλικόπουλος

Ο συνδυασμός των ανεξάρτητων
και προσφύγων Δημοκρατικών

Το ενιαίο εκλογικό μέτωπο
εργατών-αγροτών-προσφύγων

Στον νομό εκλέγονται οι:

Ούτω έκτελέσταις τῆς πρώτης κατηγορίας εἶναι οἱ ἑξῆς κατὰ σειράν:
Φιλελεύθεροι. Οἱ κ. κ. Κ. Γόντικας, Α. Μιχαλακόπουλος, Κ. Γκόττης καὶ Α. Μάρκου. Ἐπιλαχόντες δὲ οἱ κ. κ. Π. Βουρλούμης, Τ. Ἀνυστασίου, Ν. Σουριόπουλος κλπ.
Λαϊκοί. Οἱ κ. κ. Β. Σαγιῶς, Α. Στεφανόπουλος, Δ. Μπούκουρας, Δ. Στεφανόπουλος, καὶ Α. Ἀγγελόπουλος. Ἐπιλαχόντες δὲ οἱ κ. κ. Α. Παναγιωτόπουλος, Γ. Θούας, Α. Κοτσιγιαννόπουλος κλπ.
Ἐλευθερόφρονες. Ὁ κ. Ι. Μ. Γιαννόπουλος. Ἐπιλαχόντες δὲ οἱ κ. κ. Σ. Πολιζωτόπουλος, Γ. Γεωργίου κλπ.
Ρουφικοί: Ὁ κ. Β. Ρούφος. Ἐπιλαχόν δὲ ὁ κ. Φ. Ζαίμης.
Ἐπίσης 574 ψήφους ἔλαβεν μέχρι τοῦδε καὶ ὁ ὡς ἀνεξόριστος ἐκτεθείς κ. Χ. Παναρησιόπουλος.

Ο αρχηγός των Προοδευτικῶν Γ.Καφαντάρης

Ἕλληνας πολιτικός που γεννήθηκε στη Φραγκίστα της Ευρυτανίας το 1873 και πέθανε στην Αθήνα το 1946. Σπούδασε νομικά στο πανεπιστήμιο της Αθήνας. Μετά τις σπουδές του άσκησε τη δικηγορία στο Μεσολόγγι και στο Καρπενήσι. Πολιτεύτηκε το 1902 και το 1905 εκλέχτηκε βουλευτής στο κόμμα του Δ. Ράλλη. Το 1910 πέρασε στο Φιλελεύθερο κόμμα του Ελ. Βενιζέλου και έγινε υπουργός Εσωτερικών για λίγο. Το 1919 διορίστηκε υπουργός Γεωργίας και έφτιαξε το νόμο για

την αγροτική μεταρρύθμιση. Όταν το 1924 παραιτήθηκε ο Ελ. Βενιζέλος έγινε πρωθυπουργός, και μετά την αποχώρησή του ίδρυσε το Κόμμα των Προοδευτικών Φιλελευθέρων. Στη διδακτορία του Μεταξά εξορίστηκε και μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο έγινε αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Σοφούλη.

Ο ηγέτης του Λαϊκού κόμματος Π.Τσαλδάρης

Έλληνας πολιτικός και νομικός. Γεννήθηκε στο Καμάρι της Κορινθίας το 1868 και πέθανε στην Αθήνα το 1936. Σπούδασε στην Αθήνα, το Γκαίτιγκεν, το Βερολίνο, τη Λειψία και το Παρίσι. Από το 1893 δικηγόρουσε στην Αθήνα και το 1910 εξελέγη βουλευτής Κορινθίας. Το 1915 έγινε Υπουργός Δικαιοσύνης και το 1920 Υπουργός Συγκοινωνιών. Το 1922 ανάλαβε την ηγεσία του Λαϊκού Κόμματος και καθιερώθηκε σαν ο κύριος εκπρόσωπος των βασιλοφρόνων. Ήταν Υπουργός Εσωτερικών στην οικουμενική κυβέρνηση Ζαΐμη (1926) και το Σεπτέμβριο του 1932 σχημάτισε κυβέρνηση σε συνεργασία με το Εθνικό Ριζοσπαστικό Κόμμα και τους Εθνικόφρονες. Το Μάρτιο του 1933 σχημάτισε κυβέρνηση σε συνεργασία με τον Κονδύλη. Τον Οκτώβριο του 1935 ανατράπηκε με στρατιωτικό πραξικόπημα.

Ο αρχηγός των Ελευθεροφρόνων Ι.Μεταξάς

Έλληνας στρατιωτικός και πολιτικός, πρωτεργάτης και αρχηγός του δικτατορικού καθεστώτος της 4ης Αυγούστου.

Καταγόταν από την Κεφαλονιά και γεννήθηκε το 1871 στην Ιθάκη, όπου υπηρετούσε ο πατέρας του ως έπαρχος. Το 1890 απεφοίτησε από τη Σχολή Ευελπίδων, με το βαθμό του ανθυπολοχαγού, και το 1892 συνέχισε τις σπουδές του στη Σχολή Μηχανικών. Με την επιστροφή του το 1903 τοποθετήθηκε αρχικά στη Γενική Διεύθυνση Στρατού, κατόπιν στο σώμα των Γενικών Επιτελών και στη συνέχεια στο υπουργείο Στρατιωτικών, ενώ την ίδια περίοδο προήχθη σε λοχαγό. Συμμετείχε, το 1912, ως μέλος της ελληνικής αντιπροσωπείας, στη Διάσκεψη του

Λονδίνου και πήρε μέρος στις μυστικές συνομιλίες, που οδήγησαν στη σύναψη Συμφώνου με τη Σερβία και στο Β΄ Βαλκανικό Πόλεμο.

Το 1923, ο Μεταξάς οργάνωσε το στρατιωτικό κίνημα των Λεοναρδόπουλου-Γαργαλίδη, μετά την αποτυχία του οποίου δραπέτευσε στο εξωτερικό και καταδικάστηκε ερήμην σε θάνατο. Στην Ελλάδα επέστρεψε μετά την εγκαθίδρυση της αβασίλευτης δημοκρατίας και αφού αναγνώρισε το νέο καθεστώς. Πήρε μέρος, συγκροτώντας το κόμμα των Ελευθεροφρόνων, στις εκλογές του 1926 και στη συνέχεια συμμετείχε στην οικουμενική κυβέρνηση του Αλέξανδρου Ζαΐμη. Μετά την αποτυχία του στις εκλογές του 1930, αποσύρθηκε προσωρινά από την πολιτική, για να εμφανισθεί εκ νέου το 1932, όπου ανέλαβε υπουργός Εσωτερικών στη κυβέρνηση Παναγή Τσαλδάρη. Συμμετείχε ακόμα στις εκλογές του 1933, εκλέγοντας έξι βουλευτές. Διατέλεσε υπουργός Στρατιωτικών στην υπηρεσιακή κυβέρνηση του Κωνσταντίνου Δεμερτζή. Μετά το θάνατο του Δεμερτζή άνοιξε ο δρόμος για την πρωθυπουργία τον Απρίλιο του 1936. Ο Μεταξάς, με την ψήφο και των δύο μεγάλων πολιτικών παρατάξεων της Βουλής, σχημάτισε κυβέρνηση αναλαμβάνοντας την πρωθυπουργία και άρχισε να προετοιμάζει το έδαφος για την επιβολή του δικτατορικού καθεστώτος, το οποίο ήρθε τον Αύγουστο του 1936.

Στις 28 Οκτωβρίου 1940, απέρριψε το ιταλικό τελεσίγραφο για παράδοση της Ελλάδος και έτσι άρχισε ο πόλεμος κατά των Ιταλών. Πέθανε στις 29-1-1941, μετά την ελληνική νίκη στην Αλβανία και λίγες μέρες πριν από τη γερμανική επίθεση.

Ο ιδρυτής του Ριζοσπαστικού κόμματος Γ.Κονδύλης

Ο Γεώργιος Κονδύλης γεννήθηκε στον Προυσό της Ευρυτανίας το 1879. Σε ηλικία 18 ετών κατατάχθηκε στο στρατό ως απλός στρατιώτης. Διακρίθηκε για την ανδρεία του και με το πέρασμα των χρόνων πέρασε στις τάξεις των αξιωματικών. Πήρε μέρος στο Μακεδονικό Αγώνα, στους Βαλκανικούς πολέμους, στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο, στη Μικρασιατική εκστρατεία και σε πολλές άλλες επιχειρήσεις εντός και εκτός συνόρων. Έφθασε μέχρι το βαθμό του Υποστράτηγου και η λαμπρή στρατιωτική του καριέρα τερματίστηκε με την αποστρατεία του, το 1923.

Μετά την αποστρατεία του αναμείχθηκε ενεργά με την πολιτική. Πήρε μέρος στις κυβερνήσεις της περιόδου 1924-25 ως Υπουργός Στρατιωτικών και Εσωτερικών. Πρωτοστάτησε στην ανατροπή της δικτατορίας του Θ. Πάγκαλου και μετά την πτώση της ανέλαβε την πρωθυπουργία της χώρας μέχρι το Νοέμβριο του 1926. Ο Γεώργιος Κονδύλης υπήρξε ο ιδρυτής του «*Εθνικού Δημοκρατικού κόμματος*» που αργότερα, το 1932, μετονομάστηκε σε «*Εθνικό Ριζοσπαστικό*».

Αν και στα πρώτα χρόνια της πολιτικής του σταδιοδρομίας ήταν θερμός υποστηρικτής της Δημοκρατίας και πολέμιος του βασιλιά, το 1935 άλλαξαν τελείως οι πολιτικές του πεποιθήσεις και έγινε όχι μόνο φιλομοναρχικός αλλά και διώκτης της δημοκρατίας, που την υπηρέτησε πιστά για πολλά χρόνια.

Κατέπνιξε το φιλοβενιζελικό κίνημα του 1935 και το ίδιο έτος σχημάτισε κυβέρνηση και αυτοανακηρύχθηκε αντιβασιλέας. Παράλληλα κατέλυσε το πολίτευμα και διενήργησε δημοψήφισμα με το οποίο επανέφερε τον βασιλιά.

Ο βασιλιάς όχι μόνο δεν αναγνώρισε τις υπηρεσίες του, αλλά συγκρούστηκε μαζί του. Ο Κονδύλης φανερά δυσαρεστημένος παραιτήθηκε, γεμάτος θλίψη για την πολιτική του μεταστροφή. Λέγεται ότι ο Κονδύλης έγινε εχθρός της δημοκρατίας γιατί διώχτηκε από το Δημοκρατικό κόμμα του Σοφοκλή Βενιζέλου με τρόπο εξευτελιστικό. Πληγώθηκε η υπερηφάνειά του και γι' αυτό τάχθηκε με το αντίπαλο στρατόπεδο.

Ο Γεώργιος Κονδύλης πέθανε την 1^η Ιανουαρίου του 1936, στην Αθήνα, σε ηλικία 57 ετών.

ΟΙ ΠΑΤΡΙΝΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ

Α.Μάρκου

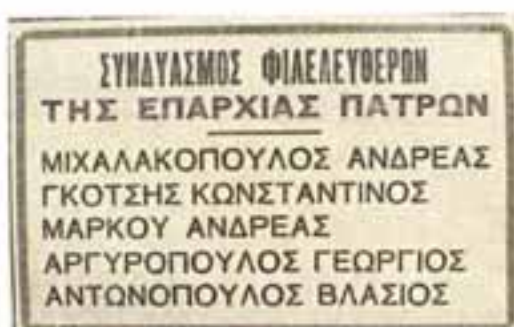
Ο Α.Μάρκου γεννήθηκε στην Πάτρα το 1881. Σπούδασε Νομική στην Αθήνα και άσκησε την δικηγορία στην Πάτρα. Βουλευτής Πατρών κατ' επανάληψη και Υπουργός Δικαιοσύνης το 1933. Διώχθηκε από την δικτατορία του Μεταξά και εξορίστηκε από την Πάτρα. Πέθανε το 1946.

Β.Σάγιας

Πολιτευτής και δικηγόρος που γεννήθηκε στην Πάτρα το 1893. Ανιψιός του Δημ.Γούναρη εξορίστηκε το 1917 και καταδικάστηκε σε θάνατο το 1923 για την ανάμειξή του με την πολιτική. Εξελέγη βουλευτής Αχαΐας από το 1926 έως και το 1950 αλλά και επανειλημμένα υπουργός στις κυβερνήσεις του Λαϊκού κόμματος.

Α3.20-ΕΚΛΟΓΕΣ 1928

Στις 4/7/28 αναλαμβάνει την ηγεσία ο Ελ.Βενιζέλος με τον όρο να διαλύσει την Βουλή και να διενεργήσει εκλογές. Προκηρύσσονται λοιπόν εκλογές για τις 19 Αυγούστου 1928. Υποψήφιοι βουλευτές Πατρών είναι με τους Φιλελεύθερους ο Α.Μιχαλακόπουλος, Κ.Γκότσης, Α.Μάρκου, Γ.Αργυρόπουλος και Βλ.Αντωνόπουλος.

Με το Λαϊκό κόμμα ο Γ.Στρέιτ, Β.Σάγιας, Β.Ρούφος, Α.Στεφανόπουλος και Ι.Γιαννόπουλος. Με το Κ.Κ.Ε. ο Δ.Στύλος και Ι.Καράμπαλης ενώ εκ μέρους των επαγγελματιών ο Γ.Γεωργίου και Σπ.Ματαράγκας.

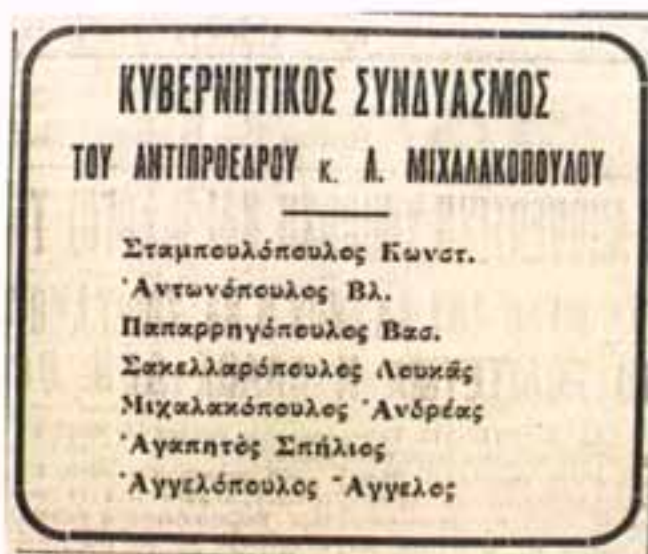
Τις εκλογές κερδίζουν οι Φιλελεύθεροι με μεγάλη άνεση και εκλέγονται και οι πέντε Φιλελεύθεροι υποψήφιοι. Δηλαδή οι ο Α.Μιχαλακόπουλος, Κ.Γκότσης, Α.Μάρκου, Γ.Αργυρόπουλος και Βλ.Αντωνόπουλος. Σε όλη την επικράτεια ψηφίζουν 1.021.434 και λαμβάνουν οι Φιλελεύθεροι και τα συνεργαζόμενα ως προς αυτούς κόμματα 620.756 ψήφους και 225 έδρες ενώ τα υπόλοιπα κόμματα βγάζουν μόλις 25 έδρες.

ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΝΔΥΟΥ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΠΑΤΡΩΝ	
Καθ' ἑξῆς ἀναφέρονται ἐν καθ' ἑκάστης ἀπογραφῆς ἀποκαταστάσεις τῆς Ἐπαρχίας Πατρῶν, εἶθε κατὰ σειράν:	
Ἐπισημασθέντες	1192212
1) Γκότσης Κωνστ.	11.100
2) Ἀργυρόπουλος Γ.	10.771
3) Μάρκου Α.	10.643
4) Ἀντωνόπουλος Β.	10.549
5) Μιχαλακόπουλος	10.265
ΕΠΙΛΑΧΟΝΤΕΣ	
6) Στρέιτ Γ.	8.589
7) Ρούφος Βασ.	8.522
8) Γιαννόπουλος Ι.	8.380
9) Στεφανόπουλος Δ.	8.285
10) Σαγιάς Βασ.	8.237

Α3.21-ΕΚΛΟΓΕΣ 1932

Στις εκλογές τις 25/9/1932 το πολιτικό σκηνικό είναι έκρυθμο και η διαμάχη μεταξύ βενιζελικών και αντιβενιζελικών μεγάλη. Υποψήφιοι στην Πάτρα με τον συνδυασμό του Συντηρητικού Δημοκρατικού κόμματος είναι οι Α.Μιχαλακόπουλος, Λουκάς Σακελλαρόπουλος και Σπ.Αγαπητός, Κ.Στραμπούλοπουλος, Β.Παπαρηγόπουλος, Α.Αγγελόπουλος και Βλ.Αντωνόπουλος.

Με το κόμμα των Φιλελευθέρων οι Κ.Γκότσης, Λουκάς Κανακάρης-Ρούφος, Γ.Αργυρόπουλος, Φ.Ζαΐμης, Σ.Χαιρέτης, Γ.Σολιώτης και Β.Παπαγεωργακόπουλος.

Στο Λαϊκό οι Β.Σαγιάς, Δ.Στεφανόπουλος, Ι.Γιαννόπουλος, Σ.Γεροκωστόπουλος, Γ.Θούας και Θ.Γκόφας.
 Στο κόμμα των Προοδευτικών, του Καφαντάρη, οι Αν.Μάρκου, Τάσης Δρούλιας, Δ.Γκλάβας, Ν.Βασιλακόπουλος, Α.Πετρής, Α.Χοϊδός και Ι.Τροκάλης.
 Στο Αγροτοεργατικό, του Παπαναστασίου, οι Ι.Σκάλτσας, Μ.Σμπαρούνης, Δ.Πριονάς, Α.Αλεξόπουλος, Π.Μεντζελόπουλος, Ι.Κουτσοχέρας και Κ.Μπούρης.

ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΡΧΗΓΟΣ ΑΛ. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Πρὸς ἀποφυγὴν παραπλανήσεων τὰ φηροδέλτια τοῦ Κόμματος φέρουν ὡς ἐπικεφαλίδα τὸ ἔμβλημα τοῦ κόμματος εἰς σχῆμα κυκλικῆς σφραγίδος περιστεύσεως Γεωργὸν ὀδηγοῦντα ἄροτρον ὑπὸ τὸν ἀκτινοβολοῦντα Ἥλιον καὶ πλαισιουμένης μετὸν τίτλον τοῦ κόμματος.
 Κάτωθεν τοῦ ἐμβλήματος μετὰ κεφαλαῖα γράμματα ἀναγράφεται ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗΝΔΥΣΙΜΟΣ ΑΧΑΓΓΑΣ καὶ ἀκολουθοῦν κατ' ἄλφαβητικὴν σειρὰν τὰ ὀνόματα τῶν ἑπτά ὑποψηφίων τοῦ συνδυασμοῦ: Ἀλεξόπουλος Ἀνδρέας, Κουτσοχέρας Ἰωάννης, Μετζελόπουλος Παναγιώτης, Μπουρῆς Κωνσταντῖνος, Πριονάς Δημήτριος, Σκάλτσος Ἰωάννης, Σμπαρούνης Μιλτιάδης.

Στα συνεργαζόμενα κόμματα Σοσιαλιστικὸ καὶ Αγροτικὸ ὁ Ν.Αναγνωστόπουλος.

ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ
 ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ
 ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΝ ΜΕ ΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΓΓΑΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Θ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
 ΣΗΜΑ: Ἐργάτης κρατῶν διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ὄψη ἀπὸ τὴν γῆν καὶ εἰς τὴν ἕτεραν σφύρα.

Με τὸ Κομμουνιστικὸ κόμμα υποψήφιοι εἶναι οἱ Μ.Ζαχαράτος, Ν.Καλότυχος καὶ Γ.Ανδριόπουλος.

Ψηφίζουν 1.148.462 και λαμβάνουν Λαϊκό 392.497 ψήφους και 95 έδρες. Οι Φιλελεύθεροι 378.777 ψήφους και 94 έδρες και τα υπόλοιπα κόμματα 48 έδρες. Τις εκλογές τις κερδίζει η δημοκρατική παράταξη καθώς ενώνονται τα μικρά κόμματα με το Λαϊκό σε βάρος των Φιλελευθέρων και σχηματίζουν κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Π.Τσαλδάρη.

Στον νομό Αχαΐας ψηφίζουν 39.409 και εκλέγονται οι Κ.Γκότσης, Α.Μιχαλακόπουλος, Β.Σαγιάς, Δ.Στεφανόπουλος, Φ.Ζαίμης, Θ.Γκόφας και Α.Μάρκου.

1) Λαϊκοί	16.758
2) Φιλελεύθ.	10.259
3) Συντηρ. Δημ.	6.576
4) Προεδευτ.	4.123
5) Έργατοαγροτ.	627
6) Κομμουνιστάι	552
7) Μιχαλακόπουλ. Μ.	242
8) Σοσιαλιστάι	29
9) * Άκυρα	120
	39.616

Τα αποτελέσματα στο νομό Αχαΐας

ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΙ	
Γκότσης Κωνστ.	4223
Ζαφής Φωκίων	3727
Ρούφος Λουκάς	756
Άγγελόπουλος Γ.	729
Σολιώτης Ίωάν.	409
Παπαγεωργιάκοπουλος Β.	92
Χαυρίτης Συντήρ.	5
ΛΑΪΚΟΙ	
Σαγιάς Βασίλειος	3490
Στεφανόπουλος Δημ.	3141
Γκόφας Θεόδ.	2251
Αντωνόπουλος Άθ.	1714
Θαΐας Γεώργ.	1527
Γιαννόπουλος Ίωάν.	1191
Γεροκωστόπουλος Σ.	606
ΠΡΟΣΔΕΥΤΙΚΟΙ	
Μάρκου Άνδρ.	1750
Δροΐλιας Άναστ.	922
Τραυλάκης Ίωάν.	576
Γαλαβός Διον.	379
Πετρός Άντων.	22
Βασιλακόπουλος Ν.	14
Χοϊδός Θεόδ.	0
ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΟΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΙ	
Μιχαλακόπουλος Α.	3823
Παπαγεωργιάκοπουλος Β.	1349
Άγγελόπουλος Άγγ.	514
Σακελλαρόπουλος Α.	77
Σταμπουλόπουλος Κ.	43
Άντωνόπουλος Βλ.	41
Άγαπητός Σαήλ.	3
ΕΡΓΑΤΟΑΓΡΟΤΙΚΟΙ	
Σολιώτης Ίωάν.	190
Πριονός Δημ.	151
Κουτσούρας Ίωάν.	125
Άλαζόπουλος Άνδρ.	65
Μπουρής Κωνστ.	56
Μεντζελόπουλος Π.	30
Σαπαρούνης Μιλτ.	20
ΕΝΙΣΤΗ ΜΕΤΟΧΥ	
Καλότυχος Νικ.	352
Άνδριάπουλος Γ.	27
Ζαχαρότος Μιλτ.	13
ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΑΙ	
Άνγγεωστόπουλος Ν.	30
ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΙ	
Μιχαλακόπουλος Μ.	235
Δημάδουλος Ίωάν.	0

Α3.22-ΕΚΛΟΓΕΣ 1933

Το 1933 παραιτείται η κυβέρνηση του Π.Τσαλδάρη στις 16 Ιανουαρίου και αναλαμβάνει την διακυβέρνηση της χώρας ο Ελ.Βενιζέλος ο οποίος προκηρύσσει εκλογές στις 5 Μαρτίου 1933. Στις εκλογές αυτές τα βενιζελικά κόμματα καταρτίζουν κοινούς συνδυασμούς ως «Εθνικός Συνασπισμός» και τα αντιβενιζελικά ως «Ενωμένη Αντιπολίτευσης».

Οι συνδυασμοί έχουν ως εξής:

Με τον Εθνικό Συνασπισμό πολιτεύονται οι Α.Μιχαλακόπουλος, Κ.Γκότσης, Α.Μάρκου, Ι.Γιαννόπουλος και Α.Ρούφος.

Με το Λαϊκό κόμμα οι Α.Αντωνόπουλος, Γ.Αργυρόπουλος, Ι.Γαλανόπουλος, Β.Σάγιας και Α.Σοφιανόπουλος

Με το Ενιαίο Μέτωπο Εργατών Αγροτών ο Μ.Ζαχαράτος και ως ανεξάρτητος ο Ι.Αρνέλλος.

Ψηφίζουν 1.141.331 σε όλη την χώρα και τις εκλογές κερδίζει η Ηνωμένη Αντιπολίτευση με 527.200 ψήφους και 136 έδρες έναντι 528.656 ψήφων του Εθνικού Συνασπισμού αλλά 110 εδρών. Το Αγροτικό κόμμα εκλέγει 2 βουλευτές. Πρωθυπουργός εκλέγεται ο ηγέτης του Λαϊκού κόμματος και αρχηγός του συνασπισμού της Ηνωμένης Αντιπολίτευσης Π.Τσαλδάρης.

Στην Αχαΐα εκλέγονται οι : Δ.Στεφανόπουλος, Α.Αντωνόπουλος, Β.Σαγιάς, Ι.Γαλανόπουλος, Γ.Αργυρόπουλος, Κ.Γκότσης, Α.Μάρκου, Α.Μιχαλακόπουλος, Α.Ρούφος και Ι.Γιαννόπουλος.

Στεφανόπουλος Δ.	5.624
Αντωνόπουλος Α.	5.559
Σαγιάς	5.579
Γαλανόπουλος	5.553
Αργυρόπουλος	5.428
Γκότσης	3.889
Μάρκου	3.588
Μιχαλακόπουλος	3.704
Ρούφος	3.671
Γιαννόπουλος	3.503

Αποτελέσματα επαρχίας Πατρών

Α3.23-ΕΚΛΟΓΕΣ 1935

Το 1935 βρίσκει την χώρα ,μετά την αποτυχία του Κινήματος του Βενιζέλου και την φυγή του στην Γαλλία, σε έκρυθμη κατάσταση η οποία περιλάμβανε συλλήψεις πολιτικών αλλά και μερική απαγόρευση του τύπου. Στις εκλογές που ορίζονται για τις 9 Ιουνίου 1935 μέσα σε αυτό το κλίμα οι βενιζελικοί δηλώνουν αποχή. Σχηματίζονται τρεις συνδυασμοί, ο Συνασπισμός Συμπραττόντων Κυβερνητικών Κομμάτων των Τσαλδάρη και Κονδύλη, οι Ενωμένοι Βασιλόφρονες των Μεταξά, Ι.Ράλλη και Γ.Στράτου και ο συνδυασμός των Κομμουνιστών και των συμπραττόντων κομμάτων.

Υποψήφιοι στον κυβερνητικό συνδυασμό είναι οι Γ.Αργυρόπουλος, Α.Αντωνόπουλος, Ι.Βλάχος, Ι.Γαλανόπουλος, Θ.Γκόφας, Γ.Θούας, Ι.Κατσίνης, Β.Σαγιάς και Δ.Στεφανόπουλος.

Υποψήφιοι με τους Εν.Βασιλόφρονες είναι οι Γ.Γεωργίου, Σ.Μαθθίας, Θ.Νίκας, Α.Νικολόπουλος, Α.Πολυχρονιάδης, Σ.Σαραβαλιώτης, Θ.Στεφανόπουλος, Γ.Φούρας και Μ.Φραγκόπουλος.

Η εκλογική αναμέτρηση δεν έχει μεγάλο ενδιαφέρον. Ψηφίζουν 1.090.362 και λαμβάνουν ο Συνασπισμός Συμπραττόντων Κυβερνητικών Κομμάτων των Τσαλδάρη και Κονδύλη 669.434 ψήφους και 287 έδρες και οι Ενωμένοι Βασιλόφρονες των Μεταξά, Ι.Ράλλη και Γ.Στράτου 152.285 ψήφους και 7 έδρες. Εκλέγονται ακόμα 6 ανεξάρτητοι βουλευτές. Κυβέρνηση σχηματίζει ο Π.Τσαλδάρης με την συμμετοχή του Γ.Κονδύλη.

Στην Αχαΐα η νίκη του Λαϊκού συνδυασμού είναι συντριπτική καθώς λαμβάνει 28.189 από τις 35.257 ψήφους και εκλέγονται όλοι οι υποψήφιοι του.

A3.24-ΕΚΛΟΓΕΣ 1936

Στις 10 Οκτωβρίου του 1935 ο Κονδύλης καταργεί την κυβέρνηση του Τσαλδάρη και αναλαμβάνει την διακυβέρνηση. Αυτοανακηρύσσεται Πρωθυπουργός και μετά από δημοψήφισμα που πραγματοποιεί επαναφέρει τον βασιλιά Γεώργιο. Μετά από την εγκαθίδρυση του βασιλιά προκηρύσσονται εκλογές στις 26 Ιανουαρίου 1936. Στις εκλογές αυτές οι Φιλελεύθεροι έχουν ως αρχηγό τους τον Θ.Σοφούλη, το Λαϊκό κόμμα τον Π.Τσαλδάρη και δημιουργείται η Γενική Λαϊκή Ριζοσπαστική Ένωση των Γ.Κονδύλη, Ι.Θεοτόκη και Ι.Ράλλη. Στις εκλογές αυτές κατέρχεται για πρώτη φορά το κόμμα του Γ.Παπανδρέου ο Δημοκρατικός Συνασπισμός.

Τον συνδυασμό των Φιλελευθέρων στον νομό αποτελούν οι Κ.Γκότσης, Α.Ρούφος, Α.Φωτήλας, Δ.Γιαννακόπουλος, Α.Βγενόπουλος, Α.Μάρκου, Α.Σακελλάροπουλος, Τ.Δρούλιας και Φωκ.Ζαίμης.

Εκ τού συνδυασμού Φιλελευθέρων : Κωνσταντίνος Γκότσης, Δ. Γιαννακόπουλος, Α. Ρούφος, Α. Μάρκου, Α. Βγενόπουλος, Αρ. Φωτήλας, Τ. Δρούλιας, Α. Σακελλάροπουλος και Φ. Ζαίμης.

Τον συνδυασμό του Εθνικού Ενωτικού Κόμματος αποτελούν οι Π.Κανελλόπουλος, Αχ.Γεροκωστόπουλος, Ν.Διγενόπουλος, Δ.Ψάχος, Αλ.Παπαρροδόπουλος, Ν.Βάβουλης, Ηλ.Σωτηρόπουλος και Αθ.Μαχαίρας.

Εκ τού συνδυασμού τού Έθνικου Ένωτικού κόμματος : Π. Κανελλόπουλος, Ν. Διγενόπουλος, Α. Γεροκωστόπουλος, Α. Παπαρροδόπουλος, Δ. Ψάχος, Ν. Βάβουλης, Ηλ. Σωτηρόπουλος και Αθ. Μαχαίρας.

Στο Λαϊκό κόμμα μετέχουν οι Β.Σαγιάς, Αθ.Αντωνόπουλος, Ι.Γαλανόπουλος, Σπ.Βασιλείου, Ι.Σαρλής, Β.Ράστης, Θ.Γκόφας, Γ.Θούας και Α.Κατσίνης.

Εκ τού Λαϊκού συνδυασμού: Β. Σαγιάς, Ι. Γαλανόπουλος, Α. Αντωνόπουλος, Ι. Σαρλής, Σ. Βασιλείου, Β. Ράστης, Θ. Γκόφας, Α. Κατσίνης και Γ. Θούας.

Στη Γενική Ριζοσπαστική Ένωση συμμετέχουν οι Ηρ.Αναστασόπουλος, Γ.Αργυρόπουλος, Ι.Βλάχος, Θ.Ζαφειρόπουλος, Ν.Κατσούλης, Θ.Κοής, Γ.Μαυρίκης, Κ.Πετμεζάς και Δ.Στεφανόπουλος.

Εκ τού συνδυασμού της Ριζοσπαστικής Ένώσεως: Γ. Αργυρόπουλος, Θ. Ζαφειρόπουλος, Ν. Κατσούλης, Δ. Στεφανόπουλος, Γ. Μαυρίκης, Ι. Βλάχος, Ηρ. Αναστασόπουλος, Θ. Κοής και Κων. Πετμεζάς.

Τον συνδυασμό του Πανελληνίου Μετώπου αποτελούν οι Χρ.Σκλήρης, Γ.Κανελλόπουλος, Δ.Παπαϊωάννου και Π.Καρογιάννης.

Εκ τού συνδυασμού τού Πανελληνίου Μετώπου: Χρ. Σκλήρης, Δημ. Παπαϊωάννου, Γεώρ. Κανελλόπουλος και Α. Καρογιάννης.

Ανεξάρτητοι υποψήφιοι κατέρχονται ο Μ.Μιχαλακόπουλος, αδερφός του Ανδρέα και ο Χαρ.Αλεξόπουλος.

Ανεξάρτητοι υποψήφιοι : Μ. Μιχαλακόπουλος και Χαρ. Αλεξόπουλος.

Μεγάλοι απόντες της εκλογικής αναμέτρησης είναι ο Α.Μιχαλακόπουλος και Π.Βουρλούμης, οι οποίοι δεν κατέρχονται στις εκλογές.

Ψηφίζουν 1.278.085 και λαμβάνουν οι Φιλελεύθεροι 474.651 ψήφους και 126 έδρες, το Λαϊκό κόμμα 281.597 ψήφους και 72 έδρες, η Γενική Ριζοσπαστική Ένωση 253.384 ψήφους και 60 έδρες και τα υπόλοιπα κόμματα εκλέγουν 42 βουλευτές. Όλα τα βενιζελικά κόμματα εκλέγουν 142 βουλευτές, τα αντιβενιζελικά 143 και η αριστερά μαζί με το Πανελλήνιο Μέτωπο 15. Κανένα κόμμα δεν μπορεί να σχηματίσει κυβέρνηση και έτσι στη θέση του πρωθυπουργού διορίζεται ο Κων/νος Δεμερτζής. Στις 13 Απριλίου όμως ο πρωθυπουργός πεθαίνει και ο βασιλιάς αναθέτει την πρωθυπουργία στον Ι.Μεταξά και ας είχε λάβει μόνο το 4% των ψήφων στις προηγούμενες εκλογές.

Στην Αχαΐα ψηφίζουν 40.826 και λαμβάνουν:

Φιλελεύθεροι: 16.357

Λαϊκοί: 10.433

Γενική Ριζοσπαστική Ένωση: 9.759

Εθνικό Ενωτικό Κόμμα: 2.653

Πανελλήνιο Μέτωπο: 568

Αρχειομαρξιστές: 51

Ανεξάρτητοι: 648

Εκλέγονται οι Κ.Γκότσης, Β.Σαγιάς, Α.Μάρκου, Δ.Γιαννακόπουλος, Φ.Ζαίμης, Λ.Ρούφος, Α.Αντωνόπουλος και Ι.Βλάχος.

Ο Πρωθυπουργός Θ.Σοφούλης

Πολιτικός που γεννήθηκε στη Σάμο το 1860 και πέθανε στην Αθήνα το 1949. Σπούδασε φιλοσοφία και υπήρξε ηγέτης της εξέγερσης της Σάμου το 1908. Το 1912 απελευθέρωσε το νησί, εκλέχτηκε πρόεδρος της τοπικής εθνοσυνέλευσης και το Νοέμβριο κήρυξε την ένωση της Σάμου με την Ελλάδα. Διετέλεσε υπουργός, πρόεδρος της Βουλής και πρωθυπουργός (1924, 1945-46 και 1947-49).

Ο μεγάλος πολιτικός Π.Κανελλόπουλος

Γεννήθηκε στην Πάτρα το 1902 και ήταν γιος του Κανέλλου Κανελλόπουλου και της Αμαλίας Γούναρη. Μετά την ολοκλήρωση των γυμνασιακών του σπουδών γράφτηκε αρχικά στη νομική σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, στην οποία φοίτησε για ένα χρόνο (1919-1920) και έπειτα συνέχισε τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο της Χαϊδελβέργης. Το 1923 αφήνει την νομική και γράφεται στη Φιλοσοφική σχολή του Μονάχου.

Μετά από εξαετή παραμονή στο εξωτερικό επέστρεψε στην Ελλάδα το 1925. Η Ακαδημαϊκή του καριέρα ξεκίνησε το 1929 όταν εξελέγη υφηγητής της Κοινωνιολογίας στη Νομική σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Το 1935 παντρεύτηκε την εκλεκτή της καρδιάς του Θεανώ Πουλικάκου και το ίδιο έτος τού αφαιρέθηκε η πανεπιστημιακή έδρα. Αιτία της απόλυσής του ήταν η δημοσίευση των ριζοσπαστικών θέσεών του υπέρ της αβασίλευτης Δημοκρατίας. Στις 15 Δεκεμβρίου του 1935 ίδρυσε το «*Εθνικό Ενωτικό Κόμμα*» και διεκδίκησε τη ψήφο των Ελλήνων στις εκλογές του 1936. Αν και το σύνθημά του «υπερνίκηση του εθνικού διχασμού» ήταν ηχηρό, δεν βρήκε ανταπόκριση στο λαό και δεν κατάφερε να εκλεχθεί ούτε καν ο ίδιος. Μετά την αποτυχία του επιδόθηκε σε πολιτικό αγώνα που περιελάμβανε δημοσιεύσεις στον τύπο και περιοδικές ανά την Ελλάδα.

Φύση επαναστατική και φανατικός οπαδός της Δημοκρατίας, δεν μπόρεσε να ανεχθεί τη δικτατορία του Μεταξά και γι' αυτό, μέσω υπομνήματος προς το βασιλιά, δήλωσε την αντίθεσή του στο καθεστώς. Η πράξη του αυτή είχε ως αποτέλεσμα τη σύλληψή του και την εκτόπισή του σε Κύθνο, Θάσο και Κάρυστο.

Το 1940 – με ειδική άδεια του Μεταξά – πολέμησε ως απλός εθελοντής στρατιώτης στην πρώτη γραμμή του μετώπου. Μετά την πτώση των Αθηνών στους Γερμανούς δεν σταμάτησε τον αγώνα και προσπάθησε να τον συνεχίσει με την ίδρυση αντιστασιακής οργάνωσης. Οι Αρχές της κατοχής τον επικλήρυσαν και ο ίδιος, μαζί με τη σύζυγό του,

κατάφερε να διαφύγει στη Μ. Ασία. Έπειτα πήγε στην Αίγυπτο όπου είχαν βρει καταφύγιο και άλλοι σπουδαίοι πολιτικοί.

Μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας και λόγω του υπερκομματικού του πνεύματος στάλθηκε στην Πελοπόννησο ως κυβερνητικός εκπρόσωπος, για να αποτρέψει τις αιματηρές συγκρούσεις ανάμεσα στον ΕΛΑΣ και τα Τάγματα Ασφαλείας. Η αποστολή του στέφθηκε με κάποια επιτυχία καθώς κατάφερε να αποσοβήσει πολλές μάχες και να περιορίσει τις απώλειες του άμαχου πληθυσμού.

Ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος πέρασε από πολλές διοικητικές και κυβερνητικές θέσεις, όπως διοικητής του ΙΚΑ (1934), υπουργός Ναυτικών, Οικονομικών, Παιδείας και άλλες. Διετέλεσε δυο φορές πρωθυπουργός (1945 και 1967) της Ελλάδας και ο λαός αναγνώρισε το έργο του καθώς τον τίμησε εννιά φορές με τη ψήφο του, την περίοδο 1946-1967. Σημαντικός σταθμός στην πολιτική του σταδιοδρομία υπήρξε και η ανάληψη της αρχηγίας του κόμματος ΕΡΕ (διαδέχτηκε τον Κ. Καραμανλή), το 1963. Ήταν πρωθυπουργός στις 21 Απριλίου 1967, όταν εκδηλώθηκε το στρατιωτικό πραξικόπημα που τον ανέτρεψε. Στις εκλογές του 1977 και του 1981 εξελέγη βουλευτής επικρατείας με το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας ενώ τόσο ο Κ. Καραμανλής όσο και ο Ανδρέας Παπανδρέου τού πρότειναν την Προεδρία της Ελληνικής Δημοκρατίας.

Ακαδημαϊκός από το 1959, υπήρξε μέλος πολλών Ευρωπαϊκών Ινστιτούτων και εκπροσώπησε την Ελλάδα σε Διεθνείς Οργανισμούς. Τιμήθηκε με βραβεία, επαίνους και έδωσε πολλές ομιλίες στο εξωτερικό.

Ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος, άνθρωπος πολυπράγμων, υπήρξε μια από τις σπουδαιότερες προσωπικότητες του πνεύματος και της πολιτικής σκηνής του 20^{ου} αιώνα. Πέθανε στις 11 Σεπτεμβρίου του 1986 αφήνοντας πίσω του ένα τεράστιο σε όγκο συγγραφικό έργο.

Ο γέρος της Δημοκρατίας Γ. Παπανδρέου

Γεννήθηκε στο Καλέτζι της Αχαΐας το 1888. Καταγόταν από φτωχική οικογένεια και ο πατέρας του ήταν ιερέας. Ολοκλήρωσε τις γυμνασιακές του σπουδές στην Πάτρα και στη συνέχεια γράφτηκε στη Νομική σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Αποφοίτησε το 1909 από τη Νομική και στη συνέχεια υπηρέτησε τη στρατιωτική του θητεία. Μετά την απόλυσή του από το στρατό, έλαβε υποτροφία και μετέβη στο Βερολίνο όπου σπούδασε Πολιτικές και Οικονομικές Επιστήμες.

Επέστρεψε στην Ελλάδα μετά την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου (1914) και εντάχθηκε στο κόμμα των Φιλελευθέρων. Πολύ νωρίς ξεχώρισε για το πάθος και την αγάπη του για την πολιτική και γι' αυτό, σε ηλικία 27 ετών, τοποθετήθηκε νομάρχης Λέσβου. Το 1919 απέκτησε από τη σύζυγό του Σοφία Μινέικο τον πρώτο του γιο, τον Ανδρέα, μετέπειτα πρωθυπουργό της Ελλάδας.

Για πρώτη φορά πολιτεύτηκε το 1920, χωρίς να καταφέρει όμως να εκλεγεί. Η παράταξή του ηττήθηκε στις εκλογές αυτές (Νοέμβριος 1920) και αναγκάστηκε για ένα διάστημα να καταφύγει στην Κωνσταντινούπολη. Επέστρεψε στην Αθήνα το 1921 και το ίδιο έτος δημοσίευσε ένα άρθρο με το οποίο ζητούσε την παραίτηση του βασιλιά. Εξαιτίας του άρθρου πέρασε από στρατοδικείο και καταδικάστηκε σε 18 μήνες φυλακή. Αποφυλακίστηκε μετά από 4 μήνες.

Το 1922 υπερασπίστηκε τον Αλέξανδρο Παπαναστασίου και διακρίθηκε για τη ρητορική του δεινότητα και για το δημοκρατικό πνεύμα των αγορεύσεών του. Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή διετέλεσε πολιτικός σύμβουλος του Πλαστήρα και εργάστηκε ακατάπαυστα για την ομαλή μετάβαση στον κοινοβουλευτικό βίο. Επίσης επιδίωξε τη ματαίωση της θανατικής ποινής των «Εξη».

Την περίοδο 1923-1925 υπηρέτησε στα υπουργεία Εσωτερικών και Οικονομικών, ενώ υπήρξε και γενικός εισηγητής του νέου Συντάγματος του 1924. Ακολούθησε η δικτατορία του Θ. Πάγκαλου, εναντίον της οποίας αντέδρασε και γι' αυτό εκτοπίστηκε στην Άνδρο. Μετά την αποκατάσταση της Δημοκρατίας πολιτεύτηκε με

τους Φιλελεύθερους και εξελέγη βουλευτής Λέσβου σε 5 συνεχείς εκλογικές αναμετρήσεις της περιόδου 1926-1936. Τα χρόνια 1930-32 διετέλεσε υπουργός Παιδείας και εργάστηκε ακατάπαυστα για την αναμόρφωσή του εκπαιδευτικού συστήματος.

Το 1935, ο Γ. Παπανδρέου διαφώνησε με τις μεθοδεύσεις των Φιλελεύθερων και αφού διαχώρισε τη θέση του προχώρησε στην ίδρυση του «*Δημοκρατικού κόμματος*». Ήταν πολέμιος της βασιλευόμενης Δημοκρατίας και γι' αυτό αντέδρασε στις ενέργειες όσων επιζητούσαν την επιστροφή του βασιλιά. Δήλωσε έμπρακτα την αντίθεσή του, με την μη συμμετοχή του κόμματός του στις εκλογές του 1935.

Ο Παπανδρέου ήταν διορατικός πολιτικός και γι' αυτό προέβλεψε τη δικτατορία του Μεταξά. Το πραξικόπημα της 4ης Αυγούστου του 1936 επιβεβαίωσε τους φόβους του. Σφοδρός υποστηρικτής της Δημοκρατίας, δεν δίστασε να δηλώσει μαζί με άλλους πολιτικούς την αντίθεσή του. Η πράξη του αυτή είχε ως αποτέλεσμα τη σύλληψη και την εκτόπισή του στα Κύθηρα και την Άνδρο. Απελευθερώθηκε μετά την έναρξη του Ελληνο-ιταλικού πολέμου.

Στα χρόνια της κατοχής συμμετείχε στον αγώνα κατά του κατακτητή και εργάστηκε για την οργάνωση ενιαίας εθνικής αντίστασης. Για τις ενέργειές του αυτές συνελήφθη από τους Ιταλούς και φυλακίστηκε. Μετά την αποφυλάκισή του εργάστηκε με μεγαλύτερο ζήλο για την αποτίναξη του Γερμανικού ζυγού και οι κατοχικές αρχές τον επικήρυξαν. Για να σώσει τη ζωή του έφυγε από την Ελλάδα και βρήκε καταφύγιο στην Αίγυπτο. Στις πρώτες του δηλώσεις στην Αίγυπτο είλε «ότι ήρθα ως σταυροφόρος της εθνικής ενώσεως των Ελλήνων».

Στις 26 Απριλίου του 1944 ορκίστηκε για πρώτη φορά στην πολιτική του καριέρα Πρωθυπουργός και παράλληλα ανέλαβε πολλά καιρία υπουργεία. Στις 27 Μαΐου 1944 ανανεώθηκε η θητεία του ως πρωθυπουργού στην «*κυβέρνηση της Εθνικής ενώσεως*» και στις 18 Οκτωβρίου του 1944 αφίχθη στην ελεύθερη πλέον Ελλάδα, ως επικεφαλής της κυβέρνησης. Ακολούθησε η τρίτη αλλά βραχύβια κυβέρνηση υπό την προεδρία του Γ. Παπανδρέου. Μετά τα αιματηρά γεγονότα των *Δεκεμβριανών* παραιτήθηκε και τη θέση του πήρε ο Πλαστήρας.

Στη συνέχεια πήρε μέρος στις εκλογές του 1945 και κατέφερε να εκλεγεί, για πρώτη φορά, βουλευτής Αχαΐας. Την περίοδο 1946-47 συμμετείχε σε όλες τις μεταπολεμικές κυβερνήσεις και του ανατέθηκαν διάφορα υπουργεία. Μετά τη λήξη του εμφύλιου πολέμου πήρε μέρος στις εκλογές της 5ης Μαρτίου 1950 ως αρχηγός κόμματος και κατάφερε να επανεκλεγεί, συγκεντρώνοντας σεβαστό ποσοστό. Στις εκλογές του 1951 το κόμμα του συγκέντρωσε πολύ μικρό ποσοστό ψήφων και ο ίδιος

δεν κατάφερε να εκλεγεί βουλευτής. Το εκλογικό σύστημα που υπήρχε τον ανάγκασε να διαλύσει το κόμμα του και να προσχωρήσει στον *Ελληνικό Συναγερμό* του Παπάγου. Επανεξελέγη βουλευτής το 1952 και το επόμενο έτος επέστρεψε στο κόμμα των Φιλελευθέρων, του οποίου έγινε αρχηγός μετά την παραίτηση του Σοφοκλή Βενιζέλου. Στις εκλογές του 1955, ο Γ. Παπανδρέου ηγήθηκε του συνασπισμού των κομμάτων του κεντρώου χώρου και παρόλο που κατάφερε να συγκεντρώσει μεγαλύτερο ποσοστό ψήφων έχασε τις εκλογές από το νεοσύστατο κόμμα του Κ. Καραμανλή. Ο ίδιος επανεξελέγη βουλευτής Αχαΐας και άσκησε δριμύτατη αντιπολίτευση στον Καραμανλή.

Στις εκλογές του 1958 το κόμμα των Φιλελευθέρων υπέστη καθολική ήττα και αναδείχθηκε τρίτη πολιτική δύναμη. Άμεση συνέπεια της αποτυχίας ήταν η παραίτηση του Σοφοκλή Βενιζέλου, που είχε επιστρέψει το 1957 στο κόμμα και η ανάληψη της αρχηγίας για δεύτερη φορά από τον Παπανδρέου.

Τα επόμενα χρόνια η παντοδυναμία του κόμματος του Κ. Καραμανλή οδήγησε στην ένωση όλων των κεντρώων κομμάτων. Το 1959 λοιπόν δημιουργήθηκε ένας νέος πολιτικός σχηματισμός, η «*Ένωση Κέντρου*», υπό την αρχηγία του Παπανδρέου. Στις εκλογές του 1961 το κόμμα του δεν κατάφερε να κερδίσει, για τρίτη φορά, την ΕΡΕ του Καραμανλή, όμως η Ένωση Κέντρου αμφισβήτησε το εκλογικό αποτέλεσμα, κατηγορήσε για νοθεία το κυβερνών κόμμα και ζήτησε την παραίτηση της κυβέρνησης. Για να πετύχει τον στόχο του ο Παπανδρέου κήρυξε τον *Ανένδοτο Αγώνα*.

Το 1963 ο Κ. Καραμανλής διαφώνησε με το βασιλιά και παραιτήθηκε από την πρωθυπουργία. Στις εκλογές που ακολούθησαν το κόμμα του Γ. Παπανδρέου αναδείχθηκε πρώτο, χωρίς να καταφέρει να συγκεντρώσει την κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Στις 8 Νοεμβρίου του 1963 ο Γ. Παπανδρέου ορκίστηκε μετά από πολλά χρόνια πρωθυπουργός. Στις 24 Δεκεμβρίου του 1963 ο Γ. Παπανδρέου παραιτήθηκε από την πρωθυπουργία και προκηρύχθηκαν νέες εκλογές, τις οποίες κέρδισε θριαμβευτικά εκλέγοντας 171 βουλευτές.

Έχοντας πλέον την απόλυτη πλειοψηφία σχημάτισε νέα κυβέρνηση και ο ίδιος ορκίστηκε πρωθυπουργός. Παρέμεινε σ' αυτή τη θέση μέχρι τις 15 Ιουλίου του 1965 και εργάστηκε σκληρά για τον εκδημοκρατισμό της χώρας.

Στις 15 Ιουλίου του 1965 παραιτήθηκε, μετά την άρνηση του βασιλιά να του επιτρέψει να αναλάβει ο ίδιος το υπουργείο Εθνικής Άμυνας. Ακολούθησε περίοδος πολιτικής αστάθειας με αποκορύφωμα τη δικτατορία της 21^{ης} Απριλίου του 1967. Ο Γεώργιος Παπανδρέου δεν δίστασε να καταγγείλει τις εναντίον του μεθοδεύσεις και την καταστρατήγηση της συνταγματικής έννομης τάξης, χωρίς να υπολογίσει τις συνέπειες της πράξης του. Οι πραξικοπηματίες διέταξαν αρχικά την

κράτησή του στο Πικέρμι και έπειτα τον κατ' οίκον περιορισμό του.

Στις 31 Νοεμβρίου του 1968 άφησε την τελευταία του πνοή στον Ευαγγελισμό. Η κηδεία του έγινε μετά από δυο μέρες με δημόσια δαπάνη. Πλήθος κόσμου συνόδευσε τον *Γέρο της Δημοκρατίας* στην τελευταία του κατοικία και διαδήλωσε την αντίθεσή του στο καθεστώς.

Ο Γεώργιος Παπανδρέου ήταν διορατικός πολιτικός και δεινός ρήτορας. Τον διέκρινε η ευαισθησία στα θέματα της παιδείας και κατέβαλε κάθε προσπάθεια για τον εκσυγχρονισμό της. Μεγάλη ήταν η αγάπη του για την Δημοκρατία ενώ δεν έπαψε ποτέ να δηλώνει την πίστη του στους δημοκρατικούς θεσμούς και γι' αυτό άλλωστε ο λαός τον αποκάλεσε Γέρο της Δημοκρατίας.

Α3.25-ΕΚΛΟΓΕΣΣ 1946

Οι επόμενες εκλογές στην Ελλάδα θα γίνουν μετά από μία δεκαετία αφού μεσολάβησε η δικτατορία του Μεταξά και ο ΄Β Παγκόσμιος Πόλεμος.

Στις εκλογές αυτές σχηματίζονται δύο μεγάλοι συνδυασμοί. Ο ένας είναι η *Ηνωμένη Παράταξη Βασιλοφρόνων* που αποτελούνταν, από το Λαϊκό κόμμα(έχει περάσει στην ηγεσία του Κ.Τσαλδάρη), το κόμμα των Εθνικών Φιλελευθέρων και άλλα μικρότερα κόμματα. Ο δεύτερος μεγάλος συνδυασμός ήταν η *Εθνική Πολιτική Ένωση* που απαρτιζόταν από το κόμμα των Βενιζελικών Φιλελευθέρων(του Σ.Βενιζέλου), το Σοσιαλιστικό Δημοκρατικό κόμμα(του Γ.Παπανδρέου), το Εθνικό Ενωτικό κόμμα(του Π.Κανελλόπουλου) και αρκετούς ανεξάρτητους υποψηφίους. Η Φιλελεύθεροι του Σοφούλη δεν συμμετέχουν σε κάποια ένωση κομμάτων και κατεβαίνουν μόνοι τους στις εκλογές.

Τον συνδυασμό των Φιλελευθέρων του νομού Αχαΐας αποτελούν οι Κ.Γκότσης, Φωκ.Ζαίμης,Ι.Μάρκου, Γ.Γερογιαννόπουλος, Αθ.Σπηλιωτακάρας, Σπύρ.Κουβέλης, Παν.Μετζελόπουλος, Ι.Δημόπουλος, Ν.Μπουκαούρης, Θεοδ.Συριόπουλος και Λεων.Λαμπρόπουλος.

Τον συνδυασμό της Ηνωμένης Παράταξης Εθνικοφρόνων αποτελούν οι Β.Σαγιάς, Μ.Στεφανόπουλος, Αθ.Αντωνόπουλος, Αθ.Μιχαλακόπουλος, Θεοδ.Στεφανόπουλος, Ηρ.Αναστασώπουλος, Πάνος Σωτηρόπουλος, Γεωρ.Θούας, Βασ.Παπαρηγόπουλος, Θ.Κώης και Π.Οικονομήδης

Η Σαγύης Παύλος, Η Στρατι-
 ολόπουλος Μίχης, Η Αντωνόπου-
 λος Αθανάσιος, Η Μεγαλακόπου-
 λος Αναστάσιος, Η Στρατιόπου-
 λος Θεόδωρος, Η Αναστασόπου-
 λος Ήρακλής, Η Σαυτορόπουλος
 Πάνος, Η Οσίας Γεώργιος, Η Πα-
 νουρόπουλος Παύλος, Η
 Κανελόπουλος, Η Οικονομίδης
 Παύλος.

Την Εθνική Πολιτική Ένωση στο νομό αποτελούν οι Γ.Παπανδρέου,
 Π.Κανελλόπουλος, Αγ.Αγγελόπουλος, Γ.Αργυρόπουλος,
 Αν.Βγενόπουλος, Αχ.Γεροκωστόπουλος, Αθ.Γιαννακόπουλος,
 Ν.Διγενόπουλος, Αθ.Ευσταθίου, Ανδ.Λαμπρόπουλος και
 Ηλ.Σωτηρόπουλος.

ΣΥΝΔΡΑΣΜΟΣ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ	
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ	
(ΘΕΩ· ΖΕΛΟΥ, ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ, ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ)	
ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ	ΑΓΓΕΛΟΣ
ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΒΓΕΝΣΠΟΥΛΟΣ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ	ΑΧΙΛΛΕΥΣ
ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ	ΔΟΝΑΣΙΟΣ
ΔΙΓΕΝΟΠΟΥΛΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ	ΔΟΝΑΣΙΟΣ
ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΑΝΔΡΕΑΣ
ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΗΛΙΑΣ

Ως μεμονωμένοι υποψήφιοι συμμετείχαν στις εκλογές οι
 Μιχ.Μιχαλακόπουλος, Κ.Ηλιόπουλος, Σ.Αλεξανδρόπουλος,
 Π.Πετρόπουλος, Ι.Τσούκαλης, Λεων.Αναγνωστόπουλος και
 Αν.Κανάκης.

Η Μεγαλακόπουλος Μίχης, Η
 Ηλιόπουλος Παναγιώτης, Η Α-
 λεξανδρόπουλος Παναγιώτης, Η Καν-
 ηλος Αντώνιος, Η Πετρόπουλος
 Παναγιώτης, Η Τσούκαλης Ήρα-
 κλής, Η Αναγνωστόπουλος Αθανά-
 σιος.

Σε όλη την χώρα ψηφίζουν 1.121.696 και λαμβάνουν Ηνωμένη Παράταξη Εθνικοφρόνων 610.935 ψήφους και 206 έδρες, η Εθνική Πολιτική Ένωση 213.721 ψήφους και 68 έδρες, οι Φιλελεύθεροι του Σοφούλη 159.525 ψήφους και 48 έδρες και τα υπόλοιπα κόμματα 32 έδρες. Η νίκη της Ηνωμένης Παράταξης Εθνικοφρόνων είναι συντριπτική αφού εκλέγει τους 206 από τους 354 βουλευτές της νέας βουλής. Όμως ο συνδυασμός θα βρεθεί κοντά στην διάλυση επειδή η Λαϊκοί ήθελαν όλα τα μεγάλα υπουργία. Μπροστά στον φόβο νέων εκλογών θα βρεθεί συμβιβαστική λύση και πρωθυπουργός θα διορισθεί ο Πρόεδρος του Συμβουλίου Επικρατείας Π.Πουλίτσας. Σε αυτή την κυβέρνηση οι Σοφ.Βενιζέλος, Γεωρ.Παπανδρέου και Παν.Κανελλόπουλος συμμετέχουν σαν υπουργοί άνευ χαρτοφυλακίου. Υπουργός Εξωτερικών ορίζεται ο Κων.Τσαλδάρης ο οποίος αργότερα θα διατελέσει και Πρωθυπουργός.

Στην Αχαΐα ψήφισαν 37.961 και έλαβαν:
Λαϊκοί : 23980 ψήφους και 7 έδρες
Εθν.Πολ.Ενωση : 9321 ψήφους και 2 έδρες
Φιλελεύθεροι : 3785 ψήφους και 1 έδρα
Μεμονομένοι : 618 ψήφους
Άκυρα : 237

Ο υπηρεσιακός Πρωθυπουργός Π.Πουλίτσας

Έλληνας νομικός, Πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας. Γεννήθηκε στο Γεράκι της Λακωνίας 1881 και πέθανε στην Αθήνα το 1968. Σπούδασε στην Αθήνα, στο Μόναχο και στο Βερολίνο. Από το 1943 ως το 1951 ήταν Πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας. Το 1946 ήταν πρωθυπουργός σε υπηρεσιακή κυβέρνηση συνασπισμού. Το 1947 εκλέχτηκε ακαδημαϊκός. Το 1951 συμμετείχε στην ίδρυση του "Ελληνικού Συναγερμού" με τον οποίο εξελέγη βουλευτής Αθηνών.

Ο νέος ηγέτης του Λαϊκού κόμματος Κ.Τσαλδάρης

Έλληνας πολιτικός, ανιψιός του Παναγή Τσαλδάρη. Γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια το 1885 και πέθανε στην Αθήνα το 1970. Υπήρξε νομάρχης Κέρκυρας και Πατρών (1916-17) και γενικός διοικητής Κρήτης (1920-22). Εκλέχτηκε το 1926 πρώτη φορά βουλευτής. Από το 1932 μέχρι το 1956 εκλέγονταν βουλευτής Αθηνών με το Λαϊκό Κόμμα. Από το 1936 ήταν μέλος της διοικούσας επιτροπής του Λαϊκού Κόμματος και από το 1946 αρχηγός του. Διετέλεσε υπουργός Συγκοινωνιών, Προεδρίας, Κυβερνήσεως, Εξωτερικών και Δικαιοσύνης και Κοινωνικής Πρόνοιας. Τον Απρίλιο του 1946 ανέλαβε πρωθυπουργός και τον Αύγουστο έκανε δημοψήφισμα με το οποίο επανήλθε ο Γεώργιος Β'. Αποσύρθηκε από την πολιτική το 1958.

Ο Σ.Βενιζέλος ιδρυτής των Βενιζελικών Φιλελευθέρων

Πολιτικός και στρατιωτικός, γιος του Ελευθέριου Βενιζέλου, γεννήθηκε το 1894 στα Χανιά και πέθανε το 1964 στο Ηράκλειο. Φοίτησε στη σχολή Ευελπίδων, ενώ αργότερα έγινε ευέλπις υπαξιωματικός κατά τους Βαλκανικούς και τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ως το 1920 υπηρετούσε σαν αξιωματικός του Πυροβολικού στη Μικρασία. Αφού παραιτήθηκε εκλέχτηκε βουλευτής Χανίων στην Γ'

Εθνοσυνέλευση. Μετά το θάνατο του πατέρα του το 1936, έγινε μέλος της Τριμελούς διοικητικής Επιτροπής που ανάλαβε την διοίκηση του Κόμματος των Φιλελευθέρων. Από εκεί και ύστερα ασχολήθηκε μόνο με την πολιτική. Τον Απρίλιο του 1943 έγινε πρωθυπουργός, για λίγες μόνο ημέρες, ώσπου σχηματίστηκε η Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας, στην οποία ήταν Αντιπρόεδρος. Στις αρχές του 1946 ίδρυσε το δικό του κόμμα των "Βενιζελικών Φιλελευθέρων". Πήρε μέρος στις εκλογές με τα κόμματα του Π. Κανελλόπουλου και του Γ. Παπανδρέου, όπου και εκλέχτηκε βουλευτής Σερρών. Για πρώτη φορά εκλέγεται βουλευτής στην Αθήνα το 1950. Στην Κυβέρνηση Πλαστήρα υπήρξε αντιπρόεδρος και υπουργός εξωτερικών. Το 1955 ίδρυσε την ΔΦΕ (Φιλελεύθερη Δημοκρατική Ένωση). Το 1958 εκλέχθηκε βουλευτής στην Αθήνα, ενώ το 1961 προσχώρησε στην Ένωση Κέντρου οπότε εκλέχθηκε και πάλι βουλευτής Αθηνών. Το 1963 αναλαμβάνει αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης και υπουργός εξωτερικών. Το 1964, στη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, επιστρέφοντας στην Αθήνα, από περιοδεία στην Κρήτη, πέθανε στο πλοίο από καρδιακή προσβολή. Κηδεύτηκε στα Χανιά και τάφηκε κοντά στον πατέρα του.

Α3.26-ΕΚΛΟΓΕΣ 1950

Στις εκλογές στις 5 Μαρτίου 1950 συμμετέχουν το Λαϊκό κόμμα του Κ.Τσαλδάρη, οι Φιλελεύθεροι του Σοφ.Βενιζέλου, η Ε.Π.Ε.Κ. του Ν.Πλαστήρα, το κόμμα του Γ.Παπανδρέου, η Δημοκρατική Παράταξη, η Πολιτική Ανεξάρτητη Παράταξη, το Μέτωπο Εθνικής Δημιουργίας του Π.Κανελλόπουλου και άλλα μικρότερα κόμματα.

Τον Συνδυασμό του Π.Κανελλόπουλου στην Αχαΐα αποτελούν οι Π.Κανελλόπουλος, Γ.Βλάχος, Αχ.Γεροκωστόπουλος, Νικ.Διγενόπουλος, Θ.Κόης, Αλ.Παπαχαραλάμπος και Ηλ.Σωτηρόπουλος.

Συνδυασμός Κανελλοπούλου είς τόν νομόν Ἀχαΐας

Κανελλόπουλος Παναγιώτης
Βλάχος Ιωάννης
Γεροκωστόπουλος Ἀχιλλεύς
Διγενόπουλος Νικόλαος
Κύης Θεόδωρος
Παπαχαραλάμπος Ἀλέξανδρος
Σωτηρόπουλος Ἡλίας

Στον συνδυασμό των Φιλελευθέρων νομού Αχαΐας συμμετέχουν οι Αγ.Αγγελόπουλος, Φωκ.Ζαΐμης, Ι.Μάρκου, Π.Μεντζελόπουλος, Β.Ράστης, Αθ.Σπηλιωτακάρας και Χρ.Σπηλιωτόπουλος.

Η Πολιτική Ανεξάρτητη Παράταξη στην Αχαΐα συνεργάζεται με το κόμμα του Β.Σαγιά (Ορθόδοξο Λαϊκό Κόμμα) και έχει υποψηφίους τον Β.Σαγιά, τον Νικ.Κουρκουλάκο, τον Σπ.Παπαδημητρόπουλο και τον Ηλ.Αλεξόπουλο.

Η Ε.Π.Ε.Λ (Εθνική Παράταξη Εργαζόμενου Λαού) έχει ως υποψηφίους στην Αχαΐα τον Παν.Μιντιλογλίτη, Παν.Πορφυρόπουλο, Χαρ.Σταυρόπουλο και Κων.Σκλάβο.

Σε όλη την επικράτεια ψήφισαν 1.696.146 και έλαβαν Λαϊκό κόμμα 317.512 ψήφους και 62 έδρες, οι Φιλελεύθεροι 291.083 ψήφους και 56 έδρες η Ε.Π.Ε.Κ. 277.739 ψήφους και 45 έδρες, το κόμμα του Γ.Παπανδρέου 180.185 ψήφους και 35 έδρες, η Δημοκρατική Παράταξη 163.824 ψήφους και 18 έδρες, η Πολιτική Ανεξάρτητη Παράταξη 137.618 ψήφους και 16 έδρες, το κόμμα του Π.Κανελλόπουλου 88.979 ψήφους και 7 έδρες και τα υπόλοιπα κόμματα 11 έδρες. Τις εκλογές κερδίζουν οι Λαϊκοί και Πρωθυπουργός γίνεται ο Κ.Τσαλδάρης.

Στην Αχαΐα τα αποτελέσματα είχαν ως εξής:

ΣΥΝΟΛΟΝ	
ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ	
(Στι 106 τμήματα)	
Εγγεγραμμένοι	61.409
Επίπετοι	46.279
*Έκδοσιν κατά σειράν :	
Παπιδόριον	10.143
Ασική	8.739
Κουκλιόπουλος *	7.581
Βασιλειάδης	4.866
Σοφοπόπουλος	4.494
Άγγελουοί	2.390
Παναδόσης	2.317
Μαριαδόσης	2.064
Πλαστήρας	2.034
Σέρβος	743
Εργοζόριον	302
Κέρρα Χιτώ	233
Χρυσ. Ίσσηλιώτης	57
Ασιζ. Άγγελουοί	42
Μεταπολίτης	13
*Αερα	188
Ασική	49

ΜΕΡΟΣ Β

Β1 ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Β1.1-Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

Σήμερα θεωρία και πράξη συμφωνούν ότι η διαφήμιση έχει να επιτελέσει τρεις βασικές λειτουργίες:

Α) Η διαφήμιση σκοπό έχει να γνωστοποιήσει μια προσφορά και να την αποτυπώσει στη συνείδηση μιας καθορισμένης ομάδας- στόχου, ώστε αυτή να τη θυμάται αυθόρμητα (δημιουργία ενός βαθμού γνωριμίας).

Β. Η διαφήμιση πρέπει να δημιουργήσει και να διατηρήσει (ξεκάθαρα; χαρακτηριστικά για μια συγκεκριμένη προσφορά που να διαφοροποιείται σαφώς από τον ανταγωνισμό (δημιουργία και διατήρηση μιας μοναδικής εικόνας image του προϊόντος ή «χτίσιμο» της προσωπικότητας του προϊόντος).

Γ. Η διαφήμιση πρέπει μέσω της γνωριμίας και της συμφωνίας της εικόνας του προϊόντος με τις επιθυμίες της ομάδας- στόχου, να προκαλέσει ζήτηση για το διαφημιζόμενο προϊόν (πρόκληση επιθυμίας αγοράς).

Τις τρεις αυτές λειτουργίες της διαφήμισης πρέπει να τις δούμε σαν μια αλυσίδα ενεργειών, υπό την έννοια ότι αν σπάσει ένας κρίκος αυτής της αλυσίδας, η διαφήμιση δεν θα μπορέσει να εκπληρώσει το συνολικό της στόχο. Έτσι δεν επαρκεί μόνο η δημιουργία ενός υψηλού βαθμού γνωριμίας όταν:

- Ο βαθμός γνωριμίας εμπλέκεται σε συγκεκριμένες εντυπώσεις για το προϊόν. Δε πέτυχε δηλαδή μέχρι τώρα η προσπάθεια δημιουργίας μιας μοναδικής εικόνας του προϊόντος (προσωπικότητα προϊόντος).
- Ο βαθμός γνωριμίας σχετίζεται με αρνητικές εντυπώσεις για το προϊόν.

Οι στόχοι της διαφήμισης, λοιπόν, προσπαθούν να πετύχουν έναν υψηλό, κατά το δυνατό, βαθμό γνωριμίας συνδεδεμένο με μια θετική εικόνα για το προϊόν. Αν υπάρχει συμφωνία μεταξύ της εικόνας του προϊόντος που δημιουργήθηκε και των εντυπώσεων και επιθυμιών της ομάδας – στόχου που απευθυνόμαστε, τότε με τη διαφημιστική δραστηριότητα θα δημιουργηθεί μια ισχυρότερη επιθυμία αγοράς. Ταυτόχρονα διευρύνεται μέσω της διαφήμισης και το πεδίο δράσης της επιχείρησης (π.χ. δραστική πολιτική τιμών, αύξηση δικτύου διανομής κ.λ.π.). Η δημιουργία ενός υψηλού βαθμού γνωριμίας και ενός ξεκάθολου προφίλ για ένα προσφερόμενο αγαθό δεν γίνεται βραχυπρόθεσμα, αλλά μακροπρόθεσμα με συνεχείς και αδιάλειπτες διαφημιστικές ενέργειες. Αυτό σημαίνει σαφέστατα ότι με την διαφήμιση έχουμε μια «στρατηγική επικοινωνία μάρκετινγκ». Συνεπώς, αν θα πραγματοποιηθεί η αποσκοπούμενη θετική

επίδραση στην αύξηση των πωλήσεων, άρα και στην αύξηση των κερδών, είναι θέμα, σε μεγάλο βαθμό, ενός μακροπρόθεσμου σχεδιασμού μιας (μεταξύ των άλλων) επιτυχημένης διαφημιστικής σύλληψης και της εφαρμογής για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα.

B1.2-Η ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΣΤΗΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Επειδή η διαφήμιση αντιπροσωπεύει ένα σύστημα επικοινωνίας, εύκολα βρήκαν εφαρμογή στη θεωρία και την πράξη της διαφήμισης όλες οι σύγχρονες μέθοδοι των ερευνών επικοινωνίας.

Παρακάτω θα αναλύσουμε συνοπτικά τα στοιχεία του συστήματος επικοινωνίας, καθώς και τη ροή της διαδικασίας της επικοινωνίας.

Στοιχεία του συστήματος διαφημιστικής επικοινωνίας

Με τον όρο επικοινωνία γενικά εννοούμε την ανταλλαγή πληροφοριών. Πρόκειται για μια διαδικασία κατανόησης και μετάδοσης εννοιών μεταξύ των ανθρώπων. Πολλοί συγγραφείς σε κάθε μορφή επικοινωνίας αποδίδουν δυο βασικά χαρακτηριστικά:

1. Τη μετάδοση ειδήσεων και
2. Τη διαδικασία που προκύπτει από αυτή σε σχέση με προσδοκίες, απόψεις και αποφάσεις συμπεριφοράς.

Και τα δυο αυτά στοιχεία της επικοινωνίας- πληροφόρηση και διαδικασία- χαρακτηρίζουν κατά κάποιο τρόπο τη διαφήμιση, όπου παράγονται ορισμένες μορφές ειδήσεων και αυτές γίνονται εκμεταλλεύσιμες μέσω της διαδικασίας της συμπεριφοράς.

Τα σύστημα της επικοινωνίας στην απλούστερη μορφή του, απαρτίζεται από τα εξής τρία στοιχεία:

Πομπός- μήνυμα- δέκτης

Στην περίπτωση αυτή πρόκειται για μια μορφή άμεσης και απευθείας επικοινωνία, όπως συμβαίνει π.χ. Σε μια προσωπική συζήτηση. Όταν έχουμε έμμεση ή ενδιάμεση επικοινωνία, παρεμβάλλεται μεταξύ των ανθρώπων ένα μέσο (διάυλος επικοινωνίας, φορέας της πληροφορίας), που μεταβιβάζει το μήνυμα από τον πομπό (αποστολέα) στον δέκτη (παραλήπτη):

Πομπός- μήνυμα- μέσο- δέκτης

Η επικοινωνία, όμως, δεν κατευθύνεται μόνο από τον πομπό προς τον δέκτη, αλλά λειτουργεί και αντίστροφα από τον δέκτη προς τον πομπό. Η αντίδραση αυτή του δέκτη ονομάζεται αντίστροφη πληροφόρηση, ανταπόκριση, αντίδραση (feed back).

Μια τέτοια αντίδραση μπορεί να λάβει χώρα και στην άμεση και στην έμμεση επικοινωνία και δίνει τη δυνατότητα στον πομπό να ελέγχει, κατά κάποιο τρόπο, την επίδραση του μηνύματος αυτού στον δέκτη.

Πομπός- μήνυμα- μέσο- δέκτης

Στη γλώσσα της διαφήμισης και στο δεδομένο αυτό σύστημα της επικοινωνίας ο πομπός χαρακτηρίζεται ως ο διαφημιζόμενος και ο δέκτης, το υποκείμενο δηλαδή της διαφήμισης, ως το άτομο ή το κοινό-στόχος. Το μεταδιδόμενο μήνυμα λέγεται διαφημιστικό μήνυμα ή απλώς μήνυμα και το μέσο λέγεται επίσης φορέας της διαφήμισης (εφημερίδα, τηλεόραση, ραδιόφωνο κ.λ.π.).

Επειδή στη διαφήμιση είναι συνηθέστερη η έμμεση επικοινωνία, θα πρέπει το διαφημιστικό μήνυμα να παραχθεί σε μια μορφή υλικού, που να περιλαμβάνει ήχο ή εικόνα ή κείμενο, μαζί ή και χωριστά (τηλεοπτικό κείμενο, καταχώρηση, αφίσα κ.λ.π.).

Με τον όρο διαφημιστικό υλικό εννοούμε την ύλη πάνω στην οποία καταγράφεται ή υλοποιείται το διαφημιστικό μήνυμα, ώστε να μπορέσει να γίνει αντιληπτό από τα αισθητήρια όργανα του ανθρώπου ή του συνόλου των ανθρώπων προς το οποίο απευθύνεται. Είναι, με άλλα λόγια, μια διαφημιστική πρόταση που μπορεί να αποτυπωθεί και να διατηρηθεί) πάνω σε κάποιο υλικό (χαρτί, φιλμ, ταινία, δίσκο κ.λ.π.). Στη διαδικασία της διαφημιστικής επικοινωνίας η αντίστροφη πληροφόρηση παίζει σημαντικό ρόλο. Μέσα από αυτή πρέπει να γίνει αντιληπτό ποιο μήνυμα πράγματι ελήφθη, αν και πώς έγινε αυτό κατανοητό και τι αντιδράσεις προκάλεσε. Η αντίστροφη πληροφόρηση τροφοδοτεί τη διαφημιστική έρευνα με χρήσιμα στοιχεία στην προσπάθειά της να προσδιορίσει το οικονομικό ή εξωοικονομικό διαφημιστικό αποτέλεσμα.

Β1.3-ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΣΤΑ Μ.Μ.Ε.

Σύμφωνα με τα σύγχρονα πορίσματα της έρευνας επικοινωνίας, αυτή που πραγματοποιείται μέσω των μαζικών μέσων επικοινωνίας γίνεται σε δυο επίπεδα.

Πρώτο επίπεδο: Έμμεση επικοινωνία (διασπορά του διαφημιστικού μηνύματος μέσω των μαζικών μέσων επικοινωνίας).

Δεύτερο επίπεδο: Άμεση επικοινωνία (μετάδοση του διαφημιστικού μηνύματος μέσω αυτών, που χρησιμοποιούν τα μέσα επικοινωνίας με άμεση επαφή ομιλίας).

Δίπλα στους υποψήφιους καταναλωτές που αποτελούν το κοινό στόχο, γιατί εκδηλώνουν ενδιαφέρον και έχουν αντικειμενικές ανάγκες,

μπαίνουν στο σύστημα αυτής της επικοινωνίας και οι λεγόμενες ρυθμιστικές ή «χειραγωγού» που συντελούν κυρίως στη μετάδοση του διαφημιστικού μηνύματος στο δεύτερο επίπεδο της διαφημιστικής επικοινωνίας. Στην ομάδα των χειραγωγών ανήκουν οι πρωτοπόροι της κατανάλωσης, οι δημιουργοί της μόδας και οι διαμορφωτές γνώμης (opinion leaders). Αυτοί δεν διακρίνονται τόσο για το ενδιαφέρον τους για κάποιο συγκεκριμένο προϊόν, όσο γιατί συγκεντρώνουν τα εξής χαρακτηριστικά:

- Αυξημένη ετοιμότητα στο να προσέχουν και να συλλαμβάνουν διαφημιστικά μηνύματα.
- Γενικό ενδιαφέρον σε κάθε νεωτερισμό
- Αυξημένη διάθεση για ενημέρωση και δοκιμή νέων προϊόντων
- Αντίδραση στο διαφημιστικό μήνυμα μέσα σε συντομότατο χρονικό διάστημα.
- Σύντομη διαδικασία ως προς την απόφαση αγοράς.
- Υπερβολική δραστηριότητα (και διάθεση) επικοινωνίας.

Οι χειραγωγοί αμέσως μετά τη λήψη του διαφημιστικού μηνύματος, είτε προβαίνουν σε άμεση αγορά του διαφημιζόμενου προϊόντος (ιδιαίτερη ροπή στην «καταναλωτική επίδραση») είτε δραστηριοποιούνται στην περαιτέρω διάδοση του διαφημιστικού μηνύματος, συντελώντας σημαντικά στην τροποποίηση του αρχικού («σύνδρομο» ενίσχυσης ή εξασθένισης). Τόσο η καταναλωτική επίδραση όσο και η διάδοση του μηνύματος μπορούν να παρακινήσουν τους καταναλωτές που δεν προσεγγίστηκαν ή δεν πείστηκαν ακόμα από τη διαφήμιση:

- Να δώσουν μεγαλύτερη προσοχή στο διαφημιστικό μήνυμα, που διαχέεται μέσω των διαφημιστικών μέσων.
- Να αγοράσουν το διαφημιζόμενο προϊόν
- Να διαδώσουν το διαφημιστικό μήνυμα

Η σημασία της λειτουργίας των χειραγωγών αυτών διαπιστώνεται κυρίως κατά το λανσάρισμα νέων προϊόντων στην αγορά. Με το ενδιαφέρον που επιδεικνύουν για τα νέα προϊόντα, αυτά κερδίζουν ταχύτατα σε επικαιρότητα και ελκυστικότητα, πριν ακόμα αρχίσει η ενίσχυση της ζήτησης μέσω της διαφήμισης. Αυτό συμβαίνει γιατί οι χειραγωγοί συνήθως αντιδρούν στο διαφημιστικό μήνυμα που λαμβάνουν πολύ πιο γρήγορα από τον κύριο όγκο των συνηθισμένων καταναλωτών.

Επίσης, επιδεικνύουν τη χρησιμότητα, τη χρήση ή τη λειτουργία των νέων προϊόντων και παίζουν το ρόλο «καταναλωτικών προτύπων» και συνεχώς σημαντικών συνδιαφημιστών των προϊόντων αυτών.

Γι' αυτό σκόπιμο είναι να προγραμματίζεται πάντα στα πλαίσια μιας διαφημιστικής στρατηγικής και μια επιλεγμένη ομάδα χειραγωγών που θα χρησιμοποιούνται ως «άτυπα» μέσα επικοινωνίας σε δεύτερο επίπεδο.

Β1.4-Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Μετά από τα στοιχεία του συστήματος επικοινωνίας που αναφέραμε στο προηγούμενο κεφάλαιο, θα προσπαθήσουμε τώρα να αναπτύξουμε τη διαδικασία της διαφημιστικής επικοινωνίας, όπως αυτή εξελίσσεται μεταξύ του πομπού (διαφημιστής) και του μεμονωμένου αποδέκτη (άτομο- στόχος) σε περισσότερα επίπεδα.

Α. Η φάση της κωδικοποίησης

Μετά τον καθορισμό των διαφημιστικών στόχων θα πρέπει να σχεδιαστεί και να διατυπωθεί ένα ανάλογο διαφημιστικό μήνυμα. Επειδή στη διαφήμιση είναι χαρακτηριστική η έμμεση επικοινωνία, απαιτείται η μετατροπή της πληροφορίας, που πρόκειται να μεταδοθεί σε οπτικό/ή και ακουστικό σήμα (διαφημιστικό υλικό). Με τον τρόπο αυτό γίνεται δηλαδή, μια κωδικοποίηση του διαφημιστικού μηνύματος. Στην πράξη όμως, κατά την κωδικοποίηση αυτή προκύπτουν διάφορα προβλήματα.

Κάθε άτομο που είναι ικανό για επικοινωνία, έχει στον εγκέφαλό του κάποιες διαθέσιμες παρακαταθήκες διαφόρων σημάτων. Ωστόσο, κάθε άτομο δεν έχει αποθηκευμένα την ίδια κλίμακα σημάτων, γιατί αυτή εξαρτάται από το πνευματικό του επίπεδο, τον κοινωνικό του περίγυρο, την προέλευσή του, τις εμπειρίες του κ.λ.π.

Συνεπώς ο πομπός (διαφημιστής) πρέπει να έχει στο διαφημιστικό του μήνυμα τέτοια μόνο σήματα που να ανταποκρίνονται στις παρακαταθήκες των σημάτων του αποδέκτη (ατόμου- στόχου). Η διαμόρφωση διαφημιστικών υλικών που να εκφράζουν πλήρως το διαφημιστικό μήνυμα σπανιότατα επιτυγχάνεται στην πράξη. Έτσι κατά την κωδικοποίηση του διαφημιστικού μηνύματος πρέπει πάντα να υπολογίζουμε ένα ποσοστό πληροφοριών που χάνεται.

Αυτό ισχύει κυρίως κατά την εξήγηση διαφόρων τεχνικών λεπτομερειών, που περιγράφουν την χρησιμότητα του διαφημιζόμενου προϊόντος. Στην πράξη προκύπτει επίσης, το πρόβλημα της παρουσίασης άσκοπων πληροφοριών για τη διαμόρφωση του κατάλληλου διαφημιστικού υλικού, καθώς και της χρησιμοποίησης λανθασμένων οπτικών ή ακουστικών στοιχείων.

B. Η φάση της μετάδοσης

Η υπό μορφή ενός διαφημιστικού υλικού «τυποποιημένη» διαφημιστική πρόταση πρέπει να δοθεί σε ένα διαφημιστικό μέσο με την εντολή να του μεταφέρει σε ένα ή σε περισσότερα άτομα- στόχους. Στην περίπτωση αυτή έχουμε μετάδοση διαφημιστικού μηνύματος μέσω της διαδικασίας της επικοινωνίας. Στη φάση αυτή ο διαφημιστής θα πρέπει να προσέξει ώστε τα διαφημιστικά μέσα που θα επιλεγούν να είναι ευρέως διαδεδομένα στο κοινό- στόχο. Αν το μήνυμα έχει ανατεθεί σε ένα μόνο διαφημιστικό μέσο, τότε αυτό θα πρέπει να παίζει σημαντικό ρόλο στην αποσκοπούμενη μορφή επικοινωνίας. Δίπλα σε μια κατά το δυνατό μεγαλύτερη ευστοχία (μικρή διασπορά του μηνύματος) σημαντικό ρόλο στην ομάδα- στόχο παίζει το λεγόμενο «διαφημιστικό περιβάλλον». Με αυτό εννοούμε, ότι το διαφημιστικό μέσο από απόψεως προέλευσης και περιεχομένου είναι κατάλληλο για το υποκείμενο της διαφήμισης (κοινό-στόχο) και τον διαφημιστικό σκοπό.

Γ. Η φάση της αποδοχής

Η φάση της αποδοχής αφορά στην αντίληψη και την επεξεργασία του διαφημιστικού μηνύματος από τον αποδέκτη. Μετά τη λήψη του διαφημιστικού μηνύματος θα πρέπει αυτό να αποκωδικοποιηθεί. Ήδη στη φάση της επεξεργασίας αρχίζουν συχνά διαταράξεις, που οφείλονται π.χ. σε λόγους διαφημιστικούς ανταγωνιστικού. Τα άτομα-στόχοι πρέπει εδώ να «συλληφθούν» με όσο το δυνατόν ισχυρότερα κίνητρα, όσον αφορά την αντίληψή τους.

Παράδειγμα: Κάποιος δεν επηρεάζεται καθόλου από την καταχώρηση για την φωτογραφική μηχανή Χ, γιατί έχει ήδη επηρεαστεί από τη διαφήμιση μιας άλλης φωτογραφικής μηχανής της Ψ.

Ωστόσο, ακόμα και καταστάσεις αρνητικής διάθεσης (π.χ. το διαφημιστικό υποκείμενο, δηλαδή το άτομο ή το κοινό, είναι ικανοποιημένο, με το προϊόν του ανταγωνισμού που αγόρασε πρόσφατα) ή πλήρους αδιαφορίας (π.χ. Δε υπάρχει αυτοκίνητο, άρα καμιά ανάγκη για ραδιόφωνο αυτοκινήτου) του διαφημιστικού αντικειμένου- ψυχικής φύσεως ή αδιαφορίας ως προς το μήνυμα- μπορούν να περιορίσουν την αποδοχή του μηνύματος.

Κατά την αποκωδικοποίηση του μεταδοθέντος διαφημιστικού μηνύματος στην πράξη, παρουσιάζονται διαρροές της πληροφορίας και δυσκολίες ερμηνείας του διαφημιστικού μηνύματος.

Στα επόμενα κεφάλαια θα γίνει προσπάθεια να καταδειχθεί σχηματικά, πως αλλάζει το περιεχόμενο της πληροφορίας ενός διαφημιστικού μηνύματος από την κωδικοποίηση μέχρι την αποκωδικοποίησή του από τον αποδέκτη.

Δ. Η φάση της επίδρασης

Όταν το διαφημιστικό υποκείμενο λάβει το περιεχόμενο του διαφημιστικού μηνύματος, τότε μπορούν να συμβούν τα εξής:

1. Το διαφημιστικό υποκείμενο αποθηκεύει το περιεχόμενο του μηνύματος λίγο-πολύ στη μνήμη του, χωρίς να προχωρήσει σε καμιά άλλη αντίδραση. Αρμόδιοι ρυθμιστές για την παραμονή στη μνήμη είναι οι υποκειμενικοί παράγοντες το αποδέκτη (προσλαμβάνουσες παραστάσεις, ενδιαφέροντα κ.λ.π.) καθώς και οι αντικειμενικές ιδιότητες του διαφημιστικού υλικού (ποιότητα, είδος κ.λ.π.). Η διάρκεια παραμονής στη μνήμη καθορίζεται από τον όγκο των διαφόρων περισπαστικών αιτιών. Έτσι π.χ. ένα άτομο μπορεί να δέχεται ταχύτατα ένα διαφημιστικό μήνυμα, όταν βομβαρδίζεται και από άλλα μηνύματα. Ο συντελεστής της λησμοσύνης αυξάνεται ακόμα περισσότερο στην περίπτωση που το διαφημιστικό μήνυμα προέρχεται από την περιοχή ομοίων προϊόντων.
  2. Μια αυξανόμενη διαφημιστική επίδραση σημειώνεται, όταν το ληφθέν διαφημιστικό μήνυμα ενεργοποιεί, ενισχύει ή αλλάζει θετικά τις προτιμήσεις του διαφημιστικού υποκειμένου. Συχνά ο καταναλωτής συλλαμβάνει ένα διαφημιστικό μήνυμα ακριβώς τη στιγμή της απόφασής του για μια αγορά και έτσι αποκτά μια πρόσθετη «αγοραστική ικανοποίηση».
  3. Τέλος, με το διαφημιστικό μήνυμα μπορεί να επηρεαστεί η συμπεριφορά του αποδέκτη. Έτσι είναι πολύ πιθανό να αρχίσει να αναζητάει συνειδητά περισσότερες πληροφορίες (με επίσκεψη π.χ. στα καταστήματα) ή να προβεί και σε κάποια (δοκιμαστική) αγορά.
- Ωστόσο, για να φτάσει κανείς στην περιγραφείσα διαφημιστική επίδραση κατά τη διαδικασία της επικοινωνίας πρέπει να υπάρχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
1. Μεταξύ του διαφημιστή και του διαφημιστικού υποκειμένου πρέπει να υπάρχει ευρύτατη συμφωνία σχετικά με τη σημασία και τη χρήση μιας ποικιλίας «σημάτων».
  2. Η υποκειμενική ικανότητα αποδοχής της πληροφορίας από το διαφημιστικό υποκείμενο πρέπει να είναι επαρκής, ώστε το διαφημιστικό μήνυμα να γίνει κατανοητό χωρίς μεγάλες αλλοιώσεις και σύμφωνα με τις προθέσεις του διαφημιστή.
  3. Η διαφημιστική πληροφορία πρέπει να θεωρηθεί από τον αποδέκτη ικανοποιητική, αξία προσοχή και πειστική, ώστε να έχει πιθανότητα να προτιμηθεί μεταξύ πολλών άλλων συναφών ανταγωνιστικών πληροφοριών.
  4. Το διαφημιστικό μήνυμα πρέπει να είναι έτσι δομημένο, ώστε να μπορεί να απομνημονευτεί εύκολα έστω και εν μέρει.

Β1.5-ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

Από τη φύση της διαφήμισης προκύπτουν ορισμένα αξιώματα, που για τον διαφημιστή σημαίνουν αρχές, τις οποίες πρέπει να σεβαστεί. Υπάρχουν αρχές γενικής αλλά και ειδικής (τεχνικής) μορφής.

Α.Γενικές αρχές

Σε αυτές συγκαταλέγονται η αποτελεσματικότητα, η αξιοπιστία και η οικονομικότητα. Το περιεχόμενο των αρχών αυτών αναπτύσσεται ως εξής:

1.Αποτελεσματικότητα της διαφήμισης

Η διαφήμιση ως μέσον εμπορικής πολιτικής δίνει μεγάλη σημασία στην αποτελεσματικότητά της. Επιδιώκει να επηρεάσει το κοινό, προς το οποίο απευθύνεται και να το κατευθύνει μέχρι κάποιο βαθμό (καταναλωτικής)

Συμπεριφοράς. Για τον σκοπό αυτό η διαφήμιση επιδιώκει η μεγιστοποίηση του αποτελέσματος. Η έννοια της αποτελεσματικότητας θεωρείται η υπέρτατη αρχή για κάθε διαφημιστική δραστηριότητα και όλες οι άλλες απόψεις υπάγονται σ' αυτήν.

Η αποτελεσματικότητα της διαφημιστικής εκστρατείας (advertising campaign) εξαρτάται από τις σωστές επιλογές κατά τις επιμέρους φάσεις του διαφημιστικού σχεδιασμού. Έτσι κατά τον σχεδιασμό των διαφημιστικών μέσων και την επιλογή των διαφόρων διαφημιστικών ενεργειών πρέπει πάντα να λαμβάνεται υπόψη η αρχή της αποτελεσματικότητας.

Θα πρέπει για παράδειγμα κατά την επιλογή των διαφημιστικών μέσων, εκτός από την πείρα, να εξαντληθούν και όλες οι δυνατότητες που προσφέρουν οι σύγχρονες μέθοδοι πρόβλεψης του διαφημιστικού αποτελέσματος. Ιδιαίτερα, θα πρέπει να ερευνηθεί σχολαστικά αν υπάρχουν τα απαραίτητα χρηματικά μέσα, ώστε να γίνουν οι απαιτούμενες δαπάνες για την επίτευξη των επιλεγμένων στόχων.

Η αρχή της αποτελεσματικότητας είναι αυτονόητη για κάθε διαφημιστική ενέργεια. Όμως, όπως έχουν αποδείξει πάρα πολλές ανεπιτυχείς διαφημιστικές εκστρατείες, στην πράξη δεν τηρείται πάντα η αρχή αυτή. Παραδείγματος χάρη έχει παρθεί απόφαση για τη χρησιμοποίηση μιας συγκεκριμένης εικαστικής δημιουργίας με καθαρά αισθητικές επιλογές ή επιλογή μιας συγκεκριμένης δημιουργικής λύσης λόγω προσωπικής προτίμησης του ιδιοκτήτη της επιχείρησης ή του διευθυντή της διαφημιστικής εταιρίας. Γ' αυτό ο διαφημιστής για

οποιαδήποτε ενέργειά του, θα πρέπει να έχει πάντα κοντά του, σε κάθε φάση της καμπάνιάς του, την αρχή της αποτελεσματικότητας.

2.Αξιοπιστία της διαφήμισης

Η αξιοπιστία, δηλαδή η αλήθεια στη διαφήμιση, είναι μια προϋπόθεση η οποία πολλές φορές στην πράξη δεν λαμβάνεται υπόψη λόγω κοντόφθαλμων σκοπιμοτήτων υπό μορφή υπερβολικών υποσχέσεων ή αναπόδεικτων ή όχι εσκεμμένα λανθασμένων (ψευδών) ισχυρισμών.

Η αλήθεια στη διαφήμιση δεν είναι μόνο μια ηθική υποχρέωση για τον διαφημιστή, αλλά εκφράζεται και μια ηθική αναγκαιότητα. Με το να εκθειάζει κανείς διαφημιστικά τις ιδιότητες ενός προϊόντος, τις οποίες αυτό δεν διαθέτει, προβαίνει σε επικίνδυνο εγχείρημα.

Εκφράζεται από πολλούς η άποψη ότι ο ταχύτερος και πιο σίγουρος τρόπος να καταστρέψει κανείς ένα προϊόν που υστερεί ποιοτικά, είναι να το υποστηρίξει με ισχυρή διαφήμιση! Η άποψη αυτή που προέρχεται από την πλευρά των διαφημιστών είναι αποτέλεσμα μακροχρόνιας πείρας και πρέπει να χαρακτηριστεί ως φυσικός οικονομικό νόμος, τον οποίον πλήρωσαν ακριβώς πολλοί επιπόλαιοι και απρόσεκτοι επιχειρηματίες.

Η διαφήμιση δεν αποτέλεσε ποτέ μέσο με το οποίο κρατήθηκαν στη ζωή με τεχνητό τρόπο ελαττωματικά προϊόντα χρησιμοποιώντας αναληθείς ή ανυπόστατους ισχυρισμούς. Αντίθετα, ο καταναλωτής όσο πιο μεγάλη είναι η διαφορά μεταξύ των διαφημιστικών υποσχέσεων και των πραγματικών δυνατοτήτων αυτών, τόσο πιο γρήγορα ανακαλύπτει την κακή ποιότητα των προϊόντων.

3.Οικονομικότητα της διαφήμισης

Η βασική οικονομική αρχή κατά την οποία πρέπει να επιτευχθεί ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα με το ελάχιστο δυνατό κόστος, ισχύει και στη διαφήμιση. Πιο συγκεκριμένα αυτό σημαίνει ότι η αποτελεσματικότητα που επιχειρείται να επιτευχθεί με τη διαφήμιση πρέπει να βρίσκεται σε ευνοϊκή σχέση με τα χρησιμοποιούμενα (οικονομικά) μέσα.

Η ικανοποίηση της απαίτησης για οικονομικότητα της διαφήμισης στην πράξη δημιουργεί προβλήματα, εφόσον μια αναλογική σχέση μεταξύ της διαφημιστικής δαπάνης και του διαφημιστικού αποτελέσματος δεν μπόρεσε ακόμα να μετρηθεί επακριβώς.

Αρχές της διαφημιστικής τεχνικής

B.Ειδικές αρχές

Εκτός από τις γενικές αρχές της διαφήμισης για αποτελεσματικότητα, αξιοπιστία και οικονομικότητα υπάρχει ακόμα μια σειρά παραγόντων, που αφορούν μάλλον την τεχνική διαδικασία των διαφημιστικών δραστηριοτήτων. Αυτοί είναι:

1.Σαφήνεια στόχων

Ο διαφημιστικός στόχος πρέπει να καθοριστεί με σαφήνεια και ακρίβεια. Ένας ασαφής και συγκεχυμένος στόχος μειώνει την ικανότητα πειστικότητας της διαφήμισης. Σε όλα τα μέτρα που λαμβάνονται για την σωστή διεξαγωγή μιας διαφημιστικής καμπάνιας θα πρέπει να είναι και οι σαφώς καθορισμένοι στόχοι. Έτσι κάθε διαφημιστικό υλικό που απευθύνεται σε κάποιο στόχο πρέπει να καθορίζει το προϊόν και να κάνει σαφή τα ειδικά πλεονεκτήματά του. Οποιαδήποτε αντίφαση στους διαφημιστικούς ισχυρισμούς είναι βέβαιο ότι θα αναγνωριστεί αμέσως από το κοινό και θα αξιολογηθεί αρνητικά.

2.Ομοιομορφία

Όλες οι επιμέρους διαφημιστικές δραστηριότητες πρέπει να είναι συντονισμένες μεταξύ τους με κέντρο τη βασική διαφημιστική ιδέα και να εντάσσονται μέσα σε μια ενότητα. Κατά την παραγωγή του διαφημιστικού υλικού σημαντικό ρόλο παίζουν οι λεγόμενες σταθερές διαφημιστικές παράμετροι (μάρκα προϊόντος, χρώμα, σύμβολα, σλόγκαν κ.λ.π.). Οι παράμετροι αυτές δημιουργούν σε όλες τις διαφημιστικές ενέργειες έναν συνδετικό παράγοντα που βοηθάει στη εμβάθυνση των λειτουργιών της μνήμης και στη διαφοροποίηση από άλλες αντίστοιχες διαφημιστικές δραστηριότητες του ανταγωνισμού. Πρέπει, λοιπόν, οι διαφημιστικοί ισχυρισμοί από απόψεως περιεχομένου να είναι ίδιοι ή όμοιοι σε κάθε διαφημιστικό υλικό, δηλαδή σε καταχωρήσεις, τηλεοπτικά φιλμ, αφίσες κ.λ.π.

3.Διάρκεια

Όπως και στη διαδικασία της μάθησης, τακτικές επαναλήψεις των διαφημιστικών μηνυμάτων επενεργούν ενισχυτικά στη μνήμη και τις αποφάσεις του κοινού. Η επίδραση των μηνυμάτων αυτών λειτουργεί μέσω της ανθρώπινης μνήμης και συνεπώς παράγει αναμνήσεις που βοηθούν στην απόφαση αγοράς.

4. Προγραμματισμός

Απαραίτητη προϋπόθεση για μια επιτυχημένη διαφημιστική καμπάνια είναι οι διαφημιστικές δραστηριότητες να έχουν έτσι μελετηθεί και οργανωθεί, ώστε να είναι σύμφωνες με τις υπόλοιπες ενέργειες του μίγματος μάρκετινγκ από απόψεως περιεχομένου και χρονικής διάρκειας.

5. Αυθεντικότητα

Η αυθεντικότητα και η πρωτοτυπία των διαφημιστικών ενεργειών είναι από τους βασικούς παράγοντες της επιτυχίας. Έτσι παρέχεται η ευκαιρία για μια ουσιαστική απόσταση από τον ανταγωνισμό με αποτέλεσμα να καλλιεργηθούν προτιμήσεις εκ μέρους των καταναλωτών για τη συγκεκριμένη προσφορά.

6. Επικαιρότητα

Πριν από κάθε διαφημιστική εξόρμηση θα πρέπει να ανιχνεύονται εγκαίρως οποιεσδήποτε κοινωνικές εξελίξεις, ρεύματα εποχής, τάσεις μόδας κ.λ.π. ώστε να προσαρμόζονται στις διαφημιστικές προτάσεις.

7. Αισθητική επίδραση

Σε αντίθεση με τους παραπάνω παράγοντες εδώ πρόκειται για καλλιτεχνική, αισθητική προσέγγιση και όχι για καμιά γενικά ισχύουσα αρχή. Μια καλλιτεχνικά υψηλής ποιότητας διαφήμιση δεν είναι απαραίτητο να είναι και επιτυχημένη. Αντίθετα μια πλούσια σε περιεχόμενο διαφημιστική πρόταση μπορεί κάτω από ορισμένους όρους να οδηγήσει σε επιτυχία. Η καταλληλότητα ή όχι μιας διαφημιστικής δημιουργίας δεν κρίνεται από την αισθητική ή καλλιτεχνική της αξία, αλλά από την αποτελεσματικότητά της. Ωστόσο, αν και η καλλιτεχνική εμφάνιση ενός διαφημιστικού υλικού αφ' εαυτού του δεν είναι απαραίτητη προϋπόθεση, είναι όμως επιδιωκόμενη και επιθυμητή. Η διαφήμιση συνεισφέρει στη βιομηχανική και καταναλωτική μας κοινωνία σημαντικά στη διαμόρφωση και τη βελτίωση του γούστου. Από πολιτιστικής απόψεως, λοιπόν πρέπει η διαφήμιση να καταβάλλει διαρκείς προσπάθειες, ώστε να χρησιμοποιεί αισθητικά και καλλιτεχνικά άψογες εκφραστικές φόρμες, μέχρι το σημείο τουλάχιστον που δεν κινδυνεύει να επηρεαστεί αρνητικά αποτελεσματικότητά της.

Β1.6-ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Η αρχαιότερη μορφή διαφήμιση στη σύγχρονη ιστορία της. Προηγήθηκαν στα «μυθικά» χρόνια της ο τελάλης, οι επιγραφές, οι επιστολές κ.λ.π.

Οι καταχωρήσεις εφημερίδων, χωρίζονται σε αυτές, που έχουν μόνο κείμενο και σε αυτές που έχουν και εικόνα (σκίτσο, σχέδιο ή φωτογραφία).

Μέχρι πριν από λίγα χρόνια, οι καταχωρήσεις εφημερίδων είχαν άλλο ένα μόνιμο χαρακτηριστικό: ήταν ασπρόμαυρες. Επίσης, οι διαφημιστές απέφευγαν να χρησιμοποιούν φωτογραφίες, γιατί τα μέσα εκτύπωσης δεν μπορούσαν να εξασφαλίσουν ικανοποιητική ποιότητα. Σήμερα με τις νέες τεχνικές εκτύπωσης (κυλινδρικές εκτυπωτικές μηχανές offset), οι εφημερίδες δεν έχουν πια πρόβλημα στην εκτύπωση φωτογραφιών και χρώματος. Η ποιότητα εκτύπωσης πάντως των εφημερίδων- κυρίως λόγω της ποιότητας του χαρτιού- εξακολουθεί να υστερεί σημαντικά από αυτή την περιοδικών.

Η διαφήμιση στην εφημερίδα έχει το πλεονέκτημα της χρονικής ευελιξίας (δημοσιεύεται σε 24 ώρες) και το μειονέκτημα της μικρής διάρκειας ζωής, σε σύγκριση με το περιοδικό. Η διαφήμιση στην εφημερίδα προσφέρεται ιδιαίτερα για την επικοινωνία «διαφημιστικών ειδήσεων» που ταιριάζουν και με τη φύση της ίδιας της εφημερίδας. Τέτοιες διαφημιστικές ειδήσεις είναι η τοποθέτηση ενός νέου προϊόντος στην αγορά, η βελτίωση ενός υπάρχοντος προϊόντος η αλλαγή συσκευασίας ή/ και τιμής, η αναγγελία εκτυπώσεων, η άμεση αντίδραση σε ενέργειες του ανταγωνισμού, οι καταχωρήσεις σε μορφή άρθρου (editorials) κλπ.

Η κίνηση του δημιουργού - διαφημιστή μέσα στο χώρο της εφημερίδας διέπεται από ορισμένους κανόνες. Ο χώρος, δηλαδή που πουλάει η εφημερίδα, κατανέμεται και ορίζεται με βάση τη στήλη (κολώνα), που ορίζει το πλάτος της καταχώρησης επί το ύψος της καταχώρησης, που, φυσικά, δεν μπορεί να υπερβαίνει το συνολικό ύψος της σελίδας της εφημερίδας. Ακόμα θωρά πια η εφημερίδα χρησιμοποιείται και ως όχημα διανομής ξεχωριστού ένθετου διαφημιστικού εντύπου το οποίο εσωκλείεται ανάμεσα στις σελίδες της.

Β2 ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΣΤΟΝ ΤΥΠΟ

Σύντομη εισαγωγή

Σε αυτό το μέρος της εργασίας μας θα ασχοληθούμε με τις διαφημιστικές καταχωρίσεις των υποψηφίων στον τύπο αλλά και με άλλα δημοσιεύματα που αφορούσαν εκλογικές αναμετρήσεις και τα οποία ανακαλύψαμε μετά από έρευνα στο μουσείο τύπου της Ένωσης Συντακτών Αχαΐας. Θα ασχοληθούμε με κάθε εκλογική αναμέτρηση ξεχωριστά και θα σας παραθέσουμε τα πιο αντιπροσωπευτικά δημοσιεύματα που συναντήσαμε. Η μόνη εφημερίδα της οποίας υπάρχει αρχείο για εκείνη την εποχή είναι ο Νεολόγος. Η άλλη ιστορική εφημερίδα της Αχαΐας η Πελοπόννησος δεν κατάφερε να διασώσει το αρχείο της την περίοδο της κατοχής όπως και πολλές άλλες εφημερίδες σε όλη την Ελλάδα. Ο Νεολόγος όμως ιδρύθηκε το 1894 και έτσι δεν υπάρχει υλικό για τις εκλογές του 1881, 1885, 1890 και 1892. Στο τελευταίο τμήμα αυτού του μέρους της εργασίας μας υπάρχει σπάνιο υλικό από φυλλάδια που χρονολογούνται από το 1885-1990 και έχουν σχέση με τις εκλογικές αναμετρήσεις.

Η διαφήμιση των υποψηφίων στον τύπο έως το 1905 περιοριζόταν σε δημοσιεύσεις άρθρων που αναφέρονταν στην σκιαγράφιση της προσωπικότητας των υποψηφίων, στις δημοσιεύσεις των λόγων από προεκλογικές συγκεντρώσεις, καθώς και σε στήλες που ασχολούνταν με την εκλογική κίνηση των υποψηφίων. Το 1905 εμφανίζονται οι πρώτες διαφημίσεις υποψηφίων που αποτελούνταν από το όνομα τους και των συνδυασμό που άνηκαν και ανάλογες διαφημίσεις που συνοδεύονταν και από φωτογραφίες. Το 1910 τόσο τα βιογραφικά των υποψηφίων όσο και οι λόγοι από προεκλογικές ομιλίες συνοδεύονται από φωτογραφίες τους. Οι πρώτες φωτογραφίες οι οποίες ήταν τραβηγμένες από εκλογικά κέντρα και προεκλογικές εκδηλώσεις κάνουν την εμφάνισή τους το 1950.

**2.1-ΕΚΛΟΓΕΣ
16 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1895**

ΟΙ ΔΥΟ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ

Ἐπισημασθε μοι πρὸ τούτου εἰς τοὺς ἀκατάλυτους ἀσυνδυάστους τὸ γίνεσθαι διαρκετικὴν τῆς αἰετῆς γυνάμει. ἕως ἐκαστῶν δὲ κατὰ τὴν ἀποφασίαν τῶν ἀπολυτικῶν συνδυασμῶν τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν. Ἐξαρτῶνται ἕως μὲν πρῶτον ἀνακρίνοντες ἕως τὰ ἀπὸ τῆς γυνάμει ἢ ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν εἰς τὴν ἀπολυτικὴν ἢ ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν ἢ ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν ἢ ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν.

Ὁμοίως ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν ἢ ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν ἢ ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν ἢ ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν.

Ὁμοίως ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν ἢ ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν ἢ ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν ἢ ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν.

Ὁμοίως ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν ἢ ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν ἢ ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν ἢ ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν.

Ὁμοίως ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν ἢ ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν ἢ ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν ἢ ἀπολυτικῶν πρὸς τὴν ἀπολυτικὴν.

Στον Νεολόγο στις 2
Απριλίου 1895
συναντάμε ένα ἄρθρο το
οποῖο αναφέρεται στους
δύο συνδυασμούς που
παίρνουν μέρος στις
εκλογές. Ο αρθρογράφος
παίρνει θέση υπέρ του
συνδυασμοῦ που
αποτελεῖται ἀπὸ τους
Ρούφους, τον
Αχ.Γεροκωστόπουλο
καθὼς και ἀπὸ μεγάλους
κομματάρχες τῆς
ἐπαρχίας Πατρῶν.
Αναφέρει δε ὅτι ο
συνδυασμὸς αὐτὸς
εκφράζει τὸ καθολικὸ
φρόνιμα τῆς ἐπαρχίας
Πατρῶν.

ΤΑ ΕΝ ΗΛΕΙΑ

Γεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Π. Π. Π.

Ἀνεπίδεκτον πλέον ἀμφισβητήτων τυχάνει ὅτι ὁ Δηλιγιαννικὸς συνδυασμὸς τοῦ κ. Στεφανοπούλου, ὁ περιλαμβάνων ἄριστα κομματικὰ καὶ ἄθικα κεφάλαια καταστρέψει πλειστοχού τῆς ἐποχῆς Ἡλείας. Τὸ φαινόμενον εἶναι τοσοῦτον μᾶλλον εὐχάριστον, ὅσο ὁ συνδυασμὸς τῶν ἀντιθέτων ἀποτελέσθη ἐκ στοιχείων ἑτερογενῶν, τὰ ὅποια μέχρις ἐσχάτων διστάμενα πρὸς ἀλλήλα ἀνώθησαν πρὸς ἐξυπνοῦσιν ἰδίων συμφερόντων. Ἐντεῦθεν δὲ τὸ πολὺ πλάθος τῶν Ἡλείων ἐστράφη ὑπὲρ τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ κ. Στεφανοπούλου καὶ περιέβαλεν αὐτὸν διὰ συμπυκνωσθεῖς ἅτις αὐτὰ μόνη ἀδύνατο νὰ μηδενίσῃ οἰανούτοις κομματικῶν συμφερόντων τῶν ἀντιθέτων.

Στο φύλλο στις 6 Ἀπριλίου 1895 ὁ ανταποκριτὴς ἀπὸ τὴν Ἡλεία παρουσιάζει τὸν Δηλιγιαννικὸ συνδυασμὸ τοῦ Στεφανοπούλου ὡς τὸν ἀδιαφιλονίκητο θριαμβευτὴ. Ὁ συνδυασμὸς ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ καλύτερα καὶ πιο ἠθικὰ πολιτικὰ στοιχεῖα ὅπως ἀναφέρει χαρακτηριστήκα. Για τὸν δεῦτερο συνδυασμὸ δεν ἀναφέρει καν τὸ ὄνομα του, σε ἐνδειξη ἀπαξίωσης, προσφωνώντας τὸν ὡς τὸν συνδυασμὸ τῶν ἀντιθέτων.

ΣΗΜΕΡΟΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

οἱ
ὑποστηρίζοντες πολῖται
τὸν
ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΙΚΟΝ

ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΝ ΤΩΝ ΡΟΥΦΩΝ
θὰ συγκεντρωθῶσιν ἐν τῇ πλατείᾳ Γεωργίου τοῦ Α΄ ὅπως διαδηλώσωσι τὰ ὑπὲρ τοῦ συνδυασμοῦ τούτου ἀισθήματά των. Ἡ συγκέντρωσις θὰ γίνῃ κατὰ συνοικίας. Ὡρα ἐκκινήσεως τῆς διαδηλώσεως ἐκ τῆς πλατείας Γεωργίου τοῦ Α΄ ὥρισθη ἡ 5 μ. μ.

Στις 8 Ἀπριλίου 1895 συναντᾶμε διαφήμιση τοῦ Δηλιγιαννικοῦ συνδυασμοῦ που καλεῖ τοὺς υποστηρικτὲς του σε προεκλογικὴ συγκέντρωση. Φαίνεται ἀκόμα καὶ ὅτι τὴν ἐποχὴ ἐκείνη πρὶν ἀπὸ τις μεγάλες συγκεντρώσεις γίνονταν καὶ μικρότερες ἀνά συνοικία, οἱ λεγόμενες προσυγκεντρώσεις

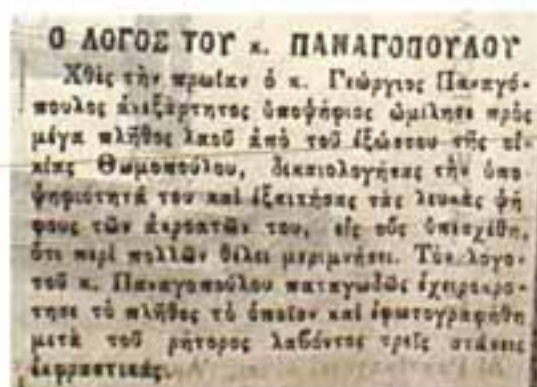

**Β2.2-ΕΚΛΟΓΕΣ
7 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1899**

Οι προεκλογικοί λόγοι των υποψηφίων Βουλευτών και ο σχολιασμός τους από τις εφημερίδες αποτελεί χαρακτηριστικό στοιχείο έμμεσης διαφήμισης.

Η χρήση εκφράσεων όπως : «*Ο λόγος αυτού ηκούσθη μετ' ενδιαφέροντος και χειροκροτήθη για τας πολλάς αληθείας, αι οποίαι εξεστομίσθησαν...*» ή «*... παταγωδώς χειροκρότησε το πλήθος...*» θέλουν να παρουσιάσουν με γλαφυρό τρόπο τις ομιλίες και κυρίως τις αντιδράσεις και την αποδοχή των λεγομένων των υποψηφίων από το πλήθος.

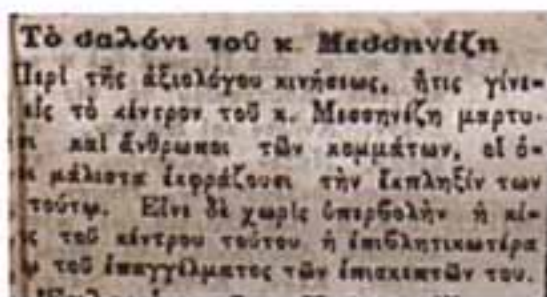
Επιπροσθέτως, στο κείμενο που αφορά τον Γ. Παναγόπουλο γίνεται αναφορά στις λευκές ψήφους, τις οποίες ζητά από το ακροατήριο αλλά και στις φωτογραφίες που έβγαλε «ο ρήτορας» με το κοινό του, γεγονός που φανερώνει ότι ο υποψήφιος είναι κοντά στο λαό και μάλιστα παρουσιάζεται παθιασμένος για να τον βοηθήσει... «*λάβοντας τρεις στάσεις εκφραστικάς*».

Στο κείμενο για τον Αρ. Μιχαλακόπουλο οι ακροατές του, όχι μόνο κατανόησαν τις θεωρίες του αλλά και τις αποδέχθηκαν. Σημαντικό στοιχείο που αναφέρεται είναι η χρήση απλής γλώσσας από το Μιχαλακόπουλο. Στοιχείο το οποίο φαίνεται να είναι αρκετά θετικό γιατί το μεγαλύτερο τμήμα του εκλογικού σώματος ήταν αναλφάβητοι ή χωρίς κάποια ιδιαίτερη μόρφωση, με αποτέλεσμα να θεωρούν πιο οικεία σε αυτούς την απλή και αναλυμένη γλώσσα.

Τα εκλογικά κέντρα και τότε ὅπως και σήμερα παίζουν ρόλο στην διαμόρφωση κλίματος για τους υποψηφίους. Από το πόσοι και συχνά ποιοί προσέρχονται (κοινωνική τάξη, επίπεδο κλπ.) σχηματίζεται και μια δυναμική για τον υποψήφιο.

Εν προκειμένω, το κέντρο (σαλόνι) του υποψήφιου Μεσσηνέζη παρουσιάζεται ως το πιο επιβλητικό από άποψη κίνησης, ενώ βλέπουμε ότι πολλοί από τον κόσμο που το επισκέφτεται προέρχονται από τον κόσμο του εμπορίου και της βιομηχανίας. Μέσα από το είδος των ψηφοφόρων του αναδύκενται και ο ίδιος ο υποψήφιος.

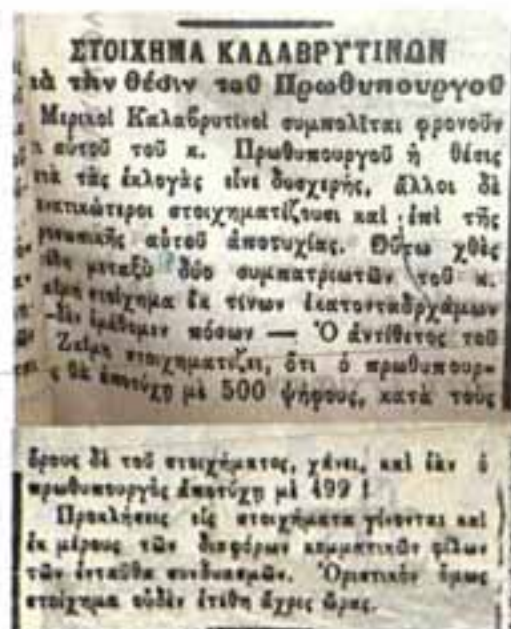

*Ο κ. Ρικάκης.
 'Ο ειδικτός πολιτευτής κ. 'Αντ. Ρικά-
 κης, επιφανές μέλος τοῦ Ρουφικεῦ συνδου-
 καῦ, ἐπιτελέσθη χθὲς τὸ χωρίον 'Αλισσός,
 ὅθεν ἐπανέκαμψι τὸ ἐπιπέρας. Εἶναι πε-
 ττὸν εὐά σηματώσωμεν ὅτι πολλῶν ἐνδείξεων
 εἴησιν καὶ ἀγάπης ἤξιώθη ἐκεῖ.

Ο Αντ. Ρικάκης γίνεται δεκτός με ενθουσιασμό από τους κατοίκους του Αλισσού, ενώ από την εφημερίδα χαρακτηρίζεται «επιφανές μέλος του Ρουφικού συνδουασμού» προσδίδοντάς του έτσι κύρος.

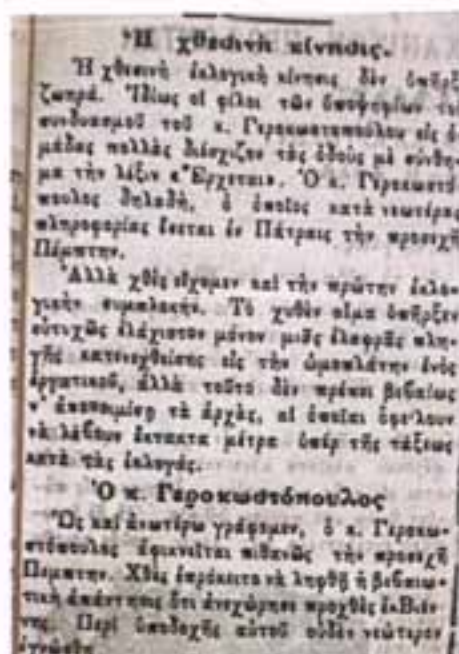
*Εκδρομή κ. Μεσσηνέζης.
 Χθὲς τὸ γέγραμ δὴ τῆς ἀνεξαρτησίας
 τῶν 'Αθηῶν ἐξέδραμε μέχρι Ψευδοπίργου
 καὶ Δρακίου ὁ ἀνεξάρτητος ὑποψήφιος κ.
 'Αριστ. Μεσσηνέζης τοχῶν εἰς ἀμφότερα τὰ
 μέρη ἐθουσιώδους ὑπολογῆς ἐν μέρους τῶν
 χωριῶν, μετ' ἀκείρων ἐνδείξεων συμπαιδείας
 καὶ ὑποσχέσεων περὶ ἐκδομῶν ὑποστηρίξεως
 πύττω κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς προερχοῦς Κο-
 ρικῆς.
 Τὸν κ. Μεσσηνέζην συνόδουσαν μέχρι
 ἐκεῖ καὶ τινὰ μέλη τῆς 'Επιτροπῆς τῶν ἀ-
 ξερτήτων πολιτικῶν.

Τέλος, ο Μεσσηνέζης, όπως αναφέρει ο Νεολόγος, έγινε επίσης δεκτός με ζωνρότητα από χωρικούς. Συμπεραίνοντας ότι η υποψηφιότητά του είναι αποδεκτή από όλα τα κοινωνικά στρώματα, ενώ αντιπροσωπεύει και όλους τους ανεξάρτητους πολιτικούς. Χαρακτηριστικός είναι ο τίτλος του άρθρου <εκδρομή κ. Μεσσηνέζης>. Ως εκδρομή ονομάζεται η προεκλογική επίσκεψη των υποψηφίων σε περιοχές εκτός της εκλογικής τους βάσης π.χ. σε κοντινά χωριά των Πατρών. Οι προεκλογικές επισκέψεις είναι κάτι το πολύ συνηθισμένο ακόμα και σήμερα. Εάν βλέπαμε όμως ένα άρθρο, που αφορά υποψήφιο και μάλιστα σε προεκλογική περίοδο, με τίτλο εκδρομή μάλλον θα τον παρεξηγούσαμε.

Τα στοιχήματα ανάμεσα στους ψηφοφόρους αποτελούσαν συνηθισμένο τρόπο αντιπαράθεσης αλλά και μέσο προβολῆς των υποψηφίων. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρούμε πως κάποιοι άνθρωποι ποντάρουν ακόμα και τα χρήματά τους στην εκλογή κάποιου. Οι υποψήφιοι που στο όνομά τους ποντάρονται χρήματα είναι σαφώς οι πιο γνωστοί και οι πιο επιτυχημένοι και με αυτό τον τρόπο διαφημίζονται, χωρίς ίσως να το επιδιώκουν οι ίδιοι ή και κατά κάποιο τρόπο δυσφημίζονται. Εδώ, το εκλογικό στοίχημα αφορά την επανεκλογή ή όχι του Ζαΐμη.

Παρά το γεγονός ότι η εκλογική κίνηση δεν ήταν ζωηρή, οι φίλοι του Γεροκωστούπουλου, ο οποίος ήταν άρρωστος – κλινήρης - σε νοσοκομείο της Βιέννης, είχαν βγει στους στους δρόμους και φώναζαν το χαρακτηριστικό, και συνάμα διαχρονικό, «Ερχεται», περιμένοντας με ανυπομονησία την άφιξη του λυτρωτή - κατ' αυτούς – Γεροκωστούπουλο, ο οποίος αναμενόταν να πάρει εξιτήριο από το νοσοκομείο και να επιστρέψει στην Πάτρα. Η όλη αυτή εικόνα δείχνει την δυναμική του Αχ. Γεροκωστούπουλου, όπου παρά την ασθένειά του ο λαός δείχνει να στηρίζεται σε αυτόν.

Ὁ κ. Παπαδιαμαντόπουλος.
 Ὁ κ. Παπαδιαμαντόπουλος ἐκκαλοῦσιν
 περιηδύων τὸν Δῆμον Ἐρριεῖων. Τελευταί-
 ως ἐπεκρίθη καὶ τὸ Καστρίτσι τοῦ ἡμετέ-
 ρου δήμου, ἴσθ, ὡς μὴ γράφουσι ἱεῖσθιν,
 ἴσθιν ἐκδοχῆς ἀποδοχῆς ἐκ μέρους τῶν
 χωριῶν. Κατὰ τὰς ἀνάγκας κληρονομίας, ὁ
 συνδικατοῦ τῶν κ. κ. Ρούφου καὶ Παπαδια-
 μαντοπούλου θὰ ἔχη ἰσὺς ἐκαστοῦ τὰ 3)4
 τῶν ἐκλογῶν ἐν τῷ τμήματι τούτῳ.

Ο Παπαδιαμαντόπουλος βρίσκεται σε περιοδεία και σύμφωνα με το «Νεολόγο» τυχαίνει θερμής υποδοχής από τους χωρικούς. Η εφημερίδα κάνει προγνωστικά ότι στο Δήμο Ερρινέων ο συνδυασμός που ανήκει ο Παπαδιαμαντόπουλος θα επικρατήσει με τα 3/4 των συνολικών ψήφων. Ο Παπαδιαμαντόπουλος κατόρθωσε τελικά να εκλεγεί βουλευτής.

Ο κ. Γεώργιος Παναγόπουλος.
Ο ανεξάρτητος υποψήφιος συναγωνίζεται
την εξουσία των Αμερικανικότερων μέ-
λων αποσπώντας λιγαδά φέρων. Ούτω ο κ.
Γεώργιος Παναγόπουλος ή μάλλον οι φίλοι
αυτού έτύπωσαν και έτοιμασάν την προ-
βλεπόμενα δὲ τὴν ἑπομένην ἄγγελλεται αὐτοῖς
τὸ ὅτι μὴ ἐνδοκίμως ρήτωρ κ. Παναγό-
πουλος θέλει ὁμιλήσει σήμερον κ. μ. ἐν τῇ
ἑκταῖς Γεωργίου, ὃ δὲ διεκδυόμενος τοῦ Φω-
ταρίου ὁ Παρθένος προειρήθη ἐκ φω-
ταρίου τὸ κλήθος καὶ τὴν ρήτορα!

Η προεκλογική εκστρατεία των υποψηφίων έχει ασφαλώς σαν στόχο την εξασφάλιση, απόσπαση, «λευκῶν ψήφων». Οι τρόποι ήταν συνήθως διαδεδομένοι και συνηθισμένοι (ομιλίες, περιοδείες). Ο κύκλος και οι φίλοι του Γ. Παναγόπουλου επέλεξαν να τοιχοκολλήσουν το πολιτικό πρόγραμμα του υποψηφίου, για το οποίο θα αναφερόταν και σε επικείμενη ομιλία του.

Η κίνηση αυτή σχολιάζεται με κάποια δόση ειρωνείας ως «Αμερικανικότερον Μέτρον». Πάντως ο στόχος του Γ. Παναγόπουλου φαίνεται να επιτυγχάνεται γιατί η απερχόμενη ομιλία του γίνεται γνωστή και μέσω του τύπου.

(Ο υποψήφιος δεν εξελέγει)

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΤΑΤΟΝ ΣΧΕΔΙΟΝ
 τοῦ κ. Ἀργ. Μιχαλακοπούλου.

Ἄμερικανικώτατον πρόγραμμα σχεδίου συνέλαβεν ὁ συμπαθίστατος λατὸς ἐπιφώνη κ. Ἀργύριος Μιχαλακοπούλος. Θὰ ἀδύνη σήμερα μίαν περιοδικὴν αἰθηροδρομικὴν, ἡμερὰ θὰ μίση ἀληθινότητος εἰς τὰ ἑλληνοχρονικά τοῦ τόπου. Προσέξτε :

Ἐκείνη τὴν ἡμέραν ὁ κ. Ἀργύριος θὰ πάσῃ τὸ πῦρ τοῦ Πόργου, καὶ θὰ σταματήσῃ εἰς τὴν Σερικίαν. Ἐκεῖ θὰ μὴ εἰς τὸ ἄλλο πῦρ, τὸ ἑστὸν θὰ ἴσχυται εἰς Πόργου. Ἐκεῖ καὶ σταθμὸν καὶ θὰ παραμείνῃ τὸ πῦρ, ἡ ἡμέρα καὶ ἀπὸ τῶν λόγων, εἰς

μαζομαὶ ὁλοκλή τοῦ ἑλληνικοῦ τοῦ προγράμματος. Αὐτὸ θὰ γένη εἰς ἕνα τοῦ σταθμοῦ μέχρι τοῦ Πάτρων.

Εἰς τὰς 12 ἡμέρας 1) ἡ θὰ ἑξαλειφθῇ τὴν περιοδικὴν τοῦ πρὸς Βορρῶν θὰ διευθύνῃ εἰς τὸ ἄρρον, θὰ περιμένῃ το πρῶτον εἰς Ἀθῆνας τραῖνον θὰ εἰσέλθῃ εἰς 1. Βοργίον καὶ κατὰ τὴν εἰς Πάτρων ἐπιστροφὴν τοῦ θὰ ἀμῶν εἶναι καὶ εἰς τοὺς πρὸς τοὺς Πόργου σταθμοὺς, θὰ ἐπιλήσῃ καὶ πρὸς τοὺς χωρικοὺς οἱ ὅποιοι θὰ εὐρίσκωνται εἰς τοὺς ἀπὸ Καμαρῶν μέχρι Πάτρων σταθμοὺς.

Δὲν φρονεῖτε εἶναι ἡ προνομιούχος αὐτὴ ἐφορτίαι εἶναι ἀξία ὅπως ἀνταμειβθῇ μὴ ἐξαιρετικὰς λευκὰς ψήφους ;

Το σχέδιο του Αργ. Μιχαλακόπουλου για την προσέγγιση ψηφοφόρων χαρακτηρίζεται επίσης ως Αμερικανικώτατον, χωρίς όμως κάποια δόση ειρωνείας. Αντιθέτως, εξαιρείται η επινόηση του υποψηφίου και η εφημερίδα ζητά την έμπρακτη επιβράβευσή του με την τελευταία φράση του κειμένου : «Δεν φρονεῖτε ὅτι... με ἐξαιρετικὰς λευκὰς ψήφους; »

Οι εκλογικές συμπλοκές αποτελούν συχνό φαινόμενο της εποχής. Πιθανότατα στις μέρες μας μια συμπλοκή τέτοιου είδους, οπαδών κάποιου κόμματος, να λειτουργούσε αρνητικά στη κοινή γνώμη για το ίδιο το κόμμα. Τότε όμως θεωρείτο φυσιολογικό και αποτελούσε χαρακτηριστικό της εποχής. Η φράση «Αυτά μόνον» φανερώνει τη μικρή σημασία μιας εκλογικής συμπλοκής.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΑΡΓΓΡΗ

Ἐπί αὐτοῦ χάρου φέροντες τὴν εἰδή-
να τοῦ λαικοῦ ὑποψηφίου κ. Ἀργυρίου Μι-
χαλακόπουλου, εἶνα τετυπωμένοι ὡςθεὶς αἱ
γενικαὶ γραμμαὶ τοῦ προγράμματος ὑπὸ τῶν
τίτλων ἐπιθετικῶν ὑπογράμμων ὡς ἑξῆς:
(Διοίκησης χρηστή.— Ἀποταμὴ Δικαιοσύ-
νης ἀμερόληπτος καὶ ταχὺ.— Ἄδικοι οἰ-
κονομῆσι εἰς ὄλεος τοὺς κλάδους τῆς Διοι-
κείας.— Κότω ἢ Συναλλαγῇ.— Ἐκαθά-
ρσις τῆς ἐν τῇ Διοικήσει πενήσις, οἱ ἐν τοῖς
ὑπογραμμῶσι πελοῦνομαι ἐπιταλλοῦται νὰ ἐ-
κλιθῶσι.— Πραξιαὶ τῆς παραγωγῆς.—
Ἀνάπτυξις τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς
χώρας.— Ἰδρυσις Γεωργοκτηματικῆς Τρα-
πέζης.— Σύστασις καὶ λειτουργία Γενικῶν
Ἀποθηκῶν.— Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα νὰ γίνῃ
πραγματικὴ Ἐθνικὴ καὶ ἐξ ἀρραλιστικῆς ἰ-
στορίας τῶν εἰσίων.— Πραξιαὶ τοῦ Ἐμ-
πορίου, τῆς Βιομηχανίας καὶ Ναυτιλίας.—
Μέτρα πρὸς βελτίωσιν τῶν ἱσχυτικῶν τάξεων,
καὶ Ἰδρυσις λαϊκῶν ταμιευτηρίων.— Δικαιο-
νομίαι ἀγροτικῶν χωρῶν.— Καὶ πρὸ πάντων
δυσμελεσιγῆ καὶ φορολογικῆ μεταρρυθμίσις
δι' ἰσπερρίτωσι τῶν ἱσχυτικῶν καὶ παραγω-
γικῶν τάξεων καὶ ἰσπερρίτωσι τῶν κερδῶν
κεφαλαιῶν τῶν πλουσιῶν.

Το κείμενο αὐτὸ ἀποτελεῖ ἓνα σαφέστατο τρόπο προώθησις τοῦ
υποψηφίου Αρ. Μιχαλακόπουλου, ἀφοῦ ἀναφέρονται ξεκάθαρα το
πρόγραμμά του καὶ οἱ θέσεις του, ἔστω καὶ ονομαστικά, γεγονός που δε
συμβαίνει με τοὺς ἄλλους συνυποψηφίους του.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Ὡς καὶ προηγουμένως ἐδηλώθη τὸ
σύμβολον τοῦ λαικοῦ ὑποψηφίου κ. Ἀ-
ριστομένους Μεσσηνέζη εἶναι ἡ Ἑλλη-
νικὴ Ναυτικὴ σημαία.

Οἱ βουλόμενοι νὰ λάβωσι τὸν ἀριθμὸν
τῆς ψήφου των δύνανται νὰ προσέρχων-
ται εἰς τὸ κέντρον καθ' ἑκάστην, ἵνα
λαμβάνωσι τοῦτον παρ' ὑπαλλήλων εἰ-
δικῶς εἰς τοῦτο ἀσχολουμένων.

(Ἐκ τοῦ γραφείου)

Ἡ δήλωσις αὐτὴ τοῦ πολιτικοῦ γραφείου τοῦ υποψηφίου Αρ. Μεσσηνέζη
φανερώνει τὴν οργάνωσίν του. Τόσο ἡ ἀνακοίνωσις ὅσο καὶ τὸ στοιχεῖο
«ἵνα λαμβάνωσι τοῦτον παρ' ὑπαλλήλων εἰδικῶς εἰς τοῦτο
ασχολουμένων», δείχνουν ὅτι ὑπάρχει μεγάλη οργάνωσις καὶ ὅτι
ὑπάρχουν άτομα που ἀσχολοῦνται ἀποκλειστικά με τὴν προεκλογικὴ
προετοιμασία τοῦ Μεσσηνέζη, ὅπως συμβαίνει καὶ σήμερα. Ἡ
κατοχύρωσις συμβόλου καὶ ἡ διανομὴ του στους ψηφοφόρους του εἶναι,
ἐπίσης, ἓνα σημαντικὸν στοιχεῖο γιὰ τὴν προώθησις τοῦ υποψηφίου. (Ὁ
υποψήφιος δὲν ἐξελέγει)

Ο κ. Γ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ
 Ἐκ τῶν συμπαθεστέρων υποψηφίων τῶν
 ἐπιτῶν συνδικατοῦ, ὁ κ. Γεώργιος Παναγό-
 πουλος εἶναι ἄξιος πᾶσης ὑποστηρίξεως, καθό-
 τον εἶναι γνωστὰ τὰ εἰλικρινῆ αὐτοῦ αἰσθη-
 ματα καὶ αἱ ὑγιεῖς ἀρχαὶ ὑφ' ὧν ἐμπνέεται.
 Ὁ κ. Παναγόπουλος εἶναι μίαν προσωπικότητος
 ἵκανα εὐδακτὴ ἐν Πάτραις ἢ ὑπὲρ πάντες δι-
 λυτὴ φήμη τῶν ἑταίρων εἶναι ἐπιβεβαιω-
 μένη καὶ εὐχαρίστως παρατηροῦμεν ὅτι μα-
 γάλῃ μέρει συμπαινοῦν εἰς εὐμενῆς διατε-
 θέματα ὑπὲρ τῆς ὑποψηφιότητος αὐτοῦ.

Στο κείμενο αυτό παρατηρούμε μία άμεση διαφήμιση υπέρ του Γ. Παναγόπουλου, με φράσεις όπως: «*Εκ των συμπαθεστέρων υποψηφίων*», «*εἶναι γνωστὰ τα εἰλικρινῆ αἰσθημάτων και αἱ υγιεῖς αρχαὶ υφ' ὧν ἐμπνέεται*». Ενώ καταλήγει παρακινώντας τους αναγνώστες να ψηφίσουν τον υποψήφιο βουλευτή.

**Ἡ ὑποδοχὴ τῶν κ. κ. Ἀχ. Χαϊδᾶ
καὶ Μ. Δόξια.**
 Οἱ ὑποψήφιοι τοῦ Γερουσιαστικοῦ συν-
 δικατοῦ κ. κ. Ἀχιλλεὺς Χαϊδᾶ καὶ Μ. Δόξια
 ἐξέδραμον χθὲς διὰ τοῦ τοπικοῦ τραί-
 νου ἀφ' ἧς Ἀχαΐας, ἐπὶ τὴν ἑκκ-ἠλθον περὶ
 τὴν ἐσπέραν. Γνωστῆς γυναικίνας τῆς ἐκ-
 κείνης τῆς ὑποψηφίας παρὰ τῶν ἐπι τούτῳ
 εἰσπηδησάντων φίλων τοῦ κωματοῦ εὐμενῶς
 καλῶς συναινετήθη εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σι-
 δηροδρομικοῦ καὶ ἐν ζωηρῆς ζήτησεως ὑ-
 ποδείχθη τοὺς ὑποψηφίους, εἰσίντες καὶ ἐπίθη-
 σαν ἐπὶ αεραλῆς διαδηλώσεως.
 Ἐκ τοῦ σταθμοῦ τοῦ σιδηροδρομικοῦ ἐπι-
 δηλωταὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἄδην Ἀγίου Ἀν-
 δρίου, ἢν διελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἄδην
 Καλαβρότων, ἐπὶ τὴν ἀμφάντες εἰσῆλθον εἰς
 τὴν πλατεῖαν τοῦ Γεωργίου καὶ διηροδύθησαν
 εἰς τὴν αἰκίαν κ. Γερουσιαστικοῦ. ἀπὸ τοῦ
 παραθύρου τῆς ἐκείνης οἱ ὑποψήφιοι κ. κ.
 Χαϊδᾶ, Βότσης, Ζελεμὴ καὶ Δόξια προει-
 φώνησαν τὸ πλῆθος ἀλληλοδιαδόχως, συστή-
 σαντες εἰς αὐτὸ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ συνδικα-
 τοῦ τῶν.
 Μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς διαδηλώσεως τῶν
 τῆς διάφοροι ὁμάδες ἐσχηματίθησαν καὶ με-
 μίχθησαν τὴν πόλιν, ἀλλὰ μὴ ὑπὲρ τοῦ συν-
 δικατοῦ τῶν Ρεύμων ζήτησεως, ἀλλὰ δι' ὑπὲρ τῶν ὑποψηφίων τοῦ Γερου-
 σιαστικοῦ συνδικατοῦ.

Μία ημέρα πριν από την εκλογική διαδικασία και η εφημερίδα πραγματοποιεῖ εκτενὴ αναφορά στην ενθουσιώδη υποδοχὴ των υποψηφίων ἀπὸ διαδηλωτές, οἱ οποίοι τους περίμεναν στο σιδηροδρομικὸ στῆθμό της πόλης, δελιχνοντας με αὐτὸν τον τρόπο το «ρεύμα» που διαθέτουν οἱ υποψήφιοι.

Η επόμενη μέρα μετά τις εκλογές βρίσκει τον Τρκούπη να επικρατεί και την εφημερίδα να γράφει κολακευτικά λόγια για τους νικητές. Κάνει λόγο, λοιπόν, για θρίαμβο, περίλαμπρη νίκη, των Τρικουπικών, ενώ παρουσιάζει την αντίθεση αναφέροντας ως πανωλεθρία, παντελή καταστροφή και πλήρη αποτυχία, την ήττα των αντιπάλων τους, Δηλιγιαννικοί, στην Αττική.

**B2.3-ΕΚΛΟΓΕΣ
17 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1902**

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἡ χθεσινὴ κίνησις ἀπὸ τῶν πάλιν ἐκπορεύσασθαι τὸ ἐκλογικὸν ἐνδιαφέρον· ἐπὶ ὧρας ἀντάξει δ' ὄριζων ἀπὸ τῶν ἐκλογικῶν συνθημάτων καὶ ζητωκραυγῶν· καθ' ὅταν τῆς ἡμέρας λόγῳ τῆς ἐσπέρτης ἐμάδες κατέλυον τὰ διάφορα ἐκλογικὰ κέντρα· εἰς τοὺς κ. Γ. Ρούφου καὶ Γεροκωστούπουλου· μετὰ μεγάλῃς δυσκολίαις ἐκινούντο αἱ ἀθροιστικαὶ λόγοι τοῦ ἐκτάκτου καὶ κατακλητικοῦ συνιστήσεως· παρὶ τὴν ἐσπέραν αἱ κραυγαὶ Ἰωνικῆς Κώστας καὶ Κωστα-Γιάννη, ἤκουον τοῦ πανταχοῦ καὶ εἰς πάσαις τὰς ὁδοὺς· ἡ οἰκία τοῦ κ. Γεροκωστούπουλου κατέρωθεν, μετὰ τὰς εἰδήσεις τοῦ κ. Δηλιγιάννη καὶ τοῦ ἀειμνήστου Ἀχιλλέως φωνηζόμενης ὑπὸ τῶν φωτοβλήτων τοῦ ἀερίφωτος συνεκέντρον κάτῃ μὲν πλῆθος ἀνενοούμενον διαρκῶς ἐκ τῶν φίλων τοῦ συνδυασμοῦ Ρούφου-Γεροκωστούπουλου. Κατὰ τὴν 7ην ἐκ τῆς οἰκίας Γεροκωστούπουλου αἱ ὑποψήφιοι Ἰω. Ρούφος, Γεροκωστούπουλος, Τσαρτίδης καὶ Χοιδῆς ἐφ' ἡμέρας μετατίθενται εἰς Τάσι, ἔθελον μετὰ καὶ ὁ κ. Μπουκαγιάννης ἐκ τοῦ παλαιοῦ του. Ἐκεῖ ἀνέμενον αὐτοῦς ἐπαθίμως· διατὰ καταντήματα κατέρωθεν ὑπὸ βαγγαλικῶν· πυροβολισμοῦ καὶ κροτῆδες καὶ πυροβολοὶ κατέδεικνον ἐπιτάλαττα πανήγυρι· ζητωκραυγαὶ ὑπὲρ τοῦ συνδυασμοῦ καὶ ἐνθουσιασμοὶ ἀπερίγραπτος· ἀληθῶς φρεσὶν ἑχιλιᾶδες λαὸς συνεκατέρωθεν· ἐν ἐπιδησιαστικῶν δὲ δικαίωσιν, ὡς ἀνθρωποσηλήμματα κατέβησαν τῆς ἀνω πόλεως καὶ διὰ διαφόρων ὁδῶν κατέβησαν εἰς τὴν εἰσίαν τοῦ κ. Γεροκωστούπουλου. Ἐκεῖ ὑπὸ τῆς ἐξήλλους ζητωκραυγῶν καὶ τῶν πανταγῶν χειροκροτήματων πλῆθος ὄμιλῃσεν ὁ κ. Γεροκωστούπουλος ἕξρας τῆς ἐνοικίας τῆς προσεχοῦς ἐκλογῆς.

Στις 3 Νοεμβρίου 1902 παρουσιάζονται πανηγυρικές εκδηλώσεις των υποστηρικτῶν του συνδυασμοῦ Ρούφου-Γεροκωστούπουλου τόσο στα ἐκλογικὰ κέντρα του συνδυασμοῦ ὅσο καὶ στην οἰκία του Γεροκωστούπουλου. Φαίνεται ἀπὸ το κείμενο ὅτι ὁ Νεολόγος υποστηρίζει τὸν συνδυασμὸ αὐτὸν καὶ παρουσιάζει τοὺς υποστηρικτῆς του να φτάνουν σε ακραίες ἀντιδράσεις γιὰ να δείξουν τὴν προτίμησή τους.

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἡ κίνησις τῆς χθὲς ἐν ζυμῇ μὲν ἐν τοῖς σαλονίοις, ἐν τοῖς ἴδιοις δὲ ἀρχαῖς ὡς ἐκ τοῦ καιροῦ. Μόνον οἱ Ζαϊμορουφικοί ἐνόμισαν ὅτι ἔδοξε κατὰ τὸν κῆρον ἐκλογικὸν περίπατον. Καὶ περὶ τοῦς 25 ἔχοντες ἐπὶ κερὰς τὸν κ. Σχιζαν ἐξῆλθον τοῦ σαλονίου του καὶ παραβολοῦντες ἕως συγκεντρώσει καὶ ἄλλους ἐπερὶ ἔθεσαν εἰς τοῦ κ. Ζαΐμη καὶ Κανκάρη ἐπίστραφον δὲ ἐπὶ ἐξελίγηται περὶ τοῦς 58, ματρηθῆντες ἔσαν ἐπιληθίσαντες εἰς τὸ σαλονίον τῶν, ὅν προγαίτη εἰς δαδοχὸς κρατῶν εἰς χεῖρας δύο βγγαλικά φροντῶν δὲ δύο ὑποφῆραι τοῦ δευτέρου συνεδριακοῦ. Οἱ παλαιότεροι ματρηθῆντες ὅτι ματρηθῆντες οἱ διοργανισαταί τοῦ ἐκλογικοῦ διαβήματος.

Ὁ κ. Βέρροιος παρὰ τῷ κ. Γεροκωστόπουλῳ.

Ὁ διακεκρμένος τῆς πόλεως μας ἱατρός κ. Βέρροιος ὁ μεγάλως τιμώμενος ὑπὸ τῶν ἡμετέρων συμπολιτῶν διὰ τὰ πατριωτικὰ καὶ φιλοπόλιδα αὐτοῦ κινήματα του καὶ ἀπείρων ἀπὸ ἁλίων τυμασθῶν ἐπισκέφεται χθὲς μετὰ τῶν φίλων του τὸν κ. Κ. Γεροκωστόπουλον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀειμνήτου θείου του Ἀγγιλλίου Γεροκωστόπουλου βρεθούσης κίοντος, ἐν ᾧ διακρίνοντο οἱ ἀποστάσιοι κ. κ. Τσαρτῆσι, Χοῖδα καὶ Ἀνδριάπουλος Μπουκαβῆρας καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν ἐγκρίτων φίλων τοῦ Γεροκωστόπουλικῦ ἀμαματος. Ὁ κ. Βέρροιος ἐδήλωσεν, ὅτι θέλει ὑποστηρίξει καὶ διὰ τῶν φίλων του ἀλόκληρον τὴν συνδικαλίαν ἐγχεσῶν καὶ τοῦς λόγους ἔθεκε τῶν ἑσῶν ἀρῆθη εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην, παρῆσαν δὲ περὶ τῶν ὄρων ἐν τῷ σαλονίῳ γυμναστικῆς πόλεως τοῦς ἐν αὐτῷ φίλους τοῦ συνεδριακοῦ. Ἀπαλλῶν δὲ κ. Βέρροιος ἐκτελεσάμενος ζυμῶν.

Στις 7 Νοεμβρίου ο Νεολόγος στην στήλη του «Εκλογική Κίνηση» αναφέρεται σε έναν εκλογικό περίπατο των Ζαϊμορουφικών, πράγμα σύνηθες για την εποχή, ο οποίος δεν στέφθηκε με επιτυχία.

Στην ίδια στήλη γίνεται μία αναφορά σε ένα επιφανές πρόσωπο της τοπικής κοινωνίας, στον γιατρό κ.Βέρροιο, ο οποίος επισκέφτηκε την οικία του Γεροκωστόπουλου για να δηλώσει την στήριξη του.

Δὲν ἔλασαν μόνον τὰ συκοφαντικὰ μέτρα εἰς τὴν συντάκτικὴν τῆς «Ἐγερσῆς» ἀλλὰ καὶ πλετυγραφίας ἀκόμη ματρηθῶν, ὅπως δηλητηριάσει τὴν ὑπόληψιν τοῦ κ. Ἰωάν. Ρούφου. Καὶ ἀσχολοῦμενοι τούτων ἀτέχως εἰς τὸ ἐπιτόδιον αὐτοῦ μετὰ τοῦ κ. Χοῖδα ἐν τῇ Βουλῇ, ἐπισημαίνοντες ἐκ τῶν συνθηστικῶν διὰ τοῦς ἀσχολοῦμένους εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν κοινῶν συμφερόντων, ἐκλαστογυμναστικὰ τὰ πρακτικὰ τῆς Βουλῆς: Ἐγχεσῶν δηλαδὴ χθὲς ἐν τῇ «Ἐγερσῇ» ὅτι ὁ κ. Παναγιωτόπουλος ὑπέβλεπε πρότασιν ἀποδοτικῆς κατὰ τοῦ κ. Ἰωάν. Ρούφου, ἣτις ἐγένετο ἀποδοτικὰ !! Ἡμεῖς ἕως τοῦς

Στις 9 Νοεμβρίου ο Νεολόγος έρχεται σε αντιπαράθεση με μία ἄλλη εφημερίδα τὴν «Ἐγερση» για ἓνα ἐπεισόδιο που ἐγένετο στὴν Βουλὴ ἀνάμεσα στὸν Ρούφο καὶ στὸν Χοῖδα. Ἡ Ἐγερση στήριζε Χοῖδα καὶ ὁ Νεολόγος Ρούφο.

Ἐπὶ τὸν ἐκόμη πολλὰ κριμαία ἐν τῇ
κακοφύκτῳ ἐφημερίδι εἰς ἣν θ' ἀπαντή-
σωμεν. Ἀπέχοντες πάσης ἔβρωσθ θά, ὁμι-
λήσωμεν διὰ τῶν πραγμάτων καὶ μόνον, θά
ἴσωμεν τί ἱσχυρίζετο ὑπὲρ τοῦ τόπου ὁ κ. Ι.
Ρούφος ὡς κυβερνητικὸς βουλευτὴς, ἀφροῦ θ'
αὐτὸς ἔχει τὸν ἀρμόδιον ἄναλαμβάνει μόνος
πᾶσαν εὐθύνην, σέβοντας τὴν μνήμην τοῦ
ἐκμνήστου θεοῦ τοῦ Θάνου Κασσακάρη,
ὅστις ἐπίσης ὑπῆρξε Θεοτοκικός μέχρι τε-
λευταίας στιγμῆς, μόνον αὐτοῦ τῶν ἀρκ-
εῖν θά ἔχωμεν ὑπ' ἑῶν καὶ ἐπ' αὐτῆς συ-
ζητοῦντες θά καταδείξωμεν, ὅτι ἡ ἐνκα-
ρίον τοῦ ἐπίθετος εἶνα προῖον προσωπικῆς
ἐμπειρίας.

Ο ἐπίλογος τοῦ παραπάνω
κειμένου, περί διαμάχης Ρούφου-
Χοῖδα, φανερώνει τὴν υποστήριξη
τοῦ Νεολόγου στον Ι. Ρούφο καὶ
θέλοντας νὰ φορτίσει
συναισθηματικά τὸν κόσμο κάνει
αναφορά καὶ στον θεῖο τοῦ Ἰωάννη
Θάνου ποῦ ἦταν Θεοτοκικός
βουλευτής.

ΔΙΑΔΗΛΩΣΙΣ

Τὴν προσεχῆ Πέμπτην ἀπερασίθη
ὅπως συζητηθῆ ἡ μεγάλη διαδήλωση
τοῦ συνδυασμοῦ Ρούφου—Γεροκωστο-
πούλου, τῆς ὁποίας τὸ πρόγραμμα θά
κανονισθῆ αὔριον.

Διαφήμιση προεκλογικῆς
διαδήλωσης τοῦ συνδυασμοῦ
Γεροκωστόπουλου-Ρούφου στις 9
Νοέμβρη.

ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΠΥΡΓΟΥ

Γράφει ὁ ἀνταπεκριντὴς Πύργου :

Ὁ ἐκλογικὸς ὄργανισμὸς ἐνταῦθα συνεπαίει
τῆς καταστάσεως τοῦ καιροῦ ἐκόπησε. Παρ-
εκλήθημεν ν' ἀναγραφώμεν ὅτι τὰ γραφέντα
εἰς Ἀθηναϊκὴν ἐφημερίδα περὶ διασπάσεως
τοῦ συνδυασμοῦ τῶν κ. κ. Κρεστενιτῶν εἶνα
ἐντελῶς ἀνυπόστατα. Ὁ κ. Γ. Κρεστενίτης
περιδεύει εἰς τοὺς ὄρεινους δήμους. Μεθαύ-
ριον ὁ κ. Ι. Κρεστενίτης θέλει ἐκδράσει εἰς
τὰ Λεχαινά, ἔπου θά ἐκφώνησθ καὶ λόγον.

Στις 10 Νοεμβρίου ὁ ανταποκριτὴς
ἀπὸ Πύργου ἀπαντᾷ στα
δημοσιεύματα Ἀθηναϊκῆς
ἐφημερίδας περὶ διάσπασης στον
συνδυασμὸ τοῦ κ. Κρεστενίτη. Για
νὰ ἀποδείξει τὴν ἀλήθεια
αναφέρεται στο πρόγραμμα
ἐπισκέψεων τοῦ υποψηφίου.

ΣΤΟΙΧΗΜΑ ΕΚΛΟΓΙΚΟΝ

Εἰς χεῖρας τοῦ κ. Νικολάου Ματθίου ἐ-
τέθη χθὲς ἐκλογικὸν στοίχημα μεταξὺ ἐνὸς
Ζαῖμικοῦ καὶ ἐνὸς ἀντιθέτου. Στοίχημα
δραχμῶν 200 εἰπὶ τῆ βέβαι ἐν ὁ κ. Ζαῖμης
θέλει ἐκλεχθῆ βουλευτής.

Στις 11 Νοέμβρη συναντάμε τὴν
αναφορά σε ἕνα ἐκλογικὸ στοίχημα
για τὸ εἶν ὁ Ζαῖμης θὰ καταφέρει
νὰ ἐκλεγεί. Ἀπὸ τα παράξενα καὶ
ἀξιοπερίεργα τῆς ἐποχῆς.

ΤΑ ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

Ἦλθεν ἡ σειρά τοῦ κ. Χοϊδά εἰς τὸ χθεσινὸν φύλλον τῆς «Ἠγέρσεως». Ἀνέγραψε τὰ σφάλματα τοῦ ἀλλ' Ἐφημερίδος τὸ σπουδαιότερον ὅτι εἰς τὸν κ. Χοϊδά» καὶ τοὺς γνωστοὺς, κατὰ τὸ παραλθὸν ἀγῶνάς του, καθὼς καὶ ὀλίγων ἄλλων ἀρρελκτικῶν πολιτικῶν ὑπόστασιν ὁ κ. Ζαΐμης. Καὶ ἄλλο ἀκόμη σφάλμα μεγαλύτερον, ὅτι διὰ τοῦ κ. Χοϊδά, τοῦ κ. Α. Παναγιωτοπούλου καὶ τινος ἄλλου συμπολίτου μας καὶ βουλευτοῦ τότε, ἐπέτυχε κατὰ τὸ 1890 ὁ κύριος Ἀλέξανδρος Ζαΐμης τὸ ὑπουργικὸν χαρτοφυλάκιον.

Στις 14 Νοεμβρίου συναντάμε ἄλλο ἓνα δημοσίευμα τοῦ Νεολόγου που ἀπαντᾷ στην εφημερίδα Ἐγερση. Ο Χοϊδας αναφέρθηκε στα σφάλματα που ἔχει κάνει και ο Νεολόγος του θυμίζει ἄλλο ἓνα, ὅτι σε αὐτὸν οφείλει τὴν πολιτικὴ του ὑπόστασις ὁ Αλ. Ζαΐμης.

Ἡ ἑργασία καὶ ἡ ἐξόφλις.

Δὲν νομίζομεν, ὅτι ἡ γνώμη τῶν ταχυντῶν κ. κ. Ἀντ. Ἰωάννου κτιστοῦ, Κωνσταντίνου Καραμῆς κλπ. ὅτι πρέπει νὰ καταψήφισαμε τὸν κ. Ἀνδρικόπουλον Μπουκαούρη, διότι ἠγόρασε οἰκίαν εἰς Ἀθήνας εἰνε ὄρθῃ δότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἰς τὴν κλήσιν τοῦ Ζαΐμου καὶ τοῦ Ἀγγ. Ρούφου δὲν θὰ εἰρίσκατο οὐδὲμία λευκὴ φέρος ἀπὸ ταχυντῶν, διότι ἐν ὅ κ. Μπουκαούρης ἠγόρασε οἰκίαν εἰς Ἀθήνας ἔχει καὶ ἐνταῦθα τοιαύτας καὶ κατοικεῖ ἐνταῦθα καὶ ἐκείνοτε παρέχει ἐργασίαν εἰς τοὺς ταχυντῶν εἰνε εἰς τὰς οἰκίας του εἰνε εἰς ἄλλας ἐργασίας, ἐν ὅ τὸν Ζαΐμον καὶ τὸν Ἀγγελ. Ρούφον βλέπομεν μόνον εἰς τὰς περιουσίας τῶν ἐλλογῶν. Ἀλλοίμονον εἰς τὴν φέρον μας ἐπειὴ νὰ ρυθμίζομεν ἐπὶ τῆ βῆσαι τῶν περισσοτέρων ἢ ὀλιγοτέρων καταρτισθῶν, τὰ ὅποια μᾶς παρέχουν οἱ ὑποψήφιοι μας· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐν λάβωμεν ὅτι ἔφη μᾶλλον τὸν κ. Ζαΐμον καὶ τὸν κ. Ἀγγ. Ρούφον πρέπει νὰ καταψήφισαμεν.

Πάτρα 13 Νοεμβρίου 1902

Α. ΤΕΡΚΑΣ (ἐπιβουλευτής.)

Γ. ΚΟΥΜΟΥΡΑΝΤΖΟΣ (σφραγιστής)

Στις 14 Νοεμβρίου ἀκόμα φιλοξενούνται καὶ οἱ προσωπικὲς ἀπόψεις δύο ἀπλῶν ψηφοφόρων. Εἶχε δημιουργηθεῖ ἓνα θέμα γιὰ τὸ εἰς ἔπρεπε νὰ ψηφιστεῖ ὁ Α. Μπουκαούρης ἐπειδὴ ἀγόρασε σπιτὶ στην Αθήνα καὶ ἐτσι δὲν ἔδωσε δουλειὰ στους ἐργάτες τῆς περιοχῆς. Θυμίζουν ὅτι ὁ κ. Μπουκαούρης ἔχει μόνιμη οἰκία στην Πάτρα ἐνὸς ὁ Αλ. Ζαΐμης καὶ ὁ Αγγ. Ρούφος ἔχουν σπιτὰ μόνον στην Αθήνα καὶ ἐρχονται στην περιοχὴ μόνον γιὰ τὶς ἐκλογές.

ΑΙ ΧΘΕΣΙΝΑΙ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΠΑΡΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΙΣ
ΤΟΥ ΡΟΥΦΟ-ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΛΙΚΟΥ
ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ

Ἡ επικεφαλὶδα τῶν δημοσιευμάτων γιὰ τὶς προεκλογικὲς διαδηλώσεις στις 17 Νοεμβρίου. Με τὴν φράση «πλήρης ἐπικράτησις» δείχνει τὴν ἀνωτερότητα τοῦ Ρουφο-Γεροκωστοπολικῶ συνδυασμοῦ.

**B2.4-ΕΚΛΟΓΕΣ
20 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1905**

Η ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΣ ΤΟΥ κ. ΓΟΥΝΑΡΗ

Η υποψηφιότης τοῦ κ. Γούναρη κατακτιθ' ἐπιμελῶς νῦν ἔλαρος. Ἡ οἰκία τοῦ κατα τὰς ἐπιπέριους ἰδίᾳ ὥρας εἶνε πλήρης. Μία ποικιλία ἡλικιῶν, κοινωνικῆς τάξεως καὶ φρονηματικῶν περιστρέφεται διαπραῶς εἰς τὰς αἰθεύσας τοῦ ὑποψηφίου καὶ τὸ λατικὸν μίγμα αὐτὸ ἀποδεικνύει ὅτι ἐν ὑπέρχει οὕτε συνοικία οὕτε τάξις κοινωνικῆ, ἢ ἑποῖα ἐν ἀντιπροσωπεύεται μῖσα εἰς τὸν μεγάλον ἔχον τῶν ψηφοφόρων, οἱ ὅποιοι θ' ἀπερίστων τὴν κάλην τοῦ δημοφιλῆος ὑποψηφίου.

Ἡ προσωπιότης τοῦ κ. Γούναρη ἐπεδαγῆ εἰς τὴν λατικὴν συνείδησιν ὡς διὰ μαγίας. Ἐγένετο μία συνείδησις τῆς προσωπιότης ἀξίας πρὸς τὴν λατικὴν λατρίαν. Καὶ ἔμπορεῖ νὰ εἴπῃ κανεὶς χωρὶς νὰ ὑπερβάλῃ ὅτι ὁ κ. Γούναρης ἐν ἔχει ἔχθρους φανερούς, ὅτι ἐν ἔχει ἀντιπαθείας ἐκδηλωτικὰς, ὅτι ἐν ἔχει πολέμιους συστηματικούς. Περὶ τῶν φρονητικῶν ἀντιπάλων ἐν ἠμελοῦμεν. Βεβαίως αὐτοὶ ἐν ἔμπορον νὰ κέρουν ἄλλως ἢ καὶ πολέμους τῆς ὑποψηφιότητά του, ἐκ τῆς ἰδικῆς ὑπερηφάνειας, ἢ ἔχον ἀπίκνεν τῶν ἐν συνόκωσιν συνοικίων τῶν καὶ ἐκ τῆς ἐνωσῆτος φιλοδοξίας ἑπικρατηθῆσιν αὐτοῦ ἐν τῇ ὑπὲρ τῶν κατῶν ὄρασι. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἐν δὲ λυπηθοῦν μῖσα ἐκ τῆς ἐπιτυχίας του, ὅστις ἐν ἀρνοῦνται τὰς πολιτικὰς καὶ πνευματικὰς του ἀρετὰς, ὅστις ἀκόμη εἰς ἔλαιν τῶν κερμάτων δὲ φηρισθ' ὁ κ. Γούναρης. Καὶ μάρτυς ἡμῶν τὸ μᾶλλον, ἐπικρατηθῆσιν τοῦ κ. Γούναρη ὡς Πουλευτοῦ, καὶ ἔσθῃ καὶ ὄθρησις εἰς τὴν ὄρασιν τῆς τοπικῆς πολιτικῆς καὶ οἱ πολιτευόμενοι μας οἱ ἔχοντες ἀκαταίμακτα ἄκαταίμακτα ἐπὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ τόπου, δὲ φιλοτιμηθῶν ἐτι

μᾶλλον νὰ ἐργασθῶν ὑπὲρ αὐτῶν, ὁ δὲ κ. Γούναρης ἐνθαρρυνόμενος καὶ ἐνθαρρύνων θέλει προσέξει πολύτιμα ἐσοδία εἰς τὴν ἐγγενῆ πολιτικὴν διαμάχην, ἢν δὲ διεξάγων ἐν τῷ μᾶλλοντι τὰ μεγάλα πολιτικὰ κέρματα τῆς Ἐπαρχίας Πατρῶν.

Ἡ εφημερίδα αφιερώνει μια στήλη στην υποψηφιότητα του Δ. Γούναρη, στην οποία παρατηρούμε μια σειρά από κολακευτικά σχόλια. Αρχικά βλέπουμε ότι οι -εν δυνάμει- ψηφοφόροι του Γούναρη προέρχονται από όλες τις ηλικίες και από όλες τις κοινωνικές τάξεις. Ο Δ. Γούναρης παρουσιάζεται σαν ένα πρόσωπο που εκπληρώνει όλους τους στόχους του λαού, σαν μία κοινή συνισταμένη που εκφράζει όλο το λαό της Πάτρας. Αναφέρει ,επίσης, ότι οι πολιτικοί του αντίπαλοι πολεμοῦν την

υποψηφιότητά του μόνο από ηθική υποχρέωση, ότι δεν θα στενοχωρηθούν σε περίπτωση επιτυχίας του και επιπλέον ο Γούναρης θα ψηφιστεί από όλους τους συνδυασμούς, γεγονός αδιανόητο για την εποχή μας. Ο Δ. Γούναρης παρουσιάζεται σαν ένα πρόσωπο κοινής αποδοχής στο Νομό, με πολλά προσόντα και ικανότητες.

ΕΙΣ ΤΟ ΣΑΛΟΝΙΟΝ ΤΟΥ κ. ΓΟΥΝΑΡΗ
 Μία επίκαιρος εἰς τὸ σαλόνιον τοῦ κ. Γούναρη καθ' ἑκαστὴν τῆς ἐπιπέρας ἢ τῆς νυκτός ὅταν προκαλεῖ αἰσθητικὰ θευματισμοὺς καὶ χιρῆς. Τὸν θευματισμὸν ἀποσπᾷ τὸ πλῆθος τοῦ κόσμου καὶ ἡ ἀναμίχην αὐτοῦ παρουσιάζει τὸν λαοφιλοῦς ὑποψηφίου κ. Γούναρη, τὸν δὲ χιρᾶν διαγείρουσιν αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἐποικίας κἀκεῖνος ὑπὲρ αὐτοῦ ὅλοι ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου, ἐκδηλώσεις ἀληθοῦς λατρίας καὶ ἐκτιμῆσεως. Σπικνύει ἄλλοτε ὑποψηφιότητος ὄρακνὴ εἶχε διαγίρει τοσοῦτον ἐνθουσιασμὸν ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον φανατισμὸν. Ὑπῆρξεν ὑποψηφιότητες καὶ ἄλλαι ἐκτὸς συνδυασμῶν, ἀλλὰ ταῦτα ἐγένοντο μάλλον μίαν διάθεσιν ἀκατάσχετος ὑπὲρ ἀρχῶν ἀεικαρτέων, ἢ μίαν συμπῆσιν πρὸς πρόσωπα, τὰ ὅποια εἶχον τὴν ἐπιδείξασιν ἐργασίαν τινὰ κοινωρικῆν. Ἄλλ' ἐνδιαφέρουσι ὅπως τὸ ὑπὲρ τοῦ κ. Γούναρη ἐκδηλούμενον, ἀποτελεῖ μοναδικὸν φαινόμενον καὶ εἰς ἄλλοις μεγάλῃ ἐξάρτεως, καθὼς κατεδείχθη ἐπιδηλώσασα, ὅτι ὁ λαὸς τῶν Πατρῶν, ὡσεὶ πρὸς τὴν νίκην πάντοτε τῆς εὐγενείας ἀλλὰ καὶ ἄξιας τοῦ ὀνόματος φιλοδοξίας ἐκείνης, αἱ ὅποια εἶνε προσημαίνουσι τὴν ἀποδοξίαν ἐπὶ μεγάλῃ ἀρεταίᾳ τῶν συμπεριόντων τοῦ τόπου.
 Τοιαύτη ἰδέα, καὶ ὀρθότατα, ἔχει ἐπιμαρτυρεῖ διὰ τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ κ. Γούναρη. Ὅπως ἡ φιλοδοξία τοῦ νὰ δράτῃ καὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς αὐτοτέρους ὀρίζοντας ἔχει ἀκατάσχετος τὴν πεποιθῆσιν τοῦ πολλοῦ κόσμου καὶ διὰ τοῦτο ἐνοχλεῖται μέχρι βαθμοῦ καθιερῶντος ἔχει πιθανὴν ἀλλὰ βεβαίαν τὴν νίκην του κατὰ τὴν προσεχῆ ἐκλογικὴν ἀγῶνιν. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ σαλόνιον τοῦ εἶνε πάντοτε πλήρες, πλήρες, ἀφ' ἧς ἤρξατο ἡ ἐκλογικὴ ἀγῶνις, πλήρες καὶ χθὲς μέχρι ἀσφυξίας.

Τα σαλόνια- κέντρα συχνά φανερώνουν την προτίμηση ή το αντίθετο του λαού προς τον εκάστοτε υποψήφιο. Το σαλόνι του Γούναρη «... εἶνε πάντοτε πλήρες, ἀφ' ἧς ἤρξατο ἡ ἐκλογικὴ κίνησις, πλήρες καὶ χθὲς μέχρι ἀσφυξίας», ὅπως αναφέρει ο Νεολόγος. Η νίκη του Γούναρη χαρακτηρίζεται βέβαια, ὁμως ο ἴδιος φαίνεται να ἔχει περισσότερες φιλοδοξίες «... Να δράση καὶ να ἐξαπλώσῃ τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς ευρύτερους ὀρίζοντας».

Από την ὄλη αναφορά δε λείπουν καὶ τα σχόλια που ἐπαινοῦν τὴν υποψηφιότητα καὶ τὴν ἐν γένει προσωπικότητα τοῦ υποψηφίου. Πάντως εἶναι ἀρκετὰ παράδοξο τὸ γεγονός ὅτι στὶς ἐκλογές τοῦ 1905 ο Γούναρης ἀπέτυχε νὰ ἐκλεγεί.

Ο κ. ΡΟΥΦΟΣ ΕΝ ΤΗ ΑΝΩ ΠΟΛΕΙ

Ὁ κ. Ἰωάννης Ρούφος ἐπισκέφθη χθές πάλιν τὴν ἐπιπέραν τῆς Ἀνω πόλεως. Ἦρξεν ἀπὸ τῆς συνοικίας Κόκακη Γερῶν καὶ μετὰ ἐπίσκεψιν τῶν συστικῶν Τραπέζων, Μεγαλοκέντριας, Κενδριανικῆς κατέλθεν εἰς τὴν Τάπιν. Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη ἦν ὅπως ἀπρόοπτος. Καὶ ὅμως ὁ ἐκ τούτου ἀντίστοιχος ἀπερίγραπτος. Ὅ,τι συνέβη κατὰ τὴν περιοδείαν ταύτην, ὑπερβαίνει πάντας περιγραφῶν. Ὁ κ. Ρούφος ἔτυχε ἐκδηλώσεως ἐνθουσιαστικῶν. Πυροβολισμοί, βεγγαλικά φῶτα, ἐγγώρια ὄργανα, ζατωκραυγαί, αἰωρήσεις πλῆν εἰς τὸν αέρα, ἵλα αὐτὰ ἀποτέλεσαν αὐτὸν ἐν τῷ ἔσπῳ δεικνύοντες ὅτι καὶ εἰς τὴν Ἀνω πόλιν κυριαρχοῦσι τὰ κόμματα αὐτοῦ καὶ τῶν συνεργατῶν του.

Ο Ιωάννης Ρούφος βρίσκεται σε περιοδεία στην Ἀνω Πόλη όπου τυγχάνει θερμῆς υποδοχῆς με: «βεγγαλικά φῶτα», «εγγώρια ὄργανα», «ζητωκραυγαί» (ομοίως με τη σημερινή εποχή). Ἀλλά και «πυροβολισμοί», «αιωρήσεις πλῶν στον αέρα». Ἡ εφημερίδα θεωρεῖ πως στην Ἀνω Πόλη κυριαρχοῦν τα κόμματα του Ρούφου και τῶν συνεργατῶν του (Παπαδιαμαντόπουλος, Κοντογούρης, Στριφτόμπολας, Βέρροιος κ. α.). Ὅσο πιο γλαφυρὴ εἶναι ἡ περιγραφή μιας υποδοχῆς, τόσο περισσότερο προωθείται τὸ ὄνομα κάποιου υποψηφίου.

Ἡ ἡΜΕΡΙΝΗ ΥΠΟΔΟΧΗ

Ἡμερὴν τὴν πρώην περὶ τὴν ἐγγώριαν, ὡς προαναγγεῖλαμεν χθές, οἱ ὑποψήφιοι τοῦ ἀμιγροῦς συνδυασμοῦ θέλουν ἐκτελεσθῆναι μέχρις Ἀγίας Ἐφῆς. Μέχρι τοῦ Ἁγίου Βασίλειου θέλουν ἐπιστρέφει πάλιν εἰς ἁμαξῶν, εἰς τὴν σταθμὴν εἰς τούτον ὄλουσιν ἐπιθετικὰ καὶ κατατοχίαι, ἵνα ἐκπαινεθῶσιν εἰς τὴν πόλιν.

Ἡ ἐπιπέρα τῶν υποψηφίων τοῦ ἀμιγροῦς συνδυασμοῦ θέλει γίνεαι τὴν ἐσθέρην ἐπιπέραν τῆς σήμερον. Οἱ φίλοι αὐτῶν ὄλουσιν ἀναμῆναι αὐτοὺς πρὸς τὴν ἐπιπέραν τὴν ἐσθέρην, οὐχὶ εἰς τὴν σταθμὴν Ἁγίου Ἀνδρέου, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐπιπέραν σταθμὴν τῆς πόλεως, εἰς τὴν ἐπιπέραν ἐπιπέραν.

Ἡ ἐπιπέρα τῶν υποψηφίων τοῦ ἀμιγροῦς συνδυασμοῦ ὑποδοχὴ ἐστὶν, ὡς προαναγγεῖλαμεν ἀνάλογος πρὸς τὴν κομματοῦ ἐπιπέραν αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὑποψηφίων τοῦ ἀμιγροῦς συνδυασμοῦ, οἱ ὑποψήφιοι αὐτοῦ παρεσκευάζονται ὅπως ἔσονται ἀντιπερισπασμῶν, ἵνα μειώσωσιν τὴν ἐπιπέραν τὴν λαμπρότητα τῆς ὑποδοχῆς τῶν ἀντιπάλων των!

Ἡ εφημερίδα ἀναλαμβάνει νὰ ἐνημερώσει τοὺς οπαδοὺς τοῦ (ρόλος γραφείου τύπου) συνδυασμοῦ γιὰ τὸ μέρος ποὺ θὰ πρέπει νὰ ὑποδεχθῶν τοὺς υποψηφίους, ἐνῶ ἐμμεσα τοὺς προτρέπει νὰ συμμετέχουν ἐν τῇ ὑποδοχῇ.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΚΛΟΓΕΙΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΠΑΤΡΩΝ

Νομοπολίται,

Ἦδη, ἐπεὶ ἡ ἐπιλογὴ εὐδὸς κατέπεσε καὶ ἡ εὐλογία ἀρματιᾶς φαινομένη διελύθη, ἐπειδὴ, διὰ τοῦ εὐλόγου τούτου γράμματι, ἐκ δόμου ἐπέβη ἐπὶ τῆς πρὸς ὑμᾶς βιβλίαν μου ἐργασασμένην.

Βουλομένη πρὸς τοὺς ἀγαθούς πολιτευομένους τοῦ Ρωμαιοῦ κοινοῦ, ἐξέτασα τὰς φήμας ὑμῶν ἐν τῇ συνελεύσει ἐστὶν, ὡς ἐπεπράττω, ἐπισημῶς ἐπιβεβαιώσασθαι πρὸς τὴν πόλιν τοῦ Πατρῶν καὶ τὴν Πατρίδα καθῆναι.

Ἡ ἀποτυχία μου δὲν με ἀνεπαύσθη.

Εἰς τὴν ἀσπίδα μου ἐγράψατε πλείους τῶν ἑξὶ χιλιάδων λευκῶν φέρων, δῶγμα τρυφῆς τῆς εὐκατοῦς ἀποδοχῆς τῆς ἀσπιδὸς ἐτυχῆς ἢ διὰ πρῶτον φέρων ἀρματιῶν ἀποφροῦνται μου.

Ἡ τρυφὴ ἐκ μέρους ἑξὶ χιλιάδων πολιτῶν ἐπιδικασμένη τῆς ἀσπιδὸς ἀσπίδων μου εἰς τὴν πολιτείαν, καὶ περιέχει τὸ δικαίωμα ἕως μετὰ θάνατον ἀποβλέψασθαι τὸ μᾶλλον. Τὸ πολιτευομένον ἢ σταδιοδρομῶν εἰς τὴν πολιτείαν. Ἐγὼ, ἔχω ὡς ἐπὶ τὴν ἀσπίδα ἀποδοχῆς τοῦ δικαιοτάχθαι τὴν ἀσπίδα πατριᾶς ἀρματιῶν, τὴν ἰδίαν μου πρὸς τὰς Πάτρας ἀγάπην καὶ τὴν ἀσπίδα τῆς ἀσπίδων τῆς Πατρίδα καὶ ἀσπίδων, ἡ συνήθεια τὸ ἀσπίδα τοῦ πατρῶος μου, εὐκατοῦς καὶ ἀσπίδος πρὸς τὴν ἀσπίδα πρὸς τοὺς ζητούμενους τὴν συνεργασίαν μου εὐκατοῦς καὶ ἀσπίδος πρὸς τὴν ἀσπίδα ἀσπίδων καὶ ἀσπίδων πρὸς τοὺς λόγους ἢ τὰς πρῶτας ἐπιπέσει. ἵπτοι, ἀσπίδων, ἀσπίδων τὸ ἴσον τοῦ ἀσπίδων καὶ ἀσπίδων ἀσπίδων.

Τὸ τέλος, ἀσπίδων τὴν ἀσπίδων ἐπιπέσει μου πρὸς τοὺς τρυφῆς τῶν ἀσπίδων μου, ἀσπίδων, πρὸς τοὺς ἀσπίδων μου λευκῶν φέρων πολιτῶν μου, ἐκ ἀσπίδων πρὸς ἀσπίδων ἕως πρὸς τὸ μᾶλλον εὐκατοῦς καὶ τῆς ἀσπίδων τῶν φέρων.

Νικόλαος Ν. Κοντογούρης

Μετά το πέρας της εκλογικής διαδικασίας οι ηττημένοι αναζητούν τους λόγους της αποτυχίας τους. Ο Ν. Κοντογούρης με δικό του άρθρο και αναφερόμενος προς τον Πατραϊκό λαό σχολιάζει την παρουσία του στις εκλογές και δίνει υπόσχεση για την συνέχεια των προσπαθειών του, για το καλό της πόλης και της Ελλάδας.

Παρόμοια άρθρα αποτελούν συχνό φαινόμενο μετά από αποτυχίες υποψηφίων, με τους υποψήφιους να στοχεύουν στο συναισθηματικό μέρος των αναγνωστών, μιλώντας περί αγάπης και πίστης στη πατρίδα και το τόπο, έτσι ώστε να μειώσουν το αίσθημα της ήττας που νιώθουν και να τοποθετήσουν τα θεμέλια για την επόμενη εκλογική αναμέτρηση.

**B2.5-ΕΚΛΟΓΕΣ
26 ΜΑΡΤΙΟΥ 1906**

ΠΟΛΙΤΙΚΑΙ ΔΗΛΩΣΕΙΣ

Οι υποφαινόμενοι αδελφοί και φίλοι καίτοι Πατριώται φίλοι και θαλάσσιοι με το κόμμα των κ. κ. Ρούφου. Είς την δήλωσιν ταύτην προβαίνομεν, εφ' ουδέποτε φουδωσεί ύφεται έγινόντο είς ύμους μας. Ήν Πάτρας τῆ 16 Μαρτίου 1906.

Οί υποφαινόμενοι

Άλιξιος Δ Μουζακίτης, Άγγ. Δ. Μουζακίτης, Παναγ. Δ. Μουζακίτης, Κωνσ. Δ. Μουζακίτης, Κωνσ. Σ. Μουζακίτης, Γεώργ. Κ. Μουζακίτης, Νισάδ. Σ. Μουζακίτης, Διον. Σ. Μουζακίτης, Ίωάννης Σ. Μουζακίτης, Παναγ. Ι. Μουζακίτης, Χρ. Ι. Μουζακίτης, Ίωάν. Ι. Μουζακίτης.

Δ. ησιοντες είς τόν κ. Δ. Γούσπερν, δηλούμεν πολιτικῶν φίλων είς τόν υίον του Γεωργίου Ρούφου είς ό. είς τό εἶδος πιστώσ ό. εἴσωμα.

Άρχιεπίσκοπ 16 Μαρτίου 1906

Κωνσταντίνος Χ. Λυμπερόπουλος, Χαράλαμπος Ι Βαρθ, Παναγιώτης Δημακόπουλος, Ίωάννης Δημακόπουλος, Κωνσταντίνος Δημακόπουλος.

Εἴκοσι Συντάκται

Διαβύσκετε τό γραφεῖ εἰς τό εΝίση Δέσση εἰς εἰς άπεκαίτηκα τόν Ρουφικόν τάξων είς τας ύφεται μένω πιστίς εἰς πατριῶν παραδόσεων.

Άρχιεπίσκοπ 16 Μαρτίου 1906.

Εκείλειος Πηνόπουλος

Εἴκοσι Ε. Γ. Γ' ούσφα Δ. ησιον είς τό κόμμα του κ. Δ. Γούσπερν δηλώ μείς ύμους πολιτικῶν φίλων και θέλω ύπερφύστω άλλωλτρον τῶ συνδουκατέ της.

ΓΕΡΑΣΙΝΟΣ ΓΑΛΑΤΗΣ

Στο φύλλο του Νεολόγου στις 17 Μαρτίου συναντάμε μια στήλη στην οποία οικογένειες αλλά και μεμονωμένα άτομα που δηλώνουν δημοσία την προτίμηση τους στο Ρουφικό κόμμα και στον Γεώργιο Ρούφο. Ο κ.Πανόπουλος συγκεκριμένα διαψεύδει δημοσιεύματα άλλης εφημερίδας που τον παρουσίαζαν να μην είναι Ρουφικός.

Στις 21 Μαρτίου γίνεται αναφορά στην επίσκεψη του παραιτηθέντος Πρωθυπουργού Δ.Ράλλη. Το για να δείχθει η σημασία της επισκέψεως ο τίτλος γράφεται με μεγαλύτερη γραμματοσειρά.

Στις 23 Μαρτίου συναντάμε το παρακάτω κείμενο το οποίο αναφέρεται σε ένα περιστατικό που έγινε κατά την αναχώρηση του κ.Ράλλη και του κ.Πεσμαζόγλου, ο οποίος ήταν Διοικητής της Αθηναϊκής Τράπεζας αλλά

και υποψήφιος στον Πύργο. Κάποιος από το πλήθος φώναξε <Ζήτω ο Πεσμαζόγλου και Φόλα στο Νεολόγο>. Η εφημερίδα σχολιάζει εκτενέστατα το περιστατικό λέγοντας ότι τέτοιες επιθέσεις γίνονται από άτομα τα οποία έχουν ως σκοπό την εκμετάλλευση της εφημερίδας και ότι η στήριξη της τόσο στον κ.Ράλλη όσο και στον κ.Πεσμαζόγλου είναι γνωστή.

Στις 25 Μαρτίου συναντάμε κείμενα για δύο υποψηφίους. Για τον Γ.Παπαδιαμαντόπουλο γράφεται ένα μικρό ιστορικό της οικογένειας του λέγοντας πόσο πολύ έχει βοηθήσει τον τόπο στην διάρκεια των χρόνων. Χαρακτηρίζει τον ίδιο σεμνό και μετριόφρων πολιτικό ο οποίος θα χρησιμοποιήσει το βουλευτικό αξίωμα για την επαρχία του και όχι για το δικό του καλό.

Για τον Α.Παπαγιαννακόπουλο γίνεται μια μικρή παρουσίαση της προσωπικότητας του δίνοντας επίκεντρο στην αναγνωρισιμότητά του καθώς και δημοσιεύεται ένα άρθρο της Ακρόπολης που αναφέρεται σε αυτόν. Υπάρχει ακόμα και μία διαφήμιση με φωτογραφία του υποψηφίου κάτι το οποίο συναντάμε για πρώτη φορά. Με την φράση *άσπρο στον λαοφιλή υποψήφιο Παπαγιαννακόπουλο*, φαίνεται και ο τρόπος όπου γίνονταν οι εκλογές εκείνη την εποχή. Άσπρο για θετική ψήφο και μαύρο για αρνητική.

Ο ΠΑΝΘΕΟΤΟΚΙΣΜΟΣ

Αί χθεσιναι ἱσπεριναι εἰδήσεις καὶ ἐκ τῆς πρωτευούσης καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν μετέδωκαν ἡμῖν τὸ πολιτικῶς εὐφρόσυνον ἀγγέλιμα ὅτι ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος κυριαρχεῖ ὁ Θεοτοκισμὸς.

Δὲν ἴχομεν ἀμφιβολίαν ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς διὰ τῆς ψῆρου αὐτοῦ σήμερον θὰ συνεχίσῃ τὸ χθὲς πανηγυρισθὲν ἔθνικόν ἔργον ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου τῆς Πατρίδος καὶ θὰ κρατῶνῃ ἐν τῇ διοικήσει τῆς χώρας Κυβέρνησιν, τῆς ὁποίας τὸ μόνον μῆλημα, ἡ μόνη ἀποστολὴ εἶναι νὰ ἀνυψώσῃ τὸ ἔθνικόν γόητρον καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ μέλλον εἰς τὸ Κράτος.

Ψηφίζοντες ὑπὲρ τοῦ προγράμματος τοῦ κ. Θεοτόκη, ψηφίζετε ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας, τῆς ζωῆς καὶ τῆς παρουσίας ἡμῶν, ὑπὲρ τῆς τάξεως, ὑπὲρ ἐνόςμου διοικήσεως, ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς κοινωνίας, ὑπὲρ τῆς οικονομικῆς εὐρωστίας τοῦ Κράτους.

Ψηφίζοντες ὑπὲρ τοῦ προγράμματος τοῦ κ. Θεοτόκη ψηφίζετε ὑπὲρ τοῦ καταρτισμοῦ στρατοῦ καὶ ναυπηγήσεως στόλου, ψηφίζετε ὑπὲρ τῆς διεκδικήσεως τῶν ἔθνικῶν δικαιωμάτων μας, ψηφίζετε ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Μακεδονίας, ὑπὲρ τῆς ἐνωσεως τῆς Κρήτης, ὑπὲρ τῆς **ΕΘΝΙΚΗΣ ΙΔΕΑΣ**.

Ἀναλογισθῆτε καλῶς, τί θὰ πράξετε σήμερον.

Σταθμίσατε μετὰ πατριωτισμοῦ τὴν ἀπόφασίν σας.

Ψηφίσατε τοὺς Θεοτοκικοὺς ὑποψηφίον, ἐνθαρρύνετε διὰ κραταιᾶς καὶ ἰσχυρᾶς πλειονοψηφίας τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὸ ἔθνικόν πρόγραμμά της.

Ψηφίσατε ἀρχᾶς. Φανήτε Ἕλληνες. Ἀποδείξατε εἰς τὸν ἔξω κόσμον, ὅτι εἰσθε ἀξιοὶ νὰ τύχητε εὐρυτέρου μέλλοντος, ὅτι εἰσθε ἀξιοὶ νὰ συνεχίσῃτε τὰς ἔθνικὰς παρακαταθήκας, ὅτι εἰσθε ἀξιοὶ νὰ διεκδικήσῃτε τὰ ἔθνικὰ δικαιώματα.

Ὁ Πανθεοτοκισμὸς ἄς κυριαρχήσῃ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Ἑλλάδος.

Οἱ Ἕλληνες διὰ τῆς ψῆρου των ἄς σώτουν σήμερον ἑαυτοὺς.

Στις 26 Μαρτίου, ἡμέρα τῶν ἐκλογῶν δημοσιεύεται ἓνα κείμενο με τίτλο **Ο ΠΑΝΘΕΟΤΟΚΙΣΜΟΣ**. Το κείμενο αὐτὸ προβλέπει συντριπτικὴ νίκη τῶν Θεοτοκικῶν καὶ παροτρύνει τὸν κόσμον νὰ ψηφίσει Θεοτόκη ἐπειδὴ ἔχει καλύτερο πρόγραμμα οικονομίας, καλύτερο πρόγραμμα γιὰ τὸ στρατὸ καὶ εἶναι λάτρης τῆς **ΕΘΝΙΚΗΣ ΙΔΕΑΣ**.

**Β2.6-ΕΚΛΟΓΕΣ
8 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1910 Α**

ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟΝ ΣΥΛΛΑΛΗΤΗΡΙΟΝ

Σήμερον περί ὄραν ἕκτην καὶ ἡμίσειαν εἰς τὴν πλατεῖαν Γεωργίου θέλουσιν ὁμιλήσει οἱ ἀνεξίτητοι ὑποψήφιοι κατὰ τὰς προσηχθεῖς ἐκλογάς κ. κ. Α. Παπαγιαννακόπουλος καὶ Ν. Κοντογούρης, ἐξ ὧν ὁ δεύτερος θέλει μεταβῆ τὴν πρωΐαν εἰς Ἀγίον ὄπως ἐκδέσῃ καὶ ἐκεῖ τὸ πρόγραμμά του. Ἡ ἐνταῦθα συνάθροισις προηγηθεῖται πολυπληθῆς, δεδομένου, ὅτι ἀμφότεροι οἱ ὑποψήφιοι ἀπολαύουσι θεομῶν συμπαιθεῖων καὶ ἐκτιμήσεως, πρόκειται δ' ἄλλως περὶ περιστασέως ὀλιγῆς ἐξαιρετικῆς, περὶ ἐκλογῶν δηλαδὴ ἰδιαζούσης ἐννοίας.

Ἡ εφημερίδα ενημερώνει τοὺς ἀναγνώστες τῆς στίς 25 Ἰουλίου γιὰ τὸ ἀπὸ κοινού συλλαλητήριον δύο υποψηφίων, τοῦ Α. Παπαγιαννακόπουλου καὶ τοῦ Ν. Κοντογούρη. Γίνεται πρόβλεψη γιὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ὁμιλιῶν ἀπὸ πλευράς συγκέντρωσης τοῦ πλήθους. Ἐνῶ συγχρόνως ἐξαίρονται οἱ δύο υποψήφιοι.

<p>Ο κ. Α. ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ</p> <p>Πρόχθεις τὴν πρωΐαν ἀναχωρεῖ εἰς ἄγραφομα, μεταβαίνων εἰς ἐκλογικὴν περιφέρειαν ἐν Ἠλείᾳ ὡς ὑποψήφιος κατὰ τὰς προσηχθεῖς ἐκλογάς κ. κ. Ἀνδρίας Μιχαλακόπουλος. Κατὰ πατρονομίαν ἄς ἐλάθωμεν, ἢ ὑποδοχῆ ἢς τυγχάνει εἰνα θεομῶν, ἐν Λαγαυοῖς δὲ ἢ διέξωσις ἰσχυρῶν ἐκτάκτως θεομῶν καὶ μαρτυρεῖ ὅτι ἢ ὑποψήφιος τοῦ κ. Μιχαλακόπουλου κατακτῆ δομηθεῖ εἰδοσῶν. Ὁ κ. Μιχαλακόπουλος θέλει προχωρήσει μέχρι Πύργου, ἐνθα κυρίως εἶπεν θέλει ἐκθέσει τὸ πρόγραμμά αὐτοῦ, λέγων ὅτι ὁ Πόργος τυγχάνει ἢ ἴδρα τῆς μεγαλύτερας Ἐπαρχίας τοῦ Νομοῦ Ἀχαΐας-Ἠλείας.</p>	<p>— Ἀφίξει κ. Α. Μιχαλακόπουλον</p> <p>Τελεγραφεῖ ὁ ἀνταποκριτὴς Πύργου:</p> <p>Ἀφίκετο ἐξ Ἀμαλιάδος εἰς τὴν πόλιν μας ὁ διακεκριμένος διακερίστος τῶν Πατρῶν καὶ ἀνεξίτητος ὑποψήφιος κ. Α. Μιχαλακόπουλος γενόμενος ἐνθουσιωδῶς δεκτὸς ἐπὶ πλείστον συμπαιθεῖων μας. Ὁ κ. Μιχαλακόπουλος μετὰ τὴν Ἀμαλιάδα ἐνθα ἀνέπτυξε τὴν ἰδέαν του ἐπίσπιον πλείστον κόσμον, αὐτοῖον Κυριακῆν ἐν Πύργῳ θέλει ἀναπτύξει τὸ πρόγραμμά του καὶ τὰς ἀρχὰς του ἐπίσπιον πολυπληθῆς ἀσφατηρίου.</p>
--	--

Στα δύο κείμενα γίνεται ἀναφορὰ στὴν περιοδείαν τοῦ Μιχαλακόπουλου στὸν Πόργον καὶ τὴν Ἀμαλιάδα πάλι στίς 25 Ἰουλίου, ἀντίστοιχα, καὶ τὴν ὑποδοχὴν ποὺ τοὺς ἐπιφυλάχθηκε. Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ καταγωγὴ τοῦ Ἀνδ. Μιχαλακόπουλου εἶναι ἀπὸ τὴν Πάτρα, περιοδεύει καὶ στὸ σημερινὸ Νομὸ Ἠλείας, λόγῳ τῆς ὑπαρξῆς τῆς ευρείας ἐκλογικῆς περιφέρειας (Ν. Ἀχαΐας-Ἠλείας). Ἡ κίνησις τοῦ υποψηφίου κρίνεται σωστὴ, ἀφοῦ κατόρθωσε νὰ ἐκλεγεί βουλευτὴς.

Ο Ανδρέας Καφετζόπουλος είναι άλλος ένας υποψήφιος που κατόρθωσε να εκλεγεί. Η εφημερίδα εδώ παραθέτει μία δήλωσή του στις 25 Ιουλίου με την οποία ευχαριστεί τα μέλη του Εργατικού Κέντρου για την παραχώρηση αίθουσας «... ως πολιτικόν Εντευκτήριον», δηλαδή σαν τόπο συνεντεύξεων και συζητήσεων. Η κίνηση να ευχεριστήσκει δημόσια τους ανθρώπους του Εργατικού Κέντρου αποτελεί μια μορφή διαφήμισης, αφού με τον τρόπο αυτόν παρουσιάζεται μεγαλόψυχος και δίκαιος.

Χαρακτηριστικό στοιχείο της εποχής αποτελούν οι κοινές ομιλίες δύο ή και τριών υποψηφίων, οι οποίοι βέβαια προέρχονται από τον ίδιο συνδυασμό (π. χ. Φωτήλας, Κοντογιώργης, Δουκάκης). Άλλο γνώρισμα της εποχής είναι οι ομιλίες των υποψηφίων από τα μπαλκόνια των σπιτιών τους, εν προκειμένω ο Αν. Μιχαλακόπουλος. Ενδιαφέρων στοιχείο είναι πάντως ότι και οι 4 υποψήφιοι εξελέγησαν σαν βουλευτές.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΓΚΛΑΒΑΣ

Ανεξάρτητος υποψήφιος

Η διαφήμιση του ανεξάρτητου υποψηφίου Διον. Γκλαβά στις 7 Αυγούστου με τη φωτογραφία του υποψηφίου, πάνω από το ονοματεπώνυμό του και τον συνδυσμό στον οποία ανήκει, είναι από τις πιο διαδεδομένες. Ο αναγνώστης- μελλοντικός ψηφοφόρος έχει τη δυνατότητα να εξετάζει την εξωτερική εμφάνιση του υποψηφίου και να αποφασίζει ή και να εξ΄ζει κάποιο συμπέρασμα βάση αυτής. Οι φωτογραφίες των υποψηφίων, συχνά συνοδεύονται με ένα μικρά βιογραφικό. Παρουσιάζουν ομοιότητες. Ντυμένοι με κλασσικό κοστούμι και γραβάτα, χωρίς ιδιαίτερο φόντο πίσω τους και με σοβαρό βλέμμα προς το μέλλον. Με αυτό τον τρόπο οι υποψήφιοι θέλουν να παρουσιάσουν ένα σταθερό και αξιόπιστο χαρακτήρα.

Ο τίτλος της εφημερίδας «Νεολόγος» στις 9 Αυγούστου δίνει με μια πινελιά την εικόνα των αποτελεσμάτων της εκλογικής διαδικασίας, δηλαδή την επικράτηση των ανεξάρτητων. Είναι γεγονός ότι οι λαϊκές μάζες έδειξαν φανατισμό κατά των παλαιών πολιτικών και οι προσωπικές συμπάθειες περσμένων ετών παραμερίστηκαν. Η Πάτρα έτσι από την πρώτη στιγμή στέκεται στο προπύργιο του βενιζελισμού.

— Η ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΤΟΥ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ
 ΛΟΝΔΙΝΟΝ. Ὁ ἐν Ἀθήναις
 ἀνταποκριτὴς τῶν «Τάϊμς» τονίζει
 τὴν καταπληκτικὴν πλειονοψηφίαν
 τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ ἀναφέρει τὰς
 ἐνθουσιώδεις κρίσεις τοῦ Ἑλληνι-
 κοῦ τύπου, ὅστις χαρακτηρίζει τὰ
 ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν ὡς νέαν
 ἐποχὴν διὰ τὴν Ἑλλάδα.

Το όνομα μιας μεγάλης Ευρωπαϊκής εφημερίδας όπως οι "TIMES" του Λονδίνου, δίνει σαφώς μεγαλύτερο κύρος στο πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται. Η καταπληκτική πλειοψηφία του Βενιζέλου στην Αττικοβοιωτία έδωσαν την αφορμή στην Αγγλική εφημερίδα να αναφερθεί με ευμενή σχόλια στο πρόσωπό του. Μόνο και μόνο η αναπαραγωγή της είδησης από τα εγχώρια μέσα, δίνει ώθηση στην ήδη υψηλή απήχηση του Βενιζέλου, ο οποίος αρχίζει πλέον να εισχωρεί αποφασιστικά στην πολιτική σκηνή της χώρας.

**Β2.7-ΕΚΛΟΓΕΣ
28 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1910 'Β**

Ο ΖΑΪΜΙΚΟ-ΒΕΝΙΖΕΛΙΚΟΣ

Ἀφίξις κ. Ζαΐμη εἰς Πάτρας.

Διὰ τοῦ πρώτου τραίνου εἰς Πάτρας ἀφίκετο ὁ κ. Π. Ζαΐμης, ἐν ἰδιωτικῶν, εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν καταβάντες, πολλοὶ ἐκ τῶν ἐκ Πάτρας φίλων του. Ὁ κ. Ζαΐμης ἐγκαίωσεν, ὅτι ὄντως ἀπεράτιστα κατάρτιση Ζαΐμο-Βενιζελικῶν συνδυασμῶν, προτίθει δὲ, ὅτι τὰ ἐκ Παργῶν καὶ Ἀμφικλιδῶς πρόσωπα, τὰ ἴσα ποῖα ἀναίρουσιν εἰς τὰς ἡμεριδὰς, πράγματι θὰ μετέσχωσι εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ καταρτιζόμενον συνδυασμῶν δηλωσάντα τὸ τωσὺν κατεργηματικῶς. Ὁ κ. Ζαΐμης ἔβη εἰς Πάτρας, ὅπως συνεννοηθῆται τῶν φίλων του πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ συνδυασμοῦ διὰ τῆς προσλήψεως καὶ ἄλλων προσώπων ἐκ τῶν ἰπαρχιῶν Ἀργολίδας, Καλαβρυτινῶν καὶ Πατρῶν.

Ο προεκλογικός αγώνας ξεκινά με άφιξη του Π.Ζαΐμη στην Πάτρα στις 11 Νοεμβρίου και στον σιδηροδρομικό σταθμό τον υποδέχεται πλήθος κόσμου. Επιβεβαιώνει ότι θα σχηματιστεί Ζαΐμικο-Βενιζελικός συνδυασμός και πως αρχίζει να καταρτίζει το ψηφοδέλτιο.

ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΑΧΑΪΟΗΛΙΔΟΣ

Τὰ ἐκλογικὰ ἀπὸ τῆς χθὲς ζυμώτερον. Καὶ ὅσα θὰ παρέρχονται αἱ ἡμέραι θὰ ζυμωθεῖσιν περισσώτερον. Κατὰ πληροφορίας ἐξ ὧν τῶν κέντρων τὸ ἀντισυνδυασμῶν πνεῦμα ἐπιτείνεται, ἡ ἐπιλογή δὲ τῶν προσώπων τείνει νὰ ἀναχθῆ εἰς δόγμα ἐκλογικόν. Σχετικῶς μάλιστα ἐγνώσθη, ὅτι καταρτίζονται ἀπὸ τινῶν ομάδων καὶ ψηφοδέλτια, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ γίνῃ ἐνδοχία πρὸς ἐπιφοίτησιν.

Χθὲς ἀφίκετο ὁ κ. Α. Ροῦφος ἐξ Ἀθηνῶν, μεταβὰς προχθὲς. Εἰς ἐρώτησιν ἡμῶν ἂν ὁ κ. Βενιζέλος σκοπῆ νὰ κατέλθῃ εἰς Πάτρας, μὲς ἀπήνησεν ἀρνητικῶς.

Ὁ κ. Κανακάρης ἀνεκοίνωσεν ἡμῖν ὅτι ἐφορισκόμενος εἰς Ἀθήνας ἔδωκε χθὲς συνέντευξιν εἰς συντάκτην τῆς ἡμεριδῶς «Ἀθῆναι», ἣ ὁποία θέλει δημοσιευθῆ εἰς τὸ φύλλον τῆς σήμερον Πέμπτης. Ἐν τῇ συνεντεύξει ταύτῃ ἐκθέτει τὰς εἰς τῆς ἐπισημμένης ἐκλογῆς ἰδίαις του.

Στις 17 Νοεμβρίου η στήλη του Νεολόγου ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΑΧΑΪΟΗΛΙΔΟΣ αναφέρεται στον καταρτισμό των ψηφοδελτίων αλλά και νέα από το πρόγραμμα των υποψηφίων.

Στις εκλογές του Νοέμβρη 1910 η διαφήμιση των υποψηφίων στον τύπο ξεπερνάει τα στενά όρια της εποχής και ένα κύμα διαφημιστικών καταχωρίσεων αρχίζει. Συναντάμε απλές διαφημίσεις όπως οι παρακάτω όπου περιλάμβαναν το όνομα του υποψηφίου, την δουλειά του και τον συνδυασμό που εκπροσωπούσε.

ΠΑΝΑΓΗΣ ΒΟΥΡΛΟΥΜΗΣ
ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΑΧΑΪΟΗΛΙΔΟΣ
ΒΕΝΙΖΕΛΙΚΟΣ-ΕΚΤΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ

ΣΠΗΛΙΟΣ ΑΓΑΠΗΤΟΣ
ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ
 Διπλωματούχος της Γενικής Σχολής των Γεωγράφων
 Αρχιμηχανικός της Ελληνικής Ηλεκτρικής Εταιρείας, των Καθημερινών Αττικής, της Εταιρείας τῶν Ἐργῶν κ.λ.
 Πρώην Διευθυντής τῆς Ἀερίοδότης Πατρῶν καὶ τῶν Ἡλεκτρικῶν Τραμβαϊῶν Πατρῶν
ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ
ΑΧΑΪΟΗΛΙΔΟΣ
ΕΠΙΣΤΑΤΕΡΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΙΚΟΣ

ΣΩΤΗΡΙΟΣ Α. ΓΚΟΛΦΙΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ-ΔΗΜΟΤ. ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
Υποψήφιος Βουλευτής
τῶν Συντεχνιῶν Πατρῶν
ΒΕΝΙΖΕΛΙΚΟΣ-ΕΚΤΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ

Αλλά και πιο σύνθετες καταχωρίσεις σε μία στήλη που δημιουργείται σε αυτές τις εκλογές και ονομάζεται **ΕΙΚΟΝΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ**. Η στήλη αυτή αποτελούσε έμμεση διαφήμιση και περιλάμβανε το όνομα του υποψηφίου, φωτογραφία του και ένα μικρό ιστορικό.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

Ο κ. ΣΩΤΗΡΙΟΣ Α. ΓΚΟΛΦΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

Μία φωτογραφία Σωτήριου Α. Γκολφινόπουλου, με μαύρο παλτό, λευκό πουκάμισο και κόκκινο γραβάτα. Ο άνδρας έχει μαύρα μαλλιά και μουστάκι. Η φωτογραφία είναι σε στυλ λιθόγραφου ή ξυλότυπου.

Σωτήριος Γκολφίνος
 Ένας από τους καλύτερους και πιο ενεργούς πολιτικούς της χώρας μας. Ο κ. Γκολφίνος γεννήθηκε στην Αθήνα το 1870. Σπούδασε νομικά στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας και εργάστηκε ως δικηγόρος. Ήταν μέλος του Εθνικού Συναγερμού και του Ελληνικού Συναγερμού. Ήταν επίσης μέλος του Ελληνικού Κοινοβουλίου και του Ελληνικού Συναγερμού. Ο κ. Γκολφίνος πέθανε στην Αθήνα το 1930.

(ΕΚ ΤΗΣ 'ΧΡΑΤΗΣ, ΤΩΝ ΠΑΤΡΩΝ)

Διαφήμιση του υποψηφίου Σωτήριου Γκολφινόπουλου

ΠΕΛΟΠΙΔΑΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
 — Μέλος του άμαχου Συναγερμού των Φιλελευθέρων.

Ο κ. Πελοπίδας Ηλιόπουλος γεννήθηκε στην Αθήνα το 1870. Σπούδασε νομικά στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας και εργάστηκε ως δικηγόρος. Ήταν μέλος του Εθνικού Συναγερμού και του Ελληνικού Συναγερμού. Ο κ. Ηλιόπουλος πέθανε στην Αθήνα το 1930.

Διαφήμιση του υποψηφίου Πελοπίδα Ηλιόπουλου

ΠΑΝΑΓΗΣ ΒΟΥΡΛΟΥΜΗΣ
ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΙΚΟΣ—ΕΚΤΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ

Απομακρύντες την θέλησιν του υποψηφίου **Παναγή Βουρλούμη**, επίκουρου κληρικού της τότε ορθόδοξης εκκλησίας, οι οποίοι επιδίωξαν να τον ανδραγήσουν ως πιστή γυναικεία διατάχου των Νομών η γυναικεία του αντικαταστάτου του διατάχου υποψηφίου. Ο π. Παναγής Βουρλούμης άνοιξε εις την πορείαν των διαφόρων νέων άνδρων, διότι προς τή άσκησιν της θείας, έγω εν επιδίωξη και άρετής απειρώσας, ανειρητιστής και ήρωας, άγγίτουμε έσκατον, γινώσκω άπείρους, γινώσκω άρτίαν άποδοξαγμένους και εβένωσαν γνήση έξέλιξιν. Οι έλιοντες του Νομού Άρμιόφιλος, όσα έβ έλεγονται τα τρέχοντα διατάχου φέρου την κάλην του **Παναγή Βουρλούμη**, θα τιμήσουν μίαν άληθινήν και γνήσην άποδοξαγήν άξιαν, οδ μόνον άλλά και θα άποκτήσουν άντιπροσωπικον έμμεν τοδ άσκατου, άλλήθης κέρημα της έλπίσης των. Ταύτα γινώσκοντες διατηρούμεν τήν γνήσην άπείρον πόρρον, μετά γνήσην έσκατηνίαν των εις τον έλεγοντον άξιαν σωματικόν του Παναγή Βουρλούμη και μετά γνήσην σωματικόν παραβλήσαντες την άποδοξαγήν του.

Διαφήμιση του υποψηφίου Παναγή Βουρλούμη ο οποίος ήταν Βενιζελικός αλλά εκτός του συνδυασμού.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Σ. ΔΕΛΟΥΚΑΣ
ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΔΙΑΪΟΝΕΙΑΣ—ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Γέννητος κατ' Επαγγελματίαν Δελφών
ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ

Ἐκπαιδεύσας ἐν Γαλλίᾳ προσηλίσθη τὴν ἐν Παιδείᾳ Σχολὴν τῶν
Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν, ἀνακρίθη δὲ τὰς σπουδὰς αὐτῶν ἐν τῷ Πανε-
πιστημίῳ τοῦ Βερολίνου καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ. Ὅτι ἐκινῆδεν μὲν τὴν μα-
κρὴν ποδὴν ἐν Ἑλλάδι δημοσίᾳ, ἀπεβίβη δὲ ἀποκατοδόσεων συγ-
γραμμάτων ἐπὶ τοῦ Ἐπαγγελματίου δικαίου καὶ ἐγένετο ἀρχηγὸς τοῦ δι-
καιου τούτου ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, ἰδούσι δὲ πάντες εἰδοσί-
μος ἐν αὐτῷ.

Διαφήμιση του υποψηφίου Αλέξανδρου Δελούκα

Στις 21 Νοέμβρη συναντάμε άλλη μια καταχώρηση που δείχνει την μεγάλη σημασία της διαφήμισης σε αυτές τις εκλογές. Όχι από υποψηφίους αλλά από κατάστημα όπου ειδικεύεται στις εκτυπώσεις.

Κ. Κ. **ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ**
Διὰ τὴν καλλιτεχνικω-
τάτην, ταχυτάτην καὶ εὖω-
νοτάτην ἐκτύπωσιν τῶν
ΕΙΚΟΝΩΝ ΣΑΣ,
ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ ΣΑΣ ΚΑΙ
ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΩΝ ΣΑΣ
ἀποτανθῆτε εἰς τὰ Κατα-
στήματα **Α. Β. ΠΑΣΧΑ**
Αἱ παραγγελίαι ἐκτελοῦνται
αὐθιμερόν.

**Β2.8-ΕΚΛΟΓΕΣ
11 ΜΑΡΤΙΟΥ 1912**

Ο πρωθυπουργός Βενιζέλος έχει επισκεφθεί την πόλη της Πάτρας για περιοδεία και ο «Νεολόγος» στις 20 Φεβρουαρίου κάνει μια εκτενέστατη και λεπτομερή αναφορά σε όλη τη διάρκειά της. Από τη στιγμή που ο πρωθυπουργός καταφθάνει στο λιμάνι : «Κόσμος πολύς και πάσης τάξεως ήρχισε συρρέων από όλας τας διευθύνσεις και τα σημεία της πόλεως εις την σημαιοστόλιστον παραλίαν. Τα εν τω λιμένι πλοία έφερον τας σημαίαςτων ενώ λέμβοι με σημαίας λευκάς εις το μέσον των οποίων διεκρίνετο ο ερυθρός σταυρός, το σήμα του Ρουφικού κόμματος διέσχίζον την θάλασσαν αναμένουσι τον κατάπλουν του «Σπέτσαι» του φέροντοςτον πρωθυπουργόν...», μέχρι και τη διαμονή του αλλά και τις αντιδράσεις του πλήθους : «Το βράδι συνοδευόμενος από τον Μιχαλακόπουλον και τον Ρούφον παρηκολούθησε παράστασιν του μελοδραματικού Ιταλικού θιάσου στο θέατρο «Απόλλων». Πλήθος κόσμου παρέμεινε έξωθι του θεάτρου ζητωκραυγάζων. Άλλες ομάδες στη πλατεία φώναζαν «Γούναρης, Γούναρης». Ο Βενιζέλος από το θεωρείο του Βουρλούμη παρηκολούθησε την δευτέραν πράξιν της Κάρμεν...».

Η έκταση αυτής της αναφοράς είναι συνολικά 3 φύλλα, επομένως είναι δύσκολο να παρουσιαστεί πλήρως.

ΑΠΟ ΠΑΤΡΩΝ ΕΙΣ ΑΙΓΙΟΝ
Η ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΖΩΗΡΟΣ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΣ ΕΝ ΑΙΓΙΩ
Ο ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΕΚΕΙ ΛΟΓΟΣ -- ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΣΕΙΣ

Η περιοδεία του Ελ. Βενιζέλου συνεχίζεται (Αίγιο και Πάτρα) και μαζί συνεχίζεται η λεπτομερέστατη αναφορά στα γεγονότα από την εφημερίδα. Οι ανταποκριτές της εφημερίδας ακολουθούν τον μεγάλο ηγέτη και καταγράφουν κάθε του κίνηση.

Η ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἡ ἐκλογικὴ κίνησις χθὲς ὄχι καὶ πολὺ ζοηρὰ. Εἰς τοῦ κ. Γούναρη μόνον δύναται νὰ εἶπῃ τις, ὅτι συγκεντροῦται κόσμος κατὰ τὰς ἐσπέρας, κατὰ δεύτερον λόγον δὲ εἰς τὴν «Μπαράκαν».

Εἰς τὰ διάφορα κέντρα ἰννοεῖται δὲν παύουν αἱ ἐκλογικαὶ συζητήσεις, καὶ οἱ ὑπολογισμοί. Ἡ Ἡλεία φέρει ὡς τὸ βαρόμετρον τῆς ἐκλογῆς.

Τὴν νύκτα ἡ κίνησις ἐξωηρέθη ἀπὸ τῶν Εἰς τὰς ὁδοὺς ὁμάδες ἐκλογέων ἐφάνησαν.

- Γούναρης!
- Γουναροφοβία!
- Ἐνθ' ἄλλαι ὁμάδες, ἀπήντων.
- Ἀγκυρα!

- Βενιζέλος!

Ἄλλοι ἐκλογεῖς διεδήλουν τὸ ὄνομα τοῦ Ζαϊμικοῦ συνδυασμοῦ ἐφ' ἑνὸς τῶν.

- Ζαϊμης!
- Ζαϊμαρος.
- Μπαράκα.

Ἡ κίνησις παρεῖθη μέχρι τῆς 1ης κατὰ τὸ μεσονύκτιον.

Σήμερον τὴν πρωίαν εἰ τὸ Κιζιρογιάννη καὶ συνδυασμοῦ κ. κ. Ρούτος καὶ Βουρλομης μεταβαίνουσιν εἰς τὴν εἰς τὴν «Δη. Βενιζέλου» (Βουρλομης) Τριτοκλήσια Καρμύλια, Ἄλυστον καὶ Ἀγείαν.

Ο «Νεολόγος» στην στήλη του ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ στις 26 Φεβρουαρίου παραθέτει μερικά από τα συνθήματα της εποχής κάτω από τα οποία ένωσαν τη φωνή τους οι οπαδοί κάποιου υποψηφίου ή Συνδυασμού. Ἀγκυρα είναι το σήμα του κόμματος των Φιλελευθέρων. Μπαράκα ονομαζόταν το εκλογικό κέντρο του Ζαϊμικού Συνδυασμού

Οι λόγοι των υποψηφίων παρουσιάζονται από την εφημερίδα, ανάλογα με την βαρύτητα του ονόματος των υποψηφίων. Ο Αλ. Ζαΐμης αποτελεί ένα πρόσωπο ευρείας αποδοχής και μεγάλης απήχησης στο Πατριάκό

ΦΣ. ΠΑΡΑ. ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΙΑ ΟΥΝΑ ΤΟΥΤΟΥ

Η ΕΝ ΧΑΛΚΙΔΙ ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΟΥ ΠΡΩΥΠΟΥΡΓΟΥ

— Ένθουσιώδης καὶ ἐκεί ἡ δεξιότης. Ἐκαὶ ὁ ἐκφω
νθεὶς δὲ λόγος ἐνδιαφέρων

Η περιοδεία του Βενιζέλου συνεχίζεται, όπως και το αφιέρωμα της εφημερίδας. Η τόσο πολύ λεπτομερής περιγραφή της περιοδείας του Βενιζέλου δείχνει με σαφήνεια τη δυναμική του και την επιρροή που έχει σε όλη την Ελλάδα.

ΛΕΩΝ ΜΕΣΣΗΝΕΖΗΣ
(ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΤΟΥ ΕΥΒΕΡΗΤΙΚΟΥ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ)

Διαφήμιση του υποψηφίου Λέων Μεσσηνέζη (εξελέγη ως βουλευτής) στις 4 Μαρτίου με το γνωστό τρόπο της φωτογραφίας πάνω από το όνομά του και το συνδυασμό στον οποίο ανήκει. Στο κάτω μέρος της διαφήμισης υπάρχει ένα μικρό αλλά περιεκτικό βιογραφικό του υποψηφίου, με το οποίο προσπαθεί να κερδίσει την εύνοια των αναγνωστών και εν δυνάμει ψηφοφόρων του, παραθέτοντας στοιχεία για την προσωπική του ζωή αλλά και για την πολιτική του δράση.

Ο «Νεολόγος» στις 8-3-1912 εκδίδεται με κύριο τίτλο, στην πρώτη σελίδα του, μια παρακίνηση προς τους εκλογείς του Νομού να δώσουν τη λευκή ψήφο τους στο Δημ. Γούναρη. Ο τρόπος με τον οποίο προωθείται ο Γούναρης από την εφημερίδα είναι ευθύς και ξεκάθαρος και φαντάζει λίγο περίεργος. Αναμφίβολα, ο Δ. Γούναρης ήταν μία πολύ σημαντική προσωπικότητα, από τις πιο αξιόλογες που προήλθαν από το Νομό Αχαΐας. Και γι' αυτό το λόγο η υποψηφιότητά του διαφημίζεται με αυτόν τον τρόπο.

ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΜΕΪΤΑΝΗΣ

Διαφήμιση του υποψηφίου βουλευτή Χρήστου Μεϊτάνη. (Δεν κατόρθωσε να εκλεγεί)

ΣΠΗΛΙΟΣ Θ. ΑΓΑΠΗΤΟΣ

Η υποψηφιότης τοῦ κ. Σπήλιου Ἀγαπητοῦ δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς τὰ σημανθεστάτος καὶ ἐπισημώτατος. Ἐν πρώτον καὶ σήμερον ἐπιβεβαίωσι τὴν ἐπιλογὴν τῆς 28ης Νοεμβρίου ἐπέστη μετὰ τὸν πρῶτον, ἐπισημώτατος δὲ τὰ προσημοδόντα αὐτῶν ἐπισημώτατος προσόντα χαρακτήρος καὶ μορφώσεως. Διὰ τὸν κ. Ἀγαπητὸν ἀσφαλὲς δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι ἀποτελεῖ μίαν ἰδιοφυίαν, εἰς τὴν ὅποιαν ἀφείκει τὴν ἐπισημώτατον ὅσον ἦν κίτρινα μετὰ τὸν κῶλον τῶν ἐπισημώτατων τῆς προσημοδόντος. Ἐνθα διαμύνηται, ἔχον αὐτῶν εἰς Πάτριον ἐπισημώτατον τὸ ἰδιοφυίον αὐτοῦ. Ἀπὸ τῆς δ' ὅπως τὸ τοιοῦτο καὶ ἐν τῇ Βουλῇ ἔνθα ἐπισημώτατος ἀφαιρέται, μερική-ως μετὰ τῶν δια τὴν ὅτι ἀφαιρέται μερική-ως τοῦ Νομοῦ Ἀφαιρέσεως. Ὁ κ. Ἀγαπητὸς ἀφαιρέται πᾶσι ἐπισημώτατος.

Δύο ημέρες πριν τις εκλογές ,στις 9 Μαρτίου, και οι διαφημίσεις στο τύπο των υποψηφίων πληθαίνουν. Εδώ παρατηρούμε τη διαφήμιση μαζί με σύντομο σχολιασμό της υποψηφιότητας του Σπήλιου Αγαπητού. (Ο υποψήφιος εξελέγη με τους Φιλελεύθερους.

Διαφήμιση του υποψηφίου με τον κυβερνητικό συνδυασμό των Φιλελευθέρων Π. Βουρλούμη.

Διαφήμιση του υποψηφίου των Φιλελευθέρων Ανδρέα Δρούλια.

Ο «Νεολόγος» κάνει ειδική μνεία στις 10 Μαρτίου στον υποψήφιο Λεωνίδα Βαρουξή, καταγόμενο από την Ηλεία, κυρίως λόγω συναδελφικής αλληλεγγύης, δημοσιογράφος γαρ, αλλά και λόγω της μεγάλης εκτίμησης που χαίρει στην περιοχή στην οποία ζει. Η εφημερίδα εξαίρει την προσωπικότητά του και του εύχεται καλή επιτυχία για τις επικείμενες εκλογές. (Ο υποψήφιος δεν εξελέγη).

Η πρώτη ημέρα μετά τις εκλογές, τα πρώτα αποτελέσματα είναι γεγονός, όπως γεγονός είναι και ο θρίαμβος του Βενιζέλου, ο οποίος σχολιάζεται ανάλογα από την εφημερίδα με μεγάλα έντονα γράμματα.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Οἱ ἐπιτυχόντες ὑποψήφιοι τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων ἐν τῷ Νομῷ Ἀχαΐας καὶ Ἠλιδος ἐκφράζοντες τὴν βαθυτάτην αὐτῶν εὐγνωμοσύνην πρὸς τοὺς φίλους ἐκλογεῖς διὰ τὴν πανηγυρικὴν αὐτῶν ἐπιτυχίαν, συγχαίρουσιν ἐγκαρδίως τῷ λαῷ τοῦ Νομοῦ διὰ τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον μεθ' οὗ παρηκολούθησάν μεχρὸς ἐσχάτης στιγμῆς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐπικρατήσεως τῶν νέων ἰδεῶν. Ἐκείτοι δὲ ἀναγνωρίζουσιν ὅτι οὐδὲν δικαίωμα ἔχουσι νὰ ἐκφράσωσι παράπονον πρὸς τὸν κυρίαρχον λαόν διὰ τὰς ἐτυμηγορίας του, αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην νὰ διαδηλώσωσι τὴν βαθυτάτην τῶν θλίψεων διὰ τὴν ἐν τῷ εὐγενεῖ ἀγῶνι ἀπώλειαν δύο πολυτίμων συναγωνιστῶν, τὰ μάλ' αὐτῶν εὐτυχῶν εἰς τὴν ὅλην νίκην.

Μετά το τέλος της εκλογικῆς αναμέτρησης οἱ ἐπιτυχόντες τῶν Φιλελευθέρων τῆς Αχαϊοῆλιδος εὐχαριστοῦν τοὺς ψηφοφόρους τοὺς

**B2.9-ΕΚΛΟΓΕΣ
31 ΜΑΪΟΥ 1915**

Στις 21 Μαΐου μια καταχώρηση η οποία προκαλεί ενδιαφέρον. Ο σύλλογος καταστηματαρχῶν κουρείων, μυροπωλεῶν και κομματοηρίων ανακηρύττουν τον Α.Μιχαλακόπουλο σε ἐπίτιμο Πρόεδρο του συλλόγου τους. Είναι μια ἐμμεση προτροπή στους ανωτέρω καταστηματαρχες να στηρίζουν τον υποψήφιο.

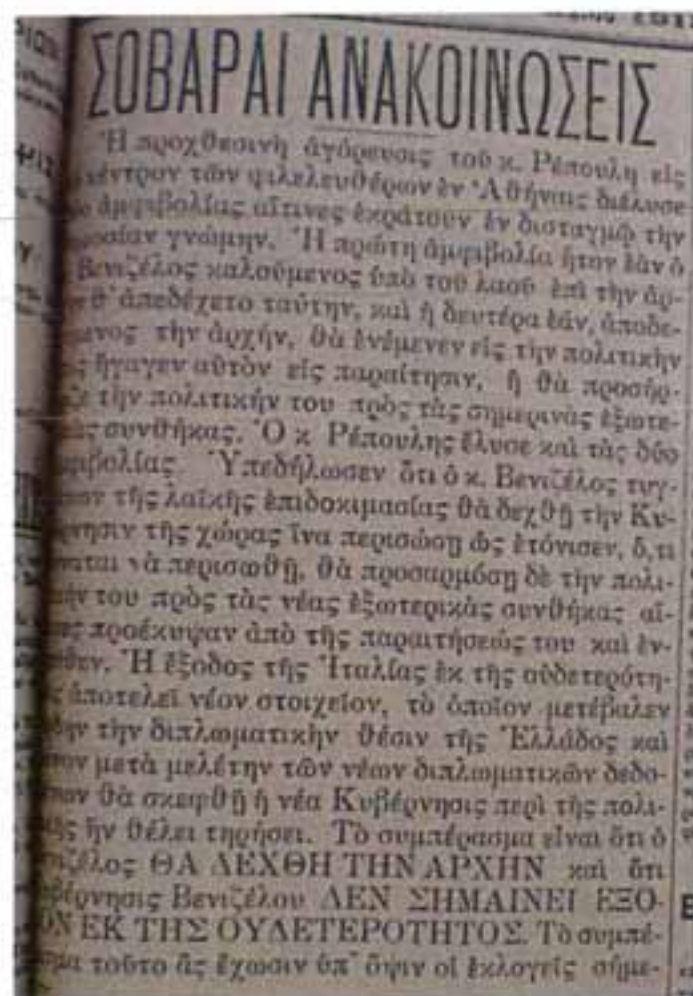
Ο πατρινός Πρωθυπουργός Δημ.Γούναρης ἐρχεται στην Πάτρα και ο Νεολόγος καλύπτει το γεγονός στις 29 Μαΐου, όχι όμως στο μέγεθος που του αρμόζει.

Σύνηθες φαινόμενο της εποχής ήταν και οι αντιδιαδηλώσεις, που ήταν διαδηλώσεις που εξέφραζαν δυσαρέσκεια και γίνονταν πολλές φορές παράλληλα με άλλες για να μειώσουν το ενδιαφέρον του κόσμου.

Διαφήμιση για συγκέντρωση των Φιλελευθέρων στις 30 Μαΐου στο Νεολόγο. Το κόμμα καλεί τους ψηφοφόρους του να συγκεντρωθούν στο εκλογικό τους κέντρο δίπλα από την πλατεία Ὀλγας.

Στις 31 Μαΐου ανήμερα των εκλογών συναντάμε στην πρώτη σελίδα της εφημερίδας ένα κείμενο το οποίο αναφέρεται στην ομιλία του κ.Ρεπούλη στην Αθήνα. Στην ομιλία αυτή ο κ.Ρεπούλης διαβεβαιώνει ότι ο Βενιζέλος θα αναλάβει την κυβέρνηση και ότι όσον αφορά την εξωτερική πολιτική δεν πρόκειται να βγάλει την χώρα από την ουδετερότητα.

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Το κείμενο των φιλελευθέρων καινοτομήσεν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πατρῶν, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἡλείας, καταργήσαν τὴν πινῆθη τροφοδοσίαν τῶν ἐκλογέων εἰς τοὺς ἀγροτικούς δήμους. Ἡ τροφοδοσία αὕτη ἀπέταλει τίτλον προτιμησιακῶς διὰ τὸν τροφοδοτούμενον, ἐξητέλιζε δὲ τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου καὶ τὴν ὑψίστην αὐτοῦ σημασίαν, ἐφοῦ ὁ ἐκλογεὺς πολλάκις ἀντήλλακτα τὴν λευκὴν τοῦ ψήφου μὲ ἓνα κομμάτι μπακαλάου ἢ ἓνα κοκορίτσι.

Οἱ Φιλελεύθεροι τῆς Ἀχαΐας ἔδωκεν ἑνὸς μίσητον κατὰ αἰκρὸν νὰ ἐκρίνωσιν ὅλας τὰς εἴδεις τοῦ παρελθόντος, δι' ὧν ὑπεδουλοῦτο τὸ ἐκλογεὺς τὸ φρόνημα καὶ νὰ διαπαιδαγωγῆται τὸ ἐκλογικὸν σῶμα μέχρις αὐτοῦ κατανοῆτη ποῖα ἡ σημασία τῆς ψήφου καὶ πόσον πολύτιμος εἶναι αὕτη ὥστε νὰ μὴ τὴν ἀλλάσῃ μὲ πινῆθη φακῆς.

Οἱ Φιλελεύθεροι Αχαΐοῦλίδος ενημερώνουν ότι σε αυτές τις εκλογές θα σταματήσουν την τροφοδοσία στους αγροτικούς δήμους. Όσο παράξενο και αν μας φαίνεται η φτώχεια ήταν τόσο μεγάλη που οι υποψήφιοι έβρισκαν την ευκαιρία να <αγοράζουν> ψήφους με αντάλλαγμα ένα κομμάτι μπακαλάου ή ένα πινάκιο φακής, όπως αναφέρεται στο κείμενο.

Μια μέρα μετά τις εκλογές και την νίκη του Βενιζέλου η εφημερίδα κυκλοφορεί με το ανωτέρω πρωτοσέλιδο. Οι φράσεις **ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΦΕΡΟΥΝ ΜΕΓΑΛΗΝ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑΝ ΕΙΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΝ** και **ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΑΝΕΠΙΦΥΛΑΚΤΟΣ** καθώς και η φωτογραφία του στην πρώτη σελίδα δείχνουν την συμπάθεια της εφημερίδας στους Φιλελεύθερους.

Ο κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΔΕΧΕΤΑΙ ΝΑ ΣΧΗΜΑΤΙΣΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΝ

Ο κ. Βενιζέλος, ως πρόεδρος τῆς γερουσίας ἐξ ἐπικρατοῦς παρὰ τῆς μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐπιτοχίας ΕΠΘ γερὰν τὴν βουλήν, ἐβόλευσεν ὅτι ὁ ἀκλιθεὶς καὶ ἀρχαίως ἐκδημιουργησθεύσας εἰς τὴν πλειοψηφίαν, ἦν τὸ ἔκτακτον ὁ λαός.

Ἐπιόχοντες τὴν μαρτυρὴν πληροφάνειαν, θελοῦμεθα, ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος ἀναμένει εἰς τὴν ἀριστὴν ἐπιτοχίαν τὴν γὰρ καὶ ἀποσταλακτικῶν, ἵνα ἀπολαύσῃ τὴν ἐπιτοχίαν εἰς ἀπόστατον πρὸς τὴν ἐκδημιουργίαν, ἵνα ἀπολαύσῃ τὴν ἀρχήν.

Ἄνεκτον μέλλεται, χωρὶς ἄλλως καὶ να βεβαιώσῃ, ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος δὲ ἀπαύθον πρὸς τὴν ἐκδημιουργίαν ἐπιτοχίαν, ἵνα ἀπολαύσῃ εἰς αὐτὴν καὶ παραστάθῃ, ἵνα δὲ ἀπολαύσῃ τῆς ἀποσταλακτικῆς τῆς λαοῦ, ἀρτίστου καὶ ἵνα ἐπιτοχίαν αὐτὴν ἀπολαύσῃ κατὰ τὴν ἐπιτοχίαν ἐκδημιουργίαν.

Ὁ κ. Βενιζέλος δὲ ἐν τῇ ἐπιτοχίᾳ τὴν τὴν γερουσίαν, ἵνα ἀπολαύσῃ τὴν ἀποσταλακτικῆν, ἵνα δὲ χωρὶς αὐτὴν ἀπολαύσῃ τὴν ἀποσταλακτικῆν, καὶ ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος δὲ ἀπαύθον πρὸς τὴν ἐκδημιουργίαν ἐπιτοχίαν, ἵνα ἀπολαύσῃ εἰς αὐτὴν καὶ παραστάθῃ, ἵνα δὲ ἀπολαύσῃ τῆς ἀποσταλακτικῆς τῆς λαοῦ, ἀρτίστου καὶ ἵνα ἐπιτοχίαν αὐτὴν ἀπολαύσῃ κατὰ τὴν ἐπιτοχίαν ἐκδημιουργίαν.

Ὁ κ. Βενιζέλος δὲ ἐν τῇ ἐπιτοχίᾳ τὴν τὴν γερουσίαν, ἵνα ἀπολαύσῃ τὴν ἀποσταλακτικῆν, ἵνα δὲ χωρὶς αὐτὴν ἀπολαύσῃ τὴν ἀποσταλακτικῆν, καὶ ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος δὲ ἀπαύθον πρὸς τὴν ἐκδημιουργίαν ἐπιτοχίαν, ἵνα ἀπολαύσῃ εἰς αὐτὴν καὶ παραστάθῃ, ἵνα δὲ ἀπολαύσῃ τῆς ἀποσταλακτικῆς τῆς λαοῦ, ἀρτίστου καὶ ἵνα ἐπιτοχίαν αὐτὴν ἀπολαύσῃ κατὰ τὴν ἐπιτοχίαν ἐκδημιουργίαν.

4 Ιουνίου και δεν έχει ακόμα σχηματιστεί κυβέρνηση. Εξαιτίας της κόντρας Βενιζέλου-Βασιλιά. Στο δημοσίευμα φαίνεται ότι τελικά θα σχηματιστεί κυβέρνηση Βενιζέλου αφού υπολογίζεται ότι έχει πάνω από 183 έδρες. Ο Βενιζέλος παραιτείται μετά από λίγους μήνες και Πρωθυπουργός αναλαμβάνει ο Δημ.Γούναρης.

**B2.10-ΕΚΛΟΓΕΣ
6 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1915**

Στις 4 Αυγούστου στον κεντρικό τίτλο του Νεολόγου έχουμε την είδηση της παραίτησης Γούναρη και την έναρξη συζητήσεων του Βενιζέλου με τον Βασιλιά. Η πίεση που ασκούταν στην κυβέρνηση Γούναρη μετά τις εκλογές του Μαΐου ήταν τεράστια και τελικά οδήγησε στην παραίτηση της.

Εξαιτίας της προπαγάνδισης που έκαναν οι φιλογερμανοί στο κόμμα των Φιλελευθέρων αποφασίζεται από τον Βενιζέλο το κόμμα του να μην κατέβει στις εκλογές. Στις 18 Νοεμβρίου γίνεται αναδημοσίευση από τον Νεολόγο ενός κειμένου της *ΕΣΤΙΑΣ*, στο οποίο απαγορεύεται η συμμετοχή κάθε Φιλελεύθερου πρώην βουλευτή σε αυτή την πολιτική κωμωδία.

Ο κ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ ΕΙΣ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑΝ

— θά διέλθῃ ἐκ Πατρῶν

Λέγεται χωρὶς ὁμῶς καὶ νὰ ἐπιβεβαιωθῆται ἐπισημῶς, ὅτι ὁ ἐπι τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργὸς κ. Γούναρης, ἐπιτροπέουσης τῆς καταστάσεως, θά ἐπιχειρήσῃ προεκλογικὴν περιοδείαν, ἀνά τὴν Πελοπόννησον, ἀρχόμενος ἐκ Πατρῶν, ὅπου κατὰ πάνταν πιθανότητα θά κατέλθῃ ἐξ Ἀθηνῶν τὴν προσεχῆ Δευτέρα. Ὁ κ. Γούναρης θά μεταβῇ ἐντεῦθεν εἰς Πύργον, Καλαμάς καὶ Τρίπολιν, εἰς ὅλα δὲ τὰ μέρη ταῦτα θά ἐμιλήσῃ καὶ θά ἀναπτύξῃ τὸ πρόγραμμα τῆς Κυβερνήσεως.

Δημοσίευση του προγράμματος επισκέψεων του κ.Γούναρη στις 25 Νοεμβρίου. Προβλέπεται να επισκεφτεί την Πάτρα, τον Πύργο, την Καλαμάτα και την Τρίπολη. Χαρακτηριστικές είναι οι φράσεις <λέγεται χωρὶς ὁμῶς να επιβεβαιώνεται ἐπισημῶς> και <ἐπιτροπέουσης τῆς καταστάσεως θα ἐπιχειρήσει προεκλογικὴ ἐκστρατεία> που φανερώνουν την ρευστότητα τῆς κατάστασης που υπήρχε.

ΜΗΤΣΟΣ ΓΡ. ΑΝΔΡΕΟΠΟΥΛΟΣ
ἢ ΚΑΤΣΙΒΕΛΟΣ
Ἄρχιτέκτων
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΣ
ὑποψήφιος
ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΑΧΑΪΘΗΛΙΔΟΣ

Πολιτική διαφήμιση του Μήτσου Ανδρεόπουλου στις 4 Δεκεμβρίου. Ο υποψήφιος εκτός του επιθέτου χρησιμοποιεί και την ονομασία Κατσιβελος με την οποία ήταν ευρύτερα γνωστός.

Η ΧΘΕΣΙΝΗ ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ κ. ΑΝΔΡΕΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐρχομαι διὰ τὴν ἀνάγκην κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐν τῇ πλείστῃ Γαλιταίᾳ τοῦ Α. θ. μιλίᾳ τοῦ κατωτέρου λόγου ἱερατικοῦ ὑποψηφίου Ἀ. Θεοφάνους ἢ Καταβέλου. Ὁ ὑποψήφιος διὰ τῆς χειμαρῶδους καὶ πιστοῦς ἀποδοχῆς ἐπέστησε ἐπὶ ἄλλαν ἀδελφικὴν ὁμιλίαν, ἀπέδειξε τὸ ἀδελφικὸν τῆς Ἑλληνικῆς ἐκείνης τοῦ Ἑλληνικοῦ ἢ πολέμου κατέγραψε τὴν ἑκτακτικὴν εὐνοίαν καὶ προσυνέβη τὴν μεταρρυθμὴν τῆς Ἑθνομικτικῆς καταστάσεως εἰς Ἑθνομικτικὴν Ὁμοσπονδίαν.

Ἀπολαύθη ἐπὶ μέρῳ καὶ τῆς θέσεως τῆς Εὐνάδος ὡς πρὸς τὴν πιεστικὴν ἀπὸ τῆς Μαρτίνου ὑποψήφιος εἶπεν δὲ αἱ Κεντρικαὶ ἐπιτροπικαὶ εἶναι αἱ μεριζήσαντες τὴν Ὁθωμανικὴν Ἀριστοκρασίαν καὶ Βουλγαρίαν ἐπὶ τῶν Ἀγγλοφίλων ἢ συμμάχων ἐπὶ ὑποψηφίᾳ διὰ τοῦ αἵματος τῶν ἡρώων τοῦ Νικαίτου καὶ τοῦ Ρίου. Ὅτι ἡ Ἑλλὰς εἶσθε παρμύγετον προσοχρῆται εὐδὲν ἔστι νὰ φοβῆται δόξα δὲ συντριβῆ καὶ, ὅστις θέλησιν νὰ καταστρέψῃ κατὰ τὴν.

Ὁ ὁμιλητὴς ἀπολαύθη ἐπὶ μέρῳ καὶ ἐπισημαίνει τὴν πρὸ ἔργον τῆς μελλούσης Βασίλει: ἀποδείξει: ἡμετέρας τελείαν ἐπὶ ὅσον τὴν ἡμετέραν τῆς γῆρας, καὶ κεντρί: ἐπὶ τῶν ἀνεγερῶν τῶν ἐκ προσηλικῆς ἡλικίας ἀποδείξεται ὡς ἡ φορολογία πρέπει νὰ μεταρρυθμῆ.

Ἐπισημαίνει καὶ πιστοῦς χειροκροτήματα ἐκ διαλειμάτων κατὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας ἐπέστησε τὸν λόγον τοῦ ὑποψηφίου.

Δημοσίευμα που αναφέρεται στην ομιλία του εργατικού υποψηφίου Ανδρεόπουλου στις 5 Δεκεμβρίου. Ο λόγος του υποψηφίου παρουσιάζεται ως χειμαρρῶδες ενώ συχνά διακοπτόταν από τα χειροκροτήματα του πλήθους. Ο υποψήφιος ασχολήθηκε ως προς την εξωτερική πολιτική που πρέπει να κρατήσει η Ελλάδα αλλά και για την φορολογία των εργαζομένων.

ΠΡΟΣ ΠΑΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΕΚΔΟΤΕΙΣ ΑΧΑΪΟΝΗΛΙΔΟΣ

ΣΥΜΠΟΛΙΤΑΙ

Συγκεκινημένος διὰ τῆς ἐπ' εὐκαιρίας τῶν ἐκλογῶν, ἐκδήλωσιν τῶν πρὸς ἐμὲ αἰσθημάτων σας, ἀγάπης καὶ ἐμπιστοσύνης, εὐχομαι πρὸς τὸν Θεὸν νὰ προστατεύσῃ τὸ ἔθνος μας ἐνισχύσῃ πάντας ὑμᾶς εἰς ὅ, τι καλόν, καὶ ἐξιώσῃ ἐμὲ ἐν ἐπιτυχίᾳ μου νὰ ἐργασθῶ ὥστε ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων νὰ ᾖ κατωθὴ ἢ πρὸς ἐμὲ ἀγάπη σας καὶ ἐμπιστοσύνη.

Ἀδελφικῶς ἀπαρξόμενος

ΜΗΤΙΣΟΓ. ΑΝΔΡΕΟΠΟΥΛΟΣ ἢ ΚΑΤΤΙΒΕΛΟΣ

(ὑποψήφιος β. μιλίτου)

Ἄλλη μια καταχώρηση του Ανδρεόπουλου στις 6 Δεκεμβρίου. Αυτή την φορά με την μορφή ανοιχτής επιστολής ο υποψήφιος εύχεται στο θεό να προστατεύει το έθνος μας και να τον αξιώσει να εκλεγεί για να εργαστεί για το καλό του τόπου. Παρά τις συνεχείς καταχωρήσεις στον Νεολόγο ο υποψήφιος όχι μόνο δεν κατάφερε να εκλεγεί αλλά κατέλαβε μία εκ των τελευταίων θέσεων.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

ΠΑΝΗΓΥΡΙΣΜΟΣ ΕΚΛΟΓΗΣ

— Η άσμερανία συγκέντρωσις

Ανεκτινώθησαν ημίν τά εἴδη:

« Ὑπὸ τῶν ἐκλεγέντων βουλευτῶν ἀπερασίθη, ὅπως πανηγυρισθῆ σήμερον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογικῆς νίκης εὐχὴ μόνον τοῦ Νομοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ Κράτους καθόλου, διὰ τῆς ὁποίας κατεδείχθη πανηγυρικῶς ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ὅπως συναγισθῆ ἡ Ἐθνικὴ πολιτικὴ, τὴν ὁποίαν ἀπὸ ἐνεσημῆριου ἀσλοῦθαί ἡ Ἑλλάς. Πρὸς τοῦτο τὴν ἡν ἀπογευματινὴν ὥραν θὰ γίνῃ ἡ συγκέντρωσις ἐν τῇ πλατείᾳ Γεωργίου τοῦ Α'. Ἐκείθεν οἱ διαδηλωταὶ θὰ κατευθυνθῶσιν εἰς τὸ ἐκλογικὸν σολόνιον (μπαρακά) τοῦ κ. Γεροκωστοπούλου, ὅθεν θὰ εὐχαριστήσῃ αὐτός. Μετὰ θὰ μεταβῶσι εἰς τοῦ κ. Λουκά Γούναρη, ὅστις καὶ θὰ ὁμιλήσῃ. Ἐπειὴς τελευταίον διὰ τῆς ἑδοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου θὰ καταλήξουν μετὰ τῶν βουλευτῶν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Γούναρη, ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τῆς ὁποίας θὰ ὁμιλήσῃ ὁ κ. Παναγιωτόπουλος καὶ οἱ λοιποὶ ἐνταῦθα τυχόν περὶ τὸν παρῆρησόμενος βουλευταί.

Μετά την νίκη του συνδυασμοῦ του Δημ.Γούναρη τόσο στην Αχαΐοήλιδα ὅσο και σε ὅλο το κράτος οἱ εκλεγμένοι βουλευτές με το ψηφοδέλτιο του στην Αχαΐα, αναγγέλλουν στις 8 Δεκεμβρίου το πρόγραμμα των πανηγυρικῶν εκδηλώσεων που θα ακολουθήσουν.

**B2.11-ΕΚΛΟΓΕΣ
1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1920**

Ο κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

Ἰδιαίτεραν ἀποτίλει ἐκτίμησιν διὰ τὴν πόλιν ἡμῶν καὶ γενικώτερον διὰ τὸν Νομόν Ἀχαΐας καὶ Ἠλείδος, ἡ ἀπόστασις τοῦ κ. Βενιζέλου τῆς κυβερνήσεως, ὅπως ἀρξῆται εἰς ἐκλογικὴς αὐτοῦ περιοδείας ἀπὸ τῆς Πάτρας. Ὁ κ. Βενιζέλος ἔρχεν ἀλλεπάλληλα, ἰσχυρῶς διακεκμητῶν, τὰ θεύματα τῆς ὀρθοπροσώπου τοῦ Ἀρχαίου λαοῦ, καὶ τῆς προσηλωσεως αὐτοῦ, πρὸς τῆς φιλελευθέρους ἀρχῆς. Ἐμφανίζει ἐπὶ ὁ λαὸς τῶν Πάτρων ὑπερῶς ἐν ἀείκῳ στρατιωτοφῶρος καὶ πρόσωπος τῶν δημοκρατικῶν ἰδεῶν, οὐδέποτε κόψας τὸν κύριον πρὸ τῆς ἀπολυτοχίας, ἰσχυρῶς ἐπὶ εἰς τοὺς κόλπους αὐτοῦ καὶ ἐπροστάτατος μεταπολεμικῆς ἡλικίας τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς αἰτίνας ἐνεργησθέντων ἐπὶ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, συνήθησαν τῶν δικαίων τοῦ λαοῦ. Ὅπως κατὰ τὸ 1912, ἔχον καὶ σήμερον ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων, ἔρχεται πρῶτον εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ ἡλιαν τῆς ἀληθείας καὶ ἐλευθερίας τὸ πρόγραμμα τῆς πολιτικῆς τοῦ μέλλοντος. Ἡμεῖς ἔχει ὁ κ. Βενιζέλος ἐπισημῶς πρὸς τὸν Νομόν Ἀ-

χαΐας καὶ Ἠλείδος, καὶ πρῶτον ἐκτίμησιν τὴν ἰσχυρότητα, καὶ τὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ, μαρτυρεῖ τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἐκδηλώσεως τῶν Φιλελευθέρων ἐχρησιμοποίησε, κατὰ τὴν κριτικώτερον περιόδον τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου τίσεως ἐπιλόγου τῶν Πάτρων πολιτικῆς ἀναθεώσεως ὅσο μὲν αὐτῶν εἰς τὸ Ἐπισημῶν ἀξίωμα, καὶ ἐπίσης ὅσο εἰς τὸ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ.

Ἄν ἔχομεν κερμαίνον ἀναθεώρησιν, ὅτι ὁ λαὸς τῶν Πάτρων εὐσεβῶς θὰ ὑποδεχθῆ, ὡς ἀρκῶν, τὸν μεγαλοεργὸν ἡγέτην τοῦ Ἐθνικοῦ, τὸν παρκαλοῦντα Ἑλλητικῶν μικρῶν καὶ τακτικῶν ἀρχῶν, πτωχῶν, ἀνεργῶν, ἀπολίτικων πᾶσαν ἐπὶ τὸ μέλλον ἐλπίδα, καὶ ἀνοήτων αὐτῶν εἰς κρατικῶν ἀνεργῶν, ἀπολιτικῶν ἐπὶ πάντα θαλασσῶν καὶ ὅσο ἡπείρων, πτωχῶν καὶ τῶν πτωχῶν, ἐμπνέουσιν τὸν σιδηροδρόμῳ καὶ τὸν τρόμον πρὸς τοὺς ἔχθρους, κικλημένους ἢ ἐκ δημοκρατικῆς νῆος Ἑλληνικῶν πολιτικῶν ἐν Ἀνατολῇ, ἡτις ὑπῆρξε πρὸ χιλιετηρίδων ἢ κοιτίς τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος.

20 Οκτωβρίου καὶ ὁ Νεολόγος ἀναφέρεται στὴν προγραμματισμένη ἐπίσκεψιν τοῦ Βενιζέλου στὴν Πάτρα. Ἡ ἐφημερίδα θεωρεῖ ἰδιαίτερη τιμὴ το ὅτι ὅπως τὸ 1912 ἔτσι καὶ σε αὐτὲς τὶς ἐκλογές ὁ ἀρχηγός τῶν Φιλελευθέρων ξεκινάει τὴν προεκλογικὴ του περιοδείαν ἀπὸ τὴν Πάτρα. Ἐμφανίζει τὴν Ἀχαΐαν καὶ τὴν Ἠλείαν ὡς προπύργια τῶν δημοκρατικῶν ἰδεῶν καὶ ἀναμένει πλῆθος κόσμου νὰ ὑποδεχθῆ τὸν Βενιζέλο.

Το πρωτοσέλιδο στις 22 Οκτωβρίου που καλύπτει την άφιξη του Ελ.Βενιζέλου στην Πάτρα. Οι φράσεις <ΜΕΓΑΛΕΙΩΔΕΣ ΘΕΑΜΑ>, <ΑΠΘΕΩΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ> και <Ο ΥΠΕΡΧΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ ΛΟΓΟΣ> καθώς και η έκταση του δημοσιεύματος δείχνουν την φιλοβενιζελική στάση του Νεολόγου και σε αυτές τις εκλογές.

ΕΚΔΡΟΜΗ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

Την παρελθούσαν Κυριακήν εξέδραμον μέχρι Καλαβρύτων οι εκ του Συνδυασμού των Φιλελευθέρων υποψήφιοι βουλευταί κ. κ. Η. Ζαΐμης, Γ. Αργυρόπουλος και Δ. Γκλιόβης. Οι εκδραμόντες έτυχον θερμότητος και ενθουσιώδους υποδοχής εκ μέρους των κατοίκων. Έκ των 50 και εθελονκατόικων, τα 45 είχαν άμνηνον καταστρατίων, τα 45 είχαν άμνηνημένους της εικόνας του κ. Βενιζέλου. Ολόκληρος ή πόλις ήτο επί ποδός, υποδεχόμενα τους άντιπροσώπους της. Ο εν Καλαβρύτοις έμπορος κ. Τσοβόας, προσεφώνησεν αυτούς εις ήρωϊκας προσλαλίαις. Ο κ. Ζαΐμης άντιφωνήσας έζηρε διά μακράν το έργον και την ένγένει έρώσιν του κ. Βενιζέλου.

Η γενόμενη προς αυτούς υποδοχή υπήρξεν αποθεωτική, αντίθετος προς την πρό ελίγων ημερών γενόμενην ψυχροτάτην τριαστήν, προς τοδύ επισκαφήντας τα Καλαβρυτα υποψηφίους της αντίθετου μερίδος κ. κ. Αγγελόπουλον, Φωτήλαν, Γίσσπαριν και Πατριζάν.

Στις 22 Οκτωβρίου ο Νεολόγος αναφέρεται στην προεκλογική εκδρομή που πραγματοποίησαν τρεις από τους υποψηφίους των Φιλελευθέρων, στα Καλάβρυτα. Παρουσιάζεται μια αποθεωτική υποδοχή των υποψηφίων από τον κόσμο και από το σύνολο των καταστηματαρχών, ακριβώς το αντίθετο δηλαδή από την υποδοχή που περίμενε τους υποψηφίους του αντίπαλου συνδυασμού πριν από λίγες μέρες.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΞΥΔΙΑΣ

Η πρόσληψις του κ. Ξυδία εις τον Συνδυασμόν των Φιλελευθέρων Αχαϊοέλλιδος υπερίθη πάσαν έπιτυχίαν των θυσώντων τα του Συνδυασμού καθέσσαν ο κ. Ξυδίας υπήρξεν ο ιδεώδης πολιτευτής των Αρκαλιαδίων και έν γένει της περιφερείας. Διά τοδύ και ή πρόσληψις του εις τον Συνδυασμόν άνεκόσμησεν πραγματικώς τοδύ σκοπό της μεγάλης Ήδας. Τοδύτο έτι και οι όμόφρονες πολιτευταί Αρκαλιάδος άναγνώρισαν και εύγενώς υπεχώρησαν προ της υποψηφιότητος του κ. Ξυδία, εστας αντίχριστος του άξιώματος και έφ' όλα ικανός, πολλά έγγυόται διά τό μέλλον και πολύ δικαίως οι άπατριόφιλοι φίλοι του περιβάλλουσι τοδύτον διά της άπολύτου έμπιστοσύνης των.

Στις 25 Οκτωβρίου συναντάμε ένα κείμενο που εκθειάζει την υποψηφιότητα του Αμαλιαδίτη υποψηφίου Χρήστου Ξύδια.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΜΠΙΡΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΠΡΩΗ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ
ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΑΧΑΪΟΘΗΛΙΔΟΣ
ΕΚΤΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΙΚΟΣ

Διαφήμιση του Βενιζελικού εκτός συνδυασμού Γεώργιου Κατσίμπιρη στις 28 Οκτωβρίου.

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ζωηροτάτη χθές, και ήδη εν συγκρίσει προς την κίνησιν των τελευταίων ημερών, ή χθεσινή δι' όλης της ημέρας και της νυκτος.

Χείμαρρος άληθής εκλογέων κατάκλυσε χθές τους οίκους των υποψηφίων Φιλελευθέρων καθώς και τό κοινόν αυτών κέντρον κατά τας έσπερινάς και νυκτερινάς ώρας.

Πάντες οι Ήπειρώται προσήλθον χθές εις τό Κέντρον των Φιλελευθέρων και εξέδηλωσαν τά φρονήματά των βεβαιώσαντες τους παρευρισκομένους εν αυτή ύπουργός κ. κ. Μιχαλακόπουλον και Βουρλούμη, ότι σύσσωμοι οι Ήπειρώται, πλην έλαχίστων εξαίρέσεων, θέλουσιν υπερψηφίσει ολοκλήρου το συνδυασμό των Φιλελευθέρων. Προς τους Ήπειρώτας ήμίλησαν οι κ. κ. Υπουργοί συγχαράντες αυτούς διά τά πατριωτικά των φρονήματα και αναπτύξαντες την σημασίαν της σημερινής εκλογής.

Στις 30 Οκτωβρίου ο Νεολόγος στην στήλη του *εκλογική κίνησις* καλύπτει την επίσκεψη των εκπρόσωπων των Ηπειρωτών στο κέντρο των Φιλελευθέρων και την συζήτηση που είχαν με τους κ.Μιχαλακόπουλο και κ.Βουρλούμη.

Η ΧΘΕΣΙΝΗ ΕΚΛΟΓΗ ΠΩΣ ΔΙΕΞΗΧΘΗ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΟΛΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΛΕΙΟΥΨΗΦΟΥΝ ΟΙ ΑΝΤΙΒΕΝΙΖΕΛΙΚΟΙ

2 Νοεμβρίου, μια μέρα μετά τις εκλογές και την μεγάλη ήττα του Βενιζέλου σε όλη την Ελλάδα. Ο Νεολόγος έχει κεντρικό τίτλο ο οποίος απλά ενημερώνει τον κόσμο για την νίκη των αντιβενιζελικών.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝΤΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΔΙΑ ΤΑ ΑΠΟΤΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ

— ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ - ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ. Υπό της Κυβερνήσεως εδόθησαν προς δημοσίευσιν τὰ ἀκόλουθα ἀνακοινωθέντα:

«Εἶνε φανερόν ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐπληρώθη εἰς τὰς προεδρίας της. Μολονόν δὲ ἐγνωσθῶσιν ἀκόμα ὅλα τὰ ὀριστικά ἀποτελέσματα, ἀναμένει ἔτι τὴν συγκέντρωσιν τούτων, ὅπως πιστῆ εἰς τὰς Συνταγματικὰς ἀρχάς της, καταλίπη τὴν ἀρχὴν εἰς τοὺς ὑποδεικνυομένους ὑπὸ τῆς λαϊκῆς θελήσεως, χωρὶς νὰ ἀναμένῃ τὴν ἔνταξιν τῆς Βουλῆς».

Τὸ αἴλο ἀνακοινωθὲν λέγει τὰ ἀκόλουθα:

«Συνιστάται εἰς πάντας τοὺς Φιλελευθέρους νὰ ἀπέχων πίστεως αἰσθητῶτα πολιτικῆς ἐκδηλώσεως. Εἶνε ἀξιώσις αὐτοῦ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων, ἐννοουμένου νὰ τοιμορφωθῆ πρὸς τὰ Συνταγματικὰ του καθήκοντα καὶ ἀξιοῦντος ἀπὸ τοῦ φίλου του νὰ μὴ φανῶσιν κατώτεροι τῶν ἀρχῶν τοῦ κόμματος. Ἐκτός τῆς χροστικῆς ἐτομαγορίας τοῦ Ἀθηναίου λαοῦ, τοῦ αὐτοῦ ἐκδηλώσις εἶνε καὶ ἰστορία».

— ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ - ΓΟΥΝΑΡΗ

ΑΘΗΝΑΙ. Εἰς τοὺς συγκεντρωθέντας εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ κίτωρ αὐτῆς πολιτῆς Ἀθηναίους, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος κ. Γούναρης εἶπε τὰ ἑξῆς:

— Οὐδεμίαν ἀριβολίαν ἔχω ὅτι ὅλοι οἱ ἀγωνισθέντες ὑπὲρ τῆς ἰδέας, θὰ ταχθῶσιν ἅμοι τῆς ἰδέας, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἀγωνίσθησαν. Ὁ ἴσων ἰσίων ἐγένετο ὑπὲρ τῆς τάξεως. Συνιστῶ εἰς πάντας νὰ τηρήσωσι τὴν τάξιν καὶ ἀποφύγωσι πᾶσαν πρόκλησιν. Τὸ ἴκασι τὸ ὑπέρτατον συμφέρον, τὸ ὅποσον εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ὅλοι θὰ ὑπερασθῶσιν».

Οἱ παρευρισμένοι διαβεβαίωσαν τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος ὅτι θὰ συμπεριφωθῶσιν ἀπολύτως μετὰ τὰς ἀποδείξεις του.

— ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ!

ΑΘΗΝΑΙ. Ὁ κ. Δημήτριος Γάλλης, κληθεὶς σήμερον εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Πρεσβείαν, συνεργήσθη μετὰ τοῦ Ἀγγλοῦ Πρεσβευτοῦ λόρδου Γράβιλλ. Ὁ κ. Γάλλης ἐπισκοπῶνται εἰς μετὰ τοῦ κ. Βενιζέλου. Τῆς 1 ης π. μ. δὲ ὁ κ. Γάλλης μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Α. Γούναρη καὶ συνεργήσθη μετ' αὐτοῦ ἐπὶ ὅσῃ ὄρατι».

Μετά τα αποτελέσματα των εκλογῶν και της γενικῆς αναταραχῆς που υπήρχε στις 3 Νοεμβρίου ο Βενιζέλος και ο Γούναρης καλοῦν τους υποστηρικτῆς τους να ἐπέχουν ἀπὸ πολιτικῆς ἐκδηλώσεις και να τηρήσουν τὴν τάξιν. Ἀκόμα ἀπὸ το κείμενο του Νεολόγου ἐνημερωνόμαστε για τις προσπάθειες του Δημ. Ράλλη για να σχηματίσει κυβέρνηση με συνεργασία. Θα τα καταφέρει μετὰ ἀπὸ λίγες μέρες με τὴν βοήθεια του Γούναρη και του Ζαΐμη.

ΤΟ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ ΔΙΑΓΓΕΛΜΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΩΣ ΤΑΧΥΤΑ ΜΕΤΑΦΕΡΟΜΕΝΟΝ

ΑΘΗΝΑΙ. Ἡ Κυβέρνησις ἐξέδωκε χθὲρ τὸ ἑπόμενον διαγγεῖλαι διὰ τὴν ἐπίστασιν τοῦ δημοψηφίσματος τῆς 12 Νοεμβρίου.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΑΟΝ

Διὰ τῶν ἐπιλογῶν τῆς 1ης Νοεμβρίου, ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐπεβίβωσεν ἕξ σαφῶς καὶ κατηγορηματικῶς τὴν ἀποβίβασιν αὐτοῦ θέλησι περὶ τοῦ δυναστευοῦ ζυγίου. ὅτις αὐτοῖς ἔθεσεν αἱ ἀποδοκιμασθέντες διὰ τῆς φήμης αὐτοῦ. Ἀπερῆσαν τῆς ἐξουσιάζουσας τῆς χώρας τοῦς κεραιθετημένους ἐν ἑπὶ τοῦ θρόνου διακρίματα τοῦ κατὰ τὸ Νόμισμα Ἑλληνικῶν τῶν Ἑλλήνων βασιλευσάντων. Αἱ περιστάσεις, ὅν' ἔξ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς κατέλαβεν τὴν χώραν καὶ τὰ ἐκπεποιθημένα γεγονότα ἐπιβίβωσεν, ὅπως ἡ λαϊκὴ θέλησι περὶ τῆς ἐπινοήτου ἀποβίβου καὶ διὰ δημοψηφίσματος, ἔνα καταδείχῃ ὅτι παραμένει πάντοτε ἐπιβίβωσι τοῦ θρόνου τὸ σ' ἴσχος αὐτοῦ ἢ ἀγῶσι τοῦ λαοῦ.

Τὴν 22 ἰσχυμένωι μαχίωι Νοεμβρίου ἔλαβον ἑκστρεφῶν, καλεῖται ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐκ προοίβου εἰς τὰ ἐπιλογικὰ κινήματα καὶ διὰ μυστικῆς φρονήσεως, χωρηχῆσι εἰς τὴν ἐπινοήσαν τὴν εἰδικὴν ἐξουσιάζουσιν ὅπως ὑποβίβῃ τὸ Ἑλληνικὸν παρῶσι καὶ ἐπινοήσῃ εἰς τὴν Πατριδὴν καὶ ἀνακλήσῃ τὴν ἐκστρεφῶν τῶν ὀφελῶν αὐτοῦ καθήκοντων.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 11 Νοεμβρίου 1920

Τὸ Ἰσχυριστικὸν Συμβούλιον

Ὁ Προέδρος

Δ. ΠΑΛΛΗΣ

Τὸ Μίλητ. Τσαϊλῆσι, Θεοδ. Σαίμσι, Ν. Καλεργιάσιουσι, Δ. Γούσι, Ἰω. Ράλλσι, Η. Μαυρομαχῆσι.

Λίγες μόνο μέρες αφότου ανέλαβε την εξουσία ο Ράλλης και στις 12 Νοεμβρίου δημοσιεύεται διάγγελμα της κυβέρνησης που καλεί τον λαό σε δημοψήφισμα στις 22 Νοεμβρίου για να επανέλθει η εξουσία στο βασιλιά.

**B2.12-ΕΚΛΟΓΕΣ
7 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1926**

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΚΕΝΤΡΟΥ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ

Αύριον Κυριακήν ώρα 7
1)2 μ.μ. τελούνται τὰ εγκαί-
νια τοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἁγ. Ἀν-
δρέου καὶ ἐναντι κεντρικοῦ
σταθμοῦ ΣΗΛΗ Κέντρου
τῶν ἠνωμένων Φιλελευθέρων
κοιμμάτων.

Καταχώρηση στις 23 Οκτωβρίου για τα εγκαίνια του κέντρου της
Ένωσης Φιλελευθέρων των Μιχαλακόπουλου και Καφαντάρη.

Ο Κ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ ΚΑΤΕΡΧΕΤΑΙ ΣΗΜΕΡΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΜΑΣ

Τὴν ἐσπέραν διὰ τῆς ταχείας
ἀμαξοστοιχίας ἀφικνεῖται ἐξ Ἀ-
θηνῶν εἰς τὴν πόλιν μας, ὁ ἐκ τῶν
ἀρχηγῶν τῆς «Ἐνώσεως Φιλελευ-
θέρων» κ. Γεώργ. Καφαντάρης.

Ὡς πληροφοροσόμεθα, εἰς τὸν
ἠγέτην τῶν Προοδευτικῶν Φιλε-
λευθέρων θὰ γίνῃ παλλαϊκὴ ὀ-
ποδοχὴ εἰς τὸν σταθμὸν κατὰ τὴν
ἀφίξιν τῆς ἀμαξοστοιχίας, τὸ δὲ
πλῆθος θὰ τὸν συνοδεύσῃ μέχρι
τοῦ Κέντρου τῶν Φιλελευθέρων,
ἀπὸ τοῦ ἐξώσιου τοῦ ὁποῖου ὁ κ.
Καφαντάρης θὰ ὁμιλήσῃ πρὸς
τὸν λαόν.

Ὁ ἠγέτης τῶν Προοδευτικῶν
Φιλελευθέρων, θὰ παραμείνῃ
τὴν νύκτα ἐν Πάτραις καὶ τὴν
πρωΐαν θὰ ἀναχωρήσῃ διὰ Μεσο-
λόγγιον καὶ Ἀγγίνιον. Τὸν κ. Κα-
φαντάρην συνοδεύουν πλείστοι
πολιτευταὶ καὶ συντάκται Ἀθη-
ναϊκῶν ἐφημερίδων.

Ἡ ἀμαξοστοιχία ἧς θὰ ἐπιβαιήσῃ
ὁ κ. Καφαντάρης θὰ φθάσῃ ἐνταῦθα
τὴν 7.20' ἐσπερινῶν.

Ὁ Καφαντάρης πρόκειται να
έρθει στην Πάτρα και στις
26 Οκτωβρίου ο Νεολόγος
ενημερώνει τον κόσμο την
ώρα ἀφίξης του πολιτευτή
καθὼς και το πρόγραμμα
που θα ἀκολουθήσει.

**ΘΕΡΜΟΤΑΤΗ ΥΠΟΔΟΧΗ
ΕΙΣ ΤΟΝ Κ. Γ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΝ
ΥΠΕΡΟΧΟΣ ΑΥΤΟΥ ΛΟΓΟΣ**

Στις 28 Οκτωβρίου ο Νεολόγος καλύπτει την άφιξη του Καφαντάρη στην Αχαΐα καθώς και της μεγάλης ομιλίας του από το κέντρο των Φιλελευθέρων.

**Ο Κ. Α. ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΦΙΚΝΕΙΤΑΙ ΣΗΜΕΡΟΝ!**

—Επιστρέφων εκ Πύργου θα άμιλήσει τὸ ἑσπέρας πρὸς τὸν λαὸν τῶν Πατρῶν

Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κόμματος τῶν Συντηρητικῶν Δημοκρατικῶν καὶ πρώην πρωθυπουργὸς συμπολίτης κ. Ἀνδρέας Μιχαλακόπουλος ἀφικνεῖται ἄξ Ἀθηνῶν σήμερον τὴν 5ην πρωΐνῃν διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου «Ἰθάκη». Ἀμέσως ὁ κ. Μιχαλακόπουλος θὰ ἐπιβῇ τῆς πρωΐνῆς διὰ Πύργον ἀμαξοστοιχίας ὅπου τὴν 11ην π. μ. θὰ ἀμιλήσῃ πρὸς τὸν λαὸν τοῦ Πύργου δημοσίᾳ, τῷ ἐτοιμάζεται δὲ ἐκεῖ ἐνθουσιώδης ὑποδοχὴ. Ἐκ Πύργου ὁ κ. Μιχαλακόπουλος ἐπιβαίνων μετὰ τῆς ἀκολουθίας του αὐτοκινήτων θὰ κατευθυνθῇ εἰς Ἀμαλιάδα, Λεχαινά, Ἀνδραβίδα κτλ. ὅπου θὰ ἀμιλήσῃ πρὸς τὸν λαόν. Εἰς τὴν Ἀχαΐαν θὰ ἀναμῆνουν τὸν κ. Μιχαλακόπουλον ὑποψήφιοι τῆς Ἐνώσεως τῶν Φιλελευθέρων, ἀναχωροῦντες δι' αὐτοκινήτων, θὰ ἀμιλήσῃ δὲ πρὸς τὸν λαὸν τῆς Ἀχαΐας τὸ ἀπόγευμα. Ἐκεῖθεν θὰ κατευθυνθῇ εἰς Πάτρας, ὅπου θὰ ἀμιλήσῃ πρὸς τὸν Πατραϊκὸν λαὸν τὴν 7ην μ. μ. ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τοῦ κέντρου τῶν Φιλελευθέρων. Εἰς τὸν κ. Μιχαλακόπουλον θὰ γίνῃ παλλαϊκὴ ὑποδοχὴ.

Ο Μιχαλακόπουλος έρχεται στην Αχαΐοήλιδα και στις 31 Οκτωβρίου ανακοινώνεται το πρόγραμμα επισκέψεων του στο Νομό. Ο Μιχαλακόπουλος αφού φτάσει στην Πάτρα θα αναχωρήσει για Πύργο-Αμαλιάδα-Λεχαινά και Ανδραβίδα. Στην επιστροφή θα ακολουθήσει μεγάλη ομιλία στην Πάτρα από το κέντρο των Φιλελευθέρων.

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ Η ΥΠΟΔΟΧΗ
 ΤΟΥ Α. ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
 ΑΠΟ ΠΥΡΓΟΥ ΜΕΧΡΙ ΠΑΤΡΩΝ
 ΕΚΘΟΥΣΙΩΔΕΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ, - ΘΑΥΜΑΣΙΟΙ ΛΟΓΟΙ

Ο έτερος αρχηγός της Ένωσης Φιλελευθέρων καταφτάνει στην Αχαϊοήλιδα και ο Νεολόγος καλύπτει την επίσκεψη του Μιχαλακόπουλου από τον Πύργο έως την Πάτρα την 1 Νοεμβρίου.

ΠΡΟΕΚΚΛΟΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Τὴν ἑσπέραν τῆς χθὲς ἐγένετο πρὸ τοῦ ἐκλογικοῦ κέντρου τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος συγκέντρωσις ὁπαδῶν αὐτοῦ, εἰς τοὺς ὁποίους ἐβλήθησαν οἱ κ. κ. Σαγιάς, Δ. Στεφανόπουλος καὶ Πριβαζάνος.

Ὁμοίως συγκέντρωσις ἐγένετο καὶ εἰς τὴν εἰκίαν τοῦ κ. Γεωργίου. Οἱ ὑπαφύριοι τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ κόμματος τῶν Ἐλευθεροφρόνων κ. κ. Γεωργίου, Παπαζαχειρόπουλος, Παπαγεωργακόπουλος καὶ Θ. Στεφανόπουλος χθὲς τὴν πρωΐαν ἐξίδρουν μέχρις Ἀμαλιάδος καὶ Πύργου. Τὸ ἑσπέρας ἐπέστρεψαν ἐκ τῆς ἑσπερινῆς ἐκ Πύργου ἀποδοτικῶς, γενόμενοι δεκτοὶ ἐκ τῶν φίλων τῶν εἰς τὴν σιδηροδρομικῶν σταθμῶν, ἐκαθὼν δὲ κατηβόνησαν εἰς τὸ ἐκλογικὸν τῶν κέντρον, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ ἐβλήθησαν πρὸς τοὺς συγκεντρωμένους φίλους τῶν.

Στην στήλη του Νεολόγου Προεκλογική κίνησις στις 1 Νοεμβρίου γίνεται αναφορά σε συγκέντρωση ὁπαδῶν στο κέντρο του Λαϊκού συνδυασμοῦ και σε εκδρομή των υποψηφίων του κόμματος των Ελευθεροφρόνων σε Πύργο και Αμαλιάδα.

Ο ΛΑΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΖΕΙ ΤΗΝ ΝΙΚΗΝ
ΟΓΚΩΔΗΣ ΔΙΑΔΗΛΩΣΙΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΛΟΓΟΣ Κ. ΚΟΝΔΥΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΙΑΔΗΛΩΤΑΣ

(Μετ' λειτουργούντος τηλεφώνου, λόγω της χρησιμοποίησης του υπό της ΕΚυ Βερνέσκως. Ήν ελάβωμεν τηλεφωνικὰς εἰδήσεις περί ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων ὅλου τοῦ Κράτους. Μόνον τὰ κάτωθι τηλεγραφήματα ἐλάβωμεν, ἐξ ὧν διαπιστοῦται ἡ ὑπεροχὴ τῶν Φιλελευθέρων, ἣν ὁ Πρωθυπουργὸς ἐξήγγειλεν ἤδη πρὸς ὅλας τὰς δικαυθὲν σεις).

ΟΓΚΩΔΗΣ ΔΙΑΔΗΛΩΣΙΣ
ΛΟΓΟΙ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ. Τὴν νύκτι, συνηνερωθέντων τῶν περισσοτέρων ἀποτελεσμάτων τῶν ἐκλογῶν, ἐξ ὧν

διαπιστοῦται ὑπερψήφισις τῶν Δημοκρατικῶν κομμάτων, ὁ λαὸς τῆς πρωτεύουσας συνεκρότησε μεγάλην διαδήλωσιν, ἣτις περιήλθε διαφόρους ὁδοὺς ἐνζητωκραυγαίς - αἱ ἱερφαίς ἐκδηλώσεσι ὁ πᾶρ τῆς Δημοκρατικῆς παρατάξεως.

Ἀληθῆς φρονίτις ἐπικρατεῖ. Ὁ λαὸς πανηγυρίζει τὴν νίκην τῶν Φιλελευθέρων, ἐξέσκα εἰς διαρκεῖς, ἐνθουσιώδεις ἐπευφημίας. Καθ' ἄλλην τὴν πόλιν ἀκούσονται ὄματα καὶ ποικίλαι πανηγυρικαὶ ἐκδηλώσεις. Ἡ σημεῖα σθείου διαδήλωσις, διαρκῶς ὀκουμένη, κατέλαξε περὶ τὸ μεσονύκτιον εἰς τὴν πλατεῖαν Συντάγματος, ὅπου ἀπερίγραπτος ἐσημειώθη ἑθνολογία.
 Κατόπιν ἐπιμόνου ἀπειτήσεως

Δημοσίευμα στις 8 Νοεμβρίου το οποίο ασχολείται με την διαδήλωση των δημοκρατικών στην Αθήνα για να πανηγυρίσουν την νίκη τους. Αυτό όμως που είναι άξιο λόγου στο δημοσίευμα είναι η αρχή του. Η εφημερίδα απολογείται επειδή δεν είχε μεγάλη κάλυψη των αποτελεσμάτων του Κράτους επειδή το τηλέφωνο που ήταν το μέσο που χρησιμοποιούσαν για να επικοινωνούν με την Αθήνα το χρειάζονταν μέλη της κυβέρνησης.

**B2.13-ΕΚΛΟΓΕΣ
19 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1928**

**ΥΠΕΡΟΧΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ κ. ΑΝΔΡΕΟΥ ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΤΑ ΤΑ ΓΕΝΟΜΕΝΑ ΧΘΕΣ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΩΝ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ
ΠΡΩΤΟΦΑΝΗΣ ΕΙΣ ΟΓΚΟΝ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ ΚΑΙ ΑΠΕΡΙΓΡΑΠΤΟΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ**

Στις 7 Αυγούστου και μια μέρα μετά τα εγκαίνια του εκλογικού κέντρου των Φιλελευθέρων ο Νεολόγος καλύπτει το γεγονός. Δεν μένει όμως στην απλή κάλυψη αλλά περιγράφει τη συγκέντρωση <ως πρωτοφανής σε όγκο> και τις εκδηλώσεις του κόσμου <απερίγραπτες>.

ΕΚΛΟΓΙΚΑ

Τὴν 15ην νυκτερινὴν ἡμέραν δὲ γίνεθ' συγκέντρωσις εἰς τὸ ἐνταῦθα ἐκλογικὸν κέντρον τοῦ συνδυασμοῦ τῶν Φιλελευθέρων, εἰ ἐνταῦθα δὲ εὐρισκόμενοι ὑποψήφιοι κ.κ. Μιχαλάκοπουλος, Μάρκου καὶ Ἀργυρόπουλος δ' ἀναπτύξουν τὰς ἀπόψεις τῶν εἰς τοὺς ὁμίλους ἐκλογεῖς.

Ἐπισημικὴ κίνησις παρατηρήθη χθὲς τὰς νυκτερινὰς ὥρας εἰς τὸ ἐκλογικὸν κέντρον τῶν Φιλελευθέρων. Ὅμοιες πολιτῶν ἀπὸς ἐξέως καινοτόμοιο ἀπὸ ἐναφίης πρὸς τὸ εἰρηματικὸν κέντρον διαδηλοῦντες τὴν ἀρροσίωσιν τῶν πρὸς τὸ κέρμα τῶν Φιλελευθέρων καὶ παρῆγοντες τὴν διαβεβαίωσιν πρὸς τοὺς ὑποψηφίους, διὰ τὰ ἐπεσηφίσουν τοῦ συνδυασμοῦ τῶν Φιλελευθέρων. Εἰς τὸ κέντρον παρέμειναν καὶ λίαν τοῦ μεσονυκτίου οἱ ὑποψήφιοι κ. κ. Α. Μιχαλάκοπουλος, Μάρκου, Ἀργυρόπουλος καὶ Βλ. Ἀριωνόπουλος.

Φιλελεύθεροι ἐκλογεῖς ἐπιβαίνοντες ἀδικονήτων περιήχοντο τὴν πόλιν ζητωκραυγάζοντες διὰ τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ τῶν Φιλελευθέρων ὑποψηφίων.

Χθὲς τὴν 15ην νυκτερινὴν ἡμέραν ἀδυνατήματα μὲ ἀπαλάσας τῆς ἀντιδημοκρατικῆς παρακλίσεως μετέβησαν εἰς τοὺς προσφωγικαὺς συντησιακοὺς. Οἱ συγκρατηθέντες πρὸς τὸν δολιχόθετον πόνοισι μὲ ζωηρὰς ἀναδοκιμασίας.

Στις 7 Αυγούστου η στήλη του Νεολόγου **ΕΚΛΟΓΙΚΑ** ασχολείται με την κίνηση που είχε το εκλογικό κέντρο των Φιλελευθέρων. Πολλοί ήταν αυτοί που μαζεύονταν στα <σαλόνια> των κομμάτων για να ακούσουν τις απόψεις των υποψηφίων αλλά και για να εκφράσουν την υποστήριξή τους.

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΦΙΛΙΑΣ

Οι κάτωθι υπογεγραμμένοι κείμενα ἴσως ἠθέλησαν ἕν κατὰ τὰς προσηχθεῖς ἐκλογὰς θέλωσαν υποστηρίξει τὴν ἐπιφέρεινται τοῦ κ. Μεγαλεκακίου κατὰ τὸν συνδυασμὸν τοῦ.

Οἱ Δελιοῦτες

Ἄνδρες Κωνσταντίνου, Δημήτριος Κωνσταντίνου, Διονύσιος Κωνσταντίνου.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΗΛΩΣΙΣ

Οἱ κάτωθι υπογεγραμμένοι κείμενα λαϊκῶν ἀφαιρέσαν ἕν κατὰ τὰς προσηχθεῖς ἐκλογὰς πρὸς τὸν κ. Γαβριήλ καὶ θέλωσαν ἐπιφέρειν τὸν Συνδυασμὸν τῶν Φιλελευθέρων.

Οἱ Δελιοῦτες

Θεοφάνης Σαβίλης, Παναγιώτης Σαβίλης, Νικόλαος Σαβίλης, Σπυρίδων Σαβίλης, Λάμπρος Σαβίλης, Σπύρος Σαβίλης, Ἰωάννης Κούλης.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΗΛΩΣΙΣ

Οἱ κάτωθι υπογεγραμμένοι κείμενα Κορινθίων ἠθέλησαν ἕν κατὰ τὰς προσηχθεῖς ἐκλογὰς δὲ ἐπιφέρειν τὸν συνδυασμὸν τῶν Φιλελευθέρων.

Ἄνδρες Α. Αἰζώσης, Ἰωάννης Α. Αἰζώσης, Τάσος Α. Αἰζώσης, Ἄνδρος Π. Αἰζώσης, Γεώργιος Π. Πουλίδης, Θεόδωρος Π. Πουλίδης, Βασίλειος Π. Πουλίδης, Παναγ. Γ. Πουλίδης, Ἄνδρος Γ. Πουλίδης, Γεώργιος Νίσιος.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΗΛΩΣΙΣ

Βραχύνειν 17 Ἀυγούστου 1928

Ἄξιότατε κ. Ἄνδρα Μέγιστε

Χαίρει! Ἀπὸ σήμερον καὶ εἰς τὸ εἶχε ὑπερβαίει τὸ πλεονὸν οὐκ μὲ ἴσοι κατὰ μοῦ, μὲ ἴσοι ἀνεπίσης μοῦ τὶ ἴσων πάντα.

Μετ' ἐπιλήψεως

Γ. Π. Σιμωνίης, Π. Σιμωνίης, Νικ. Σιμωνίης, Ἰωάν. Νικολακόπουλος, Νικ. Νικολακόπουλος.

Συνήθειες μιας άλλης εποχής. Στις 13

Αυγούστου συναντάμε

κείμενα τα οποία

εξέφραζαν στήριξη σε

κάποιον υποψήφιο ή

συνδυασμό. Τα κείμενα

αυτά τα υπέγραψαν οι

άντρες μιας οικογένειας ή

ένα σύνολο ατόμων και

ονομάζονταν

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

ΔΗΛΩΣΕΙΣ.

**ΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ
ΑΠΕΡΕΘΡΩΣΑΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥΣ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΥΣ**

17 Αυγούστου και οι υποψήφιοι των Φιλελευθέρων επισκέπτονται τους προσφυγικούς συνοικισμούς.

ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΣΥΓΧΑΡΙΤΗΡΙΩΝ

Ο κ. Α. Μιχαλακόπουλος ἀπέστειλε
εἰς τὴν τηλεγράφημα.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΝ ΒΕΝΙΖΕΛΟΝ ΑΘΗΝΑΣ

Συγχαίρω ἀπὸ καρδίας διὰ
τὴν περιφανῆ νίκην φιλαλλη-
θίας πατριότητος. Στις ἡμέρας τὴν
ἀγαθὸν ἔργον ἔδωκε τὴν κορυ-
φαίαν ἀπὸ τῆς ἀγαθότητος
τοῦ Δημοκρατικοῦ πολιτεύμα-
τός μαχρὴν πρὸς τὸ βασιλικὸν
συμφέρον, μαχρὴν ἐκ τῆς ἀ-
βύσσου τῆς ἀπείρου ἔρητου. Ἐν
ἐκείνῃ ἡ νικητρία, ἀλλ' ἡ νίκη ἡ
ὀψιματικὴ τῆς Ἑλλάδος ὡς ἀ-
παλογομένου παράγοντος ἐν τῇ
Ἀνατολῇ. Οὐδὲν ἰδιαιτέρως
χαρακτηριστικὸν τῆς ἐθνικῆς
ἐπικρατητικῆς τῆς Δημοκρατι-
κῆς ἰδέας, τὴν ἐν τῇ ἐκπαρ-
τιᾷ Πατρῶν μὴ πρωτοφανῆ μα-
κροφάν ἀποτυχίαν τοῦ κυρίου
Στρατῆ ἄστι, καίτοι μὴ ἀπαρ-
μένης προσηκόντων τινῶν συμ-
παθειῶν καταφροσύνης προδήλου
ὡς κατ' ἔξοχον ἀκαρτερῆς ἐκ-
πρόσευξ τῆς ἰδέας τῆς καλι-
νευθόμενης τῆς ἐκπεσούσης Δι-
ναστείας.

Α. ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Καὶ ἐπέστειλε εἰς ἀπάντησιν εἰς τὴν
τηλεγράφημα.

ΕΥΧΕΙΝ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΝ ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΝ ΠΑΤΡΑΣ

•Εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ συγ-
χαίρω θερμῶς ἰσχυρῶς καὶ ἀλό-
κληρον συνδυασμῶν. Ἐπιλα-
τοῦς ἔκτατον ἐπὶ χθονίῃς ἐ-
πισημοῦσιν τῶν προσηκόντων
μαγίαν εἰς τὴν χώραν Ἑλλη-
σίων. Ποῦτε ἔφησε κίττον θά-
νατος εἰς τὸ μέλλον εἰς στα-
θεῖα πολιτεύματός καὶ ἐ-
ξοὺς ἀποκαταστάσεως ἄνευ.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Στις 22 Αυγούστου
δημοσιεύονται ἀπὸ
τον Νεολόγο τα
τηλεγραφήματα τα
οποῖα ἀντάλλαξαν
οἱ

Μιχαλακόπουλος-
Βενιζέλος μετὰ τὴν
μεγάλην νίκη.

Παρουσιάζοντας
τον

Μιχαλακόπουλο να
ἔχει μια πιο
προσωπικὴ σχέση
με τον ἀρχηγό του
κόμματος
ανεβαίνει στα
μάτια του
Πατραϊκοῦ λαοῦ.

**B2.14-ΕΚΛΟΓΕΣ
25 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1932**

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ κ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗ

Ὁ κ. Καφαντάρης φθάνων διὰ τῆς ἑσπερινῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἀμαξοστοιχίας θὰ κατευθυνθῆ ἀμέσως εἰς τὸ Κινηματοθεάτρον «Ζενίθ» περί ὥραν 8 1/2 μ.μ. ὅπου θὰ ἐκφωνήσῃ τὸν προγραμματικὸν τοῦ λόγον ἀπο μικροφώνου.

Εἰς τὸν σταθμὸν λόγῳ τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ νέμου οὐδεμίᾳ θὰ γίνῃ συγκεντρώσεις.

Μέσα στο ἔκρυθμο πολιτικὸ σκηνικὸ ο ἀρχηγὸς τοῦ κόμματος τῶν Προοδευτικῶν ἐρχεται στὴν Πάτρα. Στὴν διαφήμιση αὐτὴ στὶς 10 Σεπτεμβρίου προαναγγέλλεται ἡ ομιλία τοῦ. Το σημαντικό της διαφημίσεως εἶναι ὅτι ο Καφαντάρης θὰ ἐκφωνήσῃ τὸν λόγο τοῦ ἀπὸ μικρόφωνο, κάτι πρωτόγνωρο γιὰ τὴν ἐποχὴ ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀπαγορεύονταν οὐ συγκεντρώσεις στὸν σιδηροδρομικὸ σταθμὸ.

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἀπὸ τῆς αὔριον ἑκυριακῆς οἱ ὑποψήφιοι τοῦ συνδυασμοῦ τῶν Φιλελευθέρων θὰ πᾶντωνται τοὺς φίλους τῶν εἰς τὴν κατὰ τὴν ὁδὸν ἑκαταβρύτων ἀριθ. 30 οἰκίαν τοῦ κ. Τιμ. Ἀργυροπούλου ἧτις ὠρίσθη ὡς ἐκλογικὸν κέντρον τοῦ συνδυασμοῦ τούτου.

Οἱ Φιλελεύθεροὶ ἀλλάζουν ἐκλογικὸ κέντρο ἀπὸ τὶς προηγούμενες ἐκλογές καὶ ενημερώνουν τοὺς υποστηρικτὰς τοὺς μέσω τοῦ Νεολόγου στὶς 10 Σεπτεμβρίου.

Ὁ Εἰς Αἴγιον Πολιτικὸς Λόγος τοῦ κ. Α. Μιχαλακοπούλου
ἐπισκοπήσῃς τοῦ κατὰ τὴν τετραετησίαν συντελεσθέντος ἔργου
ὅπως ἀποδεικνύεται τὸ ἀσθηρικτὸν τῶν κατηγοριῶν τῶν ἀντιπάλων.

Στὶς 12 Σεπτεμβρίου ο Νεολόγος καλύπτει τὴν προεκλογικὴ συγκέντρωση τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Συντηρητικῶν Δημοκρατικῶν Α.Μιχαλακοπούλου στὸ Αἴγιο. Ὁ Μιχαλακόπουλος ἀναλύει τὸ πρόγραμμά τοῦ ἀλλὰ καὶ ἀπαντᾷ στὶς ἐπικρίσεις τῶν ἀντιπάλων τοῦ.

ΕΡΓΑΤΕΣ, ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ, ΑΓΡΟΤΕΣ, ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΙ
 ΟΛΟΙ ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙ
 ΤΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ
ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΥ-ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ
 Λύσειον Κυριακήν και Ώρα 10 1/2 Π. Μ.
 ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ
 Μεταξύ των Ἑλλήνων ὁμιλητῶν θὰ ὁμιλήσῃ καὶ ἡ Σοσια-
 λίστρια κυρία **ΑΘΗΝΑ ΓΙΑΝΝΙΟΥ**

Διαφήμιση της συγκέντρωσης του Σοσιαλιστικού- Αγροτικού κόμματος στις 17 Σεπτεμβρίου. Παρά τη ριζοσπαστική κίνηση να είναι μεταξύ των ομιλητών γυναίκα, το κόμμα δεν θα τα καταφέρει στις εκλογές.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ κ. Α. ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Τὴν ἐκυριακὴν 17ην τρέχοντος καὶ ὥραν 7ην μ. μ. ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς ἐκυβερνήσεως κ. Μιχαλάκοπουλος θὰ ἐκφωνήσῃ πολιτικὸν λόγον ἐκ τοῦ ἐξώ-
 στου τῆς οἰκίας του.

Άλλη μια διαφήμιση προεκλογικής ομιλίας αυτή τη φορά του αρχηγού των Συντηρητικών Δημοκρατικών Α.Μιχαλακόπουλου.

**Ο κ. ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΟΜΙΛΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΑΟΝ ΤΩΝ ΠΑΤΡΩΝ
 Η ΚΡΙΣΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΤΑΠΕΙΝΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
 ΤΙ ΕΓΙΝΕ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥΔΕ ΚΑΙ ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΑΚΟΜΗ ΝΑ ΓΙΝΗ**

Ο Νεολόγος καλύπτει την ομιλία του Α.Μιχαλακόπουλου στην Πάτρα.

N

**Ο κ. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΔΟΙΚΗΘΕΙΤΑΙ ΣΗΜΕΡΩΝ
 ΘΑ ΕΚΦΩΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΛΟΓΟΝ**
 Ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Ἀγροτικῆ καὶ Ἐργατικῆ Κόμμα-
 τος τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀλέξανδρος Παπαναστασίου ἀφι-
 κνέται ΣΗΜΕΡΩΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ εἰς τὴν πόλιν μας διὰ
 τῆς ἐπερινήσειος Ἀθηνῶν ὁμιλητοσύνης καὶ θέλει ἐκφω-
 νῆσαι πολιτικὸν λόγον ἐκ τοῦ ἐξώστου τοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ
 Ἀγίου Ἀνδρέου Ξενοδοχείου «ΙΔΙΟΝ ΠΑΛΛΑΣ» τὴν
 8ην μ.μ.

Στις 19 Σεπτεμβρίου διαφήμιση προεκλογικής ομιλίας του αρχηγού των Εργατοαγροτικών Α.Παπαναστασίου .

**Ο ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ
ΤΟΥ κ. Β. Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Τὴν Τετάρτην 12 Σεπ. ὄραν 86 μ. μ. θέλει
ἐμφανίσῃ τὸν τελευταῖον τοῦ λόγου ἀπὸ τοῦ ἑκτετα-
τοθακίτου Φύρου (Ἰ. Φηλὰ Ἀλώετα) ὁ πολιτευτὴς
τῶν Φιλελευθέρων κ. Β. Κ. Παπαγεωργακόπουλος.

Πάλι στις 19 Σεπτεμβρίου διαφήμιση της πολιτικής ομιλίας του υποψηφίου με τους Φιλελεύθερους Β. Παπαγεωργακόπουλου.

**ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΑ ΚΟΜΜΑΤΑ
ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ
ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ ΠΑΤΡΩΝ
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ**

Τὸ Σοσιαλιστικὸν Τμήμα Πατρῶν ἐπιστῆ τὴν προε-
χὴν τῶν φηροφῶρων, πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως τῶν τί-
τλων τῶν Κομμάτων ποὺ ομοιάζουν μὲ αὐτὸ καὶ γνωρί-
ζει ὅτι τὰ συνεργαζόμενα κόμματα Σοσιαλιστικὸ καὶ Ἀ-
γροτικὸ κατέχονται στὰς ἐκλογὰς μόνον μὲ ἓνα ὑπεψή-
φιον τὸν κ. Νίκον Ἀναγνωστόπουλον.

(ΕΚ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ)

Στις 20 Σεπτεμβρίου το Σοσιαλιστικό και το Αγροτικό κόμμα τα οποία συνεργάζονταν, εξαιτίας της σύγχυσης που είχε δημιουργηθεί με τις ονομασίες άλλων κομμάτων, γνωστοποιούν ότι θα κατέβουν στις εκλογές μόνο με έναν υποψήφιο τον Ν. Αναγνωστόπουλο.

**ΠΑΤΡΙΝΟΙ ΕΚΛΟΓΕΙΣ
ΕΚΛΕΞΑΤΕ ΠΑΤΡΙΝΟΝ**

Οἱ Πατρινοὶ ἐκλογεῖς πρέπει νὰ ἐκλέξουν Πατρινόν βουλευτήν.
Καὶ θὰ τὸν ἐκλέξουν ὅταν θὰ φηρίσουν τὸν κ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΝ

Οἱ Πατρινοὶ ἐκλογεῖς πρέπει ν' ἀποδείξουν ὅτι θέλουν Πατρι-
νὸν βουλευτήν, θέτοντες τὸν σκαυρὸν προτιμήσεως εἰς τὸ ὄνομα
τοῦ κ. Βασιλείου Παπαγεωργακοπούλου.

Στις 21 Σεπτεμβρίου διαφήμιση του υποψηφίου των Φιλελευθέρων Β. Παπαγεωργακόπουλου. Ο υποψήφιος ζητάει την ψήφο των Πατρινών επειδή είναι και αυτός Πατρινός, επιχείρημα το οποίο συναντάμε πρώτη φορά.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

Ἐπισημασμένου κατὰ Νόμον τοῦ ἔτους 73 καὶ ἐπέμνη - Περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν.

Ἀπαγορεύεται

Ἀπὸ σήμερον καὶ μέχρι παραταῖ τῶν ἐκλογῶν, αἱ πολιτικαὶ διαδηλώσεις καὶ παρελάσεις.

Ἐπισημασμένου

Αἱ κατ᾽ὲν ἡμετέρας ἀδείας ἰατρικαὶς τελέσσονται ἐκ τῆς ἀπορίας, συγκεντρώσεις πολιτῶν ἐν κλειστῷ χώρῳ ἐπὶ ἀπόρριψιν πολιτικῶν διακρίσεων ἐπὶ τὸν ἔρον πάντοτε τῆς ἀρετῆς ἐπὶ τόπου διακρίσεις αὐτῶν μετὰ τὸ πέραν τῶν διακρίσεων.

Παρακαλοῦμεν τοὺς πολίτας ἐπεὶ διὰ τῆς νομιμοποίησης τῶν συνελεύσεων εἰς τὴν ἐραλίαν καὶ ἄνευ ματρῶν ἐπιβολῆς τέρησιν τῶν διατάξεων τοῦ Νόμου καὶ τῆς τάξεως.

Πάτρια τῆ 20-9-1932

Ὁ Ἀνώτερος Στρατ. Ἐπίσκοπος Ἀρχιεπίσκοπος

Ἐπίσκοπος Ἐπίσκοπος

Ἐπίσκοπος Ἐπίσκοπος

Ἐπίσκοπος Ἐπίσκοπος

Στις 22 Σεπτεμβρίου δημοσιεύεται προκήρυξη του Υποστράτηγου Ηλ. Πολίτη με την οποία απαγορεύει τις πολιτικές συγκεντρώσεις και δίνει άδεια μόνο για συγκεντρώσεις σε κλειστό χώρο ύστερα από συνεννόηση τουλάχιστον 24 ωρών πριν.

ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ

Γκότσης Κωνσταντῖνος
Κανακάρης Ρούφος Λουκάς
Ἀργυρόπουλος Γεώργιος
Σάκης Φωκίων
Σολιώτης Ἰωάννης
Χαιρέτης Σωτήριος
Παπαγεωργακόπουλος Βασίλ.

Σημεῖο τοῦ Συνδυασμοῦ τῶν Φιλελευθέρων εἶνε ἡ εἰκὼν τοῦ Βενιζέλου.

Διαφήμιση του συνδυασμού των Φιλελευθέρων στις 22 Σεπτεμβρίου. Η επιλογή ως σήματος του συνδυασμού της εικόνας του Βενιζέλου γίνεται για την συναισθηματική προσέγγιση των ψηφοφόρων.

Παρακαλούνται οι εκλογείς του
κόμματος των Φιλελευθέρων, να
προσέλθωσιν εις τὸ ἐκλογικὸν
κέντρον ἢ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ.
Γκότση ὅπως λάβωσι τὰ ψηφο-
δέλτια των καὶ ὁδηγίαις περὶ
τοῦ τρόπου τῆς χρήσεως αὐτῶν.

(ΕΚ ΤΟΥ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ)

Παραμονή των εκλογών 24 Σεπτεμβρίου και οι Φιλελεύθεροι μέσω του Νεολόγου παρακαλούν τους ψηφοφόρους τους να περάσουν να πάρουν τα ψηφοδέλτια του κόμματος αλλά και οδηγίες για τον τρόπο που θα διεξαχθεί η ψηφοφορία αφού έχουμε πια μονοσταυρία.

**B2.15-ΕΚΛΟΓΕΣ
5 ΜΑΡΤΙΟΥ 1933**

Ο Βενιζέλος περιοδεύει στην Ηλεία και στην Αχαΐα. Ο Νεολόγος τον ακολουθεί και στις 20 Φεβρουαρίου έχει το ανωτέρω πρωτοσέλιδο. Οι φράσεις <αφάνταστος ενθουσιασμός> και <συναγερμός στην πόλη μας> χρησιμοποιούνται για να δείξουν την αποδοχή που είχε ο Βενιζέλος από τον λαό.

**ΕΚΛΟΓΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ
ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΥ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ**

Ἐκκοινούται ὅτι ὡς ἐκλογικὸν Κέντρον τοῦ Κυβερνητικοῦ Συνδυασμοῦ ὠρίσθη ἡ οἰκία τοῦ κ. Κ. Μιχαλακοπούλου (δεύτερον πάτωμα). Ἀπὸ δετῆς σήμερον Πέμπτης θέλει ἀρχίσῃ ἡ ἐν αὐτῷ συγκέντρωσις καθ' ἐκάστην τῶν φίλων τῶν κομμάτων τῆς κυβερνητικῆς παρατάξεως.

Στις 23 Φεβρουαρίου ο Κυβερνητικός Συνδυασμός ανακοινώνει ότι εκλογικό του κέντρο θα είναι η οικία του Α.Μιχαλακόπουλου

ΜΙΑ ΛΕΥΚΗ ΗΛΕΙΑΚΗ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΤΗΣ

Γράφοντες ἡμῖν ἐξ Ἀίδου
Ἰβδος.

«Μεταξὺ τῶν κατοχομένων
εἰς τὸν ἑκλογικὸν ἀγῶνα κατὰ
τὴν ἐπιχειρήσαντα βουλευτικὴς ἐ-
κλογῆς συγκαταλέγεται καὶ ὁ
ἰδιώτης συμπολίτης κ. Νίκος
Ε. Παπαναγόπουλος, μέλος δη-
μοτικῆς ἀσφύλου Πατρῶν καὶ
πρόεδρος τῆς «Ἐνώσεως τῶν
ἐργάδων ὑπαξιωματικῶν», πρό-
εδρος δὲ τῆν τοῦ «Συλλόγου τῶν
ἐν Πάτραις Ἡλείων», ὅστις διὰ
τῆς δραστηριότητος αὐτοῦ ἰδιαίτερας
τὴν γενέτησάν του.

Κατέχεται δὲ εἰς τὸν ἑκλογ-
ικὸν ἀγῶνα ὁ κ. Παπαναγόπου-
λος κατόπιν ἀξιώσεως πλείστον
συγγενῶν του καὶ φίλων καὶ
λατρῶν τοπικῶν παραγόντων, ἀ-
ξιοῦντων νὰ ἐκπροσωπηθῇ τὴν
φορὰν αὐτὴν καὶ ἡ Ἀνδραβίς
εἰς τὸν ἀντικειμενικὸν συν-
δυασμὸν, ἧς ἀριθμῶν περὶ τὴν
μῆν χιλιάδα ψήφων. Δεδομένου
δέ, ὅτι ὁ κ. Παπαναγόπουλος
εἶναι πιστότατος καὶ δημοφι-
λής καθ' ὅλην τὴν Ἠλείαν, λό-
γω τῶν πολλαπλῶν του ἐπιθε-
σιῶν, δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀπὸ
τοῦδε ὡς ἔχων ἐξασφαλισμένην
τὴν ἐπιτυχίαν.

Στις 24 Φεβρουαρίου
συναντάμε μία
σκιαγράφηση τῆς
προσωπικότητος τοῦ
κ.Ν.Παπαναγόπουλου. Ο
υποψήφιος ἀπὸ τὴν
Ἀνδραβίδα κατέρχεται
στον πολιτικὸ ἀγῶνα
μετὰ ἀπὸ παραινέσεις
συγγενῶν, φίλων ἀλλὰ
καὶ τοπικῶν παραγόντων.
Εξαιτίας τῶν διάφορων
θέσεων ποὺ εἶχε
καταλάβει στο παρελθόν
ἡ ἀναγνωρισιμότητα τοῦ
εἶναι μεγάλη καὶ γιὰ αὐτὸ
ἡ εφημερίδα θεωρεῖ ὡς
ἐξασφαλισμένη τὴν
ἐκλογή του. Ἀπὸ το
αποτέλεσμα ὁμοῦς θα
διαψευθεῖ.

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΑΡΝΕΛΛΟΣ

ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ

ὅστις ἐκλεγόμενος

θὰ δοξάσει

καὶ θὰ λαμπρύνῃ

τὸ Ἔθνος

Στις 26 Φεβρουαρίου
διαφήμιση τοῦ
Ι.Αρνέλλου. Ἡ
πεποίθησις τοῦ ὅτι με-
τὴν ἐκλογή του θα
δοξάσει καὶ θα
λαμπρύνει τὸ ἔθνος
θεωρεῖται ἀρκετὰ
φιλόδοξη.

ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΣ ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ
ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥΣ
Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ κ. ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ. -- ΤΙ ΕΙΠΕ ΔΙΑ ΤΟ 25^{ον})

1 Μαρτίου και η εφημερίδα καλύπτει την επίσκεψη των κυβερνητικών υποψηφίων στους προσφυγικούς συνοικισμούς. Τόσο κατά την υποδοχή τους αλλά και κατά τον λόγο του Α.Μιχαλακόπουλου επικρατούσε μεγάλος ενθουσιασμός, σύμφωνα με το δημοσίευμα.

**ΑΥΓΙΟΝ ΘΑ ΘΜΙΑΗΣΟΥΝ
ΟΙ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ**
-- Ο κ. Μιχαλακόπουλος θα θμιάσει τὸ Σάββατον εἰς Αἴγιον.
Αἴγιον τὸ ἐπείρας θὰ γίνῃ πολιτικὴ συγκέντρωσις τῶν φίλων τοῦ κυβερνητικοῦ συνδυασμοῦ πρὸ τοῦ ἐκλογικοῦ κέντρου (οἰκία Κ. Μιχαλακοπούλου) ἐκ τοῦ ὁποῖου θὰ θμιάσουν ὁ κ. Ἄνδρ. Μιχαλακόπουλος καὶ οἱ ὑποψήφιοι κ. κ. Γκόσης, Μάρκου, Ρούφος καὶ Γιαννέπουλος.
Τὸ Σάββατον τὴν πρωΐαν ὁ κ. Μιχαλακόπουλος θὰ μεταβῇ εἰς Αἴγιον ὅπου θὰ θμιάσῃ, παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν φίλων τοῦ κυβερνητικοῦ ὑποψηφίου κ. Πολυχρονιάδου.
Ἐξ Αἴγιου ὁ κ. Μιχαλακόπουλος θὰ ἀναχωρήσῃ τὴν μεσημβρίαν τῆς ἰσῆας ἡμέρας μεταβαίνων εἰς Ἀθήνας.

Στις 2 Μαρτίου γίνεται μέσω του Νεολόγου ανακοίνωση του προγράμματος που θα ακολουθήσουν οι κυβερνητικοί υποψήφιοι κατά την επίσκεψή τους στο Αίγιο και ειδικότερα ο Α.Μιχαλακόπουλος.

Η ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΧΘΕΣΙΜΗΣ ΝΥΚΤΟΣ

Είς τούς οίκους τῶν ὑποψήφι-
ων τοῦ κυβερνητικοῦ συνασπισμοῦ
ἡ κίνησις ἐπιτυχεῖται. Πικνὴ δὲ
μάζα ἔρχοντο καὶ ἐξήρχοντο ἐν-
τὴς οἰκίας Ρούφου. Ἡ αὐτὴ κίνη-
σις εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Μάρκου.
Ἡ αὐτὴ κίνησις εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ
κ. Γκότση. Ἐκαὶ ὅμως ὅπου ἡ κί-
νησις εἶχε φθάσει εἰς τὸ κατενό-
ητον ἦτο εἰς τὸ ἐκλογικὸν κέν-
τρον τοῦ κυβερνητικοῦ συνασπι-
σμοῦ, εἰς τὴν οἰκίαν Μιχαλακο-
πούλου.

Πικνὴ ὄμαδες πολιτῶν πύ-
σης τάξεως ἔρχοντο συρρέουσαι
ἀπὸ τῆς θύρας ὑπερνήθης. Μετὰ τὸ
παγητὸν ἡ ἀνοδος καὶ καθόδος
εἰς τὴν κλίμακα τοῦ Κέντρου εἶ-
χε καταστῆ πρόδηλα καὶ. Ἐκ-
τῶν ὑποψηφίων οἱ κ. κ. Λουκάς
Ρούφος καὶ Ἰωάννης Γιαννιπού-
λος εἰδύχοντο μέχρι τοῦ μεσονυ-
κτίου καὶ πέραν τούτου φίλους τοῦ
συνδυασμοῦ. Μία κρυφὴ ἐκοί-
τητο παντοῦ καὶ ἐν ἦτο τὸ σύν-
θημα.

«Καὶ τὸς πέντε!»

«Πεντάβολο».

Κατὰ τὸς εἰδήσεις εὐθέως εἰς
ἐκλογικὸν κέντρον παρατηρήθη
εὐκατακίνητος εἰς χθὺς εἰς τὸ
Κέντρον τοῦ κυβερνητικοῦ συνα-
σπισμοῦ. Μία ἀνθρωπομάζα μὲ ἐ-
ρκῆς ἐναλλακόμενα πρόσωπα
ἔρχετο καὶ παρήρχετο. Εἰς τὸ
πρόσωπα εἶον Ἐλαμπὴν ἢ ἀνυπό-
μωτος γὰρ καὶ ἡ πύσις ἐπὶ τῆν
ἐπιμελητικὴν νύκην τῆς σήμερον.
Οἱ ὑποψήφιοι καὶ οἱ ἐπιτελεῖς
τῶν κομμάτων ἔβδον τῆς τελευ-
ταίας ἡμέρας ἐκ τῆς σήμερον
μέχρι. Τὸ σύνθημα εἶπε ἔ. «Καὶ
τοῦς πέντε».

Στις 5 Μαρτίου ἀνήμερα
των ἐκλογῶν γίνεται
αναφορά στην ἐκλογικὴ
κίνησις τῆς
προηγουμένης. Πολὺς
κόσμος ἐπισκέφθηκε τα
σπίτια των Ρούφου,
Μάρκου καὶ Γκότση
ἀλλὰ ὁ περισσότερος
κόσμος συγκεντρώθηκε
στην οἰκία του
Α.Μιχαλακόπουλου που
ἦταν καὶ τὸ κέντρο των
κυβερνητικῶν. Σύμφωνα
με τὴν εφημερίδα τὸ
πλήθος φώναζε τὴν
χαρακτηριστικὴν φράση
<πεντάβολο>, ἐννοώντας
ὅτι θα ψήφιζαν ὅλο τον
κυβερνητικὸ συνδυασμὸ.

6 Μαρτίου και ο Λαϊκός συνδυασμός επικρατεί στην Αχαΐα, αλλά και στην υπόλοιπη Ελλάδα. Με την λέξη *τελείως* ο Νεολόγος θέλει να δείξει την καθαρή επικράτηση των Λαϊκών.

Η Πάτρα είναι το κέντρο των επινικίων στο Νομό και ο Νεολόγος καλύπτει τις εορταστικές εκδηλώσεις των φίλων των Λαϊκών. Ως τώρα για τις μετακινήσεις γινόταν αναφορά στα τραίνα ενώ σε αυτές τις εκλογές κάνουν την εμφάνιση τους και τα αυτοκίνητα.

**B2.16-ΕΚΛΟΓΕΣ
9 ΙΟΥΝΙΟΥ 1935**

**Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΦΡΟΝΩΝ κ. Ι. ΜΕΤΑΞΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΜΑΣ
ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΕΙΣ ΑΥΤΟΝ ΘΕΡΜΗ ΥΠΟΔΟΧΗ ΚΑΙ Ο ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΛΟΓΟΣ
ΤΩΝ ΠΡΑΙ ΦΙΛΟΒΑΣΙΛΙΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΔΡΟΜΗΝ ΚΑΙ ΕΝΤΑΥΘΑ**

Ο Ι.Μεταξάς έρχεται στην Πάτρα. Στις 27 Μαΐου ο Νεολόγος καλύπτει το γεγονός και κάνει εκτενή αναφορά στις φιλοβασιλικές εκδηλώσεις του λαού.

**Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΘΟΥΥΡΓΟΥ
ΘΑ ΑΚΟΥΣΘΗ ΚΑΙ ΕΝΤΑΥΘΑ**

Μετ' εὐκαιρίας ἡμετέρας
πυλῆς ἐν τῷ Πολιτικῷ
Ἐργασίῳ τοῦ κ. Κρηθου-
πολίτου, οὗ ὁ προσηλο-
γικός λόγος τοῦ ἡμετέρου θά-
λασσοπόρου ἡμετέρου τῆν ἡ-
μερῶν ὁ Κρηθουπολί-
της κ. Τσαλδάρης εἰς τὸ
θάλασσαν ἐκστρεφόμενος ἐν
ἀκρίβει τῶν ἀγκυρίων
τοῦ προσηλογιστοῦ Κρέ-
του τοῦ Αἰετοῦ κήρυκα
τοῦ θάλασσοπλοῦ καὶ ἐν τῷ
θαλασσῷ μεταδιδόμενος ἐν
δικῆς ἀκρίβειας μα-
ταφώνων, τὴν ἡμετέραν το-
ποθετηθεὶς εἰς τὰς πλα-
τείας τῶν ἡμετέρων Ἀλω-
νίων καὶ Τριῶν Συμμάχων.

Η τεχνολογία έχει κάνει την διαφήμιση των υποψηφίων πιο εύκολη. Στις 30 Μαΐου ανακοινώνεται ότι ο λόγος που εκφώνησε ο Π.Τσαλδάρης στην Αθήνα θα ακουστεί από μεγάφωνα στις πλατείες των Τριών Συμμάχων και Υψηλών Αλωνίων.

ΑΝΕΚΗΡΥΧΘΗΣΑΝ ΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ

Τὴν μεσημέριον ἡμετέρας
ἐν δικαστήριον τῶν Πρωτοδικῶν
καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἀνακρίβειαν τῶν
τρεῶν συνδυασμῶν, κυβερνητικοῦ,
ἐκδοτικῶν βασιλευσίων καὶ ἑ-
νωτικῶν Μετόχων Ἐργαζομένων Ἀγρο-
τῶν, ὅς ἐστι εἶναι καταρτισθέντες
καὶ ἀκρίβειαν τῶν ἀρ-
χητῶν τῶν κερμάτων.

Πλησιάζουμε όλο και πιο κοντά στις εκλογές και στις 1 Ιουνίου ανακηρύσσονται οι τρεις συνδυασμοί που θα συμμετάσχουν.

**ΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΥ
ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ
ΜΕΤΕΒΗΣΑΝ ΧΘΕΣ ΕΙΣ ΑΙΓΙΟΝ**

ΑΙΓΙΟΝ. (Το δευτερευόντος
μας) Ήμερον τὴν 5.30 π. μ. ἐ-
κτελέσαμε ἀφίχθησαν εἰς τὴν
πόλιν μας εἰς ἀφίχθησαν τοῦ λα-
οῦ συνδυασμοῦ τῆς Ἀχαΐας γα-
ρῆται ἑταῖοι καὶ πλείους ἀ-
πὸ τοῦ ἱερέως τῆς ἁ-
πλῆς τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ
κ. Τροικίου ὄντας πρὸς τοὺς
συνταγματάρχους πρῶτος ὁ ὑποψή-
φιος Αἰγιαλίας κ. Θεόδωρος Γα-
ρῆς, καίτοις τὸν λαὸν ἔσως προ-
εἶλεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ὑπερ-
βύθησαν τὸν κυβερνητικὸν συνδυ-
ασμὸν.

Ἐἶτα ὁ ἀρχηγὸς Αἰγίου κ.
Σταυροπούλου ἐκπαινοῦν τοὺς
ὑποψηφίους διὰ θερμότητος ἐκ-
φράσεων καὶ ὑπερβολῆς ἐκ μέρους
τοῦ συμπαικτοῦ τοῦ τῆν ἐπιτρο-
πὴν τοῦ λαοῦ συνδυασμοῦ.

Τέλος ὁ κ. Σαγῆς ἐπέστηξεν ἐπὶ
μέγα τοῦτο ἔργον τῆς Κυβερνή-
σεως τοῦτος ἐν ἡμεῖς κρῖνον
τῆν ἀποχρῆν φιλοπονητικῆν κατη-
λέαν τοῦ κ. Μεταξῆ, διὰ τοῦτον
ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ πρὸς τὴν λα-
οῦ Κυβερνητικὴν ἐπὶ τοῦ ἔργου τὸ
πρῶτον μέγα.

Ἐἰς μὲν ἐπιτροπὴν τοῦ λόγου
τοῦ κ. Σαγῆ τὸ πρὸ τοῦ ἱερέως
πλείους διὰ τοῦτον ἔχθησαν τῆν
ἐπιτροπὴν τοῦ ἀποδοθέντος
κτιστοῦ Αἰγιαλίας κ.
Πόδα, πρῶτον ἔσως καὶ λαοῦ
ἀποδοθέντος ἔχθησαν κατὰ
καὶ ἡμεῖς τῆν ἐπιτροπὴν τοῦ κ.
Σαγῆ καὶ τοῦτος ἐπιτροπὴν
τοῦ κ. κτιστοῦ Αἰγιαλίας.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου τοῦ
κ. Σαγῆ ἀβήθη ἐπιτροπὴν αὐτο-
κτιστοῦ Αἰγίου διὰ τῆν ἐπι-
τροπὴν ἡμεῖς εἰς τὴν ἐπιτροπὴν
κατὰ τῆν ἐπιτροπὴν τῆν ἐπιτροπὴν
των.

Οι υποψήφιοι του κυβερνητικού συνδυασμοῦ επισκέπτονται το Αἶγιο και σύμφωνα με την εφημερίδα γίνονται δεκτοί από πλήθος κόσμου και από τον δήμαρχο κ. Σταυροπούλο. Ο υποψήφιος κ. Σάγιας καλεῖ τον λαὸ του Αιγίου να ψηφίσει τον κυβερνητικὸ συνδυασμὸ επειδὴ ἔχει παράγει ἔργο και επειδὴ ἔχει πρόγραμμα, εν ἀντίθεση με το κόμμα του Ι. Μεταξά που το μόνο που κάνει εἶναι να καπηλεύεται τη βασιλεία.

**ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΤΟΥ ΠΡΟΔΕΥΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ
ΚΑΙ ΕΝ ΓΕΝΕΙ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥΣ ΠΟΛΙΤΑΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ**

Ἀγαπητοὶ Συμπολίται,

Καθὼ φήμι καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ τὴν Κυβερνητικὴν Συν-
δυασμὸν, διὰ τοῦτον ἕνα ὑπερὸ πτόσημα κατὰ τῆς καλλῆ
τοῦ τόπου διακυβερνήσεως καὶ τῆς Δημοκρατίας. ἄλ-
λὰ καὶ αὐτὸ φήμι καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ τὴν Συνδυασμὸν τῶν
ἐπιτροπῶν διὰ τοῦτον ἕνα ὑπερὸ πτόσημα κατὰ τῆς καλλῆ
τοῦ τόπου διακυβερνήσεως καὶ τῆς Δημοκρατίας.

Τὸ γινῆ τὸ ἔργον λεπτομέρως ὁ ἄρχηγός τῶν
ἐπιτροπῶν κ. Καραντινός ἐπὶ τῆν ἐπιτροπὴν τῶν
ἐπιτροπῶν πρῶτον.

Συμπολίται,

Μείνετε σταθεροὶ ἐπὶ τῆν ἐπιτροπὴν καὶ κρῖνον
τὴν καλλῆ καὶ πτόσημα κατὰ τῆν ἐπιτροπὴν τῶν
ἐπιτροπῶν κατὰ τῆς Δημοκρατίας, κατὰ τῆν ἐπιτροπὴν τῶν
ἐπιτροπῶν κατὰ τῆς Δημοκρατίας καὶ τῆν ἐπιτροπὴν τῶν
ἐπιτροπῶν κατὰ τῆς Δημοκρατίας.

Ἡμεῖς 6 Ἰουνίου 1935.
ΑΝΔΡΕΑΣ Δ. ΜΑΡΚΟΥ

Στις 6 Ιουνίου ο Α. Μάρκου καλεῖ μέσω του Νεολόγου τον λαὸ να μην ψηφίσει τα δύο μεγάλα κόμματα γιατί μόνο κακὸ μπορούν να κάνουν στη δημοκρατία.

**B2.17-ΕΚΛΟΓΕΣ
26 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1936**

Η ΔΥΡΙΑΝΗ
ΑΦΙΞΙΣ ΤΟΥ κ. Π. ΤΣΑΛΔΑΡΗ

Το απόγευμα κέρων Κυριακή
 φθάει εις την πόλιν μας ὁ ἀρχηγός
 τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος κ. Πα-
 ναγής Τσαλδάρης. Ὁ κ. Τσαλδα-
 ρής θὰ ἐμιλήσῃ τὴν 11, 12, 13, 14
 εἰς συστάσεις τῶν ὁμαδῶν τοῦ
 Λαϊκοῦ κόμματος.

Ὁ κ. Τσαλδάρης ἀναγορεύει τὴν
 πρώτην αἴθουσαν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς τὴν
 ἑορμακὴν τῆς παρασκευῆς ἐπὶ εἰς
 Αἴγιον ἐπ' αἰτίων τῆς μεταστρώσεως
 ἐπὶ τῆς ἐμιλήσεως καὶ πρὸς τοὺς Αἰ-
 γιατὸς φίλους του.

Το πρόγραμμα που θα
 ακολουθήσει κατά την
 επίσκεψή του στην Αχαΐα
 ο Π.Τσαλδάρης
 δημοσιευμένο στις 11
 Ιανουαρίου.

Ο κ. ΠΑΝΑΓ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΛΦΙΚΝΕΙΤΑΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

Σήμερον τὴν ἑσπέραν ἀφικνεῖ-
 ται ἐνταῦθα ὁ ἀρχηγός τοῦ Ἐθνικοῦ
 Ἐνωτικοῦ κόμματος καὶ ἐπιφανὴς
 πολιτικός κ. Παναγ. Κ. Κανελλό-
 πουλος, προκειμένου τὴν 11, 12, 13,
 14 τῆς Κυριακῆς νὰ ἐκφωνή-
 σῃ ἐν ἀναγγέλειᾳ προεκλογικῶν
 λόγων πρὸς τὴν λαὸν τῶν Πατρῶν
 ἐν αἰθούσῃ τοῦ «Πολυθέατρον»
 καὶ πρὸς τὴν κλειστὴν Ὀλιγα-
 ρίαν.

Ὁ κ. Κανελλόπουλος θὰ σταθ-
 ρίσῃ εἰς Αἴγιον ἐπὶ τῆς μεταστρώ-
 σεως σήμερον τῆς ἐμιλήσεως πρὸς
 τοὺς Αἰγιατὸς ἐκείτους τὰς προ-
 γραμματικὰς ἀρχὰς τοῦ κόμματός
 του.

Ο αρχηγός του Εθνικού
 Ενωτικού Κόμματος και
 επιφανείς Πατρινός
 Π.Κανελλόπουλος,
 επισκέπτεται την Πάτρα
 για να εκφωνήσει
 προεκλογικό λόγο. Το
 γεγονός αναγγέλλεται
 από το Νεολόγο στις 11
 Ιανουαρίου.

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ κ. ΠΑΝ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΠΙΘΟΥΣΙΩΔΕΙΣ ΕΚΦΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΖΩΗΡΑ Η ΕΚ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΕΠΙΤΥΧΕΙΣ
ΕΠΕΤΕΘΗ ΔΡΙΜΕΩΣ ΚΑΘ' ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΠΑΡΑΤΑΞΕΩΝ

Ο Π.Κανελλόπουλος εκφωνεί τον πρώτο του προεκλογικό λόγο στην Πάτρα. Ο κόσμος τον υποδέχεται θερμά και ο Κανελλόπουλος επιτίθεται σε όλα τα κόμματα θεωρώντας τα συνυπεύθυνα για την κατάληξη της χώρας.

**Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ
 Η ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΕΙΣ ΑΥΤΟΝ ΥΠΟΔΟΧΗ.- Ο ΕΚΦΩΜΗΘΕΙΣ ΛΟΓΟΣ
 ΕΚΤΕΝΗΣ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ**

Ο αρχηγός του Λαϊκού κόμματος Π.Τσαλδάρης πραγματοποιεί την προγραμματισμένη επίσκεψή του στην Πάτρα και ο Νεολόγος αναφέρεται σε αυτή στις 113 Ιανουαρίου. Ο Τσαλδάρης κάνει μια εκτενής απογραφή του έργου της κυβέρνησης και ζητάει την ψήφο του Πατραϊκού λαού για να συνεχίσει το έργο του

**Ο ΣΥΝΔΕΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ
 ΕΝΩΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ**

Χθες την Δευτέρα άνοιξε το τελικό καταμετρητό του προεκλογικού Εθνικού Ενωτικού κόμματος στο χώρο Αχαΐας επί της Αρχηγίας του κ. Παιού, Κωνσταντού.

Τούτου μετάχρον έρωταχός, ήτοξ από κ. Π. Κωνσταντού, κ. Βαγγέλης κ.κ. Νικόλ. Δαγιάκου, Αχιλλεύς Γαρεμωτόπουλος, Δλ. Παπαρροδόπουλος και έτερός κ. Δημ. Ψάχος Πατρών, κ. Νικόλ. Βέβαλης πρόεδρος Έκπαιρκού Σχολείου Αχίου, κ. Βαγγέλης κ. Ηλ. Σωτηρόπουλος και έτερός Αθαν. Μαγαλάς Καλαβρύτων. Ο κ. Αθ. Πανινόπουλος, έάν ήβήθη να μετάχρον.

Τά εργασία του έδαρκου άδντρον του συνδουκτου επί της έθου Αγ. Λαζάρου 61, παραπλήρωος Λαϊκής Τραπέζης, ή έτεροσύν ένός της έβδουάης.

Ο κ. Π. Κωνσταντούς καταρχήτως την παραχρη έβδουάης και πάλιν ες Πάτρας, ή έμαχθη επί του κέντρον ες συγαίνουσιν έάν ήβήθη να.

Η δημοσίευση στις 14 Ιανουαρίου της τελικής κατάρτισης του ψηφοδελτίου του Εθνικού Ενωτικού κόμματος.

**ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΥ
ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΕΙΣ ΕΡΡΙΝΕΟΝ**

Ὁ υποψήφιος τοῦ συνδυασμοῦ τῶν Φιλελευθέρων κ. Ἀνδρ. Μάρκου ἐξέθεσε χθὲς τὸ πρόγραμμά εἰς Τραγανὸ Νέον Ἐρριναῶν καὶ Καμάρες τῶν Ἐρριναίων ὅπου ἐγένετο ἐνθουσιαστικὰ ἐκτός ὑπὸ τῶν ἐκτὸς πολυπληθῶν φίλων του. Δὲν τὸ ἀρνησάμεθα κατὰ τὰς γενόμενας εἰς τὰς ἀνωτέρω συγκεντρώσεις προσήλθον ἀρκαστοὶ πολῖται μὴ ἀνέκοντες ἐν τούτοις τοῖς Φιλελευθέρου καὶ ἐβλήσαν εἰς τὸν κ. Μάρκου ὅτι τὸ ὑποστηρίζουν μετὰ φανατισμοῦ κατὰ τὰς προσαχθεῖς ἐκλογὰς τῶν Φιλελευθέρων συνδυασμῶν.

Ἐξ ἄλλου, ἀντιπροσωπεῖα τῶν κατοίκων Ζήρας ὑποδείχθη εἰς Ἐρριναῶν τὸν κ. Μάρκου ἐβλήσαν εἰς αὐτὸν ὅτι ἐκθύρας ὅλον ὑποστηρίζει κατὰ πλειοψηφίαν οἱ κάτοικοι Ζήρας τῶν Φιλελευθέρων παράταξιν.

Γενικῶς ἡ ἐπίστασις ἐκ τῆς προεκλογικῆς περιόδου τοῦ κ. Μάρκου ἐν Ἐρριναῶν, εἶναι ὅτι εἰς τὸν ἐν λόγω τόπον Ἀθῆνας τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν ἢ ἀπὸ τῆς ὑπὲρ τῶν Φιλελευθέρων ἢ κατὰ πλειοψηφίαν πλειοψηφίαν.

Ὁ Φιλελεύθερος υποψήφιος Α. Μάρκου επισκέπτεται τα χωριά Νέος Ερριναίος, Τραγανό και Καμάρες τῶν Ερριναίων. Σύμφωνα με την εφημερίδα ο υποψήφιος γίνεται δεκτός με ἐνθουσιασμό και δέχεται την στήριξη πολιτῶν οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχαν ξαναψηφίσει τοὺς Φιλελευθέρους.

Τὴν 8ην μ. μ. σήμερον εεζοῦνται ἐὰ ἐγκαίτια τοῦ Κέντρον τῶν Φιλελευθέρων εἰς τὸ ἐπὶ εἰς ὁδοῦ Ἐργίου Ἀνδρέου 117 οἴκημα [Ἰνστιτούτου οἰκίας κ. Μαραγκοσοῦρου]. Κατ' αὐτὰ δὲ ὁμιλήσει ἐξ ὀνόματος τοῦ κόμματος ὁ υποψήφιος τοῦ συνδυασμοῦ κ. Ἀριστ. Φωτιάδης.

Στις 18 Ιανουαρίου διαφήμιση για τα εγκαίνια του κέντρου των Φιλελευθέρων με ομιλητὴ τῶν υποψήφιο τοῦ συνδυασμοῦ Α. Φωτιάδα.

ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΟΥ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΥ ΤΩΝ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ Ο ΕΚΔΗΛΩΘΕΙΣ ΜΕΓΑΣ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΦΩΝΗΘΕΝΤΕΣ ΛΟΓΟΙ

Στις 19 Ιανουαρίου ο Νεολόγος αναφέρεται στα εγκαίνια του κέντρου των Φιλελευθέρων. Παρά την κακοκαιρία πλήθος κόσμου κατέφτασε στα εγκαίνια και επευφημούσε τον Ελ.Βενιζέλο αλλά και τους τοπικούς υποψηφίους.

**Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ
ΤΟΥ «ΠΑΛΛΑΪΚΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ»**

Τὴν 19ην ἑσπερινὴν σήμερον Τετάρτην συγκροτεῖται συγκέντρωσις τῶν ὁμαθῶν τοῦ «Παλλαϊκοῦ Μετώπου» εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ «Πολυθέατρος» ἐπὶ τῆς πλατείας Ὀδῆος. Κατ' ἀρχὴν θὰ ἐρῶνται οἱ ὑποψήφιοι τοῦ συνδυασμοῦ Ἀγαθῆς κ. κ. Χρ. Σκλήρου καὶ ἄλλοι Παπαϊωάννου ἀναπτύσσοντες τὸ πρόγραμμά καὶ τὰς ἐπιδηΐας τοῦ «Παλλαϊκοῦ Μετώπου».

Ανακοίνωση προεκλογικῆς συγκέντρωσης τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ Παλλαϊκοῦ Μετώπου δημοσιευμένη στις 20 Ιανουαρίου.

Διαφήμιση στις 24 Ιανουαρίου του υποψηφίου με το Εθνικό Ενωτικό Κόμμα Ν.Βαβάλης

Στην προεκλογική συγκέντρωση που έγινε στον Πειραιά από τους Φιλελεύθερους αναφέρεται ο Νεολόγος στις 24 Ιανουαρίου. Σύμφωνα με την εφημερίδα η συγκέντρωση του κόσμου αλλά και το πάθος του για αλλαγή ήταν κάτι το πρωτοφανές στα εκλογικά χρονικά.

Διάγγελμα του Θ.Σοφούλη προς τους ψηφοφόρους στις 26 Ιανουαρίου. Τους επιστά την προσοχή στο ότι από το αποτέλεσμα εξαρτάται η τύχη της Ελλάδας. Τους καλεί να ψηφίσουν τους Φιλελεύθερους επειδή είναι

το μόνο κόμμα που μπορεί να βγάλει την χώρα από τον εθνικό διχασμό, να συμφιλιώσει τον πολιτικό κόσμο και να επανιδρύσει το κράτος.

27 Ιανουαρίου και νικητής των εκλογών βγαίνει το κόμμα των Φιλελευθέρων αλλά δεν έχει την αυτοδυναμία για να σχηματίσει κυβέρνηση.

31 Ιανουαρίου και η τελική κατανομή δεν έχει ακόμα γίνει. Τελικά θα σχηματιστεί κυβέρνηση με διορισμένο Πρωθυπουργό τον Κ.Δεμερτζή.

**B2.18-ΕΚΛΟΓΕΣ
31 ΜΑΡΤΙΟΥ 1946**

Κομμουνιστών αλλά και δεν θα δεχθεί άλλες παραιτήσεις Υπουργών του για την εξασφάλιση της τάξης.

**ΑΝΥΣΤΕΡΟΒΟΥΛΟΣ ΕΠΙΘΥΜΙΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΝΑ ΔΙΕΝΕΡΓΗΣΗ ΟΠΩΣΔΗΠΟΤΕ ΤΑΣ ΕΚΛΟΓΑΣ ΤΗΝ 31 ΤΡ.
“ΑΣ ΤΟΛΜΗΣΕΙ ΤΟ Ε. Α. Μ. ΝΑ ΠΑΡΑΒΗ ΤΑΣ ΔΙΑΤΑΓΑΣ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΠΕΡΙ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΩΝ,,**

Ο Νεολόγος φιλοξενεί νέες δηλώσεις του Σοφούλη όσον αφορά την διενέργεια των εκλογών στις 31 Μαρτίου στις οποίες ο Πρωθυπουργός εμφανίζεται να επιθυμεί τις εκλογές οπωσδήποτε. Στο ίδιο κείμενο μιλάει με σκληρά λόγια για το Ε.Α.Μ. χρησιμοποιώντας την φράση <ας τολμήσει να παραβεί τις διαταγές>.

**ΑΦΙΚΕΤΟ ΕΙΣ ΠΑΤΡΑΣ
Ο κ. ΑΝΑΣΤ. ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ**

Χθές τὸ ἀπόγευμα ἀφίκετο εἰς τὴν πόλιν μας ὁ ἐκλεκτὸς συμπολίτης καὶ πολιτευτὴς εἰς τὸν Νομὸν μας κ. Ἀναστ. Μιχαλακόπουλος. Ἀφοῦ ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τῶν ἐνταῦθα φίλων του, ὁ κ. Μιχαλακόπουλος θὰ περιοδεύσῃ ἀκολουθῶν τὴν Αἰγιάλειαν καὶ ἄλλας περιοχὰς τοῦ Νομοῦ μας ἀνταποκρινόμενος εἰς τὴν ἐπιθυμίαν ἐπιτροπῶν] ὅπως ἐπισκεφθῇ τὰς κοινότητάς των.

Ὡς γνωστὸν, ὁ κ. Μιχαλακόπουλος θὰ πολιτευθῇ κατὰ τὰς προσεχεῖς ἐκλογὰς ὡς ὑποψήφιος τοῦ συνδυασμοῦ Ἀχαΐας τῶν συνεργαζομένων κομμάτων Λαϊκοῦ, Μεταρρυθμιστικοῦ κλπ.

Ανακοίνωση στις 14 Μαρτίου, της επικείμενης άφιξης του υποψηφίου με την Ηνωμένη Παράταξη Βασιλοφρόνων Αναστάσιου Μιχαλακόπουλου.

ΕΠΙΣΤΡΕΨΗΝ Ο κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΑΘΗΝΑΙ. Επανέβη εν της
ἀπὸ τῆν Β. Ἑλλάδι περιοδείῳ
τοῦ κ. Σοφ. Βενιζέλου. Εἰς ἀπο-
παρθένος αὐτοῦ ἀπαρτοῦτος τοῦ
τόπου, προέβη εἰς τὰ κατωτέρω
δηλώσεις:

— Επανέρχεται ἀπὸ τῆν Β.
Ἑλλάδι κληρονομούμενος ἀπὸ συρ-
νήγησιν ἀπὸ ἑθνικῆν πίστιν καὶ
ἀπερρηγμένων. Μετὰ τοῦ ἀγαπητοῦ
φίλου κ. Κανελλοπούλου ἐπανέ-
βησαν τὴν Θεσσαλονίκην καὶ ἐν
συναίῳ τῆν Θράκην. Γνωρίζετε
ὅτι ἐ ἔχοντες μεγαλειότητος ὑπερ-
χῆς ἡμεῖς προσγευμένον. Δὲς συγ-
κητικὰς διαπιστώσεις ἔχω νὰ
κέρω: Ὁ ὑπέρχον Ἑλληνισμὸς
τῆν Β. Ἑλλάδος παρομένει ἀναλ-
λαίωτος μὲ τὴν ἑθνικὴν του πίστιν
ἀφρόδων.

Βλέπει καὶ ἰσχυρίζεται μόνον
τὴν Ἑλλάδα. Ἡ δεύτερη διαπί-
στωσις ἀφορᾷ τὴν ἐκλογικὴν ἀγῶ-
ν. Ὁ λαὸς τῆν Βορ. Ἑλλάδος
συνέλαβε τὸ ἐκλογικὸν ἴσχυμα ἐκ
ἑθνικῆς εὐθύσεως. Ἀναλήθη ἐστὶ
τὰ τρία κῆρυκα ἀποτελοῦν τὴν
μὲν ἀσφαλὴ ἐπί. ἐπὶ τῆς ἑ-
πίσης ἢ ἀσχυρῆς ἢ πολιτικῆς
ζωῆς τῆς χώρας.

Ο Σοφοκλῆς Βενιζέλος
αρχηγὸς τῶν Βενιζελικῶν
Φιλελευθέρων,
επανέρχεται στην Αθήνα
μετά ἀπὸ περιοδεία του
στη Β.Ελλάδα με τον
αρχηγὸ του Εθνικοῦ
Ενωτικοῦ Κόμματος
Π.Κανελλόπουλο με τον
ποιο συνεργάζονταν σε
αυτὲς τις ἐκλογές.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΕΝΩΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ

Εἰσποιοῦνται οἱ ἀπο-
λείπαντες τὰ ἐκλογικὰ των
βιβλίων, ὅπως ἀπεύθουν
πρὸς ἐκδοτὰς νέων, καθό-
σον ἡ προθεσμία λήγει τῆν
22ην τρέχοντος μηνός. Ἀν-
ευκολύνσεις παρέχονται εἰς
τὰ Γραφεῖα τοῦ Κόμματος
(Μαιζώνος 106).

Το Εθνικὸ Ενωτικὸ Κόμμα
ἐνημερώνει τοὺς
ψηφοφόρους ὅτι εἰάν
χρειαζόνται καινούργια
ἐκλογικὰ βιβλιάρια μποροῦν
να προσέλθουν για βοήθεια
ἀπὸ τα γραφεῖα του
κόμματος.

Ἀνακοινώσεις

Οἱ ὑπεθήσεις τοῦ Ἐθνικοῦ Ἐ-
νωτικοῦ Κόμματος (Π. Κανελλο-
πούλου) εἰς δέχονται καθημερι-
νῶς τοὺς πολιτικὸς των φίλους
εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ Κόμματος, ἐ-
δος Μαιζώνος ἀριθ. 106.

Ὁ κ. Ἄγγελος Ἀγγελόπουλος
διηγήτορας ὑπεθήσεις τοῦ κόμμα-
τος Βενιζελικῶν Φιλελευθέρων
(Σοφοκλῆ Βενιζέλου) εἰς δέχεται
τοὺς φίλους του εἰς τὸ ἐνταῦθα
Γραφεῖον του, ὄδος Κανάρη 84.

Ἀνακοινώσεις στις 18
Μαρτίου των υποψηφίων
του Εθνικοῦ Ενωτικοῦ
Κόμματος ἀλλὰ και του
Ἄγγελου Ἀγγελόπουλου για
το που θα δέχονται τοὺς
πολιτικὸς τους φίλους.

ΑΦΙΚΕΤΟ ΧΘΕΣ Ο Κ. Ι. ΘΕΟΤΟΚΗΣ ΑΦΙΚΝΕΙΤΑΙ ΚΑΙ Ο Κ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

Τὰ ἀπόγευμα χθές ἀφίκετο εἰς τὴν πόλιν μας ὁ κ. Ι. Θεοτόκης, τῆς διοικήσεως ἐπιτροπῆς τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος. Ὁ κ. Θεοτόκης θὰ ἀμύλησῃ ὡς γνωστὸν σήμερον τὴν 11ην π.μ. ἀπὸ τοῦ φεωγιᾶ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ θεάτρου πρὸς τὸν Πατριάρχην Λαόν. Ὁ κ. Θεοτόκης ἐπέτελλεν εἰς τὴν πόλιν τὴν ἐκατέστη Ὀλυγος οἰκίαν τοῦ ἐκλεκτοῦ συμπολίτου δικηγόρου καὶ πολιτευτοῦ Ἀγαθῆς κ. Δημητρίου Σπ. Στρατηκοπούλου.

Ο κ. Π. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΤΕΡΧΕΤΑΙ Τὴν ΠΡΟΣΕΧὴ ΤΡΙΤΗΝ Εἰς Τὰς ΠΑΤΡΑΣ

Ὡς προαναγγέλλθη ἤδη, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἐθνικοῦ κόμματος καὶ ἐπιφανὴς συμπολίτης κ. Παναγιώτης Κανελλόπουλος ἐκτερέχεται εἰς τὴν πόλιν μας τὴν προσεχῆ Τρίτην. Ὁ κ. Κανελλόπουλος θὰ εἰσέλθῃ ἐνταῦθα τὰς ἑσπερινὰς ὥρας τῆς τριτῆς διὰ τὴν πρῶταν θὰ ἀμύλησῃ εἰς Κόρινθον, ὅπου ἀναμένεται ὅτι θὰ τὴν ἐπιδοκίμασεν ὁ κ. Κανελλόπουλος καὶ καθ' ὅπως τοῦς ἐπιδοκίμασεν σταθμὰς μέχρι Πατρῶν, Παιτρῶν καὶ εἰς Αἴγιον καὶ τὰ χωρία τῆς Αἰγολίας. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἐθνικοῦ Ἐνωτικῆς κόμματος θὰ παραμῆνῃ εἰς τὴν πόλιν μας μέχρι τῆς μεσημέριος τῆς Κυριακῆς, πρὸς τὴν δεῖνα ὁμιλίαν εἰσέλθῃ.

Εἰς τὸ Κέντρον τῶν Λαϊκῶν

Τὴν 10ην μ.μ. χθές ἐγένετο εἰς τὸ κέντρον τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος ἡ πρώτη προεκλογικὴ συγκέντρωσις κατὰ τὴν ὁποίαν ὁμιλοῦσαν ἀπαντῶντες οἱ ἀκορήσιοι τοῦ συνδυασμοῦ, ἐν

μέσῳ πολλῶν καὶ ἐπιθουσιῶδων ἐπιδηλοῦσων κλήθους κόσμου.

Εἰς τὰ Μαζεῖκα

Ὡς ἀναγγόρη ἤδη, οἱ ἀκορήσιοι τῆς Ἐθνικῆς Πολιτικῆς Ἐνώσεως κ. κ. Γ. Ἀργυρόπουλος, Π. Διγενόπουλος καὶ Ἀθ. Εὐσταθίου ἀναχωροῦν σήμερον εἰς Μαζεῖκα Καλαβρύτων. Ὅσοι θὰ παραμῆνουν ἐκεῖ περιβεβάντες εἰς τὰς γύρω κωμοπόλεις καὶ ἐπισημαστέμεναι καὶ τὰ Καλάβρυτα. Οἱ κάτοικοι τῆς ὡς ἀνω κωμοπόλεως, ὡς ὁκόνησον ἐκεῖθεν κληρονομήσαν ἀναμένοντες μὲ χαρὰν τοῦς ἐκ τῶν ἐκπροσώπων εἰνα εἶδον τὴν ἐκπαίριαν τὰ ἐκδηλώσαν ἀισθηματικὰ ἀποσώσεως πρὸς τοὺς ἄγεται τῆς Ἐνώσεως καὶ συμπαθείας πρὸς τοὺς ἀκορήσιους τοῦ συνδυασμοῦ τῶν

Ο κ. Αἰχμῆς Γεροκωστόπουλος

Ὁ κ. Ἀχ. Κ. Γεροκωστόπουλος, ἀκορήσιος τοῦ συνδυασμοῦ τῆς Ἐθνικῆς Πολιτικῆς Ἐνώσεως, μεταβαίνει σήμερον διὰ προεκλογικὴν κηροπόλειον εἰς τὸν τῆς ὅλων Τεταρτῆς. Ὡς κληρονομήσαντες οἱ κάτοικοι τῆς πρῶτης οὔτης ἐπιφυλάσσοντες εἰς τὸν ἐγκριτὸν πολιτευτὴν ἐπιδοκίμασεν ὁ κ. Κανελλόπουλος καὶ οἱ κάτοικοι τῶν κληθείς εἰς τὸ Γεροκωστόπουλοῦ κόμματος, ἐκ ἀναμῆρας τῆς ἐκεῖ μεταβάσεως τοῦ ὡς ἀνω ὁκόνησον θὰ διατρανώσων πρὸς αὐτὸν τὰ φιλικώτατα ἀισθηματικὰ ἀγάτης καὶ συμπαθείας.

Ο κ. Αἰχμῆς Δαμπρούνας

Ὁ δικηγόρος καὶ πολιτευτὴς (Συνέχεια εἰς τὴν 2αν σελίδα)

Στις 24 Μαρτίου ο Νεολόγος αναφέρεται στην χθεσινή άφιξη του Θεοτόκη αλλά και για την προγραμματισμένη επίσκεψη του Κανελλόπουλου. Ακόμα αναφέρεται στο πρόγραμμα επισκέψεων των υποψηφίων της Εθνικής Πολιτικής Ενώσεως και ιδιαίτερος του Αχ.Γεροκωστόπουλου καθώς και για την εκλογική κίνηση στο κέντρο των Λαϊκών.

ΥΠΕΡΟΧΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ ΕΝΩΠΙΟΝ
ΟΓΚΩΔΕΣΤΑΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΤΩΝ ΠΑΤΡΩΝ

ΠΡΩΤΟΦΑΝΕΙΣ ΔΙ' ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΟΦΡΟΝΩΝ ΟΛΙΓΩΝ

Στις 29 Μαρτίου γίνεται αναφορά στην μεγάλη συγκέντρωση του Κανελλόπουλου. Ο όγκος της συγκέντρωσης ήταν πάρα πολύ μεγάλος και οι εκδηλώσεις του κόσμου πρωτοφανείς.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ
ΜΑΣΤΙΓΩΜΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ
ΤΕΡΑΣΤΙΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΤΩΝ ΛΑΟΥ

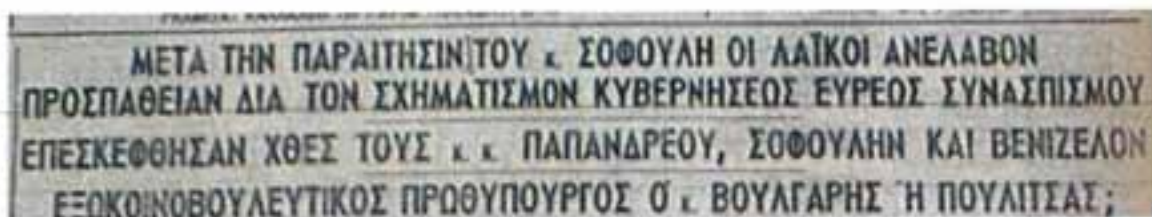
Στις 31 Μαρτίου γίνεται αναφορά πάλι σε προεκλογικές συγκεντρώσεις, αυτή τη φορά στην μεγάλη συγκέντρωση του Γ. Παπανδρέου στην Αθήνα. Η φράση *μαστίγωμα κατά του κομμουνισμού* δηλώνει τον καυστικό λόγο που χρησιμοποίησε ο Παπανδρέου κατά του Ε.Α.Μ.

<p>ΕΘΝΙΚΟΦΡΟΝΕΣ ! Δώσατε την ψήφον σας εις εκείνους που έχουν πολιτικήν αξίαν και ήθικόν ανάστημα. Ψηφίσατε τούς άδι-αβλήτους και εκείνους που έχουν τίτλους από την δρᾶσιν των κατά την τελευταίαν πεν-ταετίαν.</p>	<p>ΕΘΝΙΚΟΦΡΟΝΕΣ ! Ψηφίσατε Έθνικὴν Πολιτικὴν Ἐνωσιν ἢ ὅποια περιλαμβάνει τούς τρεῖς ἀξίους ἡ-γέτας τοῦ Ἔθνους Βενιζέλον, Παπανδρέου, Κανελλόπουλον.</p>
---	--

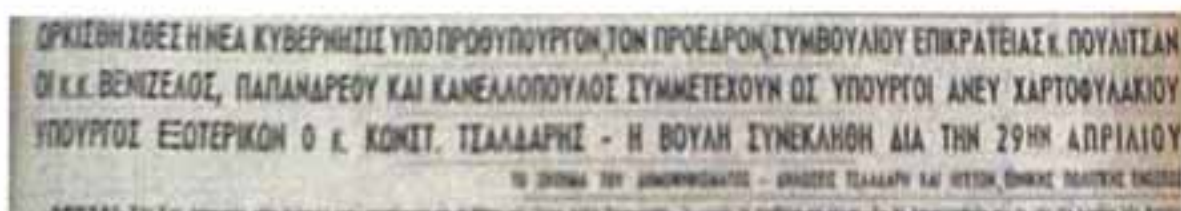
Διαφημίσεις της Εθνικής Πολιτικής Ένωσης στις 31 Μαρτίου. Καλεί όλους τους Εθνικόφρονες να ψηφίσει αυτούς που έχουν πολιτικό ανάστημα και αξίες δηλαδή την Εθνική Πολιτική Ένωση που αποτελείται από τους τρεις ηγέτες του έθνους(Βενιζέλο, Παπανδρέου,Κανελλόπουλου)

1 Απριλίου και μεγάλος νικητής των εκλογών είναι η Ηνωμένη Παράταξη Βασιλοφρόνων όπου επικρατεί σε όλη την επικράτεια με μεγάλη διαφορά.

Στις 2 Απριλίου και παρά την νίκη της η Ηνωμένη Παράταξη Βασιλοφρόνων δεν θα καταφέρει να δημιουργήσει κυβέρνηση επειδή οι Λαϊκοί ζητούσαν περισσότερα Υπουργεία. Προσπαθούν έτσι να δημιουργήσουν κυβέρνηση ευρέως σχηματισμού με Πρωθυπουργό τον Βούλγαρη ή τον Πουλίτσα.

Ορκίζεται τελικά κυβέρνηση στις 5 Απριλίου με Πρωθυπουργό τον κ.Πουλίτσα.

ΑΘΗΝΑΙ. Τὴν 7ην Ἰαννουαρίου 1835 ἐτάσσοντο τὰς
 Μακαριστικῶν Ἀντιβασιλικῶν ἀρχαίων ἢ τῶν **Καθάρ-**
τησῶν.
Π. ΠΟΥΛΙΤΣΑΣ ἀρχιεπίσκοπος ἑκείνου χρόνου
 γένεσιν.
Κ. ΤΣΑΛΑΡΗΣ ὑπουργὸς Ἐπιτελείων καὶ
 ἀρχιεπίσκοπος Τύβου, Βαυαρίας, Ὑγκλίνης, Πρωσίας
 καὶ Δανίας.
Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν καὶ προ-
 τερῶν Ἀρχιεπίσκοπος Τύβου, Γαλλίας καὶ Ἑσπερίας
 καὶ Νεαπόλεως.
ΣΤ. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ὑπουργὸς Οἰκο-
 νομικῶν καὶ ἀρχιεπίσκοπος Ἑλλάδος καὶ Ἐρυθραίων.
Π. ΜΑΥΡΟΜΙΝΑΣ ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν
 καὶ ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Νεαπόλεως.
ΣΤ. ΓΟΥΔΑΣ ὑπουργὸς Ἀγροτικῶν Ἑργῶν
 καὶ ἀρχιεπίσκοπος ΤΤΤ καὶ Μοραβίας.
ΔΗ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Οἰ-
 κονομίας.
Σ. ΠΕΡΙΣΣΕΥΣ ὑπουργὸς ἑκείνου χρόνου
 γένεσιν.
Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ὑπουργὸς ἑκείνου χρόνου
 γένεσιν.
Π. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ ὑπουργὸς ἑκείνου χρό-
 νου γένεσιν.

Το υπουργικὸ συμβούλιον ὡς δημοσιεύθηκε στο Νεολόγο στις 5
 Ἀπριλίου.

**B2.19-ΕΚΛΟΓΕΣ
5 ΜΑΡΤΙΟΥ 1950**

**ΕΓΚΑΙΝΙΑ
ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ Π.Α.Π.**

Την προσεχή Κυριακή 17ην Φεβρουαρίου και ώρα 6 1/2 μ. μ. θα γίνουν τα εγκαίνια του Έθνολογικού Κέντρου της ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΠΑΡΑΤΑΞΕΩΣ (Π.Α.Π.) συνεργιζόμενης με το νεώρ. Άγκισς κατά του Όρθόδοξου Λαϊκού Κόμματος (Β. Σαγιά).

Τα Έθολογικόν Κέντρον εφίσταται επί της γενικής των αδελφών Μαιζώνος — Κολοκοτρώνη (αλκατεία Βασιλ. Όλγας), όπως τα Γραφεία και το Κέντρον του ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΑΓΕΝΗΝΗΣΕΩΣ του κ. Κωνσταντίνου Μανιαδάκη.

Κατά τα εγκαίνια θα άμλλησων προς τήν Λαόν των Πατρών οί κ. κ. Σαγιάς Βασίλειος, Τραπεζίτης Νικολάος Κερκουλίδης, Σωτήριος Παπαδημητριάδης και Όλιος Άλιζόπουλος άκροφισι του Συνεδριού Νεωρ. Άγκισς.

(Έκ τής Γραφείας του Κέντρου τής Π.Α.Π.)

Ανακοίνωση των
εγκαίνιων του
εκλογικού κέντρου
της Πολιτικής
Ανεξαρτήτου
Παρατάξεως
δημοσιευμένη στις 17
Φεβρουαρίου.

**ΚΙΝΗΣΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΑΤΡΩΝ**

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ Ε.Π.Ε.Α.

Σήμερον Σάββατον και ώρα 8η μ. μ. τελεσθη τα εγκαίνια του εκλογικού Κέντρου Πατρών της ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΤΑΞΕΩΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ ΛΑΟΥ (Ε. Π. Ε. Α.) εις τό επί της κλαστικής Γεωργίου Α' υπ' αριθ. 28 κίλιον (κατάστημα κ. Θεοδ. Μεντζικαπούλου).

Θα άμλλησων οί άκροφισι τής ΕΠΕΑ κ. κ. Παναγ. Μουσιλογίτης, άπογγελοποιοτήτης Παναγ. Παρρησιόπουλος, έργατής Β' Γραμματέης του Έθολογικού Κέντρου Πατρών Σαρδ. Σωτηρόπουλος ταγματάρχης έκ κ. β. και Νικος Σελόδος.

Επίσης θα άμλλησων έργατών χωρικούς προς τήν Πατριάν Λαόν ό Άργυριός του Συνεδριού και έκ τής Όγισθόν τής Ε. Π. Ε. Α. κ. Βασ. Π. Παπαδόπουλος καταργόστης ό Άθηνών.

Ανακοίνωση των εγκαίνιων
του εκλογικού κέντρου της
Εθνικής Παρατάξεως
Εργαζόμενου Λαού
δημοσιευμένη στις 18
Φεβρουαρίου.

Παρουσίαση του υποψηφίου του Ε.Α.Μ. Α.Γεροκωστόπουλου στις 1 Μαρτίου. Η στήλη θεωρεί τον Γεροκωστόπουλο ως τον εκλεκτότερο από τους υποψηφίους του νομού του οποίου η παρουσία θα λαμπρύνει το Ελληνικό κοινοβούλιο.

Είπα, δεξιά, ο δεξιότερος ομιλήτης ο κ. Αλέξης Κ. Γεροκωστόπουλος. Καί ο Εύρωπος Πανδημική φιλανθρωπία μιας φιλίας του στήθος. Ανεπίσημο ποσό μεταφοράς της κατά πόση. Και ως κοινοβουλευτικό πρόγραμμα. Και ομιλήσει Α διαφέρει οι ομιλήτες και της παρούσης για να συνειδητοποιήσει ο άσχετος τον Κανονισμό και θα λειτουργήσει με βάση ότι θα φέρει ομιλία και πόση. Α διαφέρει της ομιλίας εις την πόση ομιλία. Ένας, ομιλία διαφέρει. Ποιότητα και ποσότητα ομιλίας, ομιλία και ομιλία διαφέρει ομιλία και ομιλία διαφέρει ομιλία.

ΣΥΜΠΑΣ Ο ΠΑΤΡΑΪΚΟΣ ΛΑΟΣ
 Θα παρερευρεθή όψη (ώραν 7,30 μ. μ.) εις την Πλατείαν Γεωργίου του Α', διά να παρακολουθήση τόν λόγον του λευκού πολιτικού
Παναγιώτη Κανελλοπούλου
 και να διατρανώση ένθουσιωδώς τά αισθήματά του αγάπης και έκτιμους προς αὐτόν

Διαφήμιση της προεκλογικής ομιλίας του Π.Κανελλόπουλου στην Πάτρα δημοσιευμένη στις 2 Μαρτίου. Ο Κανελλόπουλος χαρακτηρίζεται ως **λευκός πολιτικός** για να τονισθεί η τιμιότητά του.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Ὁ κ. Ἀθανάσιος Γιαννόπουλος, ὑποψήφιος βουλευτῆς τοῦ Συνδυασμοῦ Ἀχαΐας Γ. Παπανδρέου, θὰ δέχεται ἀπὸ σήμερον τοὺς πολιτικούς φίλους του εἰς τὸ πολιτικὸν Γραφεῖον του (Γούναρη 28) καὶ εἰς τὴν οἰκίαν του (Γεροκωσπούλου 52).

Ανακοίνωση του υποψηφίου Αθ. Γιαννόπουλου ὅτι θὰ δέχεται τοὺς πολιτικούς του φίλους στο γραφεῖο του καὶ σὴν οἰκία του, δημοσιευμένη στις 2 Μαρτίου.

Ἡ ΜΕΓΑΛΕΙΩΔΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ ΕἰΣ Τὴν ΠΛΑΤΕΙΑΝ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ο ΛΑΟΣ ΤΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΑΠΕΘΕΩΣΕ ΤΟΝ ΛΕΥΚΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΠΑΝΑΓ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΝ

Ὁ κεντρικὸς τίτλος του Νεολόγου στις 2 Μαρτίου ἀναφέρεται σὴν μεγαλειώδη συγκέντρωση του Π. Κανελλόπουλου. Ὅπως βλέπουμε ὁ Κανελλόπουλος πάλι ὀνομάζεται *λευκός πολιτικός* φράση ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἦταν τὸ κεντρικὸ του σύνθημα.

ΑΠΟ ΤΗΣ 8ης ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ 10ης ΝΥΚΤΕΡΙΝΗΣ ΣΗΜΕΡΟΝ

ΕἰΣ Τὸ ΣΑΛΟΝΙ ΤΟΥ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΛΑΧΟΥ

θὰ γίνῃ μεγάλη συγκέντρωση τῶν φίλων του καὶ τῶν χιλιάδων ὀπαδῶν τοῦ λευκοῦ πολιτικοῦ

Π. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

θὰ παραστοῦν καὶ θὰ ἐμιλήσουν οἱ ὑποψήφιοι τοῦ ΜΕΛ. Εἰς τὴν συγκέντρωσιν θὰ παρευρεθῇ καὶ ὁ

Π. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

διὰ τὴν χαιρετίσῃ τὰ πλῆθη.

Προμηθεύεται παλλαϊκὸς συναγερμὸς

Ἐπίσης ἀπὸ τῆς 10ης νυκτερινῆς καὶ πέραν

Ὁ κ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΘΑ ΔΕΧῆ ΤΑ ΠΛΗΘΗ ΕἰΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ (ΓΡΑΦΕΙΟΝ Ἡ ΔΙΓΕΝΟΠΟΥΛΟΥ)

Στις 3 Μαρτίου συναντάμε μία περίεργη διαφήμιση με τὴν μορφή κειμένου που ἀναφέρεται σε συγκέντρωση του Ε.Α.Μ. Ὅπου ἀναφέρεται τὸ ὄνομα του ἀρχηγοῦ του Ε.Α.Μ. Π. Κανελλόπουλου γράφεται με μεγαλύτερη γραμματοσειρά γιὰ νὰ ξεχωρίζει.

ΜΕ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΙΚΗΝ ΤΑΞΙΝ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΧΩΡΑΝ ΔΙΕΞΗΧΘΗΣΑΝ ΧΘΕΣ ΑΙ ΕΚΛΟΓΑΙ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ

Στις 6 Μαρτίου μια μέρα μετά τις εκλογές έχουμε το ανωτέρω πρωτοσέλιδο με φωτογραφίες από τα εκλογικά κέντρα στα οποία νήφισαν οι Πατρινοί. Σε αυτές τις εκλογές δόθηκε μεγάλη έμφαση στην τάξη εξαιτίας του φόβου για επεισόδια.

ΠΡΟΚΙΝΗΘΟΥ ΝΑ ΠΡΟΪΑΘΗ ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΥ

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ κ.κ. ΠΛΑΣΤΗΡΑ, ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ, ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΚΑΙ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΓΙΑ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΥΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΕΔΡΕΙΑΝ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΕΤΑΙ Η ΟΡΚΟΜΟΣΙΑ ΑΥΤΗΣ ΤΗΝ ΕΣΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ

Καθ' ἰσορροπίαν ἀνάγκη, ἡ κοινὴ κυβέρνησις ταχέως εἰς ἀποκαταστάσιν παραμένοντος καὶ τοῦ Σουλτανικοῦ πλοῦτος—
 ἡ κοινὴ κυβέρνησις ταχέως εἰς ἀποκαταστάσιν παραμένοντος καὶ τοῦ Σουλτανικοῦ πλοῦτος—
 ἡ κοινὴ κυβέρνησις ταχέως εἰς ἀποκαταστάσιν παραμένοντος καὶ τοῦ Σουλτανικοῦ πλοῦτος—
 ἡ κοινὴ κυβέρνησις ταχέως εἰς ἀποκαταστάσιν παραμένοντος καὶ τοῦ Σουλτανικοῦ πλοῦτος—
 ἡ κοινὴ κυβέρνησις ταχέως εἰς ἀποκαταστάσιν παραμένοντος καὶ τοῦ Σουλτανικοῦ πλοῦτος—
 ἡ κοινὴ κυβέρνησις ταχέως εἰς ἀποκαταστάσιν παραμένοντος καὶ τοῦ Σουλτανικοῦ πλοῦτος—

Ἡ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ.- Ἡ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ.- Ἡ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΣ ἢ ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ

Εξαιτίας του ότι κανένα κόμμα δεν έχει την αυτοδυναμία για να δημιουργήσει κυβέρνηση γίνεται προσπάθεια των τεσσάρων αρχηγών για σχηματισμό οικουμενικής κυβέρνησης υπό την ηγεσία του Πλαστήρα όπως δημοσιεύθηκε στις 7 Μαρτίου.

B2.20-ΣΠΑΝΙΑ ΦΥΛΛΑΔΙΑ

Φυλλάδιο το οποίο σατιρίζει την κατάσταση της χώρας την εποχή που κυβερνούσε ο Χ.Τρικούπης. Χρονολογείται τον Απρίλιο του 1885.

ΕΚΤΑΚΤΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Οἱ ραδιοῦργοι καὶ μοχθηροὶ κάλιν ἐπὶ τὸ ἔργον των! Ὅπως δυσαρεστηθῶσιν οἱ φίλοι τοῦ κ. Γεροκωστοπούλου, δίδωσαν ὅτι τὸ πρῶτον ὑπὲρ τοῦ κ. Παπαγιαννακοπούλου παράρτημα ὑπνίστατο τὸν κ. Γεροκωστόπουλον! Οὐδὲν ψευδέστερον τοῦτου. Τὸ πρῶτον παράρτημα ἀπέβλεπεν ἕτερον πολιτευόμενον, ὑπουργικὸν καὶ ἀτομικὸν ἐχθρὸν τοῦ κ. Παπαγιαννακοπούλου.

Ἐν Πάτραις 25 Ἰουλίου 1890.

Ἐκτακτο παράρτημα το ὁποῖο διαψεύσει ὅτι τὸ πρῶνὸ παράρτημα ἐπαινῶσε τὸν Γεροκωστόπουλο σὺς 25 Ἰουλίου 1890.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ-ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ

Μέσα από την εργασία μας προσπαθήσαμε να γνωρίσουμε την κατάσταση της χώρας μας από το 1880-1950 και κατά πόσο επηρεάστηκε από μεγάλα γεγονότα όπως οι Βαλκανικοί πόλεμοι, ο Α και ο Β Παγκόσμιος, η κατάργηση αλλά και η επάνοδος της Βασιλείας, η κατοχή και ο εμφύλιος. Γνωρίσαμε τα εκλογικά συστήματα που χρησιμοποιήθηκαν στις εκλογικές αναμετρήσεις που αναλύσαμε όπως η αρχή της δεδηλωμένης και η απλή αναλογική. Μάθαμε για τους μεγάλους πολιτικούς της Ελλάδας όπως ο Χ.Τρικούπης και ο Ελ.Βενιζέλος καθώς και για τα μεγάλα κόμματα όπως οι Φιλελεύθεροι και οι Λαϊκοί. Μελετήσαμε παλιές εφημερίδες και μέσα από αυτές είδαμε τις διαφορές του χτες με το σήμερα που έχει επιφέρει η ανάπτυξη της τεχνολογίας. Ανακαλύψαμε την δύναμη που έχει η διαφήμιση στο να δημιουργεί απόψεις, πρότυπα και αγοραστικό κοινό.

Η περιπέτειά μας αυτή με την **διαφήμιση των υποψηφίων στις βουλευτικές εκλογές στον τύπο για τον νομό Αχαΐας από το 1880 έως το 1950** διάρκεσε 11 μήνες κατά τους οποίους επισκεφτήκαμε την βιβλιοθήκη των Πατρών, την βιβλιοθήκη του Δικηγορικού συλλόγου Πατρών, την βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων αλλά και το μουσείο Τύπου της Ένωσης Δημοσιογράφων του Νομού Αχαΐας. Στην αναζήτησή μας αυτή είδαμε ότι η διαφήμιση των υποψηφίων στα παλιά χρόνια περιοριζόταν σε δημοσιεύσεις λόγων από προεκλογικές συγκεντρώσεις, σε διαφημιστικές καταχωρήσεις οι οποίες αποτελούνταν από φωτογραφίες και ένα μικρό ιστορικό του υποψηφίου και κατά τα έτη 1945-1950 σε μεμονωμένα περιστατικά συναντήσαμε το ραδιόφωνο. Σήμερα εκατοντάδες εκατομμύρια ξοδεύονται για την διαφημιστική καμπάνια των κομμάτων αλλά και των υποψηφίων πριν από κάθε εκλογική αναμέτρηση. Οι εφημερίδες διαμορφώνουν τις απόψεις του κοινού και τα κόμματα βομβαρδίζουν με διαφημιστικές καταχωρήσεις τις σελίδες τους. Η τηλεόραση που έχει τρομακτική δύναμη στην διαμόρφωση της γνώμης των μαζών φέρνει τον κάθε υποψήφιο στο σπίτι μας δια μέσω της εικόνας. Χιλιάδες ώρες σπαταλούνται κάθε χρόνο στο πολιτικό ρεπορτάζ των καναλιών πράγμα που έχει κάνει τον τηλεθεατή να γνωρίζει πολύ καλά τις θέσεις κάθε κόμματος. Τα τελευταία χρόνια το διαδύκτιο (internet) έχει μπει για τα καλά στον χώρο της διαφήμισης γενικά αλλά και στην πολιτική διαφήμιση ειδικότερα και αναμένεται να πάρει μεγάλο κομμάτι από τις διαφημίσεις των έντυπων μέσων αλλά και της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου. Αν αναλογιστούμε τα μέσα που υπήρχαν τότε είναι απορίας άξιο το πώς γινόταν μια τόσο μεγάλη

προβολή των υποψηφίων η οποία περιλάμβανε δημοσιεύσεις, αφίσες, φυλλάδια αλλά και ραδιοφωνικές αναμεταδόσεις λόγων.

Το επίπεδο της ζωής αλλά και της μόρφωσης έχουν αλλάξει ριζικά τα τελευταία χρόνια. Τα έτη από 1880-1950 το ποσοστό αναλφαβητισμού στην Ελλάδα άγγιζε το 80%. Οι εφημερίδες ήταν ένα μέσο για λίγους και μορφωμένους οι οποίοι είχαν την δυνατότητα να διαβάσουν. Τώρα πια ο περισσότερος κόσμος όχι μόνο ξέρει ανάγνωση αλλά και έχει σπουδάσει τουλάχιστον ως την τριτοβάθμια εκπαίδευση πράγμα που κάνει τον τύπο κατανοητό από όλους. Τα χρόνια εκείνα οι προτεραιότητες των πολλών ήταν η αυτοσυντήρηση, έτσι έδιναν την ψήφο τους για λίγο φαί ή αν ήταν τυχεροί για κάποιο ρουσφέτι, στον κοινοτάρχη ο οποίος τους προμήθευε με το σημειωμένο ψηφοδέλτιο του υποψηφίου που στήριζε. Τώρα πια όλο και περισσότεροι ασχολούνται με τα κοινά και έχουν συγκροτημένη άποψη συζητώντας για τα πολιτικά ζητήματα.

Η πολιτική ζωή του τόπου έχει προχωρήσει κατά πολύ σε σχέση με τα χρόνια που μελετήσαμε. Τοπικά κόμματα και ανεξάρτητοι υποψήφιοι δεν μπορούν να υπάρξουν το 2005 και ακόμα εάν υπήρχαν θα χαρακτηρίζονταν ως απομεινάρια μιας άλλης εποχής. Η εποχή μας στηρίζει μόνο μεγάλα κόμματα τα οποία αποτελούνται από εκατοντάδες οργανωτικά μέλη και δεκάδες χιλιάδες υποστηρικτές. Αυτό που μένει το ίδιο σε σχέση με τα παλαιά κόμματα και τα σημερινά είναι η εξάρτιση από τα μεγάλα συμφέροντα. Βέβαια στην εποχή μας το φαινόμενο αυτό έχει γιγαντωθεί αλλά και στα παλιά χρόνια ήταν σύνηθες μια εφημερίδα να στηρίζει ανοιχτά ένα κόμμα ή να περνάει στα ψιλά κάποια σημαντική είδηση ενός αντίπαλου κόμματος.

Κλείνοντας την εργασία μας και έχοντας στο νου μας την άλλη Ελλάδα που μελετήσαμε η οποία άντεξε μέσα από δύσκολα χρόνια και κατάφερε να αναπτυχθεί τρομερά την τελευταία πεντηκονταετία θέλουμε να πιστεύουμε ότι μπορούμε να πάμε ακόμα πιο μπροστά. Και για να το καταφέρουμε αυτό καλό θα είναι να κοιτάμε και λίγο πίσω, στα χρόνια αυτά που φαντάζουν τόσο μακρινά αλλά μπορούν να μας διδάξουν τόσα πολλά....

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Για την δημιουργία αυτής της εργασίας βοηθηθήκαμε από τα παρακάτω βιβλία:

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΜΑΡΚΕΖΙΝΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ-ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΡΩΝ-ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ-ΚΟΥΡΜΟΥΣΗΣ
ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ, Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΔΟΜΗ

Οι φωτογραφίες που αφορούν διαφήμιση των υποψηφίων είναι από την εφημερίδα ΝΕΟΛΟΓΟΣ την οποία φωτογραφήσαμε στα γραφεία του Μουσείου Τύπου της Ένωσης Συντακτών Αχαΐας.

Τα σπάνια φυλλάδια που αφορούν εκλογικές αναμετρήσεις αποτελούν αρχείο του Μουσείου Τύπου το οποίο ευχαριστούμε θερμά που μας τα παραχώρησε αλλά και για όλη την συνεργασία μας.

